

flacăra

anul XXXII
50 (1487)
VINERI
16 DECEMBRIE
1983

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

AVEM O PERSPECTIVĂ CLARĂ

Sub directa conducere a cîrmaciului destinului național,
TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
la sfîrșit de an, înaltele foruri democratice ale țării
deliberează concret, responsabil, eficient

Constătuirea
de la
C.C. al P.C.R.
pe probleme
de agricultură

Sesiunea
Consiliului Suprem
al Dezvoltării
Economice
și Sociale

Plenara
Consiliului
Național
al Oamenilor
Muncii

Plenara
Consiliului
Național
al
F. D. U. S.

Joi dimineată, cînd revista lua drumul tiparului, în Capitală au început
LUCRĂRILE SESIUNII MARI ADUNĂRI NAȚIONALE

Haina de fiecare zi
a unității naționale

*Cum a fost
salvată o viață*

- Pe urmele unei scrisori
- Simultan reportericesc la Oradea și Miercurea Ciuc ● Și o veste în final: toată lumea e bine și sănătoasă ●

pag. 12

Inteligența românească în acțiune:

Noi confirmări privind
parodontologia
românească

pag. 7

Ce-ar fi să citiți acest reportaj
despre București?

**VIAȚA DE LA CINCI
LA ZECE SEARA**

pag. 10

Nu obișnuim să facem reclamă lucrurilor de care ne ocupăm. Nu putem spune nici că e palpitant, nici că e amuzant, nici că e captivant. Este doar afit: Almanahul Flacăra.

Nu vă spunem ziua cînd va apărea pentru că și așa nu ne-am spălat de reproșurile dumneavoastră din anii trecuți că tirajul s-a epuizat rapid. Dar, oricum, trebuie să vă spunem că în ultima săptămîină a anului va apărea Almanahul revistelor Flacăra-Rebus. Cumpărați toate almanahurile pe care le doriți, pentru că multe dintre ele sînt excelente. Al nostru nu e decît ALMANAHUL FLACĂRA 1984.

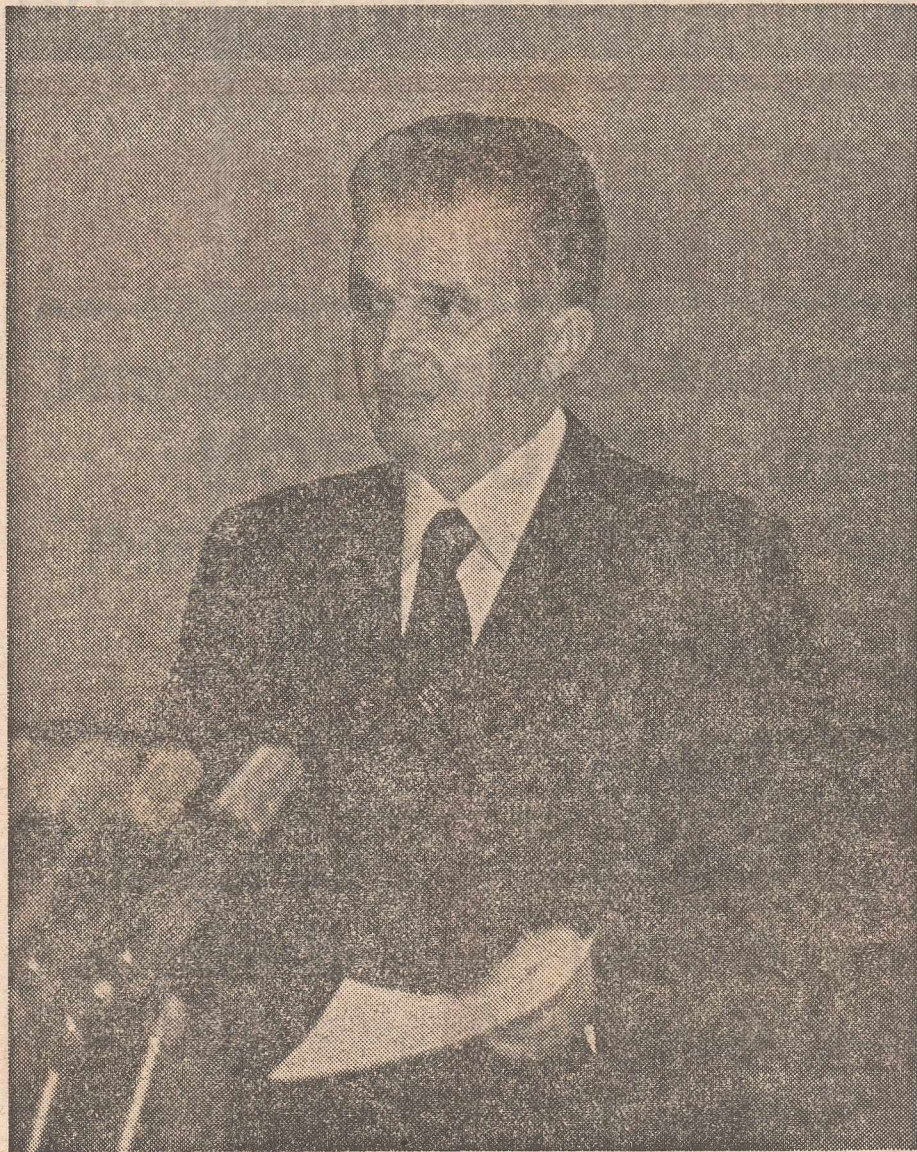
Grăbiți-vă să cumpărați almanahurile apărute pînă acum!

Numerele 51 și 52
ale revistei vor apărea
împreună
luni, 26 decembrie a.c.

„Recolte bune în orice condiții de lucru“

● Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe probleme de agricultură ●

✱ În acest an am câștigat o bună experiență în această privință. Avem și recolte de peste 20 de tone la hectar, iar pe suprafețe mai mici am obținut chiar și peste 30 de tone de știuleți la hectar. Este, deci, necesar ca, pe baza experienței pe care o avem, a practicii, să luăm toate măsurile pentru realizarea recoltei de porumb stabilite pe cele 500 mii hectare. S-a arătat aici, în consfătuire, că pentru obținerea unor asemenea recolte mari nu s-au făcut lucrări deosebite, nu s-au făcut minuni, ci pur și simplu s-a asigurat executarea în bune condiții a lucrărilor necesare și respectarea densității corespunzătoare.

✱ Avem în vedere să introducem, pentru recoltele deosebite, un sistem special de premiere pentru producțiile de 20-30 tone de porumb la hectar, pentru 50-60 tone de cartofi și sfeclă la hectar; de asemenea pentru floarea-soarelui, pentru soia, de 4 000-5 000 kg pe hectar și pentru alte culturi. Aceste premii urmează să fie date suplimentar, nu unităților, ci acelor care realizează aceste culturi, începând cu mecanizatorii și cu cei care au efectuat lucrările în toată perioada, inclusiv specialiștilor.

✱ Noi ne propunem să ajungem aproape la 6 milioane de hectare irigate. Aceasta va însemna să irigăm în viitor cel puțin 2 milioane de hectare cu porumb. Pe aceste terenuri trebuie să obținem minimum 10 tone de porumb la hectar, dar la porumbul intensiv, în condiții de irigare, va trebui să mergem la 20 de tone de porumb știuleți pe hectar.

✱ Trebuie ca, în următorii câțiva ani, să ajungem la cel puțin 9-10 milioane de bovine, la 24-25 milioane de ovine. Numai în aceste condiții vom putea asigura numărul de bovine necesar pentru tăiere, vom putea asigura carnea de care avem nevoie. Va trebui să asigurăm efectivele de oi, în primul rînd, pentru a avea cantitatea de lînă necesară industriei noastre și pentru a asigura și carnea de care avem nevoie. Bovinele și ovinele sînt cele două specii care pot valorifica în cele mai bune condiții pășunile, fînețele, inclusiv pădurile - și, de aceea, trebuie să le acordăm atenția corespunzătoare, să le dezvoltăm în conformitate cu prevederile planului.

✱ Realizînd efectivele trebuie să ne ocupăm de creșterea producțiilor de lapte, de carne, de ouă, de lînă. Am făcut, într-adevăr, anul acesta, progrese. Față de 1982 am realizat creșteri importante la producțiile din zootehnie, dar ele nu ne pot încă mulțumi. Trebuie ca, începînd din 1985, la toate întreprinderile agricole de stat să obținem producții de cel puțin 4 000 de litri de lapte pe vacă și să trecem spre 5 000 de litri pe vacă, începînd din 1986.

✱ Trebuie să schimbăm radical concepția de muncă a specialiștilor din agricultură. Ei trebuie să participe efectiv, nemijlocit, la efectuarea lucrărilor și nu numai la supravegherea lor.

Organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe probleme de agricultură a făcut bilanțul activității din 1983 și a dezbătut pe larg problemele și măsurile în vederea realizării prevederilor planului de creștere a producției agricole în 1984. Cuvîntarea, pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut-o cu acest prilej, a devenit un amplu și mobilizator program pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor și orientărilor stabilite privind realizarea, în anul 1984, a unor producții agricole record.

În 1983, activitatea în agricultură s-a desfășurat, se arată în cuvîntare, în condiții mai grele, datorită secetei îndelungate, dar și unor lipsuri și neajunsuri în organizarea și conducerea muncii în acest sector. Lipsurile au fost cu atît mai evidente cu cît ele s-au manifestat în-

tr-un an de secetă. Referindu-se la producțiile anului viitor, secretarul general al partidului a arătat că, pe baza experienței câștigate, a practicii, trebuie să se ia toate măsurile pentru realizarea a peste 20 000 kilograme știuleți de porumb la hectar. Pentru aceste recolte se are în vedere un sistem special de premiere, sumele revenind celor care produc în mod practic aceste plusuri de recolte. E necesar, totodată, se spune în cuvîntare, să se stabilească formații permanente de lucru pe unul și chiar pe cinci ani, pe astfel de terenuri, schimbarea specialiștilor, a mecanizatorilor de pe o suprafață pe alta ducînd la diminuarea răspunderii. Obligativu trebuie să se facă organizarea teritoriului, să se stabilească sole mici, ușor controlabile, pe care să se aplice irigarea prin brazde. Culturile duble nu trebuie tratate ca ceva în

plus, a subliniat secretarul general al partidului, ca niște lucrări care mai trebuie sau nu făcute. Ele trebuie să se efectueze exact cum se fac lucrările pentru cultura întia; citeodată aceste lucrări necesitînd o atenție chiar mai mare. Culturile duble și succesive de cereale și legume trebuie considerate și privite ca o activitate de bază.

Referindu-se la realitățile din sectorul zootehnic, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că este necesar să se ajungă, în următorii ani, la efective mai mari de animale: 9-10 milioane bovine și 24-25 milioane ovine. În acest scop se impune ridicarea nivelului și rolului organelor sanitar-veterinare, în conformitate cu cerințele dezvoltării zootehniei românești. Medicii veterinari să aibă un rol mai mare și o răspundere sporită în dezvoltarea zootehniei.

Cuvîntarea secretarului general al partidului a evidențiat apoi sarcinile ce trebuie îndeplinite în domeniul culturii plantelor tehnice, pășunilor și fînețelor, al cercetării și învățămîntului agricol, al acordului global și al gospodăririi fondului funciar. Este necesar, a arătat în încheiere tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca și organele și organizațiile de partid să tragă toate concluziile din activitatea lor de pînă acum, din realizările bune din agricultură, dar și din stările de lucruri negative, și să ia măsuri pentru a ridica munca de partid, activitatea fiecărui colectiv de oameni al muncii la nivelul cerințelor puse de Congresul partidului, de Conferința Națională, de Programul partidului privind realizarea unei agriculturi de înaltă productivitate.

N. GRIGORE ■

„Nu se poate vorbi de o nouă calitate fără răspundere,
fără o ordine și o disciplină exemplare“

Viața României

● Sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale ●

- Să facem producție de bună calitate, de nivel înalt tehnic, astfel încât produsele românești să fie competitive cu cele mai bune produse similare pe plan mondial, să putem obține, pe această bază, și o creștere a valorificării și a eficienței produselor noastre la export.
- Avem un număr mare – chiar foarte mare – de probleme care și-au găsit soluționarea în cercetarea noastră, dar ele nu au intrat încă în producție. Unele așteaptă de ani și ani de zile să fie luate în seamă de către conducătorii din economie și să fie introduse în producție. Este necesar să asigurăm o legătură reală, mai bună, între cercetare și producție.
- Respectarea tehnologiilor este o problemă esențială. Nimeni nu poate și nu trebuie să dea nici o derogare de la tehnologiile stabilite!
- Trebuie să acționăm fiecare la locul său de muncă cu întreaga răspundere, să facem totul pentru unirea eforturilor tuturor colectivelor de oameni ai muncii în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a planurilor pe care le-am adoptat. Anul 1984 să fie un an care să constituie un punct de cotitură – ca să spun așa – în perfecționarea activității în toate sectoarele, în realizarea noii calități a muncii și a vieții, prin noua calitate înțelegând și buna organizare, și ordinea, și disciplina în muncă!
- Să facem în așa fel încât anul 1984 să aibă un rol hotărîtor în îndeplinirea obiectivelor Congresului al XII-lea privind trecerea la un nou stadiu de dezvoltare, în realizarea întregului cincinal – pentru a asigura astfel crearea condițiilor necesare dezvoltării continue a societății și ridicării nivelului de trai, material și spiritual, al poporului!

Recenta sesiune a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, a dezbătut și aprobat documente de cea mai mare importanță privind dezvoltarea țării noastre: proiectul Planului național unic de dezvoltare a României pe anul 1984; proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, gospodăririi apelor și silviculturii pe anul 1984; proiectul Bugetului de stat pe 1984; Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983–1985 și până în 1990; Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și de energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983–1985 și până în 1990; Programul privind aplicarea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare pentru asigurarea unei bune aprovizi-

zionării a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe perioada 1 octombrie 1983–30 septembrie 1984. Toate acestea urmează să fie supuse dezbaterii și aprobării Marii Adunări Naționale.

În cuvîntarea rostită la sesiune, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reliefat importanța documentelor aprobate, necesitatea ca toți oamenii muncii să acționeze cu toată hotărîrea și fermitatea pentru transpunerea lor în viață în cele mai bune condiții. Aceasta presupune, a arătat secretarul general al partidului, o bună cunoaștere a planurilor și programelor respective, precum și o mai bună cunoaștere și aplicarea fermă a legilor statului și a hotărîrilor partidului. În același timp, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat din nou asupra unor sarcini de prim ordin care stau în fața oamenilor muncii: aplicarea hotărîră a măsurilor privind economisirea și folosirea rațională a energiei electrice, asigurîndu-se cu prioritate energia pentru producție; dezvoltarea mai accentuată a bazei de materii prime; realizarea pentru export a unei producții de bună calitate, de înalt nivel tehnic, competi-

ve pe plan internațional; măsuri și mai hotărîte pentru reducerea consumurilor materiale, pentru recuperarea și refolosirea materialelor, a pieselor și subansamblelor; creșterea rentabilității și eficienței întregii activități economice; acordarea unei atenții deosebite calității, nivelului tehnic, productivității muncii; realizarea în bune condiții a investițiilor pe acest an, pregătirea temeinică și îndeplinirea întregului program de investiții pe 1984; respectarea strictă a tehnologiilor. Însă pentru îndeplinirea tuturor acestor obiective sînt necesare o ordine și o disciplină exemplare în toate domeniile de activitate.

Conducătorul partidului și statului nostru a adresat națiunii chemarea înflăcărată de a-și mobiliza toate energiile în vederea îndeplinirii sarcinilor stabilite. „Să facem în așa fel – se spune în cuvîntare – încît anul 1984 să aibă un rol hotărîtor în îndeplinirea obiectivelor Congresului al XII-lea privind trecerea la un nou stadiu de dezvoltare, în realizarea întregului cincinal, pentru a asigura astfel crearea condițiilor necesare dezvoltării continue a societății și ridicării nivelului de trai mate-

rial și spiritual al poporului! Să acționăm în așa fel încît să îndeplinim a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, Congresul al XIII-lea al partidului cu rezultate remarcabile, pentru a putea să stabilim la congres noile obiective până în 1990, în vederea îndeplinirii neabătute a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism!“.

Întîmpinînd cu satisfacție și deplină aprobare cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, cei prezenți la sesiune și-au exprimat, în numele tuturor oamenilor muncii, angajamentul de a acționa cu toată energia, cu responsabilitate și dăruire pentru realizarea sarcinilor de mare complexitate ce trebuie îndeplinite în această etapă în vederea dezvoltării și modernizării continue a economiei naționale, pentru îndeplinirea exemplară a planului pe 1984, an hotărîtor pentru traducerea în viață a obiectivelor Congresului al XII-lea, pentru asigurarea condițiilor necesare dezvoltării pe mai departe a societății românești, progresului și înfloririi patriei.

ION CODRU ■

„Să dezvoltăm puternic democrația muncitorească revoluționară“

● Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii ●

Documentele dezbătute la sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale au fost, de asemenea, supuse dezbaterii și aprobării plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

În cadrul plenarei, au fost analizate cu responsabilitate și exigență, în spiritul profundului democratism ce caracterizează orinduirea noastră socialistă, activitatea economică din 1983, precum și marile sarcini ce revin în următorii ani al cincinalului. S-a arătat că prin larga mobilizare a celor ce muncesc s-au înregistrat rezultate deosebite în îndeplinirea planului pe anul în curs și a angajamentelor asumate în trecerea socialistă. În același timp au fost semnalate unele lipuri manifestate în organizarea producției, în utilizarea forței de muncă și a capacităților industriale, în respectarea ordinii și disciplinei, în păstrarea și gospodărirea avutului obștesc, făcându-se propuneri concrete pentru înlăturarea cât mai grabnică a deficiențelor existente, pentru îmbunătățirea întregii activități. Vorbitoarii au dat o înaltă apreciere contribuției determinante a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și înlăturarea politicii interne și externe a partidului și statului, în stabilirea pe baze realiste, rigurose științifice, a strategiei dezvoltării economiei noastre, la stimularea energiilor și forțelor creatoare ale națiunii, la soluționarea problemelor majore pe care le ridică progresul neîntrerupt al țării. A fost relevată preocuparea permanentă a conducătorului partidului și statului nostru pentru adâncirea continuă a laturilor calitative ale procesului evoluției generale a țării, pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar, întărirea autogestunii și autoconducerii muncitorești, pentru orientarea fermă a eforturilor în direcția valorificării superioare a tuturor resurselor de care dispunem și creșterii tot mai accentuate a eficienței economice, ca o premisă sigură a sporirii necontenite a bunăstării, gradului de civilizație a întregului popor.

Luând cuvântul la plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit din nou la principalele sarcini legate de transpunerea în viață a planurilor și programelor dezbătute. „Avem o perspectivă clară — se spune în cuvântare —; avem planul și programe clare pentru activitatea din anul viitor și în următorii ani. Acum, hotărâtoare este trecerea la realizarea lor în viață. Este necesar să acționăm cu toată hotărârea, în puținele zile care au mai rămas până la sfârșitul anului, pentru încheierea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pregătirea planului pe 1984, în așa fel încât, din prima zi a noului an, să se desfășoare o activitate ritmică și să se evite lipsurile care, din păcate, s-au mai manifestat și în acest an“. După ce subliniază că asigurarea creșterii reale a retribuției depinde de măsura în care vom reduce prețul de cost, vom asigura creșterea producției nete, sporirea mai puternică a veniturilor naționale și menținerea sub control a prețurilor de producție și a prețurilor cu amănuntul, tovarășul Nicolae Ceaușescu evidențiază importanța participării directe a tuturor oamenilor muncii la conducerea diferitelor sectoare de activitate, a întregii societăți: „Trebuie să înțelegem bine că participarea la conducere, activitatea cu deplină răspundere a adunărilor generale și a consiliilor oamenilor muncii constituie cerința obligatorie pentru o democrație reală, pentru dezvoltarea cu succes a socialismului în România. Și trebuie să dezvoltăm puternic democrația muncitorească, revoluționară! Fiecare om al muncii să participe cu toată forța și răspunderea la soluționarea problemelor și la conducerea tuturor sectoarelor de activitate!“ În acest context, Consiliului Național al Oamenilor Muncii îi revine sarcina de a acționa cu și mai multă hotărâre, de a urmări mai bine felul în care își desfășoară activitatea toate organele de conducere colectivă, adunările generale, pentru a asigura în acest fel buna desfășurare a întregii activități.

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii a ilustrat, încă o dată, cu pregnanță unitatea strinsă, indestructibilă a întregii națiuni în jurul partidului și a secretarului său general, hotărârea fermă a tuturor oamenilor muncii de a înlătură neabătut politica internă și externă a partidului și statului, potrivit aspirațiilor de progres, bunăstare și pace ale poporului român, de a întâmpina cu realizări tot mai mari cel de-al XIII-lea Congres al partidului și a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944.

P. NICOARĂ

■ Astăzi, pe piața internațională, produsele românești stau față în față cu produse similare din zeci de state, și cumpărătorul alege pe acelea pe care le consideră mai bune atât din punct de vedere tehnic, al calității, al esteticii, cit și, desigur, al prețurilor.

Trebuie să facem în așa fel încât produsele românești să stea — ca să mă exprim cit mai plastic — cu fruntea sus, să nu le fie rușine că sînt fabricate în România; dimpotrivă, să poată sta cu fruntea sus și să spună: „Da, iată, acestea sînt produsele realizate de muncitorii, de constructorii socialismului din România, care știu că sînt proprietari, producători, că muncesc pentru ei și sînt hotărîți să facă lucruri de înaltă tehnicitate, de bună calitate“.

■ Este necesar să luăm măsuri serioase pentru a asigura creșterea puternică a productivității muncii pe calea mecanizării, automatizării, a ridicării gradului de calificare al muncitorilor, dar și a buneii organizări a muncii, și a producției, a fluxului de producție, pe calea întăririi ordinii și disciplinei în muncă.

■ Este nelimitată posibilitatea fiecărui om al muncii, a fiecărui muncitor, tehnician, inginer, să cîștige nelimitat, ca rezultat al creșterii producției, așa cum este însă nelimitată și reducerea retribuției în raport cu nerealizarea sarcinilor ce revin, prin plan, fiecărui om al muncii.

■ Vreau din nou să atrag atenția că răspunderea colectivă, funcționarea în bune condiții a organelor democrației noastre socialiste constituie un factor hotărîtor pentru buna desfășurare a întregii activități.

■ Problema recuperării și refolosirii materialelor, a subansamblelor și pieselor devine o problemă de importanță deosebită pentru desfășurarea întregii noastre activități.

■ Luarea de măsuri practice pentru reprojectarea și realizarea de noi produse cu o greutate și mai mică în toate sectoarele constituie probleme de cea mai mare importanță, atât pentru a putea fi competitive pe plan internațional, cit și pentru a asigura reducerea consumurilor materiale.

■ Trebuie să îmbinăm în mod armonios răspunderea colectivă cu răspunderea individuală, cu întărirea disciplinei, a ordinii în toate sectoarele, cu lichidarea mai hotărîtă a manifestărilor de burocratism care, din păcate, se mai manifestă în diferite domenii. Să reducem substanțial hirtiele care „se fabrică“ foarte mult. Cheltuim și hirtie, și muncă, și împiedicăm și oamenii de la activitatea practică, productivă. Să „producem“ hirtii mai puține, să acționăm direct în întreprinderi, în activitatea practică, pentru soluționarea problemelor!

„Cu întregul popor, pentru popor“

Viața României

● Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste ●

■ Frontul Democrației și Unității Socialiste cuprinde în rândurile sale toate categoriile sociale, este expresia structurii naționale și reunește, în diversitatea sa, toate organismele sociale, diferite feluri de a privi societatea, inclusiv toate cultele care-și desfășoară activitatea în cadrul statului nostru. Însăși această componență constituie expresia largului democratism al societății noastre, a faptului că edificăm noua orânduire socială în strinsă unitate cu întregul popor, pentru bunăstarea și fericirea sa.

■ Toate organismele și organizațiile componente ale Frontului Democrației și Unității Socialiste trebuie să acționeze cu toată hotărîrea, într-o deplină unitate, pentru a asigura dezvoltarea continuă a României pe calea socialismului, pentru a asigura creșterea puterii sale materiale pe baza dezvoltării continue a forțelor de producție, pentru a asigura dezvoltarea bogăției naționale, sporirea venitului național, în scopul realizării progresului general și continuu al patriei noastre, ridicării neconținute a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

■ Trebuie să acționăm continuu pentru întărirea unității întregului popor în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea politică a Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare a națiunii noastre!

■ Să acționăm în așa fel încît întreaga activitate a tuturor organizațiilor și organismelor Frontului Democrației și Unității Socialiste, a societății noastre să fie pusă în slujba cauzei socialismului, a ridicării patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, a creșterii continue a nivelului de viață și de civilizație al poporului nostru, a întăririi independenței și suveranității României!

■ Acum în viața internațională problema fundamentală este aceea a opririi amplasării noilor rachete cu rază medie de acțiune în Europa și a tuturor măsurilor anunțate legate de aceasta, crearea condițiilor necesare reluării tratatelor la Geneva în vederea realizării unui acord între cele două părți care să ducă la înlăturarea rachetelor cu rază medie de acțiune și să deschidă calea înlăturării oricăror arme nucleare din Europa și din întreaga lume.

■ Considerăm că marile mișcări pentru pace din Europa, de pe alte continente — la care poporul nostru s-a alăturat cu întreaga forță — trebuie să-și intensifice eforturile. Avem ferma convingere că, acționînd unite, popoarele lumii, forțele progresiste, toți oamenii care doresc pacea și iubesc viața pot să oprească cursul evenimentelor spre prăpastie, să asigure o politică nouă, de colaborare și de pace, de respect al independenței naționale a fiecărui popor. În acest spirit va acționa și în viitor România.

■ Cred că toate organismele Frontului Democrației și Unității Socialiste, în întregimea lor, Consiliul Național vor acționa și își vor întări colaborarea cu organismele corespunzătoare internaționale, aducîndu-și în acest fel o contribuție tot mai activă la înlăturarea politicii internaționale a statului nostru — politica de pace, de colaborare, care corespunde în întregime intereselor națiunii noastre, dar și intereselor tuturor națiunilor lumii.

Să acționăm cu toată hotărîrea pentru unirea eforturilor oamenilor muncii în opera de făurire a socialismului și comunismului

Desfășurîndu-și lucrările sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste a dezbătut și aprobat planurile dezvoltării economice și sociale, dezvoltării agriculturii, bugetul de stat, programele privind calitatea, ridicarea nivelului tehnic al producției și creșterea mai accentuată a productivității muncii, precum și programul autoconducerii și autoaprovizionării, documente ale căror prevederi sînt chemate să asigure înlăturarea neabătută a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, ale Conferinței Naționale, realizarea obiectivelor din actualul cincinal privind trecerea la realizarea unei noi calități a muncii și a vieții, la un stadiu superior de dezvoltare a patriei noastre.

În cuvîntarea rostită la plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că de acum înainte hotărîtoare sînt activitatea practică, luarea măsurilor organizatorice necesare înlăturării neabătute a prevederilor planurilor și programelor adop-

tate. Secretarul general al partidului a subliniat rolul important pe care-l au, în această privință, organizațiile componente ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, care trebuie să acționeze cu toată hotărîrea și cu întreaga răspundere pentru unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în vederea desfășurării în bune condiții a întregii activități, fapt care presupune creșterea spiritului de răspundere, întărirea ordinii și disciplinei în muncă, în producție, în viață, în toate sectoarele de activitate. În cuvîntare se arată că organizațiile din F.D.U.S. reprezintă o mare familie socialistă; trebuie însă ca această mare familie, în diversitatea ei, să acționeze într-o deplină unitate, pentru a asigura dezvoltarea continuă a României pe calea socialismului, pentru a asigura creșterea puterii sale materiale pe baza dezvoltării continue a forțelor de producție, pentru a asigura dezvoltarea bogăției naționale, sporirea venitului național, calea sigură și unică pentru a procura mijloacele necesare progresului general și continuu al patriei noastre, pentru ridicarea neconținută a bunăstării materiale și spirituale a poporului. „Trebuie să acționăm continuu — a spus conducătorul partidului și statului nostru —

pentru întărirea unității întregului popor în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea politică a Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare a națiunii noastre! Să acționăm în așa fel încît întreaga activitate a tuturor organizațiilor și organismelor Frontului Democrației și Unității Socialiste, a societății noastre să fie pusă în slujba socialismului, a ridicării patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație, a creșterii continue a nivelului de viață și de civilizație al poporului nostru, a întăririi independenței și suveranității României!“.

Referindu-se la aspectele importante ale vieții internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că problema fundamentală este aceea a opririi amplasării noilor rachete cu rază medie de acțiune în Europa și a tuturor măsurilor anunțate legate de aceasta, crearea condițiilor necesare reluării tratatelor de la Geneva în vederea realizării unui acord între cele două părți, care să ducă la înlăturarea rachetelor cu rază medie de acțiune și să deschidă calea înlăturării oricăror arme nucleare din Europa și din întreaga lume. Subliniindu-se că marile mișcări pentru pace din Europa, de pe alte continente, la care poporul

nostru s-a alăturat cu întreaga sa forță, trebuie să-și intensifice eforturile, în cuvîntare se exprimă convingerea că, acționînd unite, popoarele lumii, forțele progresiste, toți oamenii care doresc pacea și iubesc viața pot să oprească cursul evenimentelor spre prăpastie, să asigure o politică nouă, de colaborare și de pace, de respectare a independenței naționale a fiecărui popor. Legat de aceasta, toate organismele F.D.U.S. sînt chemate să-și aducă o contribuție tot mai activă la înlăturarea politicii internaționale a statului nostru, politică de pace, de colaborare, care corespunde în întregime intereselor națiunii noastre și, în același timp, intereselor tuturor națiunilor lumii.

Participanții la dezbateri au dat, în unanimitate, o înaltă apreciere contribuției hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și definitivarea documentelor adoptate, la făurirea și traducerea în viață a întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru, care asigură dezvoltarea neîntreruptă a României socialiste, creșterea prestigiului ei pe plan internațional, ridicarea continuă a nivelului de trai și de civilizație al întregului popor român.

ION DUMBRAVA ■

● O mină cu personalitate ● Un cec în alb ● Viața într-o zi ●

Noroc bun și o creangă de aur

Aș fi cel mai fățarnic și necinstit ins dintre cei cunoscuți dacă nu v-aș spune cinstit, deschis și dezinteresat că nu intru pentru prima oară în mină și că mina nu este nici pe departe ceea ce ne învață unele filme de scurt ori lung metraj. În subteran n-am văzut mineri cu pantofi de lac și nici cu salopetele apretate. Nu folosesc figuri de stil cind vă spun că adesea curgea apa pe mine; adesea îmi era frig și inima mi se făcea uneori cât un ghemotoc. Cind am văzut bolovanii sisfici prăvălindu-se la picioarele unor tineri de seama mea, îmbrăcați sumar, cu brațele vinjoase și cu umerii nițel aplcați, mi-am spus că nu întimplător se spune despre minerit că este una dintre cele mai bărbătești munci posibile.

Rețin câteva replici furate din zbor. Numai cel care a muncit efectiv în mină le poate dibui sensul și conturul. Ele ar defini oarecum un stil de muncă dinamic și robust, deși prea ne-am obișnuit cu terminologia pompoasă. Cu minerul este recomandabil să te porți firesc și să vorbești cu el firesc. Nu-i plac de fel contrafaceriile nici chiar în vorbă. Mă țin scari de inginerul Costache Titus Roman, directorul minei Lupeni. N-am scăpat nimic din periplul a două-trei zile de mină. Ba chiar am participat și la o ședință de audiențe. Era prezentă conducerea operativă. De asemenea, un reprezentant al serviciului personal și altul de la aprovizionare. I-am numit pe Costache Titus Roman, Maria Mătăsărean, Dudu Virgil și Mihai Moisescu. Discuțiile au fost în genere degajate. Multe dintre necazuri s-au rezolvat, fără să forțez nota, pe loc. Altele în timp Altele încă la ora asta nu știm dacă s-au rezolvat. Erau cereri de locuință și cereri de trecere de la o categorie de salarizare la alta. Erau multe cereri de reincadrare la mina Lupeni. Dar reținut aspectul fundamental: cei care pleacă de la Lupeni, greu sunt primiți în alte părți. E semn bun că mina Lupeni are personalitate.

Răsfoiesc notesul meu. Iepan Gheorghe de la sectorul 13 insistă (și bine face) ca la concursul și cursul de electro-niști, lăcătuși, mecanici să intre cei merituoși. Ingerul electronist Mamară amintește că, de fapt, acțiunea 1.000 este permanentă. Este vorba și de electricienii și lăcătușii care se califică (ori recalcifică) pentru industria minieră. Să nu uităm că acest personal „auxiliar” constituie, de altminteri, mina dreaptă a minerului. Hristu Gheorghe și-a luat lumea în cap după unul care-i șterpeli-se 5.000 lei. Cu un avertisment sever a fost reprimat în mină. Năstase Constantin a fost privat de o categorie de salarizare. Greșeala se repară pe loc. Sas Floare mai are un an, doi până la pensie. Lucrează la investiții. Cere să lucre-

ze în meseria sa, pentru că ultimii ani de salarizare contează la pensie. I se aprobă. Mucca Gheorghe s-a luat în circ-dăsie cu niște „bagabonți” de la Dro-beta Tr-Severin. Că s-a luat cu ei sau după ei se vede foarte clar lucrul, din cazier. A fost miner bun și acum situa-ția lui este grea. Problema trebuie pusă în Biroul executiv al combinatului (Dacă situația similară a lui Moisescu Mihai s-a rezolvat, ce s-a întâmplat cu acesta nu au un sprijin „în interior”). Molnar Ioan a avut ulcer. Vrea totuși să lucreze în subterana 7. Dacă medicul nu se pronunță favorabil, va fi imposibil. Pădureanu Augustin are o performanță deloc de invidiat. Are 4 copii și 3 des-faceri de contract de muncă. Mare pă-cat că la anii lui nu-și bagă mințile în cap. Este îndemnat spre mina Bărbăteni. Dar dacă... E vorba, totuși, de 4 copii. Luca Klement are datorii de 18.000 la C.A.R. Printr-o nesăbuiță a ajuns să nu lucreze nicăieri. Cere clemență și promite comportament exemplar. I se acor-dă. Cum va onora cecul în alb ?!

Măciacășan Gheorghe are părul bogat, dar și cleva apucături nelalocul lor. Cu angajament scris este trimis la sectorul 6. Catană Relu va avea 18 ani peste cîteva zile. Cere să lucreze în mină. Este bine legat, dar problema lui este vaia-bilă abia după ce va implini majoratul. Sălăjan Rodica a fost într-un concediu de maternitate. Sotul său lucrează la mi-na Uricani. Solicită să fie reprimată. I se aprobă. Grozavu Vioreca are 5 copii. Sotul său lucrează la mina Viscoza. Cere schimbarea locului său de muncă, pen-tru a ajuta mai bine copiii. Se aprobă. Manole Georgian dăscinde tocmă de la Intorsura Buzăului. Rudele sale de la sectorul 5: Bătrîn Andrei, Coțofană Costel, Alexandru Mircel își dau votul de încredere și promit că-l vor iniția în meserie. Vasile Lițoi are un scris deo-sebit de frumos, dar se vede limpede ca lumina zilei că are și un comporta-ment nu tocmă la locul lui. Este iertat nu pentru scrisul său frumos. I se acor-dă un credit și nu trebuie să uite asta. La Raportul Mare se va discuta și situa-ția lui Măxutuț Ioan. Familia lui Tătă-ranu Augustin este la Bărbăteni. Solici-tă un apartament cu 2 camere cel puțin, pentru a-și aduce familia la Lupeni. (Alo, tovarășu' Costache, vă rog: care este situația lui Tătaru Augustin de la sectorul 12 ?!). Chiorean Gheorghe se căinează că-l ține nevasta. I se dă un loc vital de muncă. Acolo pe unde trec zilnic 7.000 de vagoane. Înainte însă a fost trecut puțin pe sub niște furci caudine. N-aș fi dorit să fie nimeni în ple-

Omul — interioare de conștiință

Tați

Colegii de la Cooperativa de Invalizi Metalica spun despre Ciprian că este un om cum puțini oameni sînt pe lume. Părăsit în scutece pe scara de ciment a soților Penescu. Cumpăna găsitărilor: la urma urmei, poate e norocul nostru, oricum avem nevoie de un sprijin la bătrînețe. Descoperire: copilul suferă de maladia Little (picioarele chircite și paralizate). Mi-lioanele de clipe, tot atîtea zboruri eșuate, pînă la 14 ani. Urmează 18 operații la ambele picioare, luni de-a rîndul în aparate ghipsate. Triciclu în care merge la școală. Locul copilăriei: spitalul Grigore Alexan-drescu. Adolescența: drumurile în cirje, la spital și la liceul se-ra. Și tată! — prima bucurie, Ianuarie 1969: bobinator la Cooperativa de Invalizi Metalica, nouă ani după ce mama adoptivă, obosită și resemnată, murise de cancer. Eliberat parcă de o povară, bătrînul Penescu, tatăl, în vîrstă de 78 de ani, acceptă patul de suferință: cancer la întestinul gros cu hemoragii zilnice. Dar, așa cum prevăzuse: nu mai era singur. Ciprian este lângă el, atît cît e, jumătate de

om, luînd zloata în cirje șontic, șontic, spre cooperativă și înapoi la pa-tul tatălui bolnav. Gîndul: o căsnicie de intrajutorare, firește tot cu o in-firmă, Ana Ichim. Părinții Anei. Masa de cunoaștere. Atmosfera de intimitate, necunoscută lui. A doua mare bucu-rie: un tovarăș pentru toată viața. „Viața” durează trei zile. Părinții Anei vin și își iau fiica înapoi. Procesele. Ciprian, spun colegii, este acuzat de singurul lucru de care este incapabil: brutalitate. Chiar cusut cu ață albă, procesul, spre surprinderea instanței ordinare de recurs care dăduse cîștig de cauză lui Ciprian, se termină în fa-voarea părinților Anei. Ciprian plă-tește, pentru trei zile de speranță, în care n-a ajuns să fie bărbat, pînă la sfîrșitul vieții, un sfert din retribuția dureroasei sale abnegații. Moș Penescu moare năruit în descumpănire: l-a învățat pe Ciprian, după o viață mis-tuită în așteptare și deznădejde, liber-tatea muncii, ciuntită acum de un alt tată care-și asigură întreținerea fetei avocătește.

NICOLAE CRISTACHE ■

lea lui. Munca este de maximă răspun-dere aici. Sună telefonul de la spitalul din Fundeni. Un maistru minier a fost operat aici. O operație grea. Totul a trecut cu bine. Popa Constantin, șeful de la brigada a 4-a, era, la acea dată, în afară de orice pericol. Dezideriu Mancz are 50 de ani și 28 de ani de mi-nerit. Anii de pensionare au bătut la ușă. Solicită prezența conducerii, dim-preună cu ortacii săi, la o masă tovă-rășească la restaurantul „Cina”. Își îndreaptă privirile și înspre noi și chiar ne înmînează o invitație. Îi urăm „La mulți ani!” lui nea Dezideriu și anii de pensie să-i fie pe măsura anilor săi fru-moși, dar biletele de tren ne sînt în bu-zunar.

„Poate că am reproduș schematic, fo-tografic unele discuții, unele observații. Nu este timp de parlamentat în mină și nici la suprafața ei. Nu susțin nici acum, în final, că n-au rămas suficiente treburi de pus la punct la Lupeni. Este nevoie de o mai bună aprovizionare în teritoriu. Femeile minerilor trebuie să-și găsească mai grabnic o preocupare în spațiul social. Unele specialități medicale sînt slab sau deloc reprezentate în oraș. Trebuie făcut ceva în plus și pentru timpul liber al minerilor. Mulți mineri sînt tineri. În formarea și informarea lor, în activitățile cu și pentru tineret,

nu e bine să treneze un anumit spirit bătrîn. Acordul global s-a introdus ceva mai demult în mină. Încă este mic numărul concret al minerilor în raport cu cei care lucrează la suprafața sau în serviciile TESA și auxiliare. Aceste locuri nu totdeauna sînt ocupate de femeile minerilor. Sînt și destule fișețe care iau pe nemerit locul unor femei cu mulți copii. De asemenea, trebuie făcut ceva mai mult și mai consecvent și pe linia însușirii tehnicii avansate de către toți și de către fiecare minier în parte. Plusul acesta de tehnicitate pe care îl cer partidul și statul nostru vine în consens cu nevoia de profesionalism și în munca din adîncuri. Știința merge cu pași repezi înainte, iar minerii și cei care se ocupă de destinele lor au menirea și datoria, totodată, să țină pasul cu ea.

„Noroc bun!” mi se spune. „Noroc bun, ortaci!” le răspund. După 5-6 km străbătuți pe jos, cu piciorul, îmi di-lesne seama că drumurile acestea de subterană sînt al dracului de grele și de istovitoare. Lumina din afară este potopitoare și ei își pun mina streșină, la ochi. Doar dinții îi au albi și albul ochi-lor, de asemenea, alb. Hainele le sînt ni-țel ponosite și minile cănite cu cărbu-ne. Ne stringem bărbătește minile.

DORIN SĂLAJAN ■

Opinia unui alegător

Ia mai vezi-ți, domnule, de treaba dumitale!

Nu e prima dată cind aud agresiva punere la punct, venită, adesea, chiar de la oameni de bună-credință, excedați, sigur, de treburi impor-tante dar grabiți să expedieze inter-venții tot de bună-credință dacă nu cumva și nu o dată binevenite, bine gîndite, în stare să rezolve situații, să amelioreze situații, să calmeze tensiuni, să facă viața mai ușor de suportat chiar și în condiții mai grele. Dar sînt și intervenții, firește tot de bună-credință, care apar din sen-timentul datoriei și al convingerii că toți trebuie să punem umărul să meargă lucrurile mai bine. Atunci e și mai păcat ca autorii acelor inter-venții sau inițiative să fie drastic puși la punct cu o asemenea formu-lă lipsită de orice respect pentru sufletul omului, pentru meseria, poate, a omului, pentru mai buna cunoaș-te-re, poate, de către acel om, a unei situații anume, în sfîrșit, pentru bunul mers al treburilor, în general.

Cum mi-ar sta mie, de pildă, bătaios cum sînt din fire, și cu conștiința că nu-mi fac decît datoria, cum mi-ar sta, zic, dacă, trecînd cu mașina pe o șosea, aș întîlni un pod cu o balustradă amenințînd să cadă în apă, și ducîndu-mă, zic iar, la șeful direcției poduri din acel județ acesta mi-ar spune: Ia mai vezi-ți, domnule, de treaba dumitale ?!

Nu prea ar fi în regulă, pentru că s-ar putea ca eu să fi fost primul care să fi trecut pe acel drum și să fi văzut

povestea cu balustrada și să fi înțeles pericolul și să fi priceput că e de datoria mea, solidară cu acel respon-sabil cu podurile, să-i vin în ajutor informîndu-l mai devreme.

Civilizat, omeneste, moral este să ascuți și pe prost și pe deștept, cum zice țărănul român, pentru că nu locul de unde poți să strigi: Ia mai vezi-ți, domnule, de treaba dumitale e important, ci ce spune omul dacă e și lăsat să spună pînă la capăt ce are de spus. Nu e prima dată cind aduc în discuție chestiunea dialogu-lui, nu e prima dată cind spun că socialismul este societatea cea mai favorabilă dialogului, că se înteme-lază, ca formă supremă a democra-ției, pe el. Dar eu nu vreau să teoretizez și nici să reproduc în articol sloganurile cu care, teoretic, sîntem toți de acord. Pentru că sloganurile se pot învăța bine pe dinafară și sînt destui care le reproduc cu o eleganță desăvîrșită, dar mai e și Omul cu O mare și el e concret. Pledoaria mea e, astfel, în favoarea implicării tu-turor și mai ales a favorizării impli-cării tuturor în practica vieții noastre sociale, pledoarie care își află temeiul în bucuria Omului de a fi folosit.

Nu neg, sigur, că sînt și politiciși care cred tot timpul că numai ei au văzut balustrada de care povesteam înainte, sînt, slavă domnului și destui, dar nu e greu să-i deosebești de voitorii de bine competenți și, dacă nu e greu, atunci aceștia din urmă merită să fie tratați măcar cu o oare-care dorință de cooperare.

DINU SĂRARU ■

Poate fi un oraș
suburbie pentru
o comună?

Braniștea seamănă cu o suburbie a ora-șului Titu. Dar cum asta ar putea să-i de-nranjeze pe sătenii din această localitate, s-ar putea spune că Titu e o suburbie a comunei Braniștea. Cu mulți ani în urmă diferențele erau destul de mici, aproape neînsemnate. Satul acesta seamănă, din punctul de vedere al caselor, cu un cartier, de lume bună iar centrul localității are o înfățișare de mic oraș montan căruia-i

mai lipsesc doar munții. În centru se află un complex comercial și un dispensar u-man. Lucrările au început în 1980 și în-tr-un singur an cele două edificii au fost predate la cheie. Dispensarul este în cea mai mare parte proprietatea locuitorilor satului. Ei au pus mină de la mină, bă-nuț cu bănuț, și-au lucrat zi de zi, preț de trei anotimpuri ca să vadă dispensarul mutat dintr-o clădire veche și igrasioasă în cea nouă, cu peste douăzeci de încă-peri rînduite pe trei nivele. Cei din Bran-iștea și-au petrecut duminicile, după-amiezile și toate ferestrele de timp liber la aceste construcții. Ei sînt foarte orgol-li-oși și nu sînt la primele edificii care și le revendică în întregime pentru că au cos-tat zero lei și zero bani și totul a fost ridi-cat cu muncă patriotică și cu banii oa-menilor. Tot ei au construit o grădiniță ridicată pe banii lor și cu brațele lor, au mai ridicat una în satul Dimbovicioara (pe care o vor termina curînd) iar de la Lu-xița Nicolae, primarul comunei, am aflat că oamenii din Braniștea, tot pe bănuții lor și cu munca lor, vor ridica în anul care vine trei săli de clasă și un atelier școală, că „dacă s-au făcut zece clase poate că s-or face și douăsprezece”. La Braniștea în județul Dimbovița orice idee bună îi strînge pe toți oamenii de bine în jurul ei și, de obicei, se adună tot satul. Asta pentru că orgoliul lor de locuitori al unei localități rurale este mai mare decît al altora. Tot acesta e și motivul pentru care ei preferă să se spună că Titu sea-mănă cu o suburbie a comunei Braniștea și nu viceversa.

N. CORNELIU ■

Sănătatea, o cauză a tuturor

Inteligența
românească
în acțiune

● Dr. Grigore Osipov Sinești în Austria, Cehoslovacia, Bulgaria și, în curind, în Statele Unite ● O nouă ipoteză privind etiologia bolii canceroase ●

Noi confirmări privind parodontologia românească

Doctorul Grigore Osipov Sinești, coordonatorul Centrului metodologic de parodontologie din București, învață de zor englezește! Motivul acestei re-lativ tirzii aplicații e simplu: invitat în Statele Unite, unde urmează să plece la începutul lui ianuarie, specialistul român, autor al unei concepții originale de interpretare și al unei metode noi de rezolvare terapeutică a parodontopatiilor (socotită de reputatul profesor francez Pierre Friez drept „așezată pe baze noi... „revoluționară“), ține să se adreseze medicilor americani în limba lor, considerind că așa îi va fi mai ușor să-i convingă asupra avantajelor (terapeutice, economice etc.) tehnicii sale. Zgircit la vorbă, doctorul Osipov Sinești s-a mulțumit

Dr. Grigore Osipov Sinești

să ne informeze cu a conferența în 7 universități din S.U.A., prezentându-și ideile prin intermediul unor filme înregistrate pe videocasete și al unui vast atlas cuprinzând bogata sa cauzistică. Demonstrațiile sale vor fi însoțite, firește, și de mostre din produsele originale românești „Os minerale“ (implant) și „Ossidenta“ (apă de gură și pastă de dinți).

Înainte de a-i ura drum bun omului de știință bucureștean, se cuvine să amintim că, în partea a doua a anului ce stă să se încheie, parodontologia românească (în concepția sa) a cunoscut alte câteva confirmări internaționale. Bunăoară, doctorul Osipov Sinești a fost prezent, în iunie, la reuniunea anuală a lui International Dental Association, desfășurată la Viena, prilej cu care comunicările sale au stârnit un viu interes. În lunile următoare, a luat parte la alte două manifestări științifice, în Cehoslovacia. În cadrul acestor acțiuni, organizate (din partea română) de Centrul industrial de medicamente, a conferențat la Praga și la Bratislava, găsind un larg ecou. În consecință, unul din șefii școlii cehoslovace de stomatologie, profesorul Ivan Erdelsky, a vizitat, în cursul lunii octombrie, Centrul metodologic de parodontologie din București. Venit să se convingă despre cele auzite la el acasă, profesorul Erdelsky, ni s-a spus, a plecat pe deplin lămurit și, totodată, entuziasmat de modul în care doctorul Osipov Sinești și colaboratorii săi au găsit rezolvarea afecțiunilor parodontului pe căi noi, îndrăznețe. Un alt specialist de renume, profesorul Zbigniew Janczuk de la Pomorska Akademia Medyczna din Szczecin (Polonia), și-a exprimat (în scris) dorința de a vizita Centrul de parodontologie, interesat fiind de concepția românească despre care a aflat cu ocazia unor congrese sau despre care a citit. În sfârșit, să mai adăugăm că, nu demult, doctorul Osipov Sinești a expus metoda și rezultatele terapeutice implicate de folosirea ei la Sofia, în cadrul unei sesiuni ținute la Academia de științe medicale.

VIDIU IOANIȚOIA ■

Frapantă asemănare între boala neoplazică și „înflorirea“ lacurilor

Un biolog din Timișoara, dr. Alexandru Marton, este autorul unei interesante și originale ipoteze în legătură cu etiologia bolii canceroase. O încredințăm tiparului în speranța că, odată ajunsă în atenția specialiștilor, ea ar putea, eventual, deschide o nouă cale în descifrarea carcinogenezei, iar aceasta cu atât mai mult cu cât dr. Marton aduce și unele propuneri practice privind instituirea unei colaborări pe această bază.

Să-l lăsăm să se explice:

„Înflorirea“ apei este un fenomen fizic ce se manifestă prin colorarea apei datorită înmulțirii excesive, luxuriante, haotice, a unor populații de alge albastre, verzi, flagelate, bacterii fotosintetizatoare sau alte organisme activate mono și pluricelulare. Iată prima asemănare cu cancerul — înmulțirea anormală, haotică, necontrolată, a unor populații.

Fenomenul este răspândit în toate tipurile de ecosisteme acvatice, dar mult mai frecvent în cele eutrofe. Poluarea este una din cauze, exploatarea nerățională (fie și numai piscicolă) este altă cauză. Ei bine, tocmai în aceste ecosisteme sînt mai frecvente „înfloririle“, mai intense și cu efecte mai drastice, ducînd adesea la moartea peștilor. Cancerul, pe de altă parte, nu era cunoscut în antichitate, cel puțin asta ne spun specialiștii care au cercetat mumii egiptene. Frecvența sa este mult mai mare în țările puternic industrializate și nu întimplător poluanții din aer, apă, alimente sînt citați ca factori favorizanți ai bolii neoplazice.

Cauzalitatea „înfloririi“ a fost intens cercetată, dar este și în prezent mult controversată. Personal mă aso-

ciiez acelor specialiști care susțin o cauzalitate plurifactorială, complexă. Întimplător părerea mea se apropie de cea a profesorului Speciani care susține ipoteza psihosomatică și care presupune că celule ale corpului încep să se înmulțească haotic cînd „organiza-torul central“, cu localizare diencefalo-hipofizară, nu le mai poate ține în frâu. Ca acest fenomen să avanseze, să se generalizeze, să persiste în timp, este necesar însă ca „sistemul nervos“ al ecosistemului să fie dereglat, mecanismele de autocontrol să nu funcționeze prompt și eficace, adică să se producă substanțe inhibitoare în cantități mici, populațiile consumatoare ale acestor alge să nu se poată dezvolta din anumite motive, patogenii (ciuperci, bacterii, virusuri) să fie în număr prea mic, etc. Deci putem vorbi de o cauzalitate „internă“, centrală. Potential, premise pentru dezvoltarea masivă a unor populații pot să existe, dar ca fenomenul de „înflorire“ să se manifeste este necesar ca și mecanismele de autoreglare să fie inefficiente în păstrarea unui echilibru dinamic — cheia succesului (în păstrarea) integrității ecosistemului.

Specialiștii în ecologia acvatică, ca și medicii, sînt de acord că e mai bine să previi acest fenomen decît să-l combați. Dacă nu am reușit aceasta atunci trebuie să încercăm toate mijloacele pentru restabilirea echilibrului dinamic în ecosistem și nu invers, căci prin introducerea diferitelor substanțe chimice sau prin alte procedee fizice ori biologice, putem să-i dez-echilibrăm și mai mult.

Închei aici șirul asemănarilor (doar cele mai importante au fost prezentate aici) între fenomenul de „înflo-

rire“ a apei și boala neoplazică. În acest sens susțin, ca și doctorul Iulică Voinea, cei care au produs laetrilul sau, de ce nu, ca doctorul Elthes de la Oradea — care din plante acvatice a extras principiul util în tratamentul bolilor hepatice — că în mediul acvatic, dulciol sau marin, s-ar putea găsi încă multe resurse cu efecte pozitive în tratamentul cancerului. Așa, de pildă, populațiile alge care se dezvoltă luxuriant produc auto- sau heteroinhibitori cu efect citostatic. Ar trebui ca aceste substanțe (alge) să fie izolate și efectul lor cercetat și asupra animalelor, a celulelor canceroase. Microcistina și anatoxina sînt doar două din toxinele algele a căror structură a fost descifrată recent. În anumite doze sînt toxice la animale, dar s-ar putea ca în altele să prezinte efecte citostatice. Aș dori și pot să ajut pe oricare specialist dispus să abordeze o cercetare în acest sens, cu bibliografie de specialitate și colectarea algelor (a substanțelor), căci pregătirea profesională mă avantajează în acest sens (mi-am luat doctoratul în probleme de fiziologie și ecologie algală).

Pe de altă parte, o serie de bacterii și virusuri atacă, lizează cu predilecție algele care „înfloresc“ apa. S-a reușit izolarea și multiplicarea lor în laborator și combaterea eficientă a unor „înfloriri“ din natură. Oare dacă am înlesni pătrunderea lor în tumori (canceroase) nu ar liza și celulele canceroase? Oricum, merită să se încerce!

ALEXANDRU MARTON ■
Biolog pr. dr., Timișoara

Serodiagnoza lui Ion Dinu: propuneri concrete

— Tovarășe Ion Dinu, revenim la cercetările dv., intrucit am primit mai multe scrisori de la cititori cerind informații suplimentare față de cele ce am publicat pînă acum. Avem și noi o întrebare. Numeroși cercetători, la noi și în alte țări, au elaborat teorii privind originea și combaterea cancerului. Nimeni nu le contestă probitatea și competența profesională. Pe dv., fizician cercetător într-un centru de hematologie, însăși profesiunea vă învață că orice teorie — cit de logică, de încheată și de promițătoare ar părea la prima vedere — necesită o solidă confirmare experimentală pentru a-și câștiga dreptul la recunoaștere. Mai ales într-un domeniu atît de gîngăș și cu atîtea implicații precum cancerul. Ce propuneri concrete formulați pentru validarea teoriei dv.?

— Să răspund pe rînd.

Această boală în ciuda eforturilor titanice și a tratamentelor cunoscute azi, nu va putea fi pe deplin învinsă atît timp cît nu se vor elucida gena, etiologia ei. Condiția succesului: decelarea bolii cu mult timp înainte de apariția unor simptome marcate. Eu susțin:

● cancerul este generat de o singură toxină endogenă (și nu exogenă), capabilă să producă mutații genetice;

● cancerul are o componentă genetică imprimată de matricea generatoare;

● dereglările metabolice produse de substanța toxic-oncogenă sînt atît de haotice, încît medicina înregistrează prea puține succese în tratarea bolii peste stadiul II;

● procesul intim de cancerizare, avînd loc la nivel mitocondrial, este lent; cu atît mai mult se impune găsirea unei soluții de depistare precoce a bolii — cerință unanimă a oncologilor.

Pot aduce, în sprijinul afirmațiilor mele, argumente de ordin fizic, matematic, biofizic, biochimic și fiziologic. De aceea, pledez și eu pentru diagnosticarea precoce. În acest context, serodiagnoza pe care o precon-

tez cred că poate juca un rol însemnat. Depistînd boala la timp, descifrîndu-i gena, etiologia, cunoscînd formula și structura chimică a substanței toxic-oncogene (am obținut rezultate în această direcție), se va putea ajunge la un tratament eficace.

— Presupunînd că, pe pista indicată de dv. (serodiagnosticul) sau pe alte căi, se ajunge la o DEPISTARE foarte precoce, în ce mod se corelează TRATAMENTUL dv. cu tratamentele actuale?

— Mă opresc la două metode de combatere a cancerului: cea fito-fizio-hipertermică și cea chirurgicală la care se poate adăuga, firește, metoda oricărei autor despre care se dovedește că a descifrat gena cancerului și își aplică metoda în stadiul incipient al bolii.

— Ce rezultate concrete ați obținut dv.?

— Mai întîi să mă refer la problema depistării precoce. Din 1978 pînă în prezent am serodiagnosticat sute de bolnavi aflați sub toate tratamentele cunoscute la noi în țară, inclusiv cei operați în clinicile de specialitate. Dacă pe lotul de operați seroreacția a fost negativă (sănătoși) la mai mult de 60% din cazuri, pe lotul celălalt seroreacția a fost în permanență pozitivă (bolnavi), deși aceștia din urmă, culmea, aveau analizele de laborator normale. Așadar, cei operați au beneficiat realmente — după cum a învederat și serodiagnoza — de intervenția chirurgicală (în stadiul I).

— Nu puteați greși seroreacția?

— Nu, pentru că am lucrat și lucrez numai prin metoda de control „dublu orb“, binecunoscută pe plan mondial, intrucit oferă criterii absolute obiective pentru a se aprecia rezultatele unui experiment, ale unui tratament medical, ale unui nou medicament. Să trec acum la metodele de tratament. Metoda fito-fizio-hipertermică a fost concepută de mine după un model termodinamic. Susțin că prezintă o serie de avantaje:

● Poate aduce cancerule inoperabile în stadii operabile, iar cel puțin în cancerule de sin preîntîmpină, în anumite situații, o operație mutilan-

tă, cu efecte negative asupra psihicului oricărei femei.

● Metoda chirurgicală poate fi abordată după metoda hipertermică, însă aceasta din urmă, după intervenția chirurgicală, dă randament doar în 50—60% din cazuri.

● După actul operator, pentru a preveni recidivele, trebuie administrată o medicație corespunzătoare, pe cînd metoda hipertermică ar face inutilă o astfel de medicație.

● Metoda hipertermică acționează cu succes și în stadiul incipient al bolii, cînd substanța toxic-oncogenă a depășit un anumit nivel, dar nu s-a format încă nici un țesut tumoral.

— Ce propuneri concrete pentru verificarea afirmațiilor dv.? Noi sprijinim orice sugestie, ipoteză, metodă al căror autori înțeleg să le supună celor mai severe și comun acceptate criterii de verificare.

— Eu propun, în ceea ce mă privește:

● o colaborare științifică, loială, și bine protocolată cu oricare instituție din țară sau din străinătate;

● efectuarea unor seroreacții după metoda „dublu orb“ în cadrul unui centru de hematologie (de pildă cel condus de doctorul Ion Florian, București) celor tratați chirurgical și după alte metode existente;

● serodiagnosticarea în masă sau pe loturi mai largi, desigur doar după o prealabilă avizare a oportunității metodei și urmărirea în timp a celor diagnosticați pozitiv, deci suspecți de a fi purtători ai bolii neoplazice.

Consider că în circa un an de zile se va putea face, pe această cale, un pas înainte în elucidarea etiologiei și diagnosticării precoce a cancerului, după toate rigorile științifice. Precizez că nu sînt necesare investiții valutare.

— Refinam deci că nu doriți altceva decît să fiți sprijinit pentru a testa validitatea teoriilor dv. în conformitate cu toate „rigorile științifice“, după expresia dv. Nu credem că o asemenea cerere poate fi refuzată.

LIONEL NIȚESCU ■

Bătălia pentru nou

• Un produs românesc se impune tot mai mult • Extracții dentare cu analgezie prin acupunctură •

Apilarnilul cucerește interesul și aprecierile unor specialiști străini

Cu o lună în urmă, la Roma, în Palazzo dei Congressi, a fost inaugurată cea de a 5-a Expoziție internațională de alimentație „La Tavola nel Mondo”. Cu acest prilej, sub auspiciile și la invitația firmei „World Service” și a revistei „Revista delle Nazioni”, un stand special, plasat în centrul expoziției, a fost rezervat produselor românești din gama „Apilarnil”. E locul să spunem chiar de la început că datorită interesului particular acordat acestui medicament, standul „Apilarnil-Energetico-Romeno” a fost scutit de taxe de participare, precum și de orice cheltuieli pentru montarea și închirierea spațiului expozițional, gazdele suportând toate cheltuielile pentru organizarea și decorarea lui cu panouri. Vom mai aminti, de asemenea, că înaintea succesului obținut de Apilarnil la Roma, produsul a cucerit interesul specialiștilor la un Simpozion de apiterapie din Israel și, mai recent, la Congresul de apicultură de la Budapesta.

Apilarnilul, reamintim cititorului nostru, este un produs obținut pentru întâia oară în România și pentru întâia oară în lume prin triturarea larvelor de trântori. El a fost realizat de apicultorul Nicolae Iliesiu și a fost testat pe mii de cazuri în clinici universitare și spitale din România, recomandându-se prin calitățile lui energizante și terapeutice. Despre efectele produsului am scris pe larg în precedentele noastre numere.

La Roma, standul „Apilarnil-Energetico-Romeno” s-a bucurat încă din prima zi de un număr impresionant de vizitatori. A fost prezentă conducerea municipalității din capitala Italiei, numeroși medici și oameni de afaceri, precum și corespondenții ai radioului, televiziunii și presei italiene. Postul de televiziune RAI a difuzat un interviu luat apicultorului Nicolae V. Iliesiu, iar ziarele și revistele din Roma au inserat comentarii elogioase în legătură cu virtuțile și noutatea absolută a medicamentului românesc. (Din păcate nu ne-au parvenit încă aceste publicații pentru a aduce și la cunoștința publicului nostru impresiile notate de către ziaristii italieni.) Autorul invenției a fost de asemenea invitat să țină o conferință într-una din sălile expoziției („L'apilarnil — prodotto apicolo di natura larvale — una invenzione romana utile per la salute dell'uomo”).

Din păcate standul a găzduit doar un număr restrâns de mostre apilarnil și apilarnilprop (iar asta din vina celor care s-au ocupat cu trimiterea acestor pro-

[54] PROCESS FOR THE OBTAINMENT OF A BIOLOGICALLY ACTIVE BEE-PRODUCT [58]
[75] Inventor: Nicolae Ilies, Bucharest, Romania [56]
[73] Assignee: Cooperativa Agricolă de Producție Scornicești, Județul Olt, Romania
[21] Appl. No.: 305,629
[22] PCT Filed: Jan. 21, 1981
[86] PCT No.: PCT/RO81/00001

duce la expoziția de la Roma), astfel încât nu au putut fi onorate numeroasele comenzi ale unor solicitanți, ale celor care și-au manifestat dorința de a cumpra pe loc produsele românești. Am pierdut astfel ocazia de a vinde imediat mii sau poate zeci de mii de cutii cu drageuri, ceea ce, evident, ar fi contribuit la mai buna cunoaștere a produsului și la mai activă comercializare pe piața mondială. Oricum, prezența standului românesc și-a justificat utilitatea practică. La sediul Agenției economice a României au avut loc mai multe convorbiri cu reprezentanții Societății World Service din Aquila în vederea găsirii celor mai avantajoase și imediate soluții de valorificare a preparatelor Apilarnil în Italia, intervenindu-se în acest sens pentru urgentarea procedurii în înregistrare conform normelor autorităților italiene.

La șirul acestor succese se mai adaugă unul tot de dată recentă. Apilarnilul a fost brevetat în Statele Unite ale Americii, un important moment de referință în inventica românească, dat fiind faptul că pe această cale România a obținut unul din primele brevete în această țară. Am consultat în acest sens lucrarea „Protecția internațională a proprietății intelectuale” de dr. Ioan Cameniță. Exemplarul original ne-a fost arătat cu îndreptărită mândrie care de către autorul invenției. Reținem pentru informarea cititorilor noștri următoarele date: Titlul invenției: „Process for the obtainment of a biologically active bee-product. Inventor: Nicolae Ilies, Bucharest, Romania, Assignee (Titularul brevetului): Cooperativa Agricolă de Producție Scornicești, județul Olt.

Succesul Apilarnilului reconfirmă din nou interesul acordat în lume medicamentului natural, domeniu în care țara noastră și-a câștigat un binemeritat prestigiu internațional.

LIVIU TIMBUS ■

„Metoda are încă multe de spus și de rezolvat”

Nu e prima oară când se scrie despre acupunctură și realizările remarcabile ale doctorului Traian Crăciun din Cluj-Napoca. Preocupările sale sînt vechi, legate de stagiul ce l-a făcut timp de un an în R.P.D. Coreeană, în cadrul spitalului românesc organizat acolo de Crucea Roșie, ca medic internist. De o mare valoare în formarea sa a fost și experiența mult regretatului dr. Ion Bratu din București, unul dintre pionierii acupuncturii la noi.

— „Flacăra” a mai scris despre dv. Susțineți în dialogurile anterioare că de vreme ce acupunctura are un indiscutabil gir al timpului (după unele documente, în China acupunctura este practică de 60 de secole) dovedindu-se o metodă eficientă de tratament (atunci când este practică corect!) își merită un cu totul alt statut. Ba chiar, ultimele informații lăsaus impresia unor zile senine și la Cluj. Ce-am putea consemna azi?

— S-o iau totuși cronologic. În 1973 am reușit să înființez, la Policlinica județeană Cluj, primul cabinet de acupunctură din județ. După 4 ani s-a mutat la spitalul C.F.R., iar din 1979, prin schimbarea locului meu de muncă, la Policlinica nr. 3 din Cluj-Napoca. Aici s-au ivit într-adevăr zilele senine, de care aminteați, grație sprijinului larg pe care l-am primit de la toți factorii, amintind în mod cu totul deosebit pe directorul Policlinicii, conf. dr. Valerian Postolache.

— Citiți bolnavi au trecut în ultimul deceniu prin cabinetul dv. de acupunctură?

— 5653, cărora li s-au făcut mai mult de 45 000 de ședințe.

— Și ce reprezintă acupunctura privită „economic”?

— Da, este o problemă foarte actuală și economicitatea în asistența medicală, știut fiind că prețul de cost al asistenței medicale este enormul destul de ridicat. În acest sens, am făcut un calcul: în zece ani la cei 5653 bolnavi, costul materialelor folosite s-a ridicat la 12 465 lei. Asta reprezintă 2,20 lei pentru tratamentul unui bolnav și 0,27 lei pentru o ședință. Și ca să fim și mai concreți, costul unei internări de 8-8 săptămâni a unui bolnav cu lombosciatică dorsală, la Spitalul de recuperare, de exemplu, reprezintă un efort financiar de 2 000-3 000 lei. Același bolnav se poate vindeca în 9-10, în cel mult 12 ședințe de acupunctură, făcute ambulator. Ca să nu mai vorbesc despre efectele secundare ale medicamentelor folosite pentru tratamentul acestor cazuri! Deci, iată cât se poate mai clar, eficiența economică a acupuncturii...

— Și unde simțem, raportându-ne la preocupările actuale în lume?

— Este cunoscut că datorită reacțiilor adverse ale medicamentelor, în toată lumea acupunctura se bucură de o apreciere unanimă. Și acest lucru l-am constatat și cu ocazia participării mele, în

1981, la Congresul cehoslovac de acupunctură de la Brno. Într-adevăr, datorită unui statut deosebit creat celor care se ocupă de acupunctură, un număr foarte mare de bolnavi au acces la acest tratament. Acolo dr. Richard Umlauf și colaboratorii săi creează într-o policlinică specială, amenajată cu tot ce este necesar (cabinele, personal, aparatură, etc), beneficiind și de condiții speciale pentru munca de cercetare științifică.

— Dv. în ce stadiu vă aflați cu cercetările?

— Cit am lucrat în Spitalul clinic C.F.R. am avut condiții favorabile pentru cercetarea științifică și, într-adevăr, în acea perioadă am reușit să elaborez peste 30 lucrări științifice, comunicate la congrese naționale și internaționale. Astfel, în 1968 și 1970 am participat la două congrese în R.F.G., iar în 1969 la al doilea Congres mondial de la Paris. Am publicat 10 lucrări în S.U.A., în prestigiosul „American Journal of Acupuncture”, 15 lucrări în R.F.G. și 3 lucrări în Franța. Anul trecut, „Deutsche Zeitschrift für Akupunktur” mi-a primit o lucrare mai amplă privind fiziopatologia și tratamentul sindromului durerii în lumina cercetărilor actuale. Deși condițiile de cercetare pe care le am în prezent sînt modeste, totuși eu îmi continui activitatea.

— Dar ce realizări practice?

— Aici este cazul să mă refer la mii de bolnavi care au beneficiat de acest tratament, majoritatea apelând la acupunctură doar după ce au epuizat celelalte metode de tratament „clasice”. Aș dori să arăt numeroasele cazuri de cefalee, migrene, sindromul durerii din cadrul discopatiilor vertebrale (lombosciatică, hernii de disc etc.), care au beneficiat de acupunctură, apoi rinitele alergice, astm bronșial infecto-alergic, artropatiile obliterante ale membrului inferior etc. Acestea sînt de fapt și domeniile mai importante în care am utilizat acupunctura. Voi aminti că, folosind aparatele de electroacupunctură construite de mine, am reușit să fac și primele extracții dentare cu analgezie prin acupunctură.

— Și totuși ce credeți că ar mai trebui să facă?

— Se simte nevoia unor cabinete dotate corespunzător și a unor centre de cercetare a mecanismelor de acțiune a acupuncturii, putându-se astfel extinde domeniile sale de aplicare. De exemplu, în utilizarea analgeziei cu electroacupunctură la intervențiile chirurgicale. Eu am convingerea că metoda în discuție are încă multe de spus și de rezolvat pentru sănătatea omului.

CONSTANTIN MUSTAȚA ■

Telematica și viitorul

Nu mai miră pe nimeni că se vorbește aproape curent despre microprocesoare, microcalculatoare, despre informatică în general și telematică în special. Dacă în anii '70 informatica a fost aceea care deținea supremația pe mapamond în privința noutății absolute, anii '80 sînt cucerți în bună măsură de telematică și de domeniile ei. VIDEOTEX-ul, TELETEX-ul, TELEFOX-ul sînt domenii ale telematicii și băgăm bine de seamă că s-a produs o perfectă îngemănare între informatică și sistemul de telecomunicații.

Vizitînd citeva pavilioane ale TIB '83, tocmai despre aceste aspecte ne-am dat mai bine seama. În cadrul „pavilionului A” se aflau citeva calculatoare românești cu nume emblematice (M 118, M 216, CVB), dar și un sistem VIDEOTEX unidimensional sau TELETEX (TTX). Ne deplasăm la Facultatea de electronică și telecomunicații București, pentru a afla un plus de informații. Un mînușchi de dascăl și ingineri tineri, completat fericit cu citiva studenți ne-au frapat prin onestitatea cu care vorbeau despre sistemul lesit din preocupările asidue ale lor. La urma urmei, ce mare lucru au făcut ei? La televizorul în culori au aplicat un deodor specialist, o interfață și o testatură de telecomandă, iar la alt televizor în culori au prevăzut o interfață și funcționează ca display color alfanumeric și grafic, cu microcalculator românesc.

Pe ecranul televizorului în culori s-au derulat pagini de text și cu grafia adiacentă, conținînd cele mai diverse informații din domeniile cultural, istoric, sportiv, turistic, servicii către populație, știri meteo, orarele avioanelor ș.a. Serviciile videotext fac parte din domeniile telematicii, iar cine dorește informații urgente ori în plus din domeniile amintite, le poate avea într-o clipă pe micul ecran (în 10 secunde). Elocvente au fost cele peste 100 de pagini parcurse de noi pe ecranul

televizorului în culori, pagini „memorate” în memoria externă a unui calculator românesc de tip M 118 și date nouă pe micul ecran, ca la comandă.

Profesorul Constantin Șerban ne dă pe loc unele detalii tehnice. Ilustrează chiar pe sistem. Chemăm paginile de care avem nevoie. Ne astimpărăm curiozitatea parcurgînd date, parametri, scheme-bloc, aplicații, noutăți din multe domenii cuprinse în cele peste 100 de pagini. Aflăm date surprinzătoare sub spectrul cunoașterii imediate despre naveta spațială COLUMBIA, prevăzută cu primul echipaj uman la bord, despre bazinul hidrografic al râului Someș, despre cetatea istorică de la Adamclisi construită de meșterii-făurari ai lui Traian pe la anul 106 e. n. Dar aflăm date și despre ultima etapă din campionatul divizionar A de fotbal, despre starea vremii la munte și în București etc.

Ce mai poate face acest sistem VIDEOTEX? Aceste televizoare în culori, prevăzute cu testatură și telecomandă tip videotex, nu diferă prea mult de un televizor în culori obișnuit. Abonatul poate aduce pe micul ecran informațiile pe care le dorește. Imaginați-vă cât timp câștigăm în informare și documentare. Să reținem acest grup de cercetători și tehnicieni: Constantin Șerbu, Eugen Semenco, Valeriu Căpățînă, Gheorghe Mosolygo, Mihai Moldovan și Liviu Nedelcu (ultimii

doi fiind studenți). Înainte de-a trece la alte detalii să reținem și aspectul că s-au bucurat și se bucură realmente și de sprijinul institutului politehnic și al facultății în incinta cărora dețin laboratorul lor tehnic. Fabrica de calculatoare și întreprinderea Electronica i-au ajutat, de asemenea. Multă înțelegere au găsit și la C.N.S.T. Și totuși, ce mai poate face sistemul și care este viitorul lui?

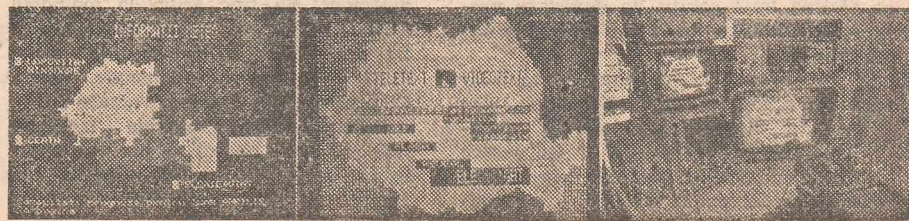
Între beneficiarii se pot afla și presa și televiziunea. Privim modul de editare a paginilor. Formarea bazei de date. Ne interesăm și de posibilitatea de a recordeza la un sistem de televiziune. Cît privește viitorul proximal al sistemului, el se poate deduce din start. În primul rînd, furnizarea informațiilor de cea mai diversă factură! Se poate utiliza la o multitudine de emisiuni pentru handicapați (cu auzul slab sau surzi), pentru automatizarea lucrărilor de birou, pentru învățarea limbii engleze, pentru subtitrarea filmelor într-o limbă sau în mai multe etc. etc. Lucrul cel mai important constă în faptul că sistemul este multiplicabil. De asemenea este realizabil aproape în exclusivitate cu material indigen. Poate n-ar fi lipsit de interes ca Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor să implementeze un sistem VIDEOTEX pentru experimentare cu 100-200 de abonați. Ar trebui încercat în rețeaua de difuzare a paginilor T.V., făcînd ceea ce se face în toate țările, adică, ceea ce se cheamă încercare-pilot pentru un număr de abonați, pentru a trage o

concluzie în privința interesului ce-l susține acest sistem din partea marelui public. Dar acest sistem unidimensional (informațiile se transmit doar în direcția de la banca de date spre beneficiar), poate fi transformat în bidimensional. Acesta este și viitorul lor. În scurtă vreme se va ajunge, ca în țările avansate economic, la telemagazine, rezervări de locuri la avioane, la teatru, hotel, prin acest sistem. Cît privește presa și televiziunea, abonatul își va putea reprograma un film pierdut, o emisiune sportivă scăpată dintr-un motiv sau altul. Vă dați seama acum despre ce câștig enorm poate fi vorba. În Franța, spre pildă, cartea de telefon este electronică, cu un terminal albnegru legat de rețeaua videotex — cartea de telefon fiind memorată în banca de date. Se spune că astfel este mai ieftină ca munca omului la editare și hirtia necesară în vederea unei rețipăriri anuale, cum se obișnuiește. Acestea sînt însă rezerve ale viitorului.

Fără-ndoială după apariția scrisului și a tiparului, introducerea telematicii reprezintă o serioasă revoluție în domeniu. Este cît se poate de clar că acest sistem VIDEOTEX și-n general toate sistemele telematicii vor introna modificări în modul de-a gîndi și-a se informa al oamenilor. În activitățile și chiar în meseriile viitorului. Se va produce la anumite nivele o schimbare a modului de gîndire, a mentalității și a modului de-a acționa, funcție și de imperatiile epocii.

Este și normal ca acum, în final, să ne gîndim și la aspectul că trebuie făcut ceva mai mult pentru introducerea sistemului ca încercare-pilot, pentru 100-200 de abonați. Electrotehnica nu mai e de mult o realizare pur tehnică. Ea a făcut și face o adevărată revoluție în planul civilizației contemporane.

DORIN SALAJAN ■

Un tezaur cu resurse nebănuite: PLANTELE MEDICINALE

Să gândim
cu capetele
noastre

• Din nou despre fitoterapie cu Ovidiu Bojor • Ce șanse are automobilul electric românesc? •

Viitorul înseamnă și a învăța de la trecut

Ovidiu Bojor: doctor în farmacie; cercetător științific principal la Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice;

autor a peste 200 de lucrări științifice, a 35 de brevete de invenție și a 7 cărți (singur sau în colaborare) din domeniul plantelor medicinale (în care lucrează de 36 de ani); dintre cărți, „Farmacia naturii”, vol. 1 și 2, Editura „Ceres”, 1976, 1977, „Plantele medicinale, izvor de sănătate”, Editura „Ceres”, 1982, „Plantele medicinale de la A la Z”, ed. I 1982, ed. II 1983, „Recoop”, „Fructele și legumele, factor de terapie naturală”, Editura „Ceres”, 1983;

expert al Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (din 1976), calitate în care a pus bazele primului proiect ONU de industrializare a plantelor medicinale din zona Nepalului; a condus (în 1978) cea dintâi expediție științifică românească în Asia Centrală, ajungând până în Himalaya înaltă; în 1980 a urcat în Himalaya până la cota de 6 000 m;

membri în mai multe foruri științifice românești și străine; unul dintre inițiatorii redeschiderii Laboratorului „Plantavorel” din Piatra Neamț, unitate pentru care a realizat, în colectiv, 26 de produse farmaceutice noi din plante.

Fotografie din timpul ascensiunii pe Himalaya

— Mi se pare mie sau aveți o mină în ghiș, doctore Bojor?

— Nu vi se pare. Zilele trecute, coborînd din uscătorul de plante, amenajat în pod, mi-am fracturat mîna dreaptă.

— Așadar, ați scăpat cu bine de pe „acoperișul lumii”, nu vi s-a întimplat nimic în Himalaya, la 6 000 de metri, dar v-ați rupt mina coborînd din uscător, la 3 metri!! Pe lângă satisfacții, plantele vă mai aduc, iată, și neazuri!! Ca să zic așa, tot de la ele vi s-a tras...

— E un bun început pentru acest dialog, căci țin să fac o precizare. S-a înrădăcinat opinia, profund greșită, că fiind naturale medicamentele din plante sînt anodine, adică nevătmătoare. Nu! Așa. Aconitina, atropina, digitala, stricnina etc. reprezintă, în esență, otrăvuri puternice. Ele devin medicamente utile omului numai în anumite doze, precis stabilite.

— Parcă intrăm în sfera homeopatiei, nu-i așa?

— Fitoterapia rămîne, după părerea mea, la granița dintre alopatie și homeopatie. Ea nu e exclusivistă, nu scoate din joc nici o altă metodă terapeutică, doar le completează. Fitoterapia modernă, la care mă refer, își are izvoarele, firește, în fitoterapia clasică și în unele practici tradiționale mult milenare, dar ea diferă mult, sub aspect calitativ mai ales, de vechile proceduri de aplicare și utilizare a plantelor. Fitoterapia modernă, bazată pe studii de farmacologie dintre cele mai serioase, celulare, moleculare etc., e recunoscută tot mai mult ca o știință. Ea a depășit, nu de ieri, de azi, stadiul empiric. Așa se explică, spre a mă rezuma la un singur exemplu, că revista „World Health” a Organizației Mondiale a Sănătății a dedicat în întregime numărul său din iunie 1983 tratamentului cu plante medicinale, remediilor tradiționale. Articole ca „Viitorul înseamnă a învăța de la trecut”, „Comoara plantelor medicinale”, „Înțelepciunea populară” etc., semnate de oameni de știință renumiți, atestă o largă preocupare în domeniul

reconsiderării terapiei naturale. Mă simt dator să mai fac o precizare: fitoterapia se adresează, în principal, bolnavilor cronici, adică tratamenților de lungă durată. De aceea, testul cel mai obiectiv rămîne, pentru ea, experimental pe bolnav.

— Se vorbește azi tot mai insistent despre o așa-zisă fitoterapie prezentivă. Ce-ar trebui să înțelegem prin ea?

— Fitoterapia bazată pe fructe, pe legume, pe semințe, pe microelemente luate din produsele naturale, pe vitamine, pe hormoni și așa mai departe. Astăzi, mai asistăm la un fenomen, intrutotul explicabil: lumea se întoarce spre natură. Iată, ceea ce era considerat, în urmă cu un deceniu sau două, foarte modern în terapie, „ultimul strigăt”, ca să zic așa, a ajuns să se demodeze, să iasă din circuit.

— Uzura morală a unui medicament?

— Și asta, dar am să fiu și mai clar. Sulfamidele antidiabetice, de pildă, de tip Dolidal, Glucidoral, Glypazol etc., foarte căutate acum 10—15 ani, sînt în prezent tot mai mult puse sub semnul întrebării. Fitoterapia, în schimb, oferă o pistă sigură: hipoglicemice A și B izolate din plante. Ele inhibă enzimele beta-oxidazice, s-a dovedit, scad procentul de glucoză din sînge, reduc glicogenul acumulat în ficat. Într-un cuvînt, sînt foarte căutate.

— Sînt sigur că aveți dreptate, dumneavoastră sînteți o adevărată enciclopedie în materie, dar nu-mi pot reprima o întrebare: de unde știți că, s-o numesc așa, „moda” hipoglicemelor va dura mai mult decît cea a sulfamidelor antidiabetice?

— Pentru că ele sînt folosite, chiar în afara unor explicații științifice, de mil de ani. Timpul le-a validat. În ceea ce mă privește, de-o viață întregă tot atrag atenția asupra importanței studiilor practicilor terapeutice tradiționale, dar un timp m-am lovit de-un zid! Există și, din păcate, mai există, chiar

dacă restrînsă, moda de a prescrie bolnavilor, cu orice preț, medicamente străine, unele dintre acestea insuficient cunoscute chiar în țările producătoare. Ca o consecință a acestei atitudini, o serie de produse românești, fitoterapice, apiterapice etc., au fost, vreme îndelungată, subestimate, ignorate. Însăși O.M.S. a cerut, cu insistență, reevaluarea tezaurului medicinei tradiționale, a plantelor medicinale, a celor aromatice, a argilelor.

— A argilelor?

— Exact. E vorba de-o argilă sterilă, anume pregătită, dovedind acțiunea antibacteriană, antiinflamatorie etc. În Franța, de pildă, argilele sînt indicate pînă și în ulcer. Se inghit.

— Cum s-ar explica procesul din punct de vedere științific?

— Prin acumularea unei mari cantități de energie solară. Și-apoi, ca să fiu sincer, încă nu e totul pe deplin lămurit! Efectele sînt evidente, explicațiile urmează. Ați fost copil?

— Mă lertați, inclin să cred că da. Dumneavoastră n-ați fost?

— Am vrut să zic că, dac-ați copilărit la țară, vă mai aduceți aminte că unele tăieturi, nu foarte profunde, erau vindecate cu țărînă. Iar durerile de stomac se tratau, adesea, cu muruială.

— N-aș jura că știu ce e muruiala!

— Tencuiala prispelor, adică tot argilă.

— Și ce să facem, stimate tovarășe doctor Bojor, să ne întoarcem acolo?

— Nu, cine a pretins asta?! Să mergem înainte, să pătrundem cît mai adînc în intimitatea materiei, s-o stăpînim, dar să păstrăm din tradiție tot ce-a fost bun. Tot ce viața a demonstrat, în timp, că merită păstrat.

— Să revenim, cu voia dumneavoastră, la fitoterapie, domeniul în care aveți atîtea și atîtea realizări. Imi stă pe limbă o altă întrebare: sînt mai ieftine medicamentele obținute din plante decît cele de sinteză?

— Depinde, de la caz la caz. În medie, ele sînt de 10 ori mai ieftine.

— Dar eficiența lor?

— Iarși depinde. În majoritatea situațiilor însă, leacurile fitoterapice le pot înlocui cu succes, sau măcar completa, pe cele sintetizate prin procedee și metode tehnologice sofisticate. Am să mă opresc la unul din cele 26 de produse fitoterapice ce urmează să intre în producție, după ideile mele și ale colectivului din care fac parte, la Laboratorul „Plantavorel” din Piatra Neamț în primele luni ale anului 1984, la Hepatobil. El, ca și comprimatele diuretice, ca și cele antispastice, ca și cele antihipertensive etc., a trecut cu bine faza experimentării clinice, a primit aviz de fabricație. N-aș vrea să par lipsit de modestie dar Hepatobilul se poate compara, fără a fi inferior, cu multe hepatoprotectoare realizate de fabrici de medicamente renumite în lume!

— Încă o chestiune: fitoterapia se adresează numai organismului compromis? Nu știu dacă m-am făcut înțeles, e limpede încotro bat?

— Da, cred că da. Fitoterapia e, după mine, o medicină globală. Ea vizează omul în unitatea lui structurală, și funcțională, psihosomatică, dacă vreți. Ea prepară amestecurile brute, iar sinteza îi revine, ca sarcină, organismului, care e „fabrică”.

— Frumos spus. Adică, dacă pricep, într-o diluție intră mai multe substanțe active pe care organismul le selectează, dirijîndu-le după nevoi, da?

— Într-o diluție intră și 50—60 de

substanțe active. De aceea planta care le dă trebuie să fie cît mai asimilabilă, să rămînă cît mai aproape de starea ei naturală. Sigur, noi o supunem unui întreg șir de procedee, dar ne-am străduit, și am reușit, s-o păstrăm cît mai vie. Am gândit, e o idee mai veche a mea, să-i oferim vieții cît mai multă viață.

— Pretindeți că ați reușit. Cum?

— Am eliminat, în obținerea principiilor active, agenții termici și solvenții, cunoscînd că și unii și alții pot modifica structura, implicit calitatea.

— Cunoscînd de la cine, cunoscînd cum?

— Mai mult nu vă pot spune, fiind originale, românești, tehnicile rămîn secrete. Vă pot însă informa, spre a vă satisface curiozitatea, că dintr-o tonă de plantă iese abia un kilogram de principiu activ pur.

— Așa puțin?! Unde-i atunci eficiența?!

— O clipă, o clipă. Acest kilogram înseamnă, cum ziceam, o otrăvă foarte puternică. Și, din nou, ne apropiem de homeopatie: pentru a deveni medicament, acest kilogram trebuie redilat într-o tonă de substanță inertă.

— V-aș ruga, doctore Bojor, să fiți și mai concret: cît ar urma să coste un flacon de Hepatobil? Să nu ne învîrtim, cum zice românul, în jurul cozii: cît?

— În jur de 30 de lei. Mult mai puțin decît orice hepatoprotector provenit din import. La, insist, aceleași calități terapeutice.

— Clar. Înțeleg că sînteți în preajma unei călătorii, greșese?

— Am speranța că voi putea relua, cît de curînd, colaborarea româno-nepaleză, proiect mai vechi, inițiat de țara noastră prin intermediul Centrului ONUDI — România. Am selectat, mai demult, 1 000 de specii de plante utilizate în medicina tradițională din zonă, una dintre cele mai bogate din lume. Mai e de lucru acolo, dar beneficiile vor fi enorme.

— Nu-mi rămîne altceva de făcut decît să vă mulțumesc și să vă urez drum bun! Înainte de a vă lăsa, v-aș mai pune o întrebare, de imediat actualitate. Cînd vor începe să producă Laboratoarele „Plantavorel”?

— În 1984, cît mai repede. Totul e pregătit. I.M.B. a contribuit substanțial la realizarea tehnică a produselor fitoterapice, atît directorul general adjunct Ștefan Mureșan, cît și Laboratorul de cercetări de la secția Tableta II, acționînd cu promptitudine. Am izbutit, cred, și mai mult: am unit energiile și disponibilitățile din sănătate, chimie și Plafar, adunîndu-le în jurul aceluiași țel. Pentru aprovizionarea Laboratoarelor „Plantavorel”, de exemplu, Plafar Roman s-a achitat în termen, conștiincios, de toate obligațiile. Nădăjdulesc să mergem și mai departe: Plafarul să nu se limiteze, ca pînă acum, la stringerea plantelor, ci să preia și prelucrarea primară, adică, pe lângă recoltare, să realizeze și uscarea, și sortarea, și măcinarea. Ba chiar, și va fi posibil, să obțină cu mijloace proprii tincturi, pulberi și chiar extracte. Fabricilor de medicamente să le rămînă doar condiționarea. Ne aflăm, nu mă feresc s-o spun, pe un drum drept.

— Un drum bun care să fie și scurt. Să nu uit: nu vă mai ureați în uscător! Toată stima, doctore Bojor, o meritați din plin, pentru ideile dumneavoastră, pentru neastîmpărul acesta fără seamăn. Vă mulțumesc.

OVIDIU IOANIȚOIA

Perspectivile automobilului electric

Recent, un articol din „Flacăra” întreba: „Cine va pune în priză automobilul electric românesc?”, în care se arăta că un asemenea vehicul, realizat de cercetătorii de la fostul Centru de terotehnică I.T.B., stă nefolosit (ca să spunem așa: sub lacăt) într-un garaj, după transferarea sus-amintitului centru de la I.T.B. la Institutul de sudură și încercări de materiale Timișoara, filiala București.

Din partea directorului adjunct tehnic I.T.B., inginerul Carol Lang, am primit, după apariția articolului, o scrisoare, în care se afirma că întreprinderea a luat măsurile necesare ca automobilul să fie bine păstrat și să nu se deterioreze, și se adăuga:

„După transferul automobilului, I.S.I.M. Timișoara a „uitat” de el. I.T.B. fiind, în consecință, obligată să facă de mai multe ori intervenții la Institutul central pentru construcții de mașini, la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și la C.N.S.T., pentru ca, în cele din urmă, automobilul să fie preluat scriptic de către I.S.I.M., la 11 februarie 1983. Considerăm că ar fi util ca analiza să fie continuată și clarificată la secția de cercetare, filiala I.S.I.M. București, care are sarcina și responsabilitatea acestui probleme.”

— Tovarășe doctor Inginer Leonid Istrati, ați fost șeful Centrului de terotehnică I.T.B., iar după transferarea acestuia ați devenit directorul filialei I.S.I.M. București; sînteți, așadar, cel mai în măsură ca să ne informați despre soarta automobilului electric creat încă sub egida I.T.B.

— Problema este, în mare măsură, legată de valorificarea unui brevet românesc existent (autorii, inginerii Octavian Groza, Leonid Istrati, Vlad Doicaru, Ulm Păunel și tehnicianul Romulus Murg). Vehicul electric independent cu panou solar. După cum vedeți, titlatura nu se referă exclusiv la automobilul electric, și acest lucru firește nu este întimplător, intrucît s-au avut în vedere aplicări diverse, de la automobil la motoretă, barcă cu motor (electric), autovehicule edilitare. În adevăr, brevetul își poate găsi aplicații și la vehicule de uz poștal sau edilitar (bunaoară, mașinile de măturat străzile nu necesită viteze mari) sau pentru transportul pasagerilor pe linii fixe, de pildă între aeroport și centru; pe acest traseu legea însăși interzice o viteză mai mare de 60 km pe oră, care dealtfel nu poate fi depășită nici de automobilul electric în regim economic. Nu apar posibile utili-

lizări pe trasee „nefixe”, de pildă ca taxiuri.

— Care sînt perspectivele tipului de automobil electric românesc existent?

— Problema centrală e constituie nu motorul electric, ci acumulatorii. S-a pornit de la ideea ca ele să fie din cele obișnuite, de pe piață. Or, acestea, nesatisfăcînd încă în întregime cerințele, nu pot oferi o sursă de alimentare vehiculului electric independent. Am obținut unele îmbunătățiri grație altui brevet românesc, aditivul Acufort, care prelungește cu aproximativ o treime viața acumulatorilor. În paranteză fie zis, deși brevetat de mai mulți ani, Acufort și-a găsit destul de greu drumul spre producție, spre comercializarea în țară, dar... s-a rezolvat. Se pare că actualmente se experimentează cu succes aplicarea și în Canada și în Italia. Extinzînd considerabil durata de funcționare a acumulatorilor, Acufort, în concepția noastră, ar putea contribui și la promovarea vehiculului electric independent, cel puțin în anumite domenii de utilizare. Dar aceasta rămîne o problemă a viitorului. Deocamdată, filiala noastră lucrează la aplicarea brevetului la o barcă cu motor, interesînd și exportul. Nu e nici un secret, nefiînd vorba, în fond, decît de valorificarea unui brevet existent.

— Cum funcționează barca „electrică”?

— Ideea este aceeași ca la automobilul

cu panou solar: utilizarea concomitentă a unui acumulator și a unui panou solar. Ne-am gândit, în primul rînd, la utilizarea pentru o barcă de agrement, care, de regulă, se folosește doar pe vreme însoțită, căci nimeni nu se plimbă pe ploale. Dimineața pînă la zece, să spunem, panoul solar are tot timpul să se încarce singur! Dacă e nevoie, în cursul navigației, intervin și acumulatorii (presupunînd, de pildă, că apar norii).

— Întrevedeți, deci, largi posibilități pentru această folosire a brevetului românesc?

— Da, dacă ne vom mișca repede. Panourile solare pentru vehicule, bazate pe idei oarecum similare, au fost brevetate în Marea Britanie și U.R.S.S. după noi, avem deci un oarecare avans. În ce privește barca cu panou solar, aplicațiile și interesul economic sînt cu atît mai importante cu cît, după cîte știu, în unele țări occidentale s-au interzis, pe lacuri, anumite tipuri de bărci cu motor obișnuit, din motive de poluare. Panoul solar românesc corelat cu un nou tip de sursă de alimentare are — este cel puțin convingerea mea — mari perspective, pentru anumite domenii de utilizare, și la vehiculul electric independent, în viitor.

LIONEL NIȚESCU

Ce-ar fi să citiți
acest reportaj
despre București?

Viața de la cinci la zece seara

• „Romanța”, un magazin vechi de peste 100 de ani • Un pian deasupra orașului •

La ora cinci servim un tort cu frișcă la cofetăria Dorobanți. Un tort urias, clădit pe etaje, dantelat, din care dorește să se înfrupte o lume întreagă. E ciudat de cite feluri a devenit arta în limbajul cotidian. Sint mult mai multe arte decit cele sapte consemnate de dicționarele noastre de buzunar. Iată, de pildă, arta maștrilor cofetari care se măsoară cu papilele gustative, dar și cu stiriile de ultimă oră ale gazetelor mirosind încă a cerneală proaspătă de tipar. Iată, de pildă, arta de a aranja florile care nu e doar apanajul gheiselor, al fragilelor gazde de la Kamakura, ci și al florăreselor de la complexul hotelier București unde pentru câteva minute trăiești cu senzația că te afli într-o minuscule grădină botanică prin care trece încă mireasma toamnei cu crizanteme stufoase și albe dar și damful sorelor cu ecuatorul în floare și atmosfera zăpezilor înalte cu brazil sticloși, podoabe policrome și candelabre de spermanțet. Apoi mai e și arta de a face să te simți bine într-o expoziție glisanță cum e aceea de la subsolul galeriilor Orizont, unde un amfizion distins, care nu e nici artist plastic și nu e nici comerciant de artă, îți orientează discret lectura formelor și culorilor din sticlă. Și astfel, în timp ce afară e frig, umed și amurg lent și cețos, în subsolul de la Orizont descoperim figurile șlefuite de sticlă crom prin care lumina cade ca prin pietre prețioase și se desparte în evantai, un regal de forme acvatice și decorative pentru evadări lacustre care irizează suprafața sufletului nostru și încearcă să pătrundă cu un clinchet curat în memorie. Dar arta de a vinde sunetele cele mai calde și acordurile cele mai subtile pe care o întinsești la magazinul „Romanța” de pe Calea Victoriei, în apropiere de Teatrul Majestic, magazin vechi, spre surpriza noastră, de peste 100 de ani, unde se vindeau pe vremuri discuri Columbia? Pretutindeni se vind discuri. Dar niciăieri nu am simțit mai acut faptul că un disc se învarte ca o mică planetă, în jurul aței sale răsturnind de peste 100 de ani în București imprimări pe ebonită sau în sofisticate alchimii moderne, aceleași „fugi” de Bach și „serenade” de Schubert, aceleași „simfonii” de Beethoven și aceleași „opere” de Mozart.

Se întâmplă ca mai ales seara, mai ales seara, să ne apropiem mai sensibili unii de alții. Pentru că e o artă în totul, în felul în care ne vorbim, în felul în care ne îmbrăcăm (iarna sintem îmbrăcați mai trist, mai mohorit, e adevărat), în felul în care știm să zimbim, să ridem, să ne bucurăm de spectacolul străzii. E o artă în felul în care privim, de pildă pasajul Studio, paralel cu pasajul Comedia, un pasaj care se anunță sordid, rămas dintr-o veche amintire (de peste 100 de ani) cu discuri pline pe paraziți și gramofone pentru umbra fetelor în floare. Arhitectura acestui pasaj are ceva dintr-o seră, cu multe agave și mușcate, cu balcoane așezate în amfiteatru, cu drăpelele multicolore ale familiilor care-l locuiesc întinse la zăvânt și trase pe sfori, cu magazine ciudate de ochelari și de verighete, de croitori și de cizmari, de dactilografe oboșite și de fotografii așezate sub firma: „Execuții fotografii artistice, nunți, boteturi, portrete, fotografiile de legitimații și pasapoarte (și urgențe), lucrări de amatori, dezvoltări de filme, copieri, mărimi, fotocopii, intrarea prin ușa din dreapta”. În vreme ce ultimele raze de lumină din zi cad prin tavanul prismatic de sticlă al pasajului ca printr-un album de epocă iluminată și inconștientă cu umbrelute de soare, cu botine dulci, meridionale, și cofuri extravagante, imaginea se voalează ușor și dispăre în ceața bulversantă de afară.

Și afară se aprind vitrinele. Discret, e adevărat, cu economie e adevărat dar se aprind sub privirile lacome ale tuturor femeilor din lume. Cind se aprind luminile în vitrine totul devine strălucitor de parcă ar trece o fanfară militară prin apropiere. Ca să nu mai vorbim de faptul că mai există și arta aranjării vitrinelor, arta de a exclama un anumit produs, de a face reclamă, de pildă, roșilor de seră și volumului *Arta modernă*. Am văzut odată într-un magazin de legume și fructe din Piața Cosmonautilor câteva cărți prețioase în rafturi alături de câteva mere aurii venite din cea mai autentică toamnă românească și am înțeles că vinzătorul cunoștea *Istoria religiilor* de Mircea Eliade. Asta în paranteză. Pentru că sint și vinzătorii de legume și fructe care au înțeles că unele cărți rare sint o bună investiție din două motive: nu se găsesc și își dublează și își triplează prețul în citeva zile... E și asta o artă de a te adapta la conjunctura pieței.

E o seară în care îți vine să te închizi în casă și să bei ceai fierbinte indulcit cu miere (autentică), să citești în liniștea ceasului de bucătărie volumul dens al Laureatilor premiului Nobel pentru literatură editat de revista *Contemporanul* sub formă de almanah. Și asta pentru că la librăria „Kretzulescu” pe care ediliu au numit-o frumos, Dacia, ținând mai ales de firma editurii „Dacia” din Cluj-Napoca, e aglomerație de birou de informații dintr-o gară supersolicitată. Cartea cea

mai des solicitată de cumpărători e Laureatilor premiului Nobel pentru literatură, lectură tandră, plină de nostalgie, de domni distinși și chiar necunoscuți. O, cum trece vremea! Și cit de mulți laureați ai premiului Nobel pentru candoare, pentru melancolie, pentru tandrețe și pentru iubire au rămas pe dinafara memoriei?

Așteptăm să bată primul gong în sălile de spectacol și avem timp, în grabă, să înregistrăm vitrințele palid luminate ale Arhitecturii cu proiecte delicate tratate în tuș și colorate discret în acuarele de către studenți; proiecte reprezentind, printre altele, imaginile aeriene ale unor spații de locuit, ale unor complexe comerciale, ale unor hoteluri, restructurări urbane de tipul Splaiului Unirii care arată fabulos, ca în romanele științifico-fantastice, sau restaurări de anvergura Palatului „Micul Trianon” de la Florești. Nu știm de existența acestui palat! Ce frumos pot arăta proiectele! Și cit de rar le recunoaștem la seara unu pe unu!

Ridicați din cind în cind privirea dincolo de pragul imediat al itinerarelor obișnuite, automate, ridicați privirea și urmăriți frontispiciile clădirilor și etajele imobilelor pe lingă care treceti zilnic, și care vi se par inexpressive. Ridicați odată

se iubesc. Și pentru citeva ore strada a devenit plătou de filmare. Și anul prin care bintuim e 1916. Încercăm să formăm numărul de telefon al salvării din anul 1983, 9 decembrie orele 18, și ne resemnăm. E ocupat! Anul 1983 e ocupat.

Primul popas, la Operă. E cald. În sfârșit e cald. Orchestra sună obișnuit. Fără entuziasm. Asistăm la unul dintre cele mai anoste coregrafii din cite ne-a fost dat să vedem pe scena operei noastre. Mai mult pantomimă decit balet. E vorba de *Tricornul* de Manuel de Falla. Decor de adormit copiii, vopsit și luminat feeric. Un singur eveniment: Ion Tugearu care dansează întotdeauna ca și cum ar fi ultima sa apariție pe scenă, Ion Tugearu e chiar în sufletul muzicii, e chiar muzica în desfășurare cinetică. Aplauze de circumstanță. Prindem și un fragment din *Șeherezada* care rămâne același moment de balet convențional și fals, strident de fals. Iată un spectacol care trebuie atent revizuit. În rest, atmosferă curată, de sărbătoare de seară, cu public care urmărește cu interes dar și cu public care adoarme, rar, în stal. Reținem și apelurile insistente ale pompierilor de serviciu la adresa publicului de a nu fuma decit în holul de la intrare în timpul pauzei. Bun sistem de aruncare în aer a

runtelor și majorelor confruntări din viața de toate zilele. Vom reveni!

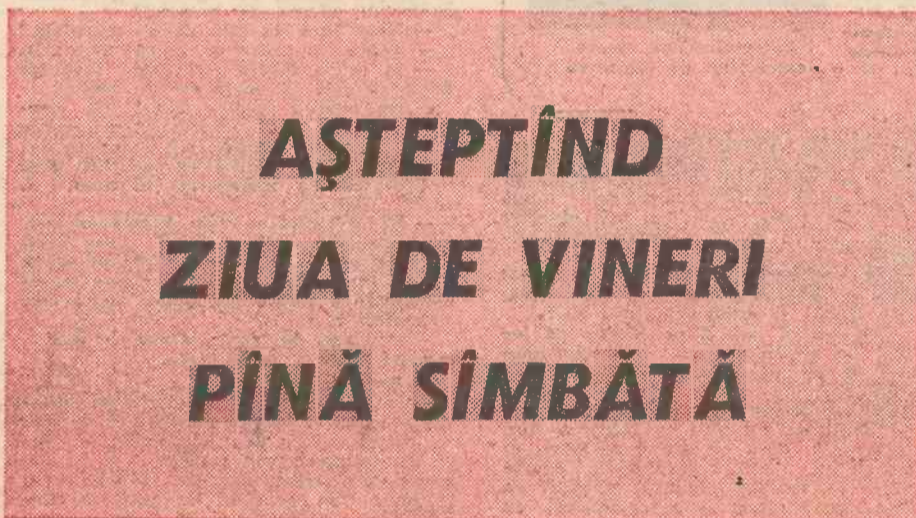
Cădem în sala de la Majestic pe un moment mut al actorului Radu Beligan, moment magistral în care actorul urmărește prin masca lui Salieri una din partiturile geniale ale lui Mozart. Muzica se aude ca din spații, actorul răsfodeste și aruncă cu orecare eleganță, oile sau le lasă să cadă pe podea. Muzica sună ca din domuri, înălțătoare, copleșitoare. Radu Beligan înaintează spre rampă prins de beția lecturii și în delirul sonorității lesină teatral, prăbușindu-se lent la pământ ca și cum ar fi fost filmat cu încetinitorul. Frumoașă cădere, fără să fie ostentativă, fără să fie naturalistă ci pur și simplu o cădere gândită coregrafic, subliniată printr-o complicitate cu publicul. E momentul în care eroul se revoltă împotriva lui Dumnezeu prin reprezentantul său pe pământ Mozart, cind ambiția și vanitatea și pină la urmă ura provoacă la moarte geniul. Moment tulburător în textul lui Schäfer, sec interpretat de Radu Beligan, rece, fioros și uneori dificil de înțeles datorită faptului că actorul subțiază dicțiunea și se încrede prea mult în puterea sa de seducție și în capacitatea sa de a face să se audă silabele care explodează ca și cele care sint șoptite. E greu să vorbești cu dinții strinși.

Trecem în goană, cu buzunare pline de caramelle cumpărate la bufet, prin sala Savoy a Teatrului Tănase și ne decontractăm la vederea unui decor de intersecție cu multe reclame, cubist și multifuncțional, cu pete de culoare aprinse și oglinzi batante, cu orgă de lumină câzind sub pași, dar mai ales cu un Alexandru Arșinel într-un antier modern, plin de nevroze, de gafe, cuceritor neajutorat și o Cristina Stamate cu aplomb, poezie și umor, într-un cuplu demn de un play-back mai fericit. Spectacolul se numeste „Sint al dumnezevoastră, doctore” și pare să fie de cursă lungă. Spectatorii din ultimele rânduri stau îmbrățișați și cu ochii umezi ca la cinematograful. E un aer atit de destins și de nevinovat în sală încit, la ieșire, în hol, privindu-ne grăbiți în oglinzi am simțit cum trecem cu douăzeci de ani în urmă, în ziua în care ni s-a jucat prima farsă de întâi aprilie. Și ieșim rîzind în hohote, rîzind pină se scutură chiciura de pe singurul copac filiform din Calea Victoriei.

Deschidem ușa la Grădina Icoanei și intrăm prin sala Studio a Teatrului Bulandra, în plină renaștere; intrăm, o luăm la dreapta, pe un culoar, apoi la stînga și ne trezim în decorul baroc al *Furtunii* lui Shakespeare, încercat de toate simbolurile unei lumi care trăiește într-un real fantastic, simbolurile unei lumi care renaște din cenușă fără încetare reținind parcă întreaga menajerie de lucruri la care nu sintem în stare să renunțăm și le îngrămădim în pod. În acest decor e necesar să rămii un timp ca să înțelegi sensurile și simbolurile spectacolului lui Liviu Ciulei, să te obișnuiești cu decorul, să-l descoperi, să-l mizești, să-l pipăi, să te umpli de frumusețe și de bucurie. Admirăm zborul planat al lui Florian Pittiș cel alb în rolul lui Puck, încordarea de arc vibrind, încrunțat și neguros a lui Victor Rebengiuc în Caliban și aerul de meșteșugar sublim, în halat de atelier sau de laborator, de alchimist a lui Petrică Gheorghiu în rolul lui Prospero care dezleagă furtunile și dă friu liber imaginației... Numai așa se explică de ce la ieșirea de la Ateneu unde am prins ultimele acorduri ale concertului și ultimul bis al solistului, la prima intersecție, întorcindu-ne brusc înapoi am văzut cum trăgeam în urma noastră întreaga orchestră simfonică a filarmonicii în frac, în scaune ca pe scenă, sub ceața persistentă de afară. Nici un sunet, nici un zgomot. De parcă ar fi așteptat cu toții un mare dirijor chiar la intersecție, la orele zece seara după meridianul nostru intim, să ridice odată bagheta și să declare deschise concertele de stalactite și de stalagmite ale orașului. Și cred că dirijorul așteptat era Herbert von Karajan. Fapt pentru care, cu orchestra simfonică plină de alămuri strălucitoare în urma noastră, am comandat o ninsoare ca în basmele lui Hans Christian Andersen, o ninsoare cu fulgi mari ca niște magnolii trimise la decapitare. Totul se desfășura în spiritul lui Prospero...

Scriem toate acestea la etajul zece al unui bloc clădit pe ruinele unui alt bloc prăbușit în timpul secundelor paroxistice ale cutremurului. E o noapte liniștită. Temperatura, minus un grad. Cer închis. Zbor interzis avioanelor de noapte. Acorduri grave și totuși calme de contrabas vin de undeva din pământ, dintr-un bar melodos, ca și cum, undeva, bate o inimă obișnuită, o inimă nostalgic, rotundă și globală ca de îndrăgostit. Reporterul de serviciu vă dorește noapte bună.

ADRIAN DOHOTARU ■

privirea dinspre Piața Universității, venind pe Academiei, și luați în perspectiva ochiului clădirea arhitecturii, biserica afumată de timp din vecinătate, căminul artei, cele două hoteluri paralelipipedice (dintre cele două războaie mondiale) ca să vă bucurați de jocul liniilor și al volumelor în care a triumfat imaginația arhitecților, lansindu-se în spațiu cu vitalitate și curaj. Cit de frumoase sint uneori străzile dacă ridicați privirile din pământ și încercăm să ne bucurăm de armonia spațiului în care trăim pe nerăsuflăte. De undeva, de la un etaj superior, paralel cu o clădire aflată în renovare, în restaurare, o macara turn coboară un pian. Un pian care se lasă peste oraș din aburii dezordonați ai ceții, parcă anume pentru concertul lui Isvan Kocsis de la Ateneu, sub bagheta nervoasă, aproape seismică a lui Mircea Basarab. Dar pină la ora acordurilor de la Ateneu, acest pian imens, coborind din nori, atîrnat de o macara turn ca o statuie a tuturor claviaturilor de pe pământ. Unde e, Doamne, Mihailopol să prindă imaginea în obiectivul său fabulos?

Pină să bată primul gong în prima sală de spectacol în care ne propunem să intrăm, înregistrăm și notăm imediat spectacolul străzii. Încotro gonește această lume încrunțată sau destinsă, preocupată sau indiferentă? Încotro aleargă bărbatul masiv, grav, cu servietă diplomat, cu ochelari în ramă de aur, soția sa în blana de vulpi argintii și turban excentric, împreună cu fata lor care se lasă privită de toți trecătorii din sens invers? Încotro femeia aceea tinăra cu ochi mari, neliniștii, ca infuzorii și ca amoebele, și tinăra cu aspect de aruncători la suliță care umblă prin frig în cămașă, descheiată la gît, ținind în lesă un ciine dalmatian? Încotro mirobolanta adolescentă cu un palton lung și larg ca o parasută și fular cit un bulevard iluminat a gioro? Dar academicianul distins rîzind cu gura pină la urechi, lingă soția sa plină de cercei? Dar uriașul cu pleți și barbă care trimite direct la Muzeul Grigore Antipa și delicata mimoză senzitivă de lingă el cu burta rotundă ca un curcubeu, Frumoașă e viața! Încotro bunicul cu pantalonii ponosiți și șoșoni scîlciți care ține în mină o plasă cu ouă? Dar femeia frumoasă care poartă pantofi cu toc cui și dă impresia că alunecă în virful picioarelor, urmărită de pe partea carosabilă de o limuzină roșie? Prin intersecție plonjează o ambulanță. O ambulanță frumos colorată ca la operetă la lumina lămpilor portocalii de pe stradă. O embolie, un infarct miocardic pentru mașina salvării noastre de toate zilele. Nu. Pur și simplu se filmează o scenă de oraș de la începutul acestui secol otrăvit în atitea rânduri de aerul dintre bărbaiți și femeile care nu

atmosferei unul spectacol. Părăsim sala fără regret, dar cu promisiunea că vom reveni să ne vindecăm cu un spectacol mai tonic. Orașul e bintuit de faruri de mașină ca și cum reflectoarele operei ar fi ieșit să măture străzile și să dea parfum arhitecturii nopții.

La Teatrul Național o cascadă de scînteii, o sașă de artificii ca la o retragere cu torțe. Sus pe cupola răsturnată a clădirii monumentale și controvergate estetice, grupuri de muncitori în pufoaice lucrează la restabilirea echilibrului liniilor arhitectonice și relac fațada. În sala Atelier, o sala deschisă la cîțiva metri sau zece de metri sub pământ, intrăm într-un decor straniu care adună eclectic diivanuri și paravane de secole apuse, fotolii adinci, din recuzita bunicilor de altădată, statuete drapate în voaluri și pinze, un ceasornic imens stăpînind atmosfera ca un cenzor abisal care stă încruntat la o oră anume sau care nu are arătătoare (nu se vede prea bine din fundul sălii), apoi o mină, o mină fermecată care atinge o chitară, o chitară clasică, apoi o voce care spune versuri într-un dulce extaz, spart uneori de acute nepotrivate, și, în sfârșit, un actor pe care-l știam al Teatrului Bulandra. Răzvan Ionescu, într-un recital de lună și zăpadă. Tonic spectacol într-o lume fără de zăpadă și în care nu mai putem lăsa nici măcar urme ale pe pământ. Spectacolul se numeste *Rime de mătase* și, într-adevăr, foșnetul lui e de mătase dar și de... carton. Oricum avem atita nevoie de poezie ca să ne țină de cald încit în cele citeva minute reținute de noi, reproșurile ar fi exagerate. Totuși, faptul că acest spectacol de versuri a fost mutat de la Muzeul Storek în uriașă sală Atelier a Teatrului Național nu servește tonului piano, de melopee, în care a fost conceput. Iar Răzvan Ionescu amintește prea mult de Ion Caramitru cind spune versuri, atit de mult încit la un moment dat l-am crezut parodiat (pe cel din urmă). Și pentru că Teatrul Național a achiziționat pentru unele spectacole o sală pe strada Batistei ne-am repezit să-i vedem pe Ilina Tomoroveanu și pe Traian Stănescu în piesa lui Alexandru Ghelma, „Între patru ochi”. O dramă de familie și de societate, o judecată crudă, violentă, un rechizitoriu al tuturor compromisiurilor unor vieți conjugale în împrejurări anormale de conviețuire. Am întîlnit o Ilincă marcată de un gutural puternic și un Traian de o sobrietate și rigiditate cu părul cărunț. Credem că un spectacol de teatru trebuie să ofere mai mult decit o ușă pe care o deschidem în casa unor oameni, fără să batem și fără să sunăm, mai mult decit amara concretețe a mă-

Vîrstele omului și eternitatea lor

Viața României

● „Casa noastră” de la Breaza ● Fetița cu cerul în priviri ●

Bătrînii respectă cu sfințenie aura vieții

— Stimato tovarășe consilier Gheorghe Gheorghe, una dintre cele mai renumite case de ajutor reciproc pentru pensionari (C.A.R.P.) este aceea cu nr. 3, din sectorul 2 al Capitalei. Sînt vreo 8 astfel de CASE în București și cîteva zeci în țară. După știința și cunoștințele noastre, C.A.R.P. 3 este una dintre cele mai bine organizate. De fapt, cum este organizată această casă a pensionarilor? Care este structura sa și ce face ea pentru oamenii ajunși pe baricadele senectuții?

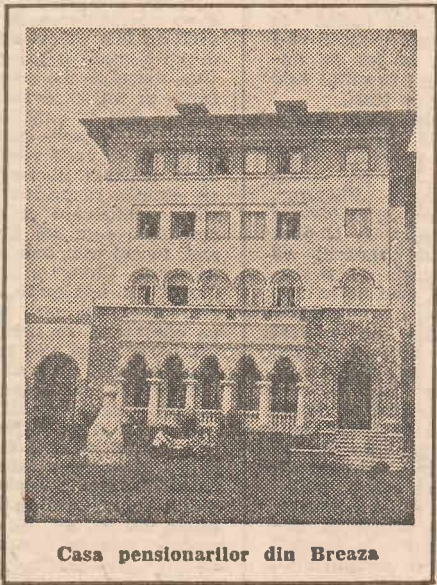
— Pînă la această dată C.A.R.P. 3, din sectorul 2 al Capitalei, are circa 25.000 de membri. Un număr impresionant, în creștere, dacă sîm să ne gîndim că în anul 1983 s-au afiliat alți 1.300 de membri cearșiți. Casa este organizată pe mai multe sectoare. Un loc distinct în activitatea noastră îl constituie, fără-ndoială, Casa de odihnă a pensionarilor de la Breaza (Prahova), gospodărită cu rezultate neîndoielnice bune. Avem 29 de încadrați, de la contabilul șef la șoferi, și de la el la personalul de la Breaza. Notați însă, vă rog, că activitatea obștească se desfășoară cu alți 13 consilieri, care răspund de un sector distinct: social, cultural-educativ, financiar etc. Printre cei mai destoinici consilieri aș dori să-i reținem pe Emilian Costescu, Paula Turlacu, Marin Leștaru și alții.

— Ce are comun o casă de ajutor și de împrumut cu o stațiune de odihnă cum e Breaza?...

— Sigur că, activitatea prioritară este aceea de acordare de împrumuturi. Sumele merg anual pînă la 20 milioane de lei. În paralel însă ne preocupăm și de alte activități cu pensionarii noștri. Stațiunea de la Breaza intră în sfera mai largă de preocupări. Avem circa 120 de locuri la Breaza, din care 70 la vilă, iar restul în căsuțe. Afluența este maximă din primăvară pînă-n toamnă. Cadrul natural este deosebit de pitoresc. Mulți dintre pensionarii beneficiind de condiții de transport, cazare și masă gratuite; alții au unele înlesniri parțiale. E vorba de unele ajutoare sociale care li se atribuie cu deosebire bătrînilor cu pensii mici, cît și acelor cu situații familiale grele, dificile, cu deosebire.

— Despre ce fel de ajutoare sociale vorbiți? Doar sinteți o casă de împrumut...

— Mulți dintre pensionarii cu un quantum de venit lunar mai redus beneficiază de gratuități la Breaza. De asemenea, le plătim drumul pentru alte stațiuni de tratament. În aceeași ordine de idei pe pensionarii cu situații mai grele în familie li ajutăm de 2—3 ori pe an, cu sume între 300—400 lei. Avem 3 autobuze ale noastre. Facem frecvent excursii. De menționat: se acordă sume variind între 900 și 3.500 lei în cazul deceselor în familie. Dacă ar fi la urma urmei să concretizez, v-aș spune că pînă la ora de față (pe trei trimestre) s-au atribuit 1,9 milioane lei ajutoare bănești pentru decese, 150.000 lei ajutoare nerambursabile, 112.000 diverse ajutoare ocazionale, iar alți 93.000 lei cheltuiți pen-

Casa pensionarilor din Breaza

tru activitățile cultural-educative, sportive, recreative și distractive.

— De unde provin aceste fonduri? Cum se realizează ele?

— Sumele provin din taxa de înscriere (1 la sută din pensie), din contribuția lunară fixă (10 lei pe lună), din dobînzile primite de noi de la C.E.C., urmare sumelor vîrsate la filiala C.E.C. De asemenea, percepem 4 la sută dobînda împrumuturilor care le acordăm. Avem secții anexe aducătoare de venituri (croitorie, cizmărie etc.).

— La ce se mai rezumă activitățile dv. și ale colaboratorilor?

— Unitatea noastră se preocupă de intrajutorarea a două cămine de bătrîni. Căminul „Sindrillita” din periferia Șoselei Colentina și Căminul „Racovița”, din Avram Iancu. Spre pildă, în cinstea sărbătorilor de iarnă preconizăm să facem daruri bătrînilor noștri în valoare de peste 5.000 lei. Apoi, dat fiind faptul că un pat la Breaza costă doar 18—22 de lei pe noapte, ajutăm și pe alți pensionari din alte cartiere și sectoare să-și petreacă plăcut și recreativ timpul la Breaza. Încît, din primăvară pînă-n toamnă se perindă două serii lunare a câte 100 de persoane. Chiar și acum, în sezonul rece, avem 60—70 de oameni. Bunicii își duc nepoții la Breaza sau alți membri ai familiei lor. Aminteam, apoi, despre excursiile organizate în diverse zone turistice ale țării. Negreșit voi spune că ansamblul nostru și orchestra au realizat spectacole de prestații în Galați, Buzău, Brașov, Breaza și în alte localități, despre care presa a consemnat.

De asemenea, în Capitală, la Casa de cultură „Mihai Eminescu”, Clubul I.C.T.B., Universal club s.a., am desfășurat spectacole cu bună audiență la public și n-o spun ca să ne lăudăm.

— La ce se rezumă activitatea culturală cu și pentru pensionari?

— Desfășurăm cu bătrînii noștri nu numai activitate cultural-educativă, ci și sportivă și recreativă. Să exemplific. Cenaclul „Ion Creangă” este condus de poetul Aurel Cămpianu. Are vreo 30 de membri activi, dintre care vă rog să rețineți pe Michaela Tomescu, Ion Secoșanu, Ion Negreanu, Constanța Bădicel și alții. Avem un ansamblu al casei noastre și vă conștur să nu vă mire că printre soliști veți întîlni adevărate vedete, adevărați profesioniști. Dau cîteva nume, care nici măcar nu mai trebuie prezentate, întrucît sînt binecunoscute: Dorina Drăghici, Alexandru Cozmuța, Lizica Șerbănescu, Petre Gusti, Teodor Tramontini, Lola Găleşanu, Mîrcea Grula, Mena Scotti, Ștefania Bratu, Michaela Tomescu. Corul mixt este condus de Dimitriu Verdu și Marin Pîslaru. De secțiunea cultural-artistică se ocupă Emilian Cristescu. Apoi, avem o secție de șah (26 legitimați). Echipa noastră este divizionară A. Deținem cîteva premii și trofee. Avem un cerc de REBUS (colaborăm inclusiv cu FLACĂRA-REBUS). Avem o secție de filatelle. Biblioteca noastră deține circa 10.000 de volume și o frecvență în jur de 20.000 de cititori anual. Cercul vinătorilor și al pescarilor sportivi se ridică la 138 persoane. E mult? E puțin?

— Este cu îndestulare. Cred sincer că experiența dv., a celor de la C.A.R.P. 3 ar trebui repede generalizată.

La creșa din strada Italiană

Din străzile Diane, Viitorului, Maria Rosetti, Republicii, Italiană, Ion Movilă, Galați și altele erau prezenți la Creșa de zi din Italiană 22, vreo 50 de copii pînă-n trei ani și chiar peste trei ani. Despre Creșa de zi din Italiană 22 aflasem de la dr. Mioara Mincu, director al Spitalului „Cantacuzino”. Am mers, am văzut și ne-am convins! Întreprinderea de sucuri din București patronază această creșă dar, drept să vă spun, nu sînt decît 5—6 copii al personalului din unitate. Majoritatea sînt din străzile amintite. În București criteriul distanței este fundamental. Primează, vroiam să spun. Creșa de zi din Italiană 22 are încălzire cu gaze. Are, deci, o încălzire bună! Creșa de zi din Italiană mai are 4—5 asistente bune, care știu ce înseamnă munca de prevenție sanitară și mai știu cum să nu ajungă copiii la cazuri grave de îmbolnăviri.

Ionîță Ștefania este directoarea creșei și nu poate demonstra dragostea față de copil mai altfel decît prin evidența însăși: este cu pîntecele la gură și-n cumpăna dintre ani probabil va naște. I-am urât naștere ușoară! Cred că n-am început prea devreme cu uratul, deși autobuzele, troleibuzule și tramvaiele sînt pline de urători de ocazie! Cam mulți, totuși și cam devreme. O fetiță cu ochi tulburători de albaștri se lipește de mine ca marca de scrisoare. Aflu că este privată de atenție paternă. Cîtă tandrețe și nevoie de dragoste în gestul său, cere!

Intru în magazine și intru și în depozit. Aprovizionarea se face prin MIC-GROS. Eforturi pentru buna aprovizionare există, dar numai eforturile nu ajung! În creșă, în schimb, este curat și bine luminat, să zic așa. Rotodiscuri. Combinouri. Felurite jucării. În cadrul acțiunilor se pune mare bază pe dezvoltarea psihomotorie. Jocuri de destindere. Jocuri de îndeminare. Jocuri de cunoaștere. În același context aflu că pregătesc un spectacol special cu ocazia pomului de iarnă. Sînt alocați vreo 8.000 lei pentru bucuria celor mici.

Iată, e ora amiezii. Curînd va urma slesta. Somnul de amiază, binefăcător.

O vîrstă frumoasă

Bătrînețea este o realitate a vîrstelor. Ea nu este nici urîtă, nici frumoasă. Pur și simplu, este. Pînă la urmă important este ce faci la această vîrstă și cu această vîrstă. Am văzut destui bătrîni frumoși, dar am văzut și tineri bătrîni. Sînt însă destui bătrîni care consideră că odată cu pensia și cu bătrînețea totul este încheiat. Pun armele în cui, cum se spune! Sînt alții care își desăvirșesc viața și „opera”. Nu e lucru mărunț să lași o urmă pe acest pămînt. O urmă trainică. Nu e lucru puțin să trăiești frumos și să-ți închei socotelile cu viața — tot frumos.

Senectutea este o astfel de stare. Rațiunea primează instinctului. Echilibrul interior este mult de regulă pe-un fapt de viață înalt, superior. Valorile se așază, parcă, de la sine. Acea cumpănă crescută drept din coșul pieptului ține mîntea limpede, spiritul treaz și cugetul curat. Senectutea încă nu înseamnă decrepitudine. Prin urmare, toate cele ale vieții țin de viață, inclusiv bătrînețea, și nu e bine plasată în debaraua vieții prea devreme. Sigur că, bătrînețea vine cu tot noianul de of-uri, cu rugina scrișind de la încheieturi. Cu tot calabalacul bătrîneții. Și totuși, am văzut bătrîni fericiți, cu frumusețea spiritualizată pe chip. Și nu o spun dintr-un efort de împăcare cu o astfel de stare.

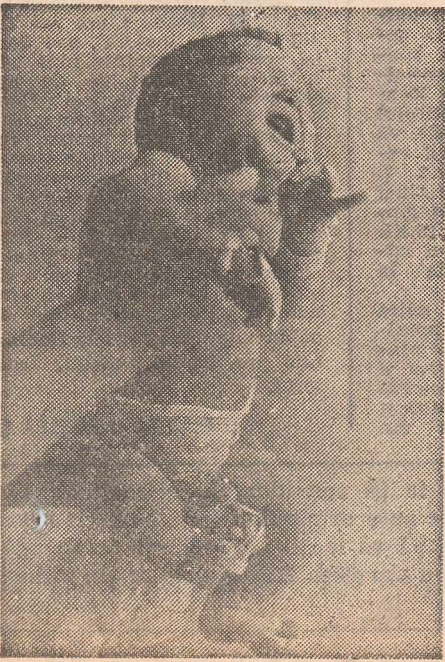
Intr-un film am revăzut o imagine emblematică. Un bătrîn murea cu un copil nou-născut pe brațe. Simptomatice este imaginea pentru încheierea biologică a unei vieți și apariția alteia. Puiul de om, cu tipătul său ascuțit, anunța miracolul naturii și-al vieții. Nașterea, ca și moartea, sînt ale vieții și ale naturii-mume. Am folosit imaginea de mai sus pentru a explica, simbolic vorbind, îngroparea unui An Vechi și invocarea Noului An!

Sărbătorile de iarnă bat la ușă. Mai sînt puține zile pe care le numeri pe degetele de la două mîini. Iată de ce ne-am gîndit că în preajma sfîrșitului de an '83 și a ivirii Anului nou — 1984 — să ne adresăm celor două extreme ale vîrstelor omului și eternității lor; copilăria și bătrînețea. Nu întîmplător se spune că cele două vîrste se completează: copiii se moșesc, iar bătrînii se copilăresc.

Pagină realizată de DORIN SALAJAN
Fotografii: ELENA GHERA

Puiul de om: acest miracol al naturii și-al vieții

Cînd l-am văzut atît de mic și atît de gol și atît de neajutorat, cînd țipetele lor matinale mi-au invadat auzul l-am

întrebat pe medicul Silviu Marian de la Spitalul „Colțea” dacă și noi am arătat ca aceste „frumose arătări”? Și, fiindcă termenul de „arătare” l-a supărat la urechi, mi-a spus că nu numai că am fi fost aidoma cu aceste ființe mici și insufletețe, nu numai că ne asemușem cu acest boț de carne cu ochi, dar că fiecare mamă crede, cu țarie, că prichindelul ei este cel mai frumos din lume! Băiatul meu mi s-a părut urît cînd l-am născut, adaugă asistenta șefă, Elisabeta Breazu. Și nu mi se părea urît mie, cît acelor care veneau să-l vadă și să mă vadă! Întrezăream asta după strîmbăturile fețelor. După schimonoselile lor. Mie mi se părea un inger, iar ei se strîmbau! Auzi, dom'ne? Am 24 de ani de activitate în aceeași profesiune și regret sincer că am făcut doar un singur băiat.

Colega noastră, Elena Ghera, spune că a fost un copil frumos. Are și acum o atracție deosebită față de puștii drăgălași. Îi imprimă cu tandrețe pe pellicula de celuloid. Mai ales gol și cu trupșoarele zvîrcolindu-se. Asistenta Vall nu are copil, dar tare și-ar dori să întinerească singele și neamul, cum se spune. Toate la vremea lor. Familia fără un copil e mai săracă. Viața pare mai suportabilă în tovarășia lor. Cînd o mamă face doi copii — se întrec în știință asistentele — e bine ca vîrsta între ei să nu fie mare. Mama nu uită deprinderile de mamă, iar liliputanii cresc împreună. Se modelează împreună. Se copilăresc împreună. Scapi de necazuri și de griji, deodată. E și asta ceva și încă nu puțin.

Ne încălțăm cu botoșei albi. Pe figură ne plasăm omască. Copiii născuți prematur își inspiră, totuși, puțină milă. Sînt și copii ai nimăului. Ionuț este unul dintre ei. Dumitrescu, altul. 5—6 copii născuți la Spitalul „Colțea” vor lua drumul leagănelui de copii. Mama lui Ionuț

are 34 de ani. Nu a mai avut copil. Se desparte, totuși, prea ușor de minunea de băiat, o frumusețe de băiat, cu toate intervențiile cu tot.

Condițiile sînt asigurate optime la „Colțea”. Mamele primesc înlesnirea să stea în preajma odraslelor lor. Tare aș fi vrut s-o cunosc pe mama lui Ionuț și să-i spun două. La „Colțea” se nasc 150—160 de copii pe lună și 2.000 pe an. Numai cițiva iau drumul leagănelui de copii. Dacă mamelor de 14—15 ani le găsești o blindă înțelegere, celor de 30 și peste 30 de ani, nu le poți găsi absolut nici una. Am intrat în perimetrul cifrelor și-mi este puțin jenă. Cum să plasezi sufletul de om în statistic și-n cifre? Atitea nașteri. Atitea mortalități infantile etc. Chiar dacă din 50 de nașteri 13 copii sînt prematuri, chiar dacă se fac eforturi mari în a-i aduce de la 1.000—1.500 de grame la o greutate cît de cît normală, chiar dacă invocăm aceste motive și încă multe altele, nu poți plasa un copil la leagănel de copii cînd ai 34 de ani! Mă încearcă o stringere de inimă. De la cuvintele șoptite sub clar de lună, la dragoste, de la naștere, la abandon, nu e decît un pas care, făcut cu grabire, lasă amprenta în viața puiului de om și a omului matur însuși. Un copil este un copil și nu-ți poate spune mare lucru nici cînd îl doare ceva și nici cînd îl abandonezi. Mai cu seamă cînd este atît de mic și de neajutorat. Atît de al nimăului.

La orele serii, cu 12 zile înainte de Anul nou, la Spitalul „Colțea” din Capitală s-a născut un pui de om: acest miracol al naturii și-al vieții. Numele lui nu mai are nici o importanță. Sub o conjurație fericită a stelelor să-ți fie nașterea, pulule de om și viața ta, așijderea, mulțumitoare.

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ **Marcel Bojan din Galați, str. Chieș nr. 105**, a fost trimis la școala de mașini, curs de zi, dar, după absolvire, n-a mai găsit locul la întreprinderea pentru care a fost scolarizat — Filatura de bumbac Focșani, cu care avea și contract, așa că a fost nevoit să-și caute loc de muncă în alte părți. „Până la urmă, am găsit — ne scrie omul — la o altă întreprindere, însă nici acum nu pot înțelege: de ce și pentru ce am fost scolarizat? De ce am mai devenit maștru?!” Autoarea acestei, hai să-i zicem, ciudașii, nu este alta decât întreprinderea „Textila” Galați, de la care așteptăm soluționarea problemei.

■ **Consiliul popular al municipiului București, Centrala construcții-montaj**: Cele semnalate în articolul publicat în „Flacăra” din 10 noiembrie 1983, privind unele deficiențe de construcție în blocul 48 B, alea Deda 1, sectorul 2, au fost verificate la fața locului și s-a constatat că problemele sesizate sunt reale, mai puțin defecțiunile de la terasa imobilului. În prezent, Grupul de șantier nr. 2 execută remedierile stabilite, care se vor finaliza până la 31 decembrie a.c., în vederea efectuării recepției finale a blocului.

■ **Am aflat că Petruche Husein**, unul dintre cei doi infractori care i-au furat fratelui meu din Vaideeni Vilcii o importanță sumă de bani, și care, după efectuarea sancțiunii penale, continuă să se echiveze de la restituirea a 27.500 lei a fost încadrat în muncă la T.C. MAIA București, șantierul „Moldova” din Tecuci, str. 23 August, nr. 134 și domiciliază în comuna Ghidigheni, județul Galați. (Petre Bărbulescu, București, str. Sf. Constantin nr. 21, sectorul 2). Sperăm că acum, nu lipsește nimic conducerii șantierului din Tecuci spre a aminti celui în culpă obligația de a restitui pângăragul suma furată.

■ **Uniunea centrală a cooperativei meșteșugărești (UCE-COM)**, cu referire la scrisoarea Anei Onofrei din București, str. Pli. Petre Ionescu nr. 13, ne informează că petițiunii i s-a dat de lucru în cadrul unității nr. 34 a Cooperativei „Metalocasnica” București. Prin aceasta, cazul se consideră rezolvat favorabil. Bine ar fi fost să ni se spună și ce anume i s-a dat femeii de făcut, întrucât răspunsul nu specifică acest lucru esențial și nici dacă, prin aceasta, existența familiei sale este pe deplin asigurată.

■ **Mai multe cleve din comuna Crevedia, județul Dâmbovița**, în numele cărora semnează tinăra Carmen Cofocar, elevă în clasa a XI-a la Liceul agroindustrial din Butea, ni se pling că întâmpină greutăți cu parcursul drumului de acasă la școală și înapoi, datorită desființării cursei de autobuz care circula pe ruta București-Crevedia, și ne roagă să intervenim la forurile competente pentru a studia cu atenție problema reînființării acestei curse. Ceea ce și facem, nutrim speranța că ITA București va fi cit mai receptivă la solicitarea elevilor din Crevedia.

■ **I.C.R.A.L. Berceni**: Urmar sesizării cetățeanului Sandu N. Gheorghe din București, alea Straja nr. 3, bl. 66, sc. 4, ap. 59, apărută în numărul din 7.X. 1983 și prin care reclamă apariția infiltrațiilor de apă la terasa imobilului, vă comunicăm că s-au luat măsuri de urgență pentru repararea hidroizolației, la această dată situația fiind deja rezolvată. Cei vinovați de întinzerea lucrărilor au fost sancționați disciplinar.

■ **Mă numesc Chiș Rodica, domiciliată în comuna Frasin, județul Suceava**, și vreau să vă aduc la cunoștință un mare necaz al meu. Sint calificată în meseria de filatoare și doresc să lucrez la Filatura din orașul Gura Humorului, unde în urma unui concurs pentru ocuparea unui loc de muncă, am primit și dispoziție de repartizare. Cu toate acestea, încadrarea mea este mereu amânată, nefinindu-se scama de rezultatul concursului și de dorința mea arzătoare de a fi cit mai aproape de părinții mei, bătrini și bolnavi. Rugăm D.P.M.O.S. Suceava să conducerea filaturii din orașul

Faptul pe care am să-l prezint mai jos, foarte pe scurt, mi se pare demn de a fi consemnat chiar și acum, la sfârșit de an. Deoarece la casele de copii există multe posturi libere pentru educatorii suplینitori, care de obicei se numeau în jurul datei de 15 septembrie și, uneori, chiar mult mai târziu, iar copiii din aceste unități rămăneau în perioada critică numai cu educatorii titulari (cam doi-trei la număr pentru 130-200 copii), în acest an Inspectoratul școlar al municipiului București a luat iniția-

Gura Humorului să analizeze cu atenție solicitarea tinerei muncitoare și să-i dea o mină de ajutor, în sensul de a o încadra în meseria în care a fost calificată.

■ **Ministerul Petrolului**, ca urmare a scrisorii adresate revistei „Flacăra” de juristul consilier Camelia Sanfrancisco din Șcheia de foraj Bascov, ne informează că a analizat cu atenție conținutul petiției și s-au dat trustului de foraj-extracție Pitești și schelei sus-menționate dispoziții pentru a o încadra în cadrul schelei, efectuând orice redistribuire de personal ce s-ar impune, întrucât, conform prevederilor legale în vigoare, juristul consultat nu poate funcționa la o brigadă.

■ **Subsemnatul Mustăță Procopie, din Iași, str. Scărișca nr. 14**, om bătrîn și bolnav, am dat de un mare necaz. În anul 1980, prin luna mai, au venit la mine în casă numiții Emilia și Mihai Mucilean și m-au rugat să le dau o cameră în care să locuiască și ei. Am convenit împreună, deoarece la început se purtau foarte frumos, să aibă grijă de noi, adică de mine și de soția mea, cit vom trăi, urmînd ca, după decesul nostru, casa să le rămîna lor mostenire. De îndată însă ce s-au văzut instalați în toată proprietatea mea, ne-au întors spatele și au început să ne prigonească, să ne batjocorească în fel și chip. Nevastă-mea s-a îmbolnăvit și a murit de supărare iar de mine, rămas singur, nu știu cum să se scape mai repede. Viața mi-a devenit un calvar din care nu știu cum să mă ies.

Este inumană atitudinea soților Mucilean, motiv pentru care rugăm organele în drept să ia neîntîrziat măsurile ce se impun.

■ **Consiliul popular al județului Timiș, Direcția județeană drumuri și poduri**: Drumul reclamat de Bibolari Adela din Reșița, ca avînd o stare de viabilitate necorespunzătoare, în special pe sectorul Jamu Mare — Ferendia, face parte din categoria drumurilor împietruite ale județului Timiș. În perioada trimestrului II al a.c., cînd s-au realizat transporturi masive de piatră spartă și a fost reprofilit carosabilul, circulația autovehiculelor s-a desfășurat, într-adevăr, anevoios. Actualmente, acest drum corespunde intru totul categoriei sale și asigură condiții optime circulației rutiere.

■ **Tudora și Ion Dinu, soț și soție, din comuna Robănești, satul Vlașca, județul Dolj**, ne mărturisesc, printr-o scrisoare, că poartă în inima lor o mare durere: i unii lor fiu, Pandelescu, s-a prăpădit într-un accident de circulație, la vîrsta de numai 27 de ani, lăsînd în urma lui două fetițe gemene. Soția i s-a recăsătorit la puțin timp după aceea și, în loc să aibă grijă de fetițe sau să le lase lor, bunicii din parte tată, spre creștere și educare, le-a dat „de suflet” un nor străini, iar Tudorei și lui Ion Dinu nu li se îngăduie nici măcar să le vadă din cînd în cînd.

Tristă și delicată poveste! Credem, totuși, că omenia va birui pînă la urmă și nu vedem nimic rău ca nefeicții bunici să fie lăsați să-și vadă nepoatele, adică fetele fiului lor.

■ **Întreprinderea de exploatare a metroului București** răspunde cu promptitudine la nota apărută în nr. 45 al revistei noastre și ne face cunoscut că sesizarea a fost adevărată. Deficiențele se datorează soluției tehnice inițiale adoptate de furnizorul ramelor electrice de metrou (Întreprinderea de vagoane Arad), pentru închiderea și deschiderea ferestrelor rabatabile. La defectarea tijelor telescopice vizate contribuie însă și unii călători care se sprijină de ele. S-au luat măsurile corespunzătoare, astfel că noile rame electrice de metrou sînt prevăzute cu un sistem îmbunătățit de închidere și deschidere a ferestrelor rabatabile (tit c.f.r.), ceea ce le conferă o fiabilitate sporită.

■ **Leucă Gafita din Constanța, str. Dorobanți nr. 1**, bolnavă de o boală incurabilă, mamă a două fetițe, ni se plînge că soțul ei legitîm, pe nume Gheorghe Leucă, a părăsit subit întreaga familie, sustrăgîndu-se de la îndatoririle ce îi revin.

După ultimele informații, el locuiește ca flotant în București, str. Marcel Andreescu nr. 52 A. Cine îl vede este rugat să-i amintească de familia lăsață la Constanța. Însă mai trebuie să-i amintească ceva, la fel de important: abandonul familial este sancționat de legile țării.

■ **Regionala de căi ferate Brașov**, în atenția tov. Malai Costică, lăcătuș reparații locomotive, Brașov: La scrisoarea dv., adresată revistei „Flacăra”, privind rezolvarea transferului de la Depoul Brașov la Depoul Suceava, vă facem cunoscut că s-a reanalizat situația dv. și sintem de acord cu cele solicitate.

■ **Vecinul nostru, Gheorghe Mereuță**, de care ne despart doar gardurile și drumul public, a procurat, nu se știe de pe unde, un circular de fasonat scînduri și l-a instalat la domiciliul său. Că l-a procurat, să-i fie de bine. Nu asta ne deranjează! Baiul e altul: anume că, de dimineața pînă seara, instalația produce un zgomot asurzitor, iar cetățenii veniți în număr mare cu lemnele la fasonat stîrnesc un vacarm insuportabil. De atîta zgomot, copiii nu-și pot face lecțiile, pe noi, părinții, ne apucă durerile de cap și nu ne mai putem odihni. Din cauza șocurilor din rețeaua electrică, nici emisiunile de la t.v. nu le mai putem urmări. (Grigore Oancea și alți 5 cetățeni din comuna Brăhăsești, județul Suceava).

■ **Uniunea județeană a cooperativei de producție Olt** răspunde economistei Maria Turnel de la C.A.P. Potcoava, județul Olt, că, potrivit prevederilor Legii nr. 1/1982, art. 81, cooperativa agricolă de producție poate încadra și retribuți, pe o perioadă determinată, anumite funcții printre care și economist. Încadrarea se face numai pe baza hotărîrii adunării generale și cu aprobarea organelor D.G.A.I.A. și U.J.C.A.P. Aceasta pînă în momentul în care cooperativa își asigură personal necesar din rîndurile membrilor operatori, pe care îi încadrează și retribuie din fonduri proprii. În ce o privește pe petentă, cooperativa a procedat legal.

■ **Sint căsătorit din 1981 și mi-am urmat soțul la Dărăbani unde, și eu și soțul, sintem încadrați la filatura din localitate. Locuim la bloc, dar întîmpinăm o serie de greutăți privind întocmirea formalităților de mutare la Dărăbani, unde se află domiciliul stabil al soțului. Pentru eliberarea unei adeverințe, de pildă, care să specifice că nu posed locuință proprietate personală în comuna natală Hanirna, județul Botoșani, mi s-a impus să semnez un contract de creștere a animalelor. Dar eu, care de aproape doi ani locuiesc într-un apartament, la bloc, unde și eu ce să cresc animale pentru contract?! Doar, acum, se știe, Dărăbani este și el oraș. (Doroftei Nuța din Dărăbani, str. Școlii nr. 1 B, bl. F2, sc. A, ap. 17). Greșeala o poate îndrepta numai cine a comis-o: consiliul popular din Hanirna.**

■ **Asociația de locatari a blocului 2 din București, str. Nădă Florilor nr. 4, sectorul 2**: Blocul nostru a fost dat în folosință în anul 1979, însă nici pînă la ora actuală nu s-a dat curs propunerii noastre de a se asfalta aleile din jurul blocului, în pofida faptului că am făcut pentru aceasta mai multe intervenții scrise și ne-am oferit ajutorul la efectuarea lucrărilor.

■ **Dobre Mariana, București, str. Erou Toma Constantin nr. 8**: Nu-mi pot exprima în cuvinte mulțumirile și recunoștința pentru ajutorul pe care mi l-ați acordat în obținerea mult doritei lenile de contact, după care am tinjît mai bine de 3 ani și pe care, în sfîrșit, acum am reușit s-o capăt, grație ajutorului dumneavoastră. Pentru că, în scurt timp, anul acesta va lua sfîrșit și, probabil, nu voi mai avea timpul necesar s-o fac, permiteți-mi să vă adresez prin intermediul scrisorii multă sănătate, spor la muncă, succese și „La mulți ani!”

■ Referitor la plîngerea Alexandrei Drăgan din comuna Ulmeni, județul Călărași, primim un răspuns din partea Procuraturii județene Călărași, din care reținem: „...vinovat de producerea accidentală se face în mod

tiva salutară a numirii suplینitorilor propuși de unitățile respective pentru continuitate încă de la începutul toamnei '83. Momentul a coincis fericit cu prezențarea educatoarei suplینitori la posturi, ceea ce s-a răsfrînt pozitiv în munca de supraveghere și educare a copiilor.

Este, într-adevăr, o idee bună (Gleb Statnic, București, alea Barajul Rovinari nr. 1).

exclusiv tractoristul Drăgan Marin, iar inginerul Dumitrache Lucian, față de măsurile luate anterior plecării cu tractorul, nu avea posibilitatea să prevadă că victima era culcată lîngă roata dreaptă-spate a tractorului și în fața discului. În acest sens s-a făcut și un experiment judiciar care a dus la concluzia că inginerul Dumitrache n-a avut posibilitatea să vadă victima în locul unde aceasta dormea”. Studiind cu atenție răspunsul în întregul său, considerăm că o asemenea concluzie este cel puțin pripită, sau, în cel mai bun caz, neargumentată. Chiar și din imprudență, din neatenție, a fost omorît, totuși, un om! Nu se poate ca cineva să se urce la volanul unui tractor și să-l pornească cu capu-n nori, fără să se uite pe unde trece. De aceea, nu considerăm dosarul închis.

■ **Primim de la Neculai Bontas, om al muncii la Întreprinderea Electrocentrale Borzești, domiciliat în municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, str. Republicii, bl. 47, sc. A, ap. 10**: Apropo tuturor locatariilor din blocul unde locuiesc li s-a făcut racordul aragazelor la conducta de gaze naturale ce trece prin bucătărie. Numai mie nu mi s-a făcut un astfel de racord, pe motiv, chipurile, că n-aș vrea să predau butelia de aragaz. Degeaba m-am plîns peste tot și am argumentat cu acte că eu n-am avut niciodată și nici acum nu am așa ceva. Dumnealor, responsabilii cu gazele, o țin tot intruna: să le dau o butelie! De unde, dacă n-am?! Să cumpăr una să le-o dau?!

Sigur, trebuie cercetat cu grijă, și, dacă se constată că omul e sincer în ceea ce spune, atunci nu este nici un motiv să fie privat de dreptul de a avea acces la conducta de gaze.

■ **Vă rugăm să publicați în coloanele revistei dv. un apel al nostru, al locatariilor blocului L-3-5, sc. 5, str. Maxim Gorki din Craiova**, în legătură cu necazurile ce le suferim din cauza liftului. Blocul s-a dat în folosință pe 13 august 1982, liftul a pornit în octombrie '83 și s-a defectat aproape zilnic, iar pe 29 octombrie s-a oprit definitiv. La intervenția făcută, cei de la sectorul ascensoare al ECRAL Craiova ne-au comunicat că nu va mai funcționa pînă cînd nu vor fi întocmite anumite formalități. Dar care formalități durează foarte mult și nu depind de noi. (Alexandru Ghiță și alți 7 locatari: Ciuciulete, David, Măcesanu, Croitoru, Văcuț, Cola și Husein).

■ **În anul 1982, în lunile mai, iunie, iulie și august — ne scrie, printre altele, nuncitorul Pop Viorel din Tg. Mures, str. Petru Dobra, bl. 42, ap. 20 — am lucrat la cererea, la I.C.I.L. din localitate, peste 300 ore suplimentare, dar mi-au fost plătite numai cite 8 ore pe zi, neacordîndu-mi-se nici zile libere, nici recuperări, nimic pentru timpul lucrat peste program, în calitate de încarcător-descarcător. Am o situație familială grea, am doi copii, soția decedată, și am acceptat să lucrez peste program, sperînd să cîștig mai mult, spre a-mi putea întreține familia.**

■ **Consiliul popular al municipiului București, Direcția generală pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe social-culturale și administrație localităv**: Ca răspuns la articolul apărut în nr. 42/21 oct. 1983, vă facem cunoscut că imobilul expozit din str. Fintinii nr. 7, fostă proprietate a Ecaterinei Calciu, a fost evaluat prin procesul-verbal nr. 767 din 29.XI. 1983, iar drepturile bănești cuvenite pot fi încasate de la I.C.R.A.L. Vitan.

■ **Ministerul Muncii** către Neagu Gheorghe, com. Topraisar, jud. Constanța: La scrisoarea adresată revistei Flacăra și trimisă nouă spre competență soluționare, vă facem cunoscut că, prin adresa nr. 87448 din

26.XI.1983, s-au dat indicații D.P.M.O.S. Constanța ca întrea-ga perioadă 1953-1954, cit ați desfășurat activitate la Șantierul 8. Ovidiu, ca impiegat de mișcare, să fie lăsat în considerare ca vechime în muncă utilă la pensie.

■ **Consiliul județean al Sindicatelor Mures**, pentru Rad Petru din orașul Luduș, str. Bradului bl. 4, sc. B, ap. 17: Nerespectînd prevederile art. 19, litera c, din Codul Muncii, conducerea A.E.I.C.I.P. Luduș a dispus schimbarea locului dumneavoastră de muncă și a meseriei în care inițial ați fost încadrat în baza contractului de muncă încheiat cu unitatea. Din probele administrate la dosar rezultă că era o sancționare nedreaptă. S-a dispus, prin sentința judecătorească, reîntregirea dv. la locul și în funcția avute în cadrul unității.

■ **Anul acesta, mama mea, domiciliată în satul Mortolgi, județul Argeș a întîmpinat mari greutăți cu livrarea unei vițele pe care n-a putut s-o predea la contract, pentru că cei ce ocupă cu această treabă la velul comunei n-aș binevoit s-o primească. Așa, fără nici un motiv. Singura condiție ce era scrisă și pe contract: să aibă 250 kg și să fie predată pe 7.XI.1983. Or, mama s-a străduit, vîta a atîns 287 kg și s-a prezentat cu ea la data indicată. (Pătrașcu Ilenuța, București, str. Cpt. Ruică, nr. 12, bl. B8, ap. 33). Ciudat! Am vrea să știm și noi care-i motivul...**

Pagină realizată de
MIHAI STĂNESCU

Poșta redacției

■ **Maria Ivan — Slobozia**: Pauzele și reducerea programului de lucru acordate în scopul alimentării și îngrijirii copilului se includ în timpul de muncă și nu au consecințe asupra remunerării sau altor drepturi materiale

■ **Dinu Alexandru — Pitești**: Prin excepție, poate fi înfiată persoana majoră, care, în timpul cit a fost minoră, a fost crescută de cel care dorește să o înfițeze

■ **Adrian Pașca — București**: Cererea, însoțită de actele necesare, o adresați Ministerului Muncii

■ **Ioan Rusu — Cluj-Napoca**: Unitățile socialiste nu pot încadra persoane pensionate intr-o activitate cu caracter permanent. În cazuri excepționale, cu aprobarea organelor prevăzute de lege, pensionarii pot desfășura o activitate cu caracter temporar

■ **Tudor Cristea — Bolovani (Dimbovița)**: 1) Îndepliniți condițiile pentru a cere pensia; 2) Se ia în calcul începînd cu data de 1 septembrie a.c.

■ **Gheorghe Ghindici — Constanța**: Este necesar ca în sectorul de stat să aveți cel puțin 10 ani de muncă

■ **Aurelia Ion — Ploiești**: Nu se poate, numai dacă ați fi încadrat în gradul I sau II de invaliditate

■ **Ana Marcu — Văleni (Dimbovița)**: Nu îndepliniți condițiile, deoarece nu ați realizat minimum de norme stabilite de adunarea C.A.P.

■ **Ileana Ciora — Tg. Jiu**: Pînă la majorat, sau dacă își continuă studiile pînă la împlinirea vîrstei 25 de ani

■ **Florea Ionescu — Iași**: Contribuția lunară a părinților sau susținătorilor legali pentru copii din creșe și grădinițe se stabilește în funcție de veniturile lunare cumulate ale acestora și de programul creșei sau al grădiniței

■ **Liviu Mihaș — Sînmartin (Bihor)**: Vă mulțumim pentru aprecierile și urările de bine. Privitor la anunț, vă sfătuim să vă adresați Agenției de publicitate din strada 13 Decembrie nr. 24, București, cod. 70709.

MARGA NEDELEA

„Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

O carte pentru eternitate

POESII de Mihai Eminescu

Istoria ediției

Literaricește 1983 a fost un an festiv Eminescu, în primăvară comemorându-se apariția Luceafărului și, simetric, în iarnă, acum sârbătoarea unui secol de la realizarea ediției princeps a Poesiilor împăratului reveriei noastre naționale.

Pentru a veni în sprijinul lui Eminescu, greu încercat de soartă în condițiile avaturilor lui de după prima reclusiune din iunie 1883, Titu Maiorescu, al

cărui atașament pentru poet s-a dovedit întotdeauna la înălțimea înțelegerii superioare și ajutorării acestuia, pe cit i-a fost posibil și înfruntind ostentația vișătorului în apărarea independenței lui demne, criticul s-a gândit să adune într-un prim volum 38 de poezii apărute în Convorbiri literare, începând de la Venere și Madonă până la Luceafărul (reprodus din Almanahul „României June” în martie 1883 cu patru strofe minus).

Era și un act de înaltă recomandare a biruințelor geniale ale aceluia pe care îl

socotea principe poetarum la români. Un poet întințit răzleț în perioade lasă pentru orice cititor impresie; personalitatea sa poate fi intuită artistic, consemnată și valorificată global numai prin gruparea în volum.

De observat că Maiorescu, socotind colaborarea lui Eminescu la Familia o fază preliminară, de ucenic, în pragul maturității sale poetice datorite vârstei

(Continuare în pag. 21)

AUGUSTIN Z.N. POP ■

Poetul la 33 de ani

Intreaga activitate a lui Eminescu de poet, prozator, dramaturg, gazetar se desfășoară în 17 ani, de la 1866 până în 1883, când boala i-o intrerupe brusc pentru totdeauna. A fost și a rămas în conștiința urmașilor un poet tânăr ca Novalis care a murit la 29 de ani și ca Rimbaud, decedat la 37 de ani.

Incomparabilul pentru noi Eminescu s-a născut în anul când Lenau va muri

și a început să scrie când Baudelaire încheiase de un an ciclul Les Fleurs du mal. Putea să-și tipărească la 19 ani, de ar fi vrut să se înscrie în linia predecesorilor (Alecsandri, Bolintineanu, Eliade), un volum de poezii și un roman, Geniu pus-tiu. Cinci ani mai târziu, după ce frecventase Universitățile din Viena și Berlin, deși compuse mari poeme, precum Feciorul de împărat fără stea, Memento mori, Odin și poetul, fără echivalent în lirica anterioară, n-a ieșit la iveală decât cu Epigonii (1870), Egiptul (1872), Inger și demon (1873), Împărat și proletar

(1874), nuvela Sărmanul Dionis (1872) și alte cîteva poezii care ar fi făcut gloria oricărui poet, de ar fi fost adunate într-un volum. Dar Eminescu a ezitat încă, nercvelind decât a șasea parte din ce scrisese. Până la 29 de ani va publica îndcoșebi lieduri, de la Lacul până la Despărțire, abia un sfert din ceea ce scrisese, fiind mai departe în manuscris Călin Nebunul, Fata în grădina de aur, Miron și frumoasa

(Continuare în pag. 21)

AL. PIRU ■

Promotor al perfecțiunii

Apariția, acum un veac, a ediției Maiorescu a marcat surpriza unei neobișnute altitudini lirice în literatura noastră. Dar nu numai atât. Până atunci poezii noastre, chiar cei cu aptitudini geniale, ca Heliade sau Bolintineanu, prezentau decalaje de valori în culegerile lor poetice. Erau, cu alte cuvinte, inegali. Anul 1883 relevă momentul când apare pentru prima dată la noi o culegere selectiv-critică.

Poemele eminesciene din ediția Maiorescu decurg toate pe un plan de perfecțiune artistică, fără nici o lacună în această privință.

Pe plan mondial nu putem înregistra, în veacul XIX, decât două precedente, Poemele lui Poe și Florile răului ale lui Baudelaire. Acestea prezentau adevărate excepții de răbdare în vederea desăvârșirii, cu totul opuse largii revărsări romantice.

La noi un asemenea exemplu, de concentrare prin selecție, a fost urmat de unii din cei mai de seamă lirici ai veacului

nostru. Bacovia, Arghezi, Ion Barbu și-au scos volumele lor de versuri în plină maturitate, sub chip de florilegii din creațiile lor. Iar Ion Vinea nu și-a scos niciodată un volum de versuri în timpul vieții.

Eminescu i-a deprins deci pe poeții noștri cu o riguroasă autoexigență. El este nu numai cel mai mare poet român, ci și promotorul aceluia grad de realizare a liricii românești din veacul nostru în măsură să o situeze pe același plan cu marea poezie a lumii.

EDGAR PAPU ■

Prima (și singura?)

„antologie de autor“

Toți cei care, în ultima sută de ani, au meditat la noi asupra rostului poeziei și asupra manifestărilor ei concrete au găsit în Eminescu argumente pe care le-au considerat convingătoare; altfel spus, i-au acordat autorului Luceafărului un cuvânt decisiv în dispute moderne, dovedindu-i

în chip spectaculos contemporaneitatea cu cei aflați în polemică. Elogiat sau negat (implicit, cel mai des), el s-a dovedit, până astăzi, reperul fundamental în poezia noastră, toți autorii care au scris după moartea lui avindu-l, într-un fel, în vedere.

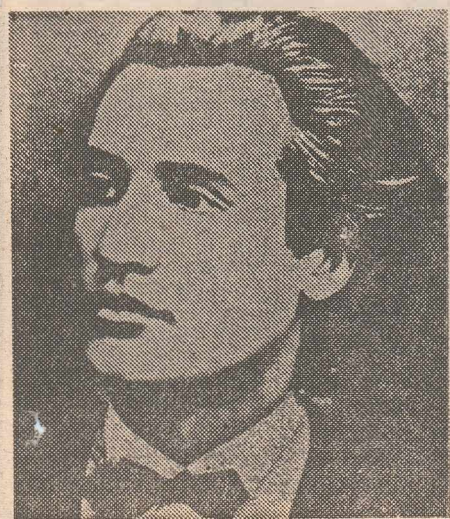
Este cazul să ne întrebăm însă: la care parte a operii eminesciene s-au făcut raportările amintite? Dat fiind că abia după ultimul război a fost publicat extraordinarul corpus al postumelor, se poate afirma că, până atunci, esențiala acțiune modelatoare a avut-o ediția Maiorescu,

pe care editorii dinaintea lui Perpessicius au completat-o cu un număr restrins de postume.

Publicul aștepta exact ceea ce i-a oferit Maiorescu în 1883. Critica s-a dovedit, în acest caz, vocea autorizată a publicului și controversele iscate în jurul ficărei tentative de amplificare (prin dezgroparea postumelor) a ediției „clasice” sînt dovada cea mai concludentă că Ma-

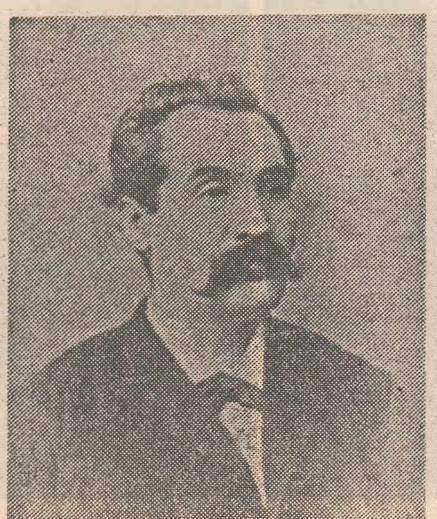
(Continuare în pag. 21)

MIRCEA SCARLAT ■

Portretul artistului în tinerețe se află în partea stîngă a paginii. În dreapta e portretul artistului la maturitate. Ce s-a petrecut în sufletul lui în intervalul de timp care desparte fotografiile? Cum au acționat asupra sa zilele și nopțile, oamenii și evenimentele, cărțile și miile de pagini scrise încercăm să aflăm de zeci și zeci de ani, avînd senzația că străbatem un ținut fabulos. Mulți dintre noi încă mai trebuie să facem cunoștință cu numeroase pagini rămase de la Eminescu. După cum, cu siguranță, nu toți sîntem familiarizați pe deplin cu înfățișarea lui la maturitate. Dar dacă ne e drag Eminescu tînăr, să ne gândim că el e doar o promisiune, pe cînd bărbatul care ne privește ușor obosit din fotografia din dreapta a scris Luceafărul.

GEORGE ARION ■

Poezii frumoase

Ce poate fi mai greu decît să alegi o poezie frumoasă din poeziile celui care a scris cele mai frumoase poezii din literatura română! Și dacă totuși ne oprim la *Odă* (în metru antic), poezie apărută în ediția princeps a Poesiilor lui Mihai Eminescu, o facem pentru că în solemn-cadențele sale versuri omul acestui secol descoperă una din întrebările sale fundamentale: cum se poate întîlni din nou cu el însuși după ce a cunoscut atîtea suferințe?

Mihai Eminescu

Odă

(în metru antic)

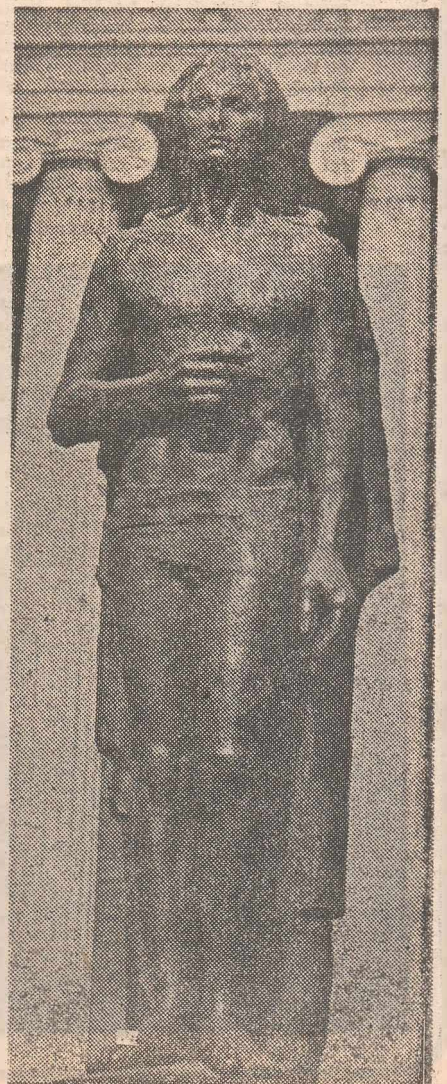
Nu credeam să-nvăț a muri vrodată;
Pururi tînăr, înfășurat în manta-mi,
Ochii mei nălțam visători la steaua
Singularității.

Cînd deodată tu răsăriși în cale-mi,
Suferință tu, dureros de dulce...
Pin-in fund băui voluptatea morții
Nendurătoare.

Ja!nic ard de viu chinuit ca Nessus,
Ori ca Hercul inveninat de haina-i;
Focul meu a-l stînge nu pot cu toate
Apele mării.

De-al meu propriu vis, mistuit
mă valet,
Pe-al meu propriu rug, mă topesc
în flacări...
Pot să mai renvîu luminos din el ca
Pasărea Phoenix?

Piară-mi ochii turburători din cale,
Vino iar în sin, nepăsare tristă;
Ca să pot muri liniștit, pe mine
Mie redă-mă!

Ninsoare de decembrie pentru Amza Pellea

S-a confundat cu tot ce era omenesc, firesc, spontan, spirit popular, fără morgă de vedetă, fără ostentație, calm, senin, cu un ris atât de sănătos încât se prăbușeau toate frunțile încruntate la picioarele sale. Actor de teatru și actor de film, profund în amândouă meseriile, învăluind cu privirea totul într-un lan de griu sau într-o ninsoare frumoasă de decembrie, stăpîn pe sine, dar încordat și necruțător cu tot ceea ce e fals și retoric, profesor de teatru iubit de studenți alături de care nu a încetat să apară pe scenă, tinăr în concepții, învățînd mereu de la alții și completîndu-se prin alții. Acesta a fost Amza Pellea. Generos și tandru, hitru și saltimbanc, alunecînd prin roluri între sublim și abject, reprezentînd pe scenă ca și pe ecran principii, valeți sau curtezani, intelectuali frământați, muncitori, haiduci, îndrăgostiți iremediabili, cerșetori sau inamici demni de toată stima dar de toată ura spectatorilor. Amza Pellea a reprezentat în artă una dintre cele mai frumoase ipostaze ale omului modern, aceea de erou demn angajat în scrutarea viitorului și în edificarea lui, dar mai ales aceea de erou născut din harul pămîntului și al poporului, un fel de Pelelea din care a păstrat pen-

tru propriul său nume doar prescurtarea de Pellea, ca pe un diminutiv familiar. Rari au fost actorii care să se fi bucurat din timpul vieții lor de o popularitate atât de frenetică, de o primire atât de caldă, pretutindeni ca actor sau ca om. Rar a fost actor care să-și fi trăit succesul cu atita limpezime și modestie. Știa să te privească în ochi fără ocolșuri, dar și cu o imensă disponibilitate sufletească, știa să tacă îndelung și să respecte replica partenerilor, nu incomoda pe nimeni, nu jignea pe nimeni, sărea întotdeauna în ajutorul prietenilor și se punea cu credință în slujba oricărui adevăr, oricît de mic ar fi fost. Lumea îl va reține sub înfățișarea sclipitoare și jucăușă a lui Nea Mărin, dar tot lumea o să și-l amintească sub înfățișarea malestuoasă a lui Mihai Viteazul. Iată cei doi poli ai existenței lui Amza Pellea, cel care ne-a părăsit de curînd, eliberat dintr-o îngrozitoare luptă cu boala, vlăguit de necruțătoarele chinuri și febre ale cancerului. În memoria lui, lumina zilei de 12 decembrie, lumina ochilor acestei zile a preschimbat lacrimile în fulgi mari de zăpadă. Fie-i țărîna ușoară ca acești fulgi de zăpadă care cad în numele lui.

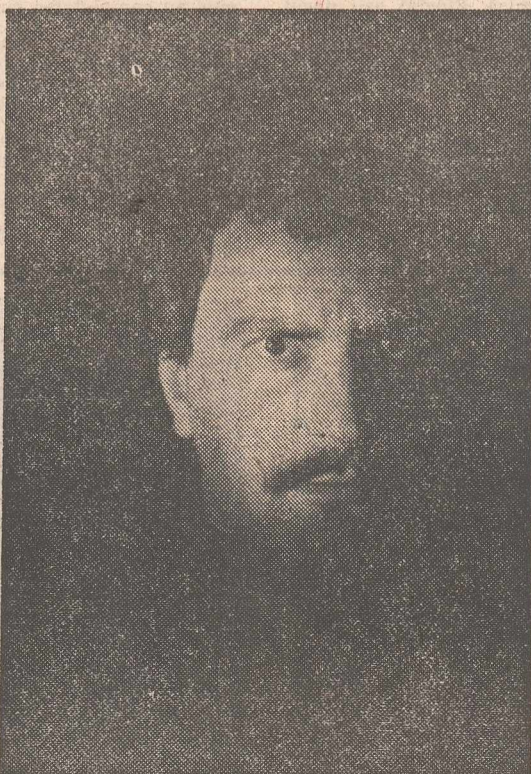
ADRIAN DOHOTARU

Imensul lui hohot de ris

De multe ori ne întilnim cu cîte un om și șovăim sau n-avem răbdare sau nu îndrăznim să-i spunem cît de mult îl prețuim. Mereu avem impresia că totul se poate amîna, că va veni o zi în care o să avem destul răgaz ca să-i mărturisim ce credem despre el. Dar învățăm tirziu că în viață nimic nu se poate amîna la nesfîrșit. Lui Amza, de pildă, i-aș fi putut spune încă de pe băncile facultății, pe care am absolvit-o împreună cu alți mari și dragi colegi, că îi presimt un viitor strălucit ca artist. Dar probabil că el ar fi izbucnit în ris, ar fi hohotit din toată ființa, așa cum puțin știu să o facă atunci cînd aud rostindu-se despre ei vorbe mari, chiar dacă sînt rostite din inimă. Apoi, la Craiova, cînd întreaga noastră promoție de frumoși nebuni după teatru a mers să se împlinească pe o aceeași scenă, aș fi vrut să-i spun cît de mult mă bucur că și el se află printre noi.

superb și puternic ca nimeni altul. Dar iar m-am sfiit, inchipuindu-mi cum ar rămîne gînditor, așa cum puțin știu să facă să li se vadă pe chip mihnirea și m-ar fi întrebant miniat cum de-aș fi putut crede că locul lui n-ar fi lingă noi, acolo unde e greu, și nu într-un cuib confortabil. Iar cînd gloria l-a sechestra definitiv pe Amza, aș fi vrut să-l întreb doar cum de rămîne în continuare atît de incredibil de tinăr și de plin de forță, cum de are o asemenea sete de viață și o asemenea poftă de a juca fără să obosească, fără să intre în rutină și, mai ales, să fie la fel de simplu și de prietenos cu cei din jur. Dar iar mi-ar fi răsunit în urechi imensul lui hohot de ris, un hohot de ris care era prea cotropitor pentru ca să nu ascundă de fapt o mare disperare. Numai cînd, de cîteva luni, Amza s-a luptat cu neiertătoarea lui boală, n-aș fi vrut să-i mai spun nimic. Aș fi vrut doar să ne privim în ochi o clipă și sînt sigură că în acea secundă ni s-ar fi perindat prin mințe toate idealurile tineretii de la care Amza n-a abdicat niciodată.

SILVIA POPOVICI

„Prin noi se unesc pe vecie Muntenia, Ardealul, Moldova“

Istoria noastră, viața noastră

● Treboniu Almășescu și Constantin Gheorghiu au trăit și s-au jertfit pentru Unire ●

În toate ținuturile românești este mare numărul luptătorilor, al martirilor și eroilor care au activat, pățimți și murit pentru eliberarea Transilvaniei și unirea ei cu România, dar viața, faptele și amintirea lor sînt aproape necunoscute lumii de azi. Nici în județul Hunedoara lucrurile nu stau altfel.

Fiindcă totuși activitatea, viața și suferințele acestora, stau și ele, mai mult sau mai puțin, la temelia Marii Uniri de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, este bine și se cuvine să-i facem cunoscuți pe cei care putem, măcar printr-o scurtă biografie și o fotografie, păstrîndu-le astfel amintirea în generațiile de azi și a celor viitoare.

Iată de ce am întocmit această mică descriere pentru doi martiri deveniți: Treboniu Almășescu și C-tin M. Gheorghiu, care au putut fi stabiliți ca atare, pe baza unor documente sigure și informații primite de la urmași.

Am făcut cu plăcere acest lucru, deoarece trăiesc cu emoție puternică și astăzi zilele mărețe și evenimentele istorice ale Marii Uniri. Aveam 19 ani și eram elev pe clasa a VIII-a a liceului român din Blaj. Luat în armata austro-ungară, revoluția mă adusese acasă rănit de pe frontul italian. Intrat în Garda Națională Română din satul natal Teiu, com. Lăpugiu, jud. Hunedoara, am luat parte și eu la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, unde împreună cu cei peste 100 000 de români adunați acolo am ratificat plebiscitar, printr-un ropot de aplauze și un entuziasm delirant, istorica hotărîre de unire a Transilvaniei cu România, desăvîrșindu-se astfel formarea statului român național unitar.

Infăptuirea unirii tuturor românilor din anul 1918 este și va rămîne supremul ideal național, iar acest măreț eveniment trebuie sădît permanent și adînc în sufletele tuturor generațiilor de azi și de mîine, fiindcă nu se poate uita niciodată destinul românilor „așezați la răscrucea tuturor vînturilor și în calea tuturor răutăților“.

Pentru această sădire a idealului național, cunoașterea martirilor este, și ea, necesară.

Învinuiri

de „agitație și ură“

Un suflet nobil, un român adevărat, conștient și înflăcărat, care pentru sentimentele lui de libertate națională a suferit închiisoare, foame, teroare și frig, pînă la îmbolnăvire, un adevărat martiraj — acesta a fost Treboniu Almășescu din Deva.

Ardelean după tată și moldovean după mamă, Treboniu Almășescu s-a născut în orașul Galați, din Principatele Unite, unde tatăl său, George Allmassy (1830—1900) din Deva, cuprins de dorul libertății, își găsește un rost și întemeiază un cămin cu Maria Stefanovici (1849—1877), luîndu-și acolo numele de Almășescu.

Astfel tînăra familie duce o viață fericită la Galați, mîncînd în cinste și libertate, dăruită fiind cu doi copii. Un destin crud, însă, face să moară soția la 28 de ani, iar soțul se, reîntoarce la casa părintească din Deva cu cei doi copilași, Treboniu și Ulpiu.

Asa crește micul Treboniu la Deva și termină liceul real din acest oraș la 1893. Lipsit de mijloacele materiale suficiente pentru a face studii superioare, dar crescut în cinste și iubire de neam, se angajează cancelist la Arhiepiscopia din Sibiu, unde prin muncă, mediu și evenimentele trăite, își călește puternic caracterul și sentimentele naționale. Reușește aici după vreo doi ani să primească o bursă din Fundația Cojdu și studiază Politehnica la Budapesta. Devenind inginer constructor, este angajat la Serviciul de construcții al comitatului Hunedoara din Deva.

Iscusit inginer și harnic muncitor, el lasă frumoase urme în activitatea sa profesională. Astfel sub controlul său se construiește liceul catolic din orașul Lőcse, azi în Cehoslovacia, liceul pedagogic din Deva, podul peste Mureș la Ilija ș.a. Apoi, cu toate că era în slujba statului ungar și supraaglomerat cu lucrări, el și-a pus cu multă dragoste cunoștințele profesionale și în slujba neamului său, supraveghînd mult timp lucrările noii construcții a liceului român ortodox din Brad, cît și făcînd gratuit planuri pentru construcții de biserici în multe sate sărace.

Dar anii primului război mondial sînt fatali pentru viața ing. Treboniu Almășescu. Bănuit de activitate conspirativă în favoarea României, căreia i-ar fi trimis schițe și planuri de importanță militară prin bunul său prieten Constantin

M. Gheorghiu din Deva, care făcea călătorii familiale în România, a fost arestat în toamna anului 1916 de către procurorul militar din Cluj. Anchetat și ținut prin inchișori, el a îndurat multe umiliri, lipsuri și suferințe, care l-au îmbolnăvit grav. Neputîndu-l-se dovedi culpa, după aproape un an de cercetări, a fost predat în stare de arest Procuraturii civile din Deva sub învinuirea de „agitație și ură contra națiunii maghiare“, prin faptul că a spus multe vorbe de această natură. Astfel Decizia nr. 4581 din 11 august 1917 a Procuraturii Deva arată că în vara anului 1916 ing. Treboniu Almășescu spunea unora la Orăștie: „Dumnezeu n-ar fi drept dacă Ungaria și Germania ar cîștiga războiul“; apoi la Ilija și Dobra că: „... ar-

maghiar, pînă la martiraj.“

Povestea formării acestei familii pare romantică, dar este cu totul adevărată. S-a întimplat ca tînăra văduvă Leonidia Șerban, născută Feier, din Deva, dornică de a vedea România, țara liberă a românilor, pornește cu sora ei din Brad, Otilia Boneu, la o călătorie prin defileul Jiului, spre a vizita orașul Tirgu-Jiu. Cum nu aveau pașapoarte, la granița au fost oprite, dar prin bunăvoința șefului de vamă de la frontiera română, care nu era decît Constantin M. Gheorghiu, au fost lăsate să intre și să plece. Au vizitat astfel satele gorjane din cale și orașul Tg. Jiu, rămîbind încîntate de pitorescul locurilor și de dragostea oamenilor pentru Ardeal. La reîntoarcere, ele au mulțumit călduros aceluia șef de

și cei doi copii dobîndiseră aceeași cetățenie. Datorită acestor situații, la 15 august 1916, cînd România declarase război Austro-Ungariei pentru dezrobirea Transilvaniei, familia Gheorghiu, îngrijorată, plecă în grabă la părinții din Brad. Abia sosiți însă, jandarmii unguri le înmînă ordinarul de arestare și deportare la Sopronszentmárton, o mică localitate de la granița cu Austria. De acolo, după două săptămîni au fost mutați în lagărul de la Tapiosúly, din apropierea Budapestei.

După mai multe luni și intervenții d-nă Gheorghiu și copiii au fost eliberați pe garanția unor familii române și maghiare din Deva, între care și a tînărului avocat dr. Petru Groza.

În timpul petrecut în lagăr C. M. Gheorghiu s-a îmbolnăvit grav de inimă, din cauza regimului dur. Cu toate suferințele, el nu-și pierduse moralul și încrederea în realizarea idealului național și deseori spunea familiei: „Aș mai sta ani de zile aici, aș face orice numai să știu că Transilvania va fi o singură țară cu România“.

Cu mari sacrificii, abia după un an și ceva, soția a reușit să-l interneze într-o clinică din Budapesta în iarna anului 1917, dar drumurile făcute de aceasta, între soțul internat și familia din Brad, au pus-o la pat cu dublă pneumonie. În această stare disperată un suflăt de o noblețe rară le-a adus salvarea. Doctorița asistentă a clinicii a luat-o și a dus-o cu copiii în familia sa, unde, sub o îngrijire devotată, s-a vindecat într-o lună, putînd iarăși avea grijă de soțul bolnav.

Starea sănătății lui Gheorghiu însă devenea tot mai gravă și peste un timp, în baza certificatului că suferă de o boală incurabilă, autoritățile au permis soției să-l transporte la Deva, unde a continuat să zăcă supravegheat de jandarmierie pînă la 4 mai 1918, cînd a decedat.

Așa s-a stins Constantin M. Gheorghiu pe urma suferințelor și a teroarei autorităților maghiare, devenind un adevărat martir al cauzei unirii Transilvaniei cu România. Dacă n-a avut fericirea să vadă infăptuirea unirii, soția și cei doi copii mici, Costică și Elena, au fost prezenți la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, ducînd acolo cu ei și sufletul tatălui lor martir.

Mormîntul lui se poate vedea în cimitirul vechi ortodox din Deva, str. Călugăreni, pe un loc din fața turnului, unde pe monumentul funerar se poate citi: Constantin M. Gheorghiu, căzut pentru infăptuirea României Mari în 4 mai 1918, în urma suferințelor îndurate în lagărele ungurești“.

Pentru redactarea acestui articol am folosit următoarele surse:

- Informații și acte de la Maria Stoica și Dora Duncea din Deva, nepoatele martirului.
- Curierul Hunedoarel, Deva, nr. 1/1919.
- Damó Jenő, Kikicsoda?, Timișoara — Arad, 1931, p. 361.
- Inscripția funerară.
- Curierul Hunedoarel, Deva, nr. 1/1939.
- Gazeta Hunedoarel, Deva, 1925, ianuarie.
- Inscripția funerară.
- „Cuvînt înainte“, semnat de Dr. PETRU GROZA, în cartea „Aurel Vlaicu — viața și opera“ — scrisă de Ing. Constantin C. Gheorghiu și apărută în Editura militară, București, 1973, p. 15.

VICTOR I. ȘUJAGA ■

mata română e bine instruită și echipată“, sau la Brad: „Norocul ungarilor că mi-au dat dispensă de armată, fiindcă eu aș fi trecut la dușman pe front“ și că: „Mie nu-mi pasă, eu sînt născut la Galați, în România“.

În adevăr, iubindu-și cu mare pasiune neamul și arzînd de dorul libertății și al unirii românilor, ing. Treboniu Almășescu avea curajul să-și arate sentimentele și opiniile prin vorbe îndrăznețe, într-o perioadă de cruntă asuprire a stăpînirii ungurești în Transilvania.

Scăpat din inchiisoare după mai bine de un an, fără condamnare, apoi arestat din nou și ținut în temniță la Sibiu, el aducea cu sine la eliberare, o pedeapsă mai crudă, o boală crîncenă de plămîni, de care nu s-a mai putut vindeca.

A zăcut apoi acasă, zdrobit de durere că nu poate participa la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, dar fericit că moare în Transilvania unită cu România, țara lui de naștere. Suflet generos și iubitor de dreptate, el ajută deseori pe cei săraci, cum dovedește și darul în bani făcut cu puțin înainte morții, pentru îmbrăcămînta elevilor săraci, de Crăciunul anului 1918.

Așa s-a stins din viață, necăsătorit, la 19 ianuarie 1919 ing. Treboniu Almășescu, un adevărat martir al Marii Uniri.

Mormîntul se află în cimitirul vechi ortodox din str. Călugăreni, Deva, pe calea principală, la stînga, ceva mai jos de turn, unde un monument funerar cu inscripție arată locul.

„Aș face orice numai să știu că Transilvania va fi o singură țară cu România“

Oltean de origine, născut în Polana Mare, jud. Dolj, din părinții Mihail și Onțica, Constantin M. Gheorghiu trece Carpații și se stabilește definitiv la Deva, prin căsătorie cu o româncă ardeleană, în anul 1903.

Însuflețit de frumoase sentimente românești, el au anticipat unirea între frați, iar în anii războiului de întregire, 1916—1918, au suferit teroarea statului

vamă și drept recunoștință l-au invitat să le facă o vizită la Deva și Arad. Destinul a voit ca invitatul să facă în curînd aceste vizite și apoi să se căsătorească cu Leonidia Șerban (1874—1924). La început, soții au trăit la vama Păuș, în frumusețea sălbatică și singurătatea defileului Jiului, apoi la vama din Turnu Severin. Căsătoria fiind dăruită cu copii, soții s-au mutat la Deva, unde aveau casă, o fermă și vie, după ce Constantin M. Gheorghiu demisionase din serviciu, dar păstrase cetățenia română.

La Deva, soții Gheorghiu au dus o viață frumoasă și liniștită de buni gospodari, iar în casa lor iubirea de neam ardea cu tărie și visul eliberării Transilvaniei era cultivat cu sfințenie.

Așa s-a înfrățit C. M. Gheorghiu cu ardelenii și n-a avut altă dorință mai scumpă decît ca Transilvania să fie o singură țară cu România, dar pentru aceste sentimente, idealuri și fericire C. M. Gheorghiu avea să sufere un adevărat martiraj.

Deși C. M. Gheorghiu locuia în Deva de 12 ani, el nu-și schimbase cetățenia română, așa că, prin căsătorie, și soția

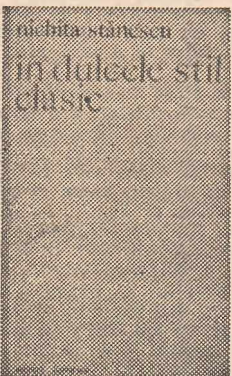
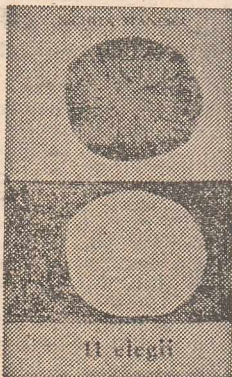
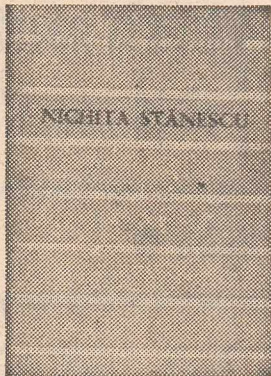
13 decembrie 1918 — 13 decembrie 1983

Scrisoare către cel care va culege aceste rînduri

E imposibil să nu Vă fi văzut pe Dumneavoastră, Tînărul sau Tînăra, Bărbatul sau Femeia care veți culege la linotip această scrisoare. Prin ea țin să Vă mulțumesc, în numele meu, în numele colegilor mei, pentru harul cu care ne însoțiți în munca noastră de gazetari, de scriitori. Cu siguranță că ne-am întîlnit de nenumărate ori pe coridoarele Casei Școlii. Și chiar dacă nu ne-am salutată, neștiindu-ne pe nume, nu se poate să nu fi gîndit unii despre alții, sincer și curat, că fiecare își are rostul lui, bine precizat în uriașul mecanism al scrisului, în complicatul drum al cuvîntului pînă la cititor. E minunat că Vă simțiți mîndru de acest lucru. Și-mi cer iertare fiindcă n-am spus nimic despre cel care pun în pagină plumbul dăltuit de Dumneavoastră, sau despre cei de la Iudlow, sau despre cei care fac zincurile fotografiilor, despre cei de la rotativă. Altceva nu Vă mai scriu decît că Vă doresc azi, 13 decembrie, adică de ziua Dumneavoastră și a colegilor Dumneavoastră, La mulți ani! și semnez cu prietenie,

GEORGE ARION ■

Nichita Stănescu

La Cenaclul Flacăra Nichita Stănescu saluta, victorios, în ziua de 27 martie 1960

Bunule Nichita

Nichita Stănescu a trecut podul negru. Ce prieten dulce mi-a fost! Timp de aproape treizeci de ani. Luceafăr, ureche la ureche cu Labiş (ce generație damnată!), el și-a pierdut mult repetatele nașteri de geniu tot într-un decembrie răscolit de zăpezi. De acum înainte, deasupra ființelor noastre, a scriitorilor ce-am atins cumpăna jumătății de veac, vor lumina două nume ce se-nchipuie în două cruci de diamant scuturate de vântul din munții Bucegi care vesteste suflului numai bucurii. Decembrie, atât de greu de patimi, se încarcă acum și cu povara suferinței din poezie. Jertfa literelor române de după război — Labiş și Nichita — se îngemănează astăzi în timpul unui singur simbol, al ninsorilor arzind, al fulgerului despiciindu-se pe trei brațe ale Dunării ca să lumineze drumul păsărilor care vin și vor veni mereu întru slăvirea eternității pământului românesc. Plecînd, Nichita mă lasă fără un

umăr, fără un drum care ducea în odaia lui, cu un loc pustiu în vie, și mai sărac cu o mie de cîn-tece. Academia nu-i datorează nimic, iar el ei nici atât, sînt două instituții complet separate. Bunule, Nichita. Tu care-i auzeai în somn pe nenăscuții ciini, pe nenăscuții oameni cum îi latră, prefă-te că nu știi că ai murit și întoar-ce-te la masă. Ne e dor să te-au-zim plesnind cuvîntul în moalele capului, tu cel mai dat în Paște dintre noi.

FĂNUȘ NEAGU ■

Măreția frigului

Intr-o formulă inspirată, Eugen Simion l-a numit pe Nicolae Labiş „buzduganul unei generații”. După ceremonialul basmului, această armă năzdrăvană anunță sosirea zmeului, fiind azvirlită de el cu șapte poști înainte și bătînd amenințătoare în poartă. Povestea poeziei noastre de după

anii '60 cunoaște o modificare neașteptată la acest punct tradițional. După buzdugan nu a apărut zmeul ci Făt-Frumos. El era un lungan blond, care vorbea tărăgănat, dar învăluitor pînă la vrajă, și se numea Nichita Stănescu.

Fastuos a intrat în împărăția poeziei, odată cu zorile. Calul lui alb, fără șea și fără scări, sălta „pe două potcoave”, iar o voce, cum nu se mai auzise de mult, striga: „Ave, marea-a luminilor, ave!” Prin această triumfală „călărire în zori”, redevenirăm — vorba lui Ion Barbu — contemporani cu Eminescu.

Pe Nichita Stănescu, în lumea de toate zilele, l-am cunoscut la *Gazeta literară*, unde întreaga redacție, trăind fiorul harului care-l străbătea, nu-i prea cerea altceva decît să scrie poezii. Din scrupul, le aducea „calde” revistei, chiar dacă multe din ele nu apăreau într-însa. Erau mizgălite cu creionul pe file de hirtie diferite, care cum îi cădeau sub mîna, într-o grafie dezordonată, inteligibilă numai autorului, și le citea înfrigurat, încă sub transă, în secția de critică (acolo îi plăcea să culegă primele impresii asupra lor).

Paralel, biografia lui fabuloasă își urma firul predestinat. Tăia-se

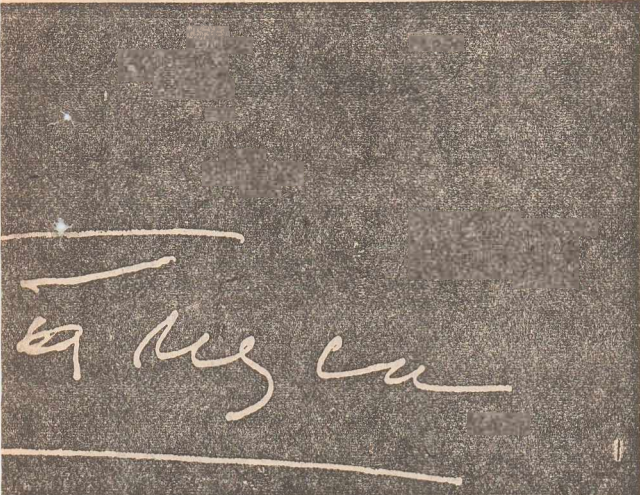
în câteva bătăi de inimă — să se simtă sentimentelor, ra, Laus Ptole dulcele stil el laurilor prole roase Ilene C inimile. Faim mări și țări.

Cu timpul și țise, fața îi ci prevestitoare, sul său încep mite. Basmul ficare în priv

N-am să m tuși niciodată decit sub chip cent pentru c pierdea subit, derabilitatea : runca sa dup bitoare penaj fug ameițor devenite mir: lează univers

S-a spus, p chita Stănes transparenței. hasidică a un- ușite cînd du prea fragile Demiurgul a groașe” creaț mai din topo

3 viața al cărei cîntăreț era

de neuitat, care
me O viziune a
elegii, Oul și sferă,
Necuvintele, în
toate limbile ha-
zismului. Nume-
zene îi dăruiseră
i trecuse peste

Nichita încăr-
se o paloare rău
gânarea din gla-
semene a leha-
rea încă o modi-
sfîrșitului fericit.
ot inchipui to-
Nichita Stănescu
nui etern adoles-
umea din jur își
rezența lui, pon-
organiza la po-
ile zborului. Or-
ingeri, linii care
infinat, marmori
s volatile popu-
poetic.
pt cuvînt, că Ni-
ste un liric al
istă o legendă
une geneze nere-
a „rupt vasele”
t-l poată încape.
t atunci să „în-
facă lucrurile
e a putea exista.

Către acea lume transparentă a
intii geneze, marea utopie a firii,
trimite poezia lui Nichita Stănes-
cu și lumina ei interioară aurorală.
De o asemenea aspirație nebu-
nească în cutezanță este chinuită;
la scara ei își măsoară biruințele,
iar acolo unde trebuie să se dea
bătută, păstrează mindria infrin-
gerii într-o rivalitate supremă.

Semnul marelui har care-i e dă-
ruit doar arareori unei literaturi,
Nichita Stănescu îl avea și se nu-
mea, în cazul lui, grație. Datorită
ei putea să treacă, fără a lăsa nici
o clipă impresia efortării, prin toa-
te ipostazele lirismului, să fie so-
lemn și sprințar, melancolic și ne-
păsător, ardent și glacial, jovial și
oracular, abstract și senzual, sa-
vant și candid, rafinat și neinde-
minatic, pîrînd mereu că se joacă,
și atunci chiar cînd miza jocului
era însăși viața sa.

Am scris odată, împrumutînd o
formulă a lui Leiris, că Nichita
Stănescu înfruntă mereu în poezie
„cornul taurului”, sfidează primej-
dia, lăsînd-o cu eleganță să lunge-
tangential pe lingă el. A căzut stră-
puns exact în locul unde primesc
de obicei lovitura mortală torea-
dorilor.

Coincidențe tulburătoare intervin
în viața poetilor mari: versurile,

„Ateasa vorbire o încep despre sfintele rădăcini ale poeziei
simțite, gîndite și scrise în limba noastră, — inclinîndu-mă cu
profunda emoție a trupului meu viu în fața meșterului nease-
muit și iubitorului de gramatică, începător în fața haosului,
viguros și a toate cuprinzător al minunatei noastre vorbiri,
ridicate în aer ca după o boală istorică, infometată și min-
cînd lacrima ploilor rodnice, venite din viitorul pe care ea și
l-a hotărît în gura ei însetată și deschisă”.

„Intii trebuie să existe ca să poți mai apoi și visa. Morții
nu visează niciodată. Cred sincer în autenticitatea nebuniei
lui Heliade, cea din peregrinările sale alături de Grecca da
Roma — ca într-o rănire catastrofică a marii lui sensibilități
poetice, după cum cred sincer în nebunia lui Avram Iancu,
pelegrin prin codri, cu un fluier în mîini — ca o urmare a unei
răni catastrofice produsă în sensibilitatea sa politică”.

„Nu putem să trădăm pămîntul. Călcăm pe el și totuși nu-l
cunoaștem. Dormim pe el și întotdeauna ne curge prin urechi
oferindu-se să fie pat și stelelor. Cu dragă inimă mi-aș fi tră-
dat mina cu cinci degete, dar niciodată pentru mina calului,
copita. Dacă mi-aș trăda vorbirea și limba, destinul mutului
ar fi fost blind pentru mine”.

„Fără Miorița noi n-am fi fost niciodată poeți. Ne-ar fi
lipsit această dimensiune fundamentală. Miorița este școala
tristeții naționale. Matricea. Matca. Regina (...) Miorița nu este
un cîntec de pierdere. Cine pierde așa cum a pierdut ciobanul
Mioriței este instăpînit în sufletul pămîntului. Da, în sufletul
pămîntului pentru că noi toți ne-am născut pe pămînt. Pentru
că pămîntul este carnea strămoșilor noștri și carnea strămo-
șilor pomilor”.

NICHITA STĂNESCU

Ultima poezie scrisă de Nichita Stă-
nescu, duminică, 11 decembrie 1983,
ora 20.00, la Drobeta Turnu Severin.

Domnului Rotaru

Tragică durere dor de nedescris
de un drag de stîncă
plînsu-mi-s.
O, tu sunet dulce
rupt din alte cărți
ca și cum Neculce
ar zidi cetăți.

De drag de Rotaru
fără osii scriu.
Este în zadarul
cărui îi sunt viu
de înalți drapele
numai pentru verb
pe zăpada neagră
cînd aleargă un cerb;
Plecat dintre ele
plecat dintre ele
plecat dintre ele.

NICHITA
azi, de nuntă

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

care-i plăceau cel mai mult lui Ni-
chita Stănescu din Eminescu și le
recita fermecat intruna, erau:

„Nu credeam să-nvăț a muri
vrodată;
Pururi tînăr, înfășurat în manta-mi,
Ochii mei nălțam visători la steaua
Singurătății.”

Și lată că a reușit să învețe.

OV. S. CROHMALNICEANU

La noua frontieră a sufletului uman

Odată cu volumul *Sensul Iubirii*
(1960) cineva încerca iarăși să pro-
pună o nouă „viziune a sentimen-
telor” în literatura română. Cineva
care voia să fie el însuși și să nu
străbată căile bătute de alții, re-
fuzînd „poezia leneșă” și inchipu-
indu-și că rostul lui e să răspundă
la multe întrebări tulburătoare:
„Cine sunt eu? Care-i locul meu
în cosmos?”; „Ce este viața? Cînd
începe și încotro se îndreaptă?”;
„Care este puterea supremă ce a-
nimă universul și creează viața?”;
„Ce este omul? Care-i este origi-
nea? Ce fel de destin are el?”
Întreaga lirică a lui Nichita Stă-
nescu este o pasionantă dezbateră
susținută la un înalt nivel intelec-
tual și afectiv despre condiția u-
mană din acest secol și dintot-
deauna. Este o dezbateră dramati-
că, susținută chiar în fața ochilor
noștri, deoarece poetul nu s-a sfîșit
să-si prezinte ezitățile, momentele
de derută, erorile, astfel încît să
nu ne apară drapat în veșmintele
unui înțelept căruia i s-a oferit to-
tul de-a gata de la început. Dacă
ar fi să ne gîndim numai la capo-
dopera sa *II elegii*, un examen
răscolitor al frământărilor omului
modern, ne-am da seama cît de
adînc implicat în procesul de cla-
rificare a conștiinței semenilor
noștri a fost Nichita Stănescu.

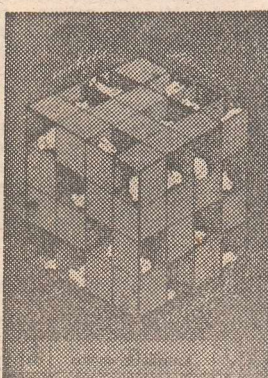
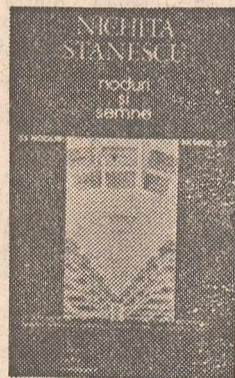
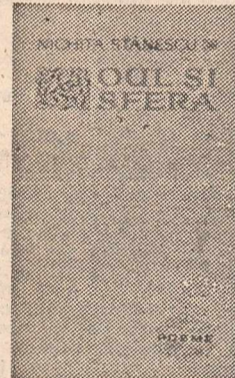
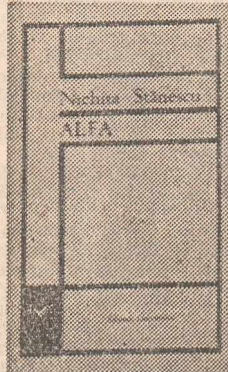
A fost scrisul lui atît de greu de

înțeles așa cum găstineau unii în
urmă cu ani? Lirica sa n-are ade-
rență la social așa cum susțineau
alții? Să-i citim mai bine, de pî-
dă, versurile din *II elegii* pentru
a pricepe mai exact că nimic din
ceea ce e nobil omenesc nu l-a fost
străin: „A te sprijini de propria
ta țară / cînd, omule, ești singur,
cînd ești bîntuit / de neubire, /
sau pur și simplu cînd iarna / se
descompune și primăvara / își miș-
că spațiul sferic / asemenea lini-
mii / din sine însăși spre margini”.

Lirica lui Nichita Stănescu e o sfi-
dare adresată singurătății în socie-
tate și în cosmos, un dor fără
marginii de iubire și de comunica-
re cu ceilalți, o vie curiozitate de
a afla ce se petrece dincolo de lu-
mea noastră, fie ea lumea plane-
telor sau structura atomului. Cu
ajutorul unui instrument atît de
fin cum e limbajul — pe care l-a
asemuit deseori cu un laser — el
a reușit să fie unul dintre acei
care au ajuns la „noua frontieră a
sufletului uman” și a înfipt acolo
cu un orgoliu îndreptățit însem-
nele sale heraldice, ca o dovadă
că trebuie năzuit, că trebuie ris-
cat, că trebuie luptat pentru a ri-
sipi întunericul ce mai înconjoară
ființa umană. Poate de aceea me-
sajele sale ne-au apărut uneori
enigmatice, fiindcă veneau dintr-o
lume încă neaccessibilă nouă, vizi-
tată doar de el, o lume a „obiec-
telor cosmice” cîntate cu atîta dor.
El a dezlegat pentru noi „noduri”,
a descifrat „semne”, s-a confrun-
tat cu cuvintele pentru a le da o
strălucire capabilă să poarte pînă
la noi vești cum n-am mai primit,
care să ne îndemne să nu rămî-
nem instalați în comoditatea gin-
dirii și a simțirii. Poezia lui este o
tentativă de a ne familiariza cu
un viitor în care va trebui să pri-
cepem mai multe din jurul nostru
și să fim mai sensibili la frumuse-
țile universului. Numai atunci am
putea invoca și noi, asemenea lui,
bucuria: „Vino tu stare măreață a
sufletului / dezlegat de amintiri și
de zborul Ingerilor protectori, /
mereu fișînd de-asupra ta liniști-
tor / din aripi, ca și cum lumea /
ar fi de mătăse pătată și mîinile
materne / o sfîșie lent, din netre-
buintă”.

„Delfinul, din tot cîrdul cel mai
frumos” s-a pierdut pentru tot-
deauna într-un decembrie cotropit
de zăpezi, și un fel de frig pe ca-
re-l lasă în urma sa, în inima
noastră.

GEORGE ARION

Patru tineri, toți cadre didactice : Bokor Imre (profesor muzică, instrument principal la care interpretează în concert : vioara) ; Kosyák Alpar (profesor — braci cu 3 corzi) ; Györfi Erzsébet (educatoare — solistă vocală) și Simó József (profesor — contrabas), sau, mai pe scurt, formația „BAROZDA” din Miercurea Ciuc. Cităm, dintr-un program de sală : „Formația a luat ființă în anul 1977 la Miercurea Ciuc... este laureată a Festivalului Național „Cintarea României” și cunoscută peste hotare, participând în anul 1978 la două festivaluri în Grecia. În perioada 1978—1979 ea imprimă două discuri de muzică populară din Cimpia Transilvaniei, iar în anul 1982 apare cu un nou disc LP, cu muzică populară din zona Ciucului, Valea Ghimeșului și Cimpia Transilvaniei. Paralel cu această activitate în domeniul folclorului, membrii formației s-au preocupat și de valorificarea documentelor muzicii vechi instrumentale și vocale de pe teritoriul țării. La inițiativa membrilor grupului a luat ființă și formația de muzică veche „KAJONI”, care...”. Dintre cei patru pomeniți mai sus, ultimul — Simó József (sau Ioșca, cum e cunoscut în genere) — este creierul, este sufletul formației. E un tânăr „spirit” în vîrstă de 31 ani, a absolvit Conservatorul „Gh. Dima” din Cluj-Napoca în 1976, iar la ora actuală își împarte timpul între Școala populară de artă din Miercurea Ciuc, activitatea formației (în cele două formule ale ei, vom vedea imediat cum) și — pînă va reuși să obțină o locuință corespunzătoare — inghesuiala minusculei locuințe în care stă în gazdă, împreună cu soția și cei trei copii ai săi.

„Formația noastră „BAROZDA” cîntă muzică populară românească și maghiară tradițională numai și din toată Transilvania. În formula „KAJONI” (pornind de la același nucleu de patru oameni, dar adăugînd în funcție de repertoriu, un minim de colaboratori — pînă la opt membri), atacăm muzica veche și foarte veche, ieșind înspre Europa”.

„Cu ce instrumente?”

„Cele ale timpului respectiv ; vedeți dumneavoastră, noi încercăm să reconstruim vechile instrumente folosite odinioară : aceste instrumente au fost folosite în toată Europa, abia în zilele noastre au rămas în specificul doar al unor popoare. De pildă zurna — un fel de taragot primitiv din lemn, care a fost folosit peste tot în trecut și care astăzi nu-l mai întîlnim decît în România : ei bine, acest superb instrument (mi-l arată, e realizat de János Márkus, un tânăr instrumentist de la Teatrul de stat din Sf. Gheorghe — apoi îmi pune banda să-l ascult într-un concert — sunetele sînt de o profunzime, forță și totodată căldură absolut năucitoare !), îl folosim în interpretarea muzicii occidentale din secolul 13...! Multe dintre instrumentele astea le facem noi singuri, eu lucrez în prezent la o cobză, de pildă...”

„Ce alte instrumente vechi mai folosiți?”

„Fidel-ul (un fel de vioară antică), foarte multe tobe (care se știe sînt de proveniență asiatică), lăută, cimpoiul, simfonieta (o ingenioasă „vioră cu tambur” — în engleză „hurdy-gurdy”), psalteriul (un fel de țîțară primitivă), gorduna (un original instrument din lemn scobit care, deși avînd coarde, este folosit la percuție !), și încă altele. În anul care se apropie de sfîrșit am făcut mai mult de 50 de spectacole — în ambele formule interpretative — care pot spune că s-au bucurat de un mare succes : sînt de fapt niste concerte-lectie — ocolind un didacticism exagerat, firește — dar vă pot spune că nu există nici o piesă cîntată sau instrument pe care să cîntăm despre care publicul să nu știe ce e și de cînd datează. (și rîzînd :) Oricum, instrumentele au, ele singure chiar, un succes enorm !... Avem mai ales o mare priză la tineri, sînt mai multe licee în care am concertat și la care am fost rechemati în condițiile în care, rețineti asta !, elevii își plătesc biletul !”

„Pentru cititorii noștri, dați-mi cîteva exemple de vechi melodii”.

„CINTARE LA CONSTANTIN”, text și muzică din sec. 18 (e vorba de Constantin Brîncoveanu). Apoi, cîteva bucăți din prima psaltihie românească a lui Filotei sin agăi Jiței — Filotei fiul agăi Jiței (unele folosite și de Marin Constantin în repertoriul celebrului cor „MADRIGAL”) sau „VIRĂ-GOK VETELKEDÉBE” („Cearta florilor”), al cărei text are rădăcini în Evul Mediu, sau muzică europeană din Evul Mediu, mai exact melodii din manuscrisul cunoscut sub numele de „CARMINA BURANA”.

„Cum reconstituiți instrumentele, melodiile astea ?”

„Din cronici, texte vechi, din operele de artă plastică. Iar în ceea ce privește interpretarea, melodiilor populare, ne-o verificăm

pe teren, cum s-ar zice, adică participînd la festivități, la nunți, botezuri, cîntînd alături de țărani, sau cerîndu-le sfatul, pentru a fi cit mai autentici. De altfel, în legătură cu rolul muzicii populare, avem un anumit crez pe care nu mă sfîșec să vi-l împărtășesc și dumneavoastră și iată despre ce e vorba : ne-am întîlnit cu mulți muzicieni sau critici din Europa ; față de pregătirea lor cultă, noi avem un avantaj în plus : contactul, cunoștințele și practica muzicii populare ! Noi am ajuns la muzica veche prin muzica populară ; ei, folosînd muzica cultă, nu au ajuns pînă la muzica populară — și folosesc formula pînă la în sensul ei superior !... Mai exact : noi reconstituim, încercăm să reconstituim relația dintre muzica populară și cea cultă de odinioară, între acestea neexistînd o barieră clară, așa cum se află astăzi (cu această concepție i-am uluit pe mulți dintre participanții Festivalului de muzică veche „Trubadurii din Ezstergam”, care a avut loc în Ungaria). Am reușit astfel să umplem cu viață vechile piese, care nu

Tirgu-Mureș —

Miercurea Ciuc

La rădăcinile cîntecului

sînt doar simple exponate de muzeu, ci pot trăi datorită unei interpretări adecvate. Să dau un exemplu : s-a intrat în obișnuință ca din „CODEX CAIONI” — care conține și multe dansuri populare românești — melodiile să se cînte cu instrumente clasice : flaut, block-flöte (un fel de flaut german), clavicin, etc. Ei bine, noi le cîntăm cu instrumentele populare folosite la acea vreme ! Ceea ce e cu totul altceva rezultatul fiind exact acela afirmat mai înainte : melodiile au prins viață, redevenind proaspete”.

„Ce proiecte aveți în viitor ?”

„Pregătim un spectacol — un concert de muzică veche românească, maghiară, europeană și orientală — pe care ni-l dorim într-o mare sală a Capitalei : dorim ca publicul să ne cunoască mai bine, să ne verifice în același timp în fața unui astfel de public. Asta în primăvara-vara care va veni. Pînă atunci — PACE !”

...de la sediul Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, și mai apoi de la secretariatul Școlii populare de artă din Tirgu Mureș — aflată la doi pași de prima instituție — aflu nu numai adresa tinărului compozitor Sárosi Endre, dar și faptul că, neavînd ore de curs în următoarele două zile, s-ar putea să plece din localitate. Trebuie să mă grăbesc asadar, ajung pe jos și pe un polei fantastic la blocul respectiv de garsoniere situat în marginea municipiului, și pentru că tot mă grăbesc (de altfel întreaga noastră discuție va sta sub semnul acestei stări — graba !), rămîn întepenit în lift și între etaje, timp de douăzeci de minute !

Sînt eliberat în cele din urmă prin bunăvoința unei femei de suflet, urc în goană încă trei etaje, sun, și... Il întorc din drum pe compozitor : tocmai își punea căciula. Îmi cer scuzele de rigoare și lată-mă instalat la o măsuță, cu carnetul în față. Agnes, soția lui Endre, pregătește cafele, iar Andrei (Andras), un copil superb, blond, de un an și jumătate, se și repede la mine, tinînd cu tot dinadinsul să-mi vire în gură o mașinuță minusculă din plastic.

Sárosi Endre s-a născut în Tirgu Mureș, în anul 1948, (dar, deși poartă barbă și părul lung, pare cu mult mai tînăr decît cei 35 ani pe care îi are). Înalt, cu mișcări doimoale, cu o voce caldă, insinuînd parcă o anumită liniște interioară de nezdruccinat. A absolvit, în anul 1975, Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București, și imediat după aceea, a devenit profesor la școala populară de artă :

predă instrumentele de percuție.

„În afara școlii ?” — îl întreb.

„Am format, împreună cu niște prieteni — români și maghiari, și în să menționez faptul că sîntem pe cît de buni prieteni, pe atît de pretențioși unul cu altul ! — o formație de jazz-rock, „Telex”, formație laureată a ultimelor două ediții a Festivalului Național „Cintarea României”. Și apoi, compoziția — de fapt principală mea preocupare...”

„Am fost informat că 90% din muzica pentru scenă a pieselor montate la Teatrul de stat din Tg. Mureș este creația dumneavoastră”.

„Este exact, și mai adaug, fără falsă modestie, și muzica realizată pentru Teatrul de stat — precum și cel de păpuși — din Cluj-Napoca, Teatrul de stat din Oradea sau Teatrul de păpuși din Brașov. Aceasta, muzica de scenă, este compoziția ce mă interesează în primul rînd — deși m-ar interesa să fac și muzică de film”.

„Ce înseamnă pentru dumneavoastră a compune, ce înseamnă compoziția ?”

„(după o pauză)... O sinteză sufletească, o necesitate. Și o pasiune, firește. Muzica mă pasionează peste toate și de lucrat lucrez încontinuu... mai mult la școală (și ride, deschis)... aici, vedeți și dumneavoastră că nu se poate ! (Andras și-a reluat tentativele de a mă obliga să înghit mașinuța din plastic)...”

„Erați pe punctul de a pleca ; încotro ?”

„La Iași. Particip, împreună cu o actriță, la un spectacol omagial închinat marelui poet român Mihai Eminescu. Plecăm cu o mașină, probabil că ea se va ivi dintr-o clipă în alta...”

„Pînă atunci, să revenim puțin la compoziție. Sînteti un compozitor prețuit, și nu numai pe plan local”.

„Știu, și firește că mă încîntă asta ; am totuși un cîntar al meu și acesta contează : nu mă supra-aoreciez niciodată !... V-am spus că muzica mă pasionează în cel mai înalt grad și încerc să o păstrez curată ! Pentru asta trebuie să fiu întru totul om curat. Eu sînt un om curat. Ati ascultat muzica lui Grieg ? E făcută parcă din cristale, din pîrișe... nu există poluare în muzica lui. Sublim !”

„E greu, e ușor să fii compozitor ?”

„(pauză, apoi) E bine... !”

Sună cineva la intrare. Tresar. A nu, nu e actrița în cauză spre a mi-l răpi : a venit laptele (zăriseam două sticle goale, așezate pe coridor, la intrarea în garsoniera lui Sárosi Endre. Puștiul cel blond a renunțat la mașinuță, își dă și el acum cu părerea, în scris, mizgă-lindu-mi carpetul cu o carlocă”.

„Cum vă împăcați cu elevii ?”

„Lucrez cu copiii de la 14 ani în sus și sînt, cu ei, în foarte bune relații, deși, vă rog să mă credeți, sînt un tip exigent, uneori chiar dur cu ei. Asta nu-i împiedică să vină uneori aici, la mine acasă, pentru a ne consulta. Mai e ceva : nu am părinți, au murit pe cînd eram foarte mic ; poate că și nevoia asta de cîndoare m-a apropiat de elevi, știu și eu ? !... În lumea asta în care trăim...”

„(înterupîndu-l :) Apropo, cum vi se pare lumea asta ?”

„Ca un strigăt !”

„Vă referiți la panică ?”

„Și la ea. Apropo de panică : noi, compozitorii, sîntem firi foarte sensibile, este firesc ca în muzica noastră să se reflecte și panica acestei lumi atît de zbucumate în acesti ani. Dar tocmai de aici, necesitatea acelei „curățeniei” de care vorbeam : noi trebuie să avem, totuși, oricînd o doză de optimism la îndemînă”.

Îl rog să-mi cînte ceva. Își ia chitara, și, dintr-odată, garsoniera dispăre ; cîntă din Eminescu și Petöfi, așezat pe o comodă, și cu noi nu mai rămîn decît versurile și muzica aceea învăluitoare :

...În zadar suspin și sufăr
Lîngă lacul cel albastru
Încărcat cu flori de nufăr... și :
„Libertate, iubire !”

Aceste două le iubesc
Pentru iubire îmi sacrific viața
Pentru libertate îmi sacrific
iubirea... !”

Sfîrșește de cîntat. Revenim pe pămînt.

„Care este rostul dv., ca muzician, în această lume ?”

„(zîmbînd :) Cred că rostul meu reiese din chiar acest succint interviu. Nu vreau să mă repet”.

...Nici nu s-ar mai putea. Sună din nou, și de data asta este actrița în cauză : și care nu e alta decît vechea noastră cunoștință și prietenă a revistei, cunoscuta actriță Adam Erzsébet, Mașina asteaptă jos.

Și deși curentul a revenit, cei doi nu mă pot convinge sub nici un motiv să mă mai urc în lift. Prefer să cobor pe jos...

HORIA PATRAȘCU ■

Eminescu, contemporanul nostru

În ciuda iernii de decembrie, plopii lui Eminescu își unduiau, deunăzi, la Iași, frunzișul verde. Deunăzi, la Iași, teii lui Eminescu împrăștiu o minunată boare, cu toate că viile Moldovei se aflau de săptămîni covirsite de omăt.

De bună-seamă, arborii sfînti ai poeziei lui Eminescu n-au dat frunză și nici floare în plin răstimp de ger și chiciură. Teii și plopii luminii, libertății, ai dragostei și tineretii au rodit, totuși, în chip neasemuit înflăuntrii inimilor oamenilor. În cugetele celor ce-au participat, în calitate de public ori de artiști-interpreți, în zilele de 10 și 11 decembrie la cea de-a VII-a ediție a Festivalului național de poezie „Mihai Eminescu”, organizată cu o deosebită grijă pentru toate cele și cu o probitate de omăt.

În adevăr, festivalul s-a dovedit a fi o minunată sărbătoare a poeziei. Din anul 1968 încoace, iată, acum s-au adunat deja pentru a 7-a oară la Iași — unul dintre leagănele culturii și literaturii române — poeți români, maghiari, germani și de alte naționalități, scriitori, publiciști, gazetari și artiști interpreți, pentru a aduce prinos de cîntire spiritualii viu al celui care a scris „Luceafărul”, celui care a rămas și va rămîne „contemporan prin toate evurile”. Nu, nu mă grăbesc să astern acestea pe hîrtie minat numai de bună-cuviință ori de o simplă gentilețe ; ci, pentru că simt că a declara ceea ce am de spus aici este o îndatorire dictată de respectul față de adevăr și de omenie ; intrucit, față de calda umanitate a jeseșnilor, cea cu care au știut să-și ospetească în chip fermecător invitații, numai poezia poate fi mai mare, numai iubirea lor față de Eminescu poate fi mai fierbinte și mai înflăcărată. Din astă pricină și eu, care nu-s decît unul dintre miile de admiratori maghiari ai magnificentei poeziei române, mă voi simți de-acum încolo legat de Iași, de-a pururi, cu simțămîntul celui ce se simte acolo ca acasă. Și asîderea vestesc, cu patriotică mindrie : orașul lui Eminescu este un for adevărat al poeziei. Păstrînd, într-un chip demn de moștenirea marilor predecesori — Sadoveanu, Creangă, Titu Maiorescu, Alexandru Philippide și a atîtor spirite de anvergură — „credința omului în Frumos”. Păstrînd și cultivînd în credința omenirii plopii și teii sînti ai lui Eminescu în de-a pururi infrunzire, iată, orașul statuează o minunată pildă : „Voi, păstrători, în veghe străjuiți !” Pentru că „Viața e vie și vrea să dăinuie”. Iar poezia : este Viața...

În trecuții treizeci-treizeci și cinci de ani, de cînd robotesc la masa de lucru a unei redacții de revistă literară, am fost organizatorul sau conferențiarul invitat să cuvînte la nenumăratele întîlniri dintre scriitori și cititori ori manifestări dedicate poeziei. Dar nu prea mi-a fost dat să constat o asemenea unire intru aceeași ființă, contopire într-aceeași respirație, vibrație la același diapazon — nu-mi sînt la îndemînă cuvînte mai edificatoare pe moment — între poezie și publicul auditor, o asemenea pioasă întîlnire, re-găsire a uneia cu celălaltul. Publicul care a umplut pînă la refuz sala filarmonicii „Moldova” era în ținută de sărbătoare. În sensul propriu, cit și în cel metaforic, deopotrivă. În tăcerea gravă, semnaland concentrata atenție, Eminescu a prins să cuvînte, ca un contemporan al nostru, într-adevăr, pe buzele actorilor-interpreți ai stihurilor sale : Ion Caramitru, Dan Nasta, Emil Coseșu, Petrică Ciubotariu, precum, la fel, și în frumoasele cîntece atît de strunite și distins interpretate de corul Filarmonicii.

Pe lîngă evlavia sărbătorească — cea de neuitat — a publicului, cu care această adunare și-a lăsat cuvintele poetului adorat să-i trăiască, să-i vuiască, să i se înalte din inimi, cea mai intensă trăire a fost pentru mine faptul că l-am văzut pe Eminescu cel viu, cu m-am întîlnit cu Eminescu, contemporanul.

Am avut prilejul să văd publicul unui oraș acordînd cîntire „sfîntului imaculat al poeziei române”, într-o frenetică dezlănțuire de bucurie, deopotrivă cu postura de gardă de onoare (voluntară) sărbătorească-spirituală. Și l-am auzit pe EL, Clasicul între clasici — care, după propria-i caracterizare, a fost plămădit de Dumnezeuul genilor din popor, așa cum însuși soarele soarbe un nour de aur din oceanul de amar — vorbindu-mi și mie ca un contemporan al meu, fără ocol și de-a dreptul. Trăirea, de neșters, a devenit și mai adîncă, dobîndînd o și mai pronunțată notă personală în momentul în care actrița maghiară, după recitarea poemului „De ce nu-mi vie ?”, și-a exprimat dorința de a recita și în limba ei maternă, în traducerea lui Berde Mária ; anunțului i-a urmat un ropot de aplauze. Mi-au venit în minte cuvintele lui Argehei care spunea că poema nu se poate tîlmăci („Iacătale limbii nu se pot desface cu chei străine”), te poți doar apropia de ea, din care Eminescu este numai pe românește el însuși. Fără indoială, constatarea argeheiană conține o mare doză de adevăr, dar iată, prezentul festival de la Iași a demonstrat, fără indoială și altceva : că oricît de mult s-ar fi izvodit poemul din sufletul tainic al limbii, iacătale inimii omenestii pot fi desferecate și de poeții, artiștii altor limbi, cînd miza reprezintă cucerirea prin limbaj-poezie-tîlmăcire a unei prezente grandioase a literaturii universale de talia lui Eminescu.

A VII-a ediție a Festivalului național de poezie de la Iași l-a readus înaintea noastră pe Eminescu. L-am ascultat, glăsuindu-ne, pe contemporanul nostru, al tuturor, pe Eminescu, cel de-a pururi trăitor. Pe Poetul care dăinuie și lucrează, în vecii vecilor, de-acum, în sufletul unui popor.

Plopii lui își unduiau verdele frunziș. Teii lui împrăștiu o minunată boare...

Haidu Gyözö ■
traducere de TEODOR SUGAR

Noblețea umanismului

Nevoia de a vorbi

Cu toate că **Viața pe un peron** este primul său roman, Octavian Paler nu era, la data apariției cărții, un necunoscut; dimpotrivă, își dobândise până atunci, printr-un strins șir de scrieri greu de încadrat într-un gen anume (eseu? memorialistic?), un statut special și oarecum privilegiat, de unic reprezentant al unei formule literare pe care el însuși o descoperise și căreia îi conferise forța și strălucirea necesare unei rapide consacrară. Există, astfel, un „gen Paler”, inconfundabil și imposibil de imitat; iar de la primele **Drumuri prin memorii** (Egipt — Grecia), carte publicată în 1972, și până la fastuosul, neliniștitul „jurnal (și contra-jurnal) mexican” **Caminante**, apărut în 1980, scriitorul își largise continuu spațiul literar propriu, inventându-i noi forme și consolidându-le pe cele anterioare, într-un fel de frenezie bine dirijată a impulsurilor creatoare. Nu sînt mulți scriitorii care au un „domeniu” al lor; Octavian Paler era unul dintre puținii fericiți posesori ai unui „ținut” literar în exclusivitate: îl descoperise, îl câștigase, se identificase cu el. **Descinderea** în roman petrecută cu **Viața pe un peron** are de aceea, mai întâi, semnificația unei renunțări. Chiar dacă existența unor elemente românești era incontestabilă în citeva dintre cărțile anterioare (de exemplu, **Apararea lui Galilei**, 1978, poate fi considerat, în toată liniștea, drept un roman filosofic), odată cu **Viața pe un peron** Octavian Paler ieșea din teritoriul nobil configurat până atunci, aproape o rezervație, și pătrundea în plebeiana zonă a romanului, gen prin definiție popular, supus și expus tuturor gusturilor și tuturor ispitelor. Simbolicul peron din carte era, de fapt, o arenă; sau, încă mai exact, o tribună. Ce se întimplă în acest roman, se știe; de altfel, și cititorii și criticii, oarecum independenți, unii de cei-

lalți, au intuit că însăși cartea este o „întimplare”, un eveniment ce modifica o ordine socotită previzibilă și, încă mai mult, schimba perspectiva asupra scrierilor care o precedaseră, așa încît azi, la numai doi ani după ce a fost publicată, a devenit o raritate bibliografică, bineînțeles și un constant termen de referință. S-a observat însă mai puțin în comentariile, cele mai multe pătrunzătoare și foarte aplicate de altminteri, că principala acțiune a eroului din **Viața pe un peron** este aceea de a vorbi. Romanul nu e pur eseistic sau pur parabolic, așa cum s-a afirmat desori mai mult din dificultatea de a se găsi o încadrare; e, mai degrabă, realist simbolic, intrucît conține o confesiune dramatică plasată într-un spațiu intens semnificativ. Iar această confesiune nu e cîtuși de puțin reductibilă, orice s-ar spune, la impersonalitatea unui eseu ori la detașarea unei parabole: fiindcă e, dimpotrivă, de o tulburătoare și dureroasă concretețe, pulsînd viu ca tot ce este expresia autentică a unei existențe individualizate. Gestul cel mai caracteristic al personajului din **Viața pe un peron** este adresarea; el își scrie jurnalul, dar o face în vederea celuilalt și a celorlalți: „scriu cum aș vorbi. În jurul meu e pustiu, iar omul, dacă nu vorbește uneori, moare, nu-i așa? Pe toți cei care veți auzi, eventual, ce spun, vă consider judecătorii mei. M-am săturat să discut doar cu mine, să mă judec singur”. Pustiul, tăcerea nu pot fi învinse decît vorbind; comunicînd; stabilind, prin cuvinte și prin cuvînt, o legătură specific omenească. Mai mult chiar decît conținutul însuși al mărturiei și al confesiunilor sale, personajul din romanul lui Octavian Paler se recomandă prin acest impuls al comunicării și prin increderea în cuvînt: e, de fapt, un Don Quijote al nevoii de a vorbi. Și o face înfruntînd nu ridicolul, ci absurditatea: fiindcă vorbește în pustiu, într-un gol devorant, unde totul este nisip, simbol al neantului și al morții. „Deșertul era ca

un ochi mort, imobil și neîndurător, fixat asupra noastră. O imensă pată galbenă care ne ardea privirea, un gol în care nu exista nici un semn de viață. Poate doar șerpilor, m-am gândit... Sau șacalii... Și, într-adevăr, parca în fața noastră era o turmă de șacali de nisip cu gurile deschise. Aveau dinți lungi de cuarț și ochi rigizi de piatră. În rest, totul în ei era de nisip. Pînă și părul era cenușiu. Stăteau cu gurile căscate, iar tăcerea urla în gîtlejurile lor”. Vorbind (scriind), eroul din **Viața pe un peron** sfidează tăcerea, pustiul, nisipul: din jur și din sine. E un refuz implacabil în acest discurs, dar e, în aceeași măsură, și o adecziune. Părăsindu-și, aparent, domeniul ideilor și al valorilor înalte și generoase ce asigurau spațiul cărților sale de pînă atunci, Octavian Paler aduce de fapt în teritoriul romanului românesc de azi, prin **Viața pe un peron**, una dintre marile probleme ale lumii contemporane: nevoia de comunicare, văzută sub dublu aspect, moral și intelectual.

MIRCEA IORGULESCU

O lucrare de cultură și de suflet

Octavian Paler, autorul magnificelor **Drumuri prin memorii**, două volume, Egipt — Grecia și Italia (în „prefața” primului am citit: „...Permite-mi ca aceste rînduri pe care ți le-am scris sincer și uluit să fie o scurtă prezentare a volumului dimitale care nu ar fi avut nevoie de așa ceva. Te rog să mă crezi, este aproape o agresiune ca eu să mă scriu despre această carte, dar ceva mă face nerefrenat. Iubesc literatura bună și dumneata ai reușit să mă faci trist și fericit în același timp. Trist pentru că nu am reușit să scriu ceea ce ai scris dumneata despre leagănele civilizației omenești văzute atît de bine și înțelese și mai bine, și fericit că pot să spun asta

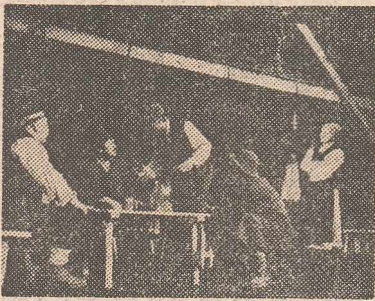
și să iscălesc, Eugen Barbu, noiembrie, 1971”), al **Mitologiilor subiective**, al **Aparării lui Galilei**, al jurnalului (și contra-jurnalului) mexican **Caminante**, al **Polemicii cordiale** și al **Scrierilor imaginare**, spunea, în **Cuvîntul înainte** al ultimului, că: „Am început să am unele reticențe față de cuvîntul eseu. Ele se datorează, poate, și ambiguității care face ca eseu să poarte, în accepțiunea curentă, povara unui sens livresc... De fapt vreau să spun că nu în bibliotecă am găsit morala acestor scrieri imaginare adresate unor umbre, dintre care unele mi-au dominat lecturile și foamea de a admira, ci pe stradă, pe tărîmul mării sau printre amintiri... Dar trebuie să adaug ceea ce oricine a descoperit măcar o dată: că în singurătate e nevoie de o dragoste sporită pentru a supraviețui...”

Octavian Paler deci n-ar voi să se spună despre el că ar fi numai un eseist, că amintirile sale sînt doar niște eseuri și atît. N-ar voi, pentru că, numite astfel, tulburătoarele sale descifrări din scrisa și nescrisa civilizație a lumii, din chinurile și bucuriile marilor artiști ai lumii, ar putea să pară a fi lipsite de viață, lipsite de trăire, lipsite de adevărul și mărturisirea de sine ale celui ce le alcătuiește. Nu le vom numi deci ca atare, adică eseuri, ci învățături, un anume fel de învățături, aidaoma, oarecum, celor pe care Neagoe Basarab i le dădea fiului său, Theodosie. Sau, cu un cuvînt mai la modă, le-am putea numi reportaje, un fel de reportaje mai speciale, în care autorul, adică reporterul, dublat de o minuțioasă cultură și de o frenetică viață interioară, se implică pînă la ultima sa fibră. Și le-am mai putea numi încă în citeva zeci de feluri, asemîindu-le unor orbitoare zăpezi ce cad, undeva, la capătul lumii și al vieții, asupra Omului și Poetului ce se numește Octavian Paler, fără a-l troieni, fără a-l îngheța, fără a-l îndepărta de sine și de lumea noastră. Mărturisindu-și iubirea față de marile valori culturale ale lumii, Octavian Paler ni le-a restituit într-o viziune proprie, prin însăși arderea sa, și trebuie să spunem că, pe măsura puterilor noastre, am început să ardem, întru purificare, aidaoma lui.

VICTOR NIȚĂ

Blocnotes

„Niște țărani” — 100

Primit cu deosebită căldură de publicul spectator din București și din țară, apreciat cu superlative și înțeles în toate semnificațiile lui de către numeroșii oaspeți străini care l-au vizionat, spectacolul cu piesa **NIȘTE ȚĂRANI** — dramatizare de Cătălina Buzoianu după romanul cu același titlu al lui **DINU SĂRARU**, distins cu Premiul ATM pentru cel mai bun spectacol, cu premiul I pentru spectacol, premiul I pentru regie (Cătălina Buzoianu), premiul I pentru interpretarea unui rol masculin (Mitică Popescu — în Năiță Lucean), și premiul II pentru scenografie (Mihai Mădescu) la cea de-a treia ediție a Festivalului Național „Cîntarea României” — a ajuns la reprezentanța numărul 100. Un frumos jubileu pentru acest spectacol, considerat a fi „cea mai autentică imagine teatrală a satului românesc”.

Inginerul poet — poetul inginer

Omul despre care intenționez să vorbesc a fost un foarte înzestrat specialist în domeniul pe care-l profesă — electrochimia și radiochimia. Cele 8—9 brevete de invenții realizate în țară și în străinătate vorbesc tocmai despre valoarea acestui om, exprimată și în randamentul și eficiența întreprinderii sale. Ele se dovedesc tot mai rodnice cu fiecare an care a trecut în industria românească. Din perspectiva timpului chiar dacă am privi puțin distant aceste brevete gălbejite de vreme, nu putem privi pasivi cota valutei forte economisite prin înlocuirea agenților de lucru galvanici care pînă la acest procedeu au fost importați.

Inginerul Ioan Crișan, căci despre el este vorba, a lucrat la Institutul de cercetări pentru tehnologia construcțiilor de mașini București. A devenit un tânăr pensionar și constatăm din citeva seriale „Flacăra” că nu din vina sa. A avut, de asemenea, neșansa unui mariaj nefăcut. Acum are în preajmă-i un copil: Mihăiță. În solitudinea lor le-au rămas puținii prieteni.

Dacă inginerul Ioan V. Crișan (născut în comuna Birsăul de Jos, județul Satu Mare) a ales refugiu în lectura cărților, în scris și în citit nu e întimplător. El a fost și este un om capabil nu pentru că brevetele sale au fost recunoscute și

apreciate la acea vreme în Marea Britanie, R.F. Germania, S.U.A. Sau și de aceea. Chiar dacă acum este puțin goș și chiar dacă unele reflexe ale sale sînt puțin acidulate, nu vom face gluma proastă de a spune că este inginer între poezi și poet printre ingineri.

Poemele sale trădează un suflet bun și un om generos. De un clasicism modern, poemele sînt și de o modernitate clasicizantă, dacă mă pot exprima astfel.

DORIN SALAJAN

Geniile printre noi

Mă gindeam dacă și în acest aglomerat sfîrșit de mileniu S-ar mai putea, ceea ce tare mult mi-aș fi dorit, Să fi văzut pe undeva sau, poate chiar să fi vorbit Firese, pe stradă, cu vreun om de geniu.

Cred, însă, că tocmai de candori, de zrențe, de riduri și de iluminările-i din ochi, în stare de incendii uriașe, Noi, mulțimea, — pentru care ne-am ivit — umplînd lăcașuri și orașe,

Constelația lirei

Permis

Va trebui să știm
Că iubitele noastre au un zbor
Anume
Survolid cele patru puncte
cardinale ale inimii noastre
Ele au un flutur al aripilor
Furat din frunzele
Pomului
Acoperămînt al buzelor
Primului sărut
Mai patetic
Decît toate simfoniile lumii
Iubitele
Ne povestesc de multe ori
Că n-au crezut că vor fi iubite
Că simțămintele
Sînt treceri de pietoni
Că adevărata dragoste
Este a Făt-Frumosului
Dar noi care nu ne-am născut
În prispa basmului
Nu am putea să cerem iubitelor
noastre
Un permis pentru citeva zile
În țara lui Făt-Frumos?

În pervazul nopții

N-am stare și nici gînd
Mă prăbușesc și mă-nalț
Ca un vultur
Nu mai sînt nici case nici copaci
Pînă la tine
Sînt numai eu, sau numai tu
Mulțimi intersectate
De vibrații telurice

Riul ne spală de fiecare dată
Frumoși și cristalini
Peștii ni se ascund în miini
de lume
Se urcă pe noi
Pe umeri pe brațe
Se zbat în noi
În pervazul nopții
Nu mai știu cînd vibrez eu
Sau păstrăvii miinilor tale
Clatină noaptea

Ostatic

Ostatic îți sînt în noaple
În crîngul de zi
Ostatic îți sînt în cărările vremii
Ostaticul miinilor tale
Eu, mă numesc
Și umerii tăi au culori
Pe cîmp, între brazi, între mestecenți
Sau între miinile mele
Formele spațiale ale sinilor tăi
M-apleacă și mă-ndoaie
mai devreme cu un ceas,
Cînd mă rog pentru ruga buzelor
tale

Cînd așez horînd trupul
În nunta pădurii noastre
Preot ne-a fost sufletul
Și dincolo de noi catedrala, muntele,
Cor ne-a fost vîntul
Și frunzele deslipite din noi
Rămăseră în pomi pentru susur
Și pentru a trăi pădurea
Celebrînd veșnic

ILIE ȘTEFAN DOMAȘNEA

Walkiria în actuala stagionc

Un spectacol Wagner exprimă întotdeauna capacitatea unui ansamblu liric de a se adapta celor mai grele partituri, condiții și exigențe ale exprimării în toate compartimentele: orchestră, cor, soliști, regie, scenografie. Opera română din București are o îndelungată tradiție în interpretarea lui Wagner. Aici au avut loc, de-a lungul zecilor de ani, spectacole monumentale cu opere de Wagner. **Walkiria** este unul dintre aceste spectacole. La data premierei, ne amintim, am avut citeva rezerve legate mai ales de orchestră și de cîțiva soliști. Între timp lucrurile s-au corectat din mers. (Cu toate că încă lipsesc unele instrumente obligatorii din orchestră pentru exprimarea deplină a acestei partituri și unele părți solistice sînt interpretate deficitar.) De data aceasta orchestra a sunat profund, amplu, învîlitor. Cîntăreții au onorat convingător rolurile încredințate. Remarcăm și aplaudăm pe Cornelia Pop și Mariana Stoica pentru glasurile lor de înaltă calitate și pentru expresia lor scenică tulburătoare. Pompei Hărășteanu realizează în **Walkiria** o creație demnă de marile scene, jucînd cu o frămîntare bine temperată, fără excese teatrale, cîntînd puternic și grav, cu un glas din ce în ce mai bine șlefuit și seducător. În nota unui spectacol de elevată ținută au fost Cornel Fănațeanu și Jean Hvrov. Din rolurile de plan secund o remarcăm pe Ruxandra Vlad care debutează în Wagner pe scena Operei. **Walkiriile** au compus, ca de obicei, un tablou sonor și plastic impresionant prin cîntărețe de prestigiu ca Elvira Cirje, Cornelia Angelescu, Matilda Onofrei, Corina Circa, Gabriela Olariu, Valeria Savu, Veronica Gîrbu, Rodica Mitrică Bădircea.

Se poate spune că ultimul spectacol **Walkiria** a fost bine cîntat, înțeles interpretat în frumoasa regie a lui Jean Rinzescu și sub bagheta precisă, expresivă a lui Cornel Trăilescu.

ADRIAN DOHOTARU

Avînd însă în față tabloul acestor brevete foarte exacte, avînd un sinoptic al cifrelor și formulilor supărător de exacte, te întrebî cum se impacă toate astea cu poezia? Iată că se impacă. Și încă bine. Să băgăm de seamă că poezia nu este un refugiu sezonier pentru Ioan Crișan. Viziunile sale puțin sumbre, puțin răvășite poartă aura destinului său. Rogu-vă să-l citim împreună. Cum spune Poetul: poemele sînt scrise direct cu colțul inimii.

Nici nu l-am recunoaște, ferindu-se
cît poate, printre ziduri.

Așa e soarta alesului, îmi spun
azi eu,
De ignoranți și ticăloși să se
lovească,
Viața netrăită deloc să n-o jetească
Ci pentru ei să se topească,
asemeni unul zeu.

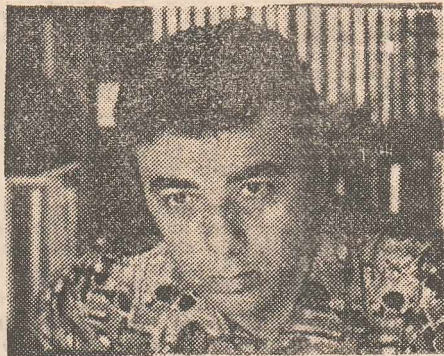
Știe că numai veacurile își vor
cere lertare
Durîndu-i cu mîndrie, în inimi,
o statuie.
Și, desprinzîndu-se de umlirea lor,
Pe treptele-i de jertfe, în veci,
el se tot suie.

IOAN CRIȘAN

Gheorghe Tomozei

Risipitor și irosit

Există generații de cărți, nu generații de poeți, există lacrima printre cărți — foale de carte, înveliș de carte, semn de carte — și există gloria mea istovită de ploaie.

Risipitor și risipit cînd va fi să mă trag dintre voi eu nu voi fi îngropat într-un singur cimitir.

Există generații de cimitire și mai există cărți...

Aritmetică

O păpușă de Tanagra e compusă dintr-un singur os.

Deci tu ai putea fi realcătuită din 208 de tanagre — ca ele, la fel de friabilă, asemeni lor sortită sărutului și cu gîtul astfel desenat încît să poată fi culcat pe butuc!

Nu mă numi

Pămîntul se invirtește! (Nu e prea rău acest vers!) S-ar putea să spun și eu că așa e. S-ar putea.

Mi se cere să stampilez cu ochii mei mersul trenurilor cosmice și hărțile lui Ptolemeu. Există spre a confirma tot ce s-a descoperit fără mine și adesea cu un biet cuvînt de-ndoaială surp corul vopsit într-un roșu athletic al revelațiilor.

După o seară de trudă îmi lau limba și-o pun în textul Dramei fiindcă, am uitat să vă spun, sint sufler și locuiesc o cușcă la teatrul „Gloaba”.

Nimic nu se poate rosti fără mine, eu, cel fără nume, sint cel ce dă nume la tot ce se dezvelește în jur: obiecte (pietre indeobște) și dobitoace și sunete în surpare; toate poartă pe piele numele scrise de mine.

Voi muri abia în clipa cînd ceva încă de nimeni zidit și zărit (piatră ori făptură ori duh) apropiindu-se de ceea ce se crede că sint eu va rosti: Nu mă numi! Nu mă numi! Nu mă numi!

Scrisul din vis

Cînd dormi îți citești pe pleoapele-nchise scrisul din vis cu semne rînduindu-se, vechi, de la dreapta la stînga...

Carte de bucate de Marilyn Monroe

Vreți să învățați din cartea poetului cum să trăiți?

Ar fi ca și cînd v-ați pregăti prinzul după o carte de bucate scrisă de Marilyn Monroe. Călătorii cumva după Mersul trenurilor, de Bacovia?

Vorbiți cu Cartea de telefon compusă de neamțul cel surd?

Abia de-aș putea să vă-nvăț cum se moare. Eu însuși învăț cu nu prea mult spor de la mine...

Mica lecție de anatomie

Cu pielea capului să bea soarele; cu pielea miinilor, adoratul contur al iubitei; cu pielea tălpilor, drumul spre ieri. Cu osul coastei să guști presimțirea

celui din urmă frig; cu osul genunchiului, iarba; cu osul spinării bucuria de a te ține neaplecăt.

Și versul serie-l cu pielea inimii, cu carnea inimii, cu osul inimii, nins...

Mormintul unei mori de vînt

Străluminare blindă, din interior, a obiectelor:

pianul curbînd coaste de tigru cu un fir subțire (Mozart) prelins din colțul gurii; flacoane cu sticla moale încă pline-ochi cu esențe de greieri și cartușele nedestupate rămase de la ultima vîntătoare de papagal.

Atît? Ce-ar mai putea să mă păstreze pe oglinda amintitoare, a clipei? Fotografii? Eu, în fotografiile sint solubil.

Zidul pe care mi se cere să-l înalț? Eu întemeiez numai cetăți vechi.

Cripta? Eu sint mormintul unei mori de vînt...

Cum mă gîndesc la ea

Ar fi ca într-un vis în care nu visezi fluviul, marea, riul ci apa, nu iarna cu cristalele zăpezii năruindu-și vesnic desenele — vedere de orb, strigăt de muț.

Nu visez plînsul, nici lacrima ci sarea, nu cuvîntul neauzit ci respirarea de dinaintea rostirii, nu trupul viu ci amintirea a tot ce-a atins.

De fapt n-o visez nicînd pe de-a-ntregul ci numai în mărunte fragmente bune de duminecă, duminică la gura toamnelor...

Pe eminesciene împerecheri de rime

Poți să mă sfărești ca pe un sfînt de saptal, ca pe un Christ de cristal — mă voi depune cu drojdia de sare duios iertătoare în potirul ospețelor, baremi, la ora cînd, nepereche făptură, gura ta ne va fi gură amindurora...

Unsprezece cuvinte

Să nu te bucuri: te-am sărutat numai cu pămîntul sărutului...

Măruntele griji

Noi n-am avut voie să avem douăzeci de ani. Atunci să agonisim de mai multe ori douăzeci,

Să pregătim tomnatul zbor al rînducii: ce-o să ducă ea, ca de la noi cuscruului Ramses, săraca? Să înșurubăm bine vinul, să primenim cămășile, călmășile, patul și fiindcă veni vorba, cum n-avem copii să întemeiem căminul cenușilor, focul și din ce mai rămîne un riu...

Privind fotografia unui poet bătrîn

Mi-e frică de fotografiile poezilor ce pozează

cînd cu un stilou între degete, cînd scriînd (!) pur și simplu ori expunîndu-și la vedere ceasornicul

(măcar de-ar fi ceas de burtă, cu lanț) lavaliera pictoricească sau cine știe ce pălărie ori poezie în curs de dezvoltare.

Intr-o poză, recent, l-am văzut pe bătrîn; Avea (grozăvie!) infiptă în buzunarul cămășii

o scoică din Mările Chinei (perfectă reclamă pentru concernul shell) și nu suridea.

Apoi privirea mi-a coborît brusc spre mîinile lui în care ținea tot o fantastă cochilie dar de data asta nu modelată gingaș ci monstruoasă, informă, creație a mileniilor

de muncă acvatică. Un fel de crab cu crăcane pietrificate (așa trebuie că arată o sepie de lavă) cu gheare rotite concentric, desenat fără noimă după

normele unor simetrii surpate, un măr de singe încheșat cu șiroiri de singe țîșnite-n afară și rămase

și ele țepene, cu sticliri translucide... Mi s-a părut că bătrînul își ține capul în mîini,

cu os rîvnit și-adesea mușcat de dezastre, capul cu creierul ivindu-și circumvoluții în palpit disperat, cu toată sarea mărilor depusă pe el și în el

și astfel mi-am interzis condescendența sarcasmului cu care cobor în pozele poezilor (fotografiați adesea de plutoane de execuție)

și mi-am mai spus că o asemenea fotografie pusă într-un șieriu fără trup ar doborî cu infernala ei greutate umerii celor grăbiți să-l arunce în groapa rădăcinilor și crabilor mării...

De taină

Cîte iubite nu mi-au fost furate! (British Museum le ține sub cheie) vin de Cipru mi-au lăsat în barbă și agrafe (oseminte de greieri) scrisori pe care n-au apucat a le scrie (am de la una chiar calul unui husar) și fiecare în parte m-a dărut cu norocul de a te aștepta pe tine.

Dar poate că nu ești tu! Nu-i nimic, le las să curgă înecînd cargourii pline cu nuci de cocos pînă cînd tu, cea adevărată imi vei sosi.

Și totuși cred că n-am să am curajul să te privesc. Nu, nu veni, lasă-mă să te aștept.

Totdeauna va fi prea tirziu. Totdeauna va fi prea devreme...

Femela sonetului

O, grațiile ei lent coagulate, luminînd plaja! Ea are pielea de ciupercă a delphinului, tatuată cu cerneală simpatică. Pentru ea merită să-ți lași barbă albastră. Ea cu pulpe devorate de rochiile urcă peste coastele mele ca într-un turn coclit.

Ea e cheia unei roase scrieri, gura unei rostiri și a nerostirii. E galera-pirat mișcată de lopețile regimentului de bărbați legați cu lanțul, unul de altul și comunicînd secret cu osemintele de flutur ale surisului ei.

Ea e femela sonetului, femela versului, femeia necredincioasă-a cuvîntului și muierea poetului liric tipărind în nisipurii Potecave de sare...

Palori

Mai singur decît însăși singurătatea. Mai mort decît moartea, uitat pe fundul nopții ca într-un scrin, cu săruri vechi.

Dar dacă ai rămas cu singurătatea nu mai ești de tot singur.

Zidite pe-această scoarță de carte miinile lui (se vede abia acum) par trase din părinți diferiți, nu-și seamănă și atingîndu-se se nedumeresc de-utimplare.

Și cartea e plină de pești și corali atît de scăzut luminînd că nu se mai văd și nu se mai vede nici el, cititorul mărunțelor pietre de plumb, cititorul în astre dezafectate și în palori...

Legende, altfel

Și dintr-odată ești silit să dai la întors redingota plină cu pete de ceară (redingota legendei, desigur) fiindcă la o atentă cercetare descoperi pe talpa pantofului pierdut de Cenușăreasă un blacheu cazon.

(Săruturi oferite cu calupul și aerul nopții cu dragoste tras în damigeană și pecetluit — poate mai trebuie și al'dată...)

La volanul automobilului decapotabil și incomensurabil trece Fetița cu chibrituri, Pinocchio face trafic de archebuze la

Genova iar Albă ca Zăpada joacă-ntr-un film serial rolul uneia, Mata Hari iar Odisseus își găsește la-nțoarcere muierea, bine mersi, măritată cu un celebru armator, președinte atlant sau cam așa ceva.

Lasă, lasă, am să mă fac eu mic și crezînd în legende voi fi din nou fericit, fericit!

Portrait d'une femme

Cînd trece dintr-o odaie într-alta singurătatea îi schimbă culorile unghiilor; unghii palide în odaia cu cărți umflate și unghii roze-n bucătăria cu talgere și cu satire. S-ar zice că imprumută cutoriile dezastrelor că vine dintr-o toamnă eronată așa cum stă, visătoare și ascultă troznetul scării de lemn pe care-și bocăne piciorul de lemn (împul (ori moartea)

Își arde-ntr-o scrumieră fotografiile și-și despletește părul atît de lung încît curge pe sub ușă în vreme ce mai are puterea de a scrie în aer cu unghii albastre un nume banal...

Cvartir

În trupul care mi-e cvartir am fost depus de-o intimplare, ei mi-e și pat și cimitir, schelet cu oasele precare abia trezite din mirare, pe care-n urmă le prefir.

De jînduri aurit ca stupul sub stelele pierzării-mi duc încărîntînd capete de literă pe care-o spadă taie trupul...

Sub lampă

Cuțitul de tăiat hirtie în mațele scrisorii, înjunghind capete de literă cu osul încă-n formare.

Îți curge cerneală pe miin, îți curge sub pleoape un fel de singe pare-a se-ntinde sub lampă.

Și cînd te gîndești că era o scrisoare de dragoste! Și cînd te gîndești că nici n-am apucat să fi-o trimis!

Și nici de scris n-am scris-o...

Atlet

Primește răspunsuri numai la întrebările pe care nu mi le pun, necuvîntătoare-mi vorbesc, orbii-mi citeșc din palmă șerpuita linie a norocului și-așa rezemat în spada penițel, cu macheta unui poem plin de turlă în brațe sint un atlet al melancoliilor...

Cu viața mea

...Și-n cele din urmă poștalionul încărcat cu mere domnești și-a pierdut roțile și-acum se tirăște pe mere.

(Ești sigur că intimplarea are atîngere cu viața mea?)

...Și transatlanțat rămas fără păcură e mișcat doar de cămășile umflate de vînt, ale matrozilor.

(Ce amestecare ar avea cele spuse, cu viața mea?)

...Și astronautul cu inima proaspăt vulcanizată a înțeles că prundul Lunii e alcătuit din creta unor statui descompuse.

(Dar de ce se cuvine să-i citeșc urmele potcoavelor cu viața mea?)

...Și carnea în care viteză o moare gura iernii — schelet de sare, schelet de lacrimă sub algele unor cuvinte ce n-au ajuns să fie rostite.

(Și ești sigur, ești sigur că toate aceste sint ori au fost viața mea?)

Viața mea?)

atelier literar

G. Dumitrescu

R. V. Giorgioni: Nu sînt noutăți — ceva mai bine în „Pegas” (avariat, însă, din păcate, de ivirea intempestivă a unor ciudate dromadere? !...).

Em. Petrescu: Recoltă slabă! Ceva, în „Pio-neza”.

C. Ionescu: Un mănunchi consistent, valabil. Aproape toate merita a fi menționate.

E. Radu: La fel de interesantă și partea a doua, cu aceleași probleme, despre care am discutat (și, desigur, vom mai discuta).

Em. Bălțianu: Din cele două plicuri, ceva mai bine în „Tablou”, „Tot-deauna”, „Sigur” (cu un final nu tocmai reușit).

Gh. Dumitrescu: Ați avut o toamnă cam sece-toasă... Doar „Baricade” și „Către tineri” se mai țin în jurul nivelului cu-venit.

D. Iorga: Ar fi ceva, încă șovăitor, neconcludent (mai bine, în „Iarna la Veneția”, „Beția toamnei”). Să vedem ce mai urmează.

G. B. Plopu: Lucruri slabe, inconsistente, improvizatii grabite, pe care controlul dv. de calitate n-ar trebui să le mai îngăduie, după atîția ani de ucenicie!... Ceva, în „Copilărie”, „Trăiesc în țară”. (Supozițiile din scrisoare sînt cu totul fanteziste. „Postașul” n-are ore de redacție, fiind un colaborator extern). Aceeași situație și în plicul următor.

I. Iosif: Au ajuns, în fine, toate plicurile (spe-răm); după cel din No-iembrie, la mare distan-ță, și cele din Septembrie și Octombrie (la care n-ați adăugat, însă, men-țiunea „pentru „Atelier

literar”, ceea ce le-a prelungit peregrinările prin numeroasele secții ale redacției!). Din păcate, optimismul scriitorilor dv. nu e justificat. Dimpotrivă. Suflul liric e în scădere. Cîștigă teren făcătura greoaie, incilcî-tă, vorbele șterse, adesea fără șir, fără nerv și pregnanță, fără vibrație (întrerupte, de multe ori, de metafore forțate, strident, aberante, ori chiar de vulgarități — de ex. în „Hei, tipo”, ș.a.). În general, paginile respiră un orizont precar de cultu-ră și spiritualitate (ar trebui să citiți mult mai mult decît scrieți, și nu invers!). Puține texte se ridică oarecum deasupra mediei amorfe, fără a atinge însă întotdeauna nivelul reușitei: „Com-binatul”, „Tigroaica” (încă tulbure, confuză), apoi: 10, 19, 9, 17, 7, 22.

V. Teacă: Din ceea ce ne-ați trimis (prea pu-țin) nu putem trage, încă, o concluzie întemeiată asupra perspectivei dv. literare (scri-soarea vă arată un om sensibil și inteligent, dar pentru realizări de seamă în poezie mai trebuie cite ceva!). Va trebui să reveniți cu noi texte, ca să ne lămurim. Aveți dreptate: lipsa mențiunii „pentru „Atelier” de pe plic întîrzie, citeodată foarte mult (sau chiar împiedică, uneori!) a-jungerea corespondenței la destinatar! Răs-punsurile, repetăm, se dau numai în cadrul a-cestei rubrici (nu și la domiciliu!). Pentru în-trevederea de care vor-biți, vom vedea mai spre primăvară cit este de ne-cesară și posibilă...

T. Șerban: Lucruri

greoaie, îmbicsite, fără aripi, fără vibrație. Ceva (încă tulbure) în „Gin-dul”, „Strigăt de pace”.

Vasile Crețu, Nicolae Popescu (Olănești), Sol-veig (și anexa), Ev. Caimacan, Cristian Ge-neus, Sorin Covaciu, Li-viu Dornescu, Oana, Doi-na Anișoara Giubelan, Dim. Brăzduță, Dan Emil Ionescu, Izabela Mitroi, David Ionel, Dan Tudor, Gabriel Stanca, Rodica Grozăvescu, Marcel Ră-doi, Daniel Boțogan, B. R.-Rebecca, Fl. Nicolau (ceva, în „Scara”), Lore-lei, Dan Bujor, Ileana Gabriela Gheorma, Cris-tina Ionescu, Benedic-t Bădescu, Ana Tatu, Ce-lestina, Ioan Spinu, Ion R. Luca Pașușu, Mariana Popescu, Tulcea, Alida Cornis, Daniela Antoniu, Platon Stelian, Loretta Lazariuc, Mirela Camelia Martin, Larisa Munteanu, Grigore N. Goloșoiu, Vica Z., Dan Petma, Ina, Aura Iordăchescu, Cornel Băr-bulescu, Iulian Vișoiu, Lucretia Chică, V. Da-vidson, Ana Bucur, Sil-via Lulu Tudorache, Iri-va Lanert, Victoria Con-stantin, Ion Augustin, George C. Vasiliu, Dan Brutaru, Florica Enache, Maria Hodoroaga, V. Radu (ceva, în „Penu-ria”), Costel Stăpuru: Încercări de nivel mo-dest.

MANUSCRISE NEIS-CĂLITE: „Fără asemă-nare”, „Un vis frumos”, „Romeo și Julieta”, etc. (versuri slabe); „Impre-sii de marginală”, „Obe-diență”, „Cu troleul”, etc.; „A fi om”, „Sens”, „Negăție”.

GEO DUMITRESCU ■
N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

PASTORALĂ

Fascinante
Ca ochii copiilor
Poemele iubirii
Iși înalță florile pure
Spre soare
Iluminindu-mi umbra,
Și sufletul
Plin de întrebări
Vibrează
Trezit de flautele păstorilor...

INA BUCULEI

BASM ORIENTAL

Singur să fii, să știi să te prefaci
că existi, și-n aceeași măsură să tacl,
Noptii să-i stai de-a curmezișul,
să știi să dai cu vorba, cu șiful;
că, totuși, este mare scofală
să eliberezi duhuri închise în călimară,
ce te vor blestema să fii atît de sărac
încît să nu mai ai nici măcar un pitac
cu care să-ți cumperi o pereche de-aripl,
cînd singurătatea ai vrea să ți-o ții;
și nimeni să nu te-audă deloc,
socoțit drept scamator sau ventriloc,
dar să nu-ți pese, nici să te doară,
închizîndu-te-n tine, ca într-o vioară...

NICULAE ALEXANDRU VEST

PEISAJ FUGAR

Singele amurgului țîșnește
Cuprinzînd al cerului hotar
Un soldat se-ndreaptă spre cazarmă
Fredonînd un cîntec de pahar
Dintr-un vechi autobuz coboară
Un batalion de navetiști
Vicoveanca iarăși e la modă
În căminul de nefamiliști
Trec pe stradă automobile
Care mai de care mai de soi
Lîngă blocul meu un ciine latră
Pe statuia lăzii de gunoi

VIOREL MUNTEANU

O FEREAȘTRĂ INCHISĂ

Între mine și mine
e doar o fereastră închisă
celălalt întotdeauna celălalt
suferă de o boală cumplită — singurătatea
aș vrea să intru să stăm în tîhnă de vorbă
aș vrea să ies
să mă îmbăt de libertatea mesteceniilor
albi
ca de o profundă iarnă vegetală
celălalt întotdeauna celălalt
e măsura visului transformat
în coșmar
măsura durerii și a semînței
de somn

inflorită în veghe
al treilea va pieta pe geam
între mine și mine
o floare de gheață
sau poate ultimul vînt
vîntul cel alb

EUGEN BLAJ

CUVINTUL

Dintr-o carte de var
a căzut un cartuș...
Istoria grea de păcate supreme
transpiră în febră
și geme-n bandaje murdare
Cuvîntul
s-a distilat în așteptare
și seamănă tot mai mult
cu-o mînușă de plus.

A. V. VALONI

INTRARE

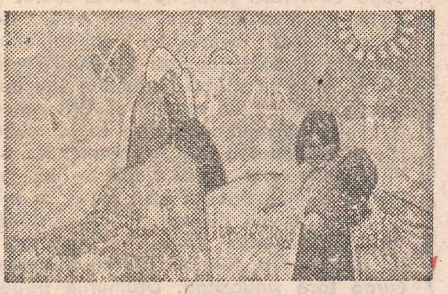
Mai în august
voi agăța cheia subțire
în cuier de nisip
mai în septembrie octombrie
voi purta o frunză
ce se va pierde în tramvai
mai în septembrie—octombrie
voi agăța în copac
biletul expirat
mai în decembrie mai în ianuarie
cuierul va albi.

LORENA PĂVALAN

ȚINUTUL SPERANȚEI

Între grădină și floare
și-atît de aproape de vise
se întinde un ținut
unde aerul este subțire
și păsările
duc orizontul departe,
unde pădurea cotropeste orașul
iar în fața lumii
poetii declară lumina învingătoare.

V. PETRESCU MĂRGEAN

Istoria ediției

(Urmare din pag. 13)

la Iași, n-a reprodus nici una din poe-mele juvenile trimise lui Iosif Vulcan în etapa 1866—1869 și nici din 1883.

Poetul, într-o fulgurație asternută pe o filă de șantier se gândise să-și gru-peze creația la subtitlul *Lumină de lună* (cu acest titlu îl va edita, Ion Scurtu în 1910), dar el niciodată n-a perspetat vreun sumar al capodoperelor din acest dorit volum. Imposibil de presupus ipo-tetic selecțiunea la care s-ar fi oprit. Liricul și-a comunicat intenția editării și într-o scrisoare intimă, către Veronica Micle care-i răspunde la 10 februarie 1882: „sînt foarte mulțumită că vrei să editezi frumoasele tale versuri”.

În toamna 1883, impulsivat de asprele avaturl și cu întrefînerea medicală a poetului la sanatoriul Ober Döbling, Maiorescu a trecut la înfăptuirea primei ediții a poeziilor lui Eminescu, fiind aju-tat de fiica sa, Livia Maiorescu, mai tir-ziu Dymfasz, copila pe care sublimul damnat o dezmiardase cu apelativul „Copist inteligent”. Ea luase parte recep-tiv la toate reuniunile deschise ale Junimii, în faza bucurăsteană și asis-tate la vizitele pe care creatorul Lucea-fărului le făcea zi de zi în casa părinților săi, din str. Mercur nr. 1.

Insemnările zilnice ale criticului con-semnează nobilele lui opinii din această perioadă, citind, recitînd, cu fiica sa, transcriind și colationînd genialul material extras în vederea întocmirii ediției princeps, care nu avea să fie, în arhitectura ei, orînduită cronologic, ci urmînd liberul arbitru estetic al lui Maiorescu.

Cînd a apărut această ediție princeps, despre care se făcuseră semnalări în coloanele presei din țară?

Istoricii noștri literari s-au oprit la data de 23 decembrie 1883.

În vara 1883 Maiorescu întreținuse o conversație despre arta lui Eminescu, cu Olga Călinescu, născută Zefkari, soția generalului Atanase Călinescu, aghiotant domnesc al lui Alexandru I. Cuza.

Îi spusese, între altele, «poeziile lui Eminescu erau răspîndite prin ziare și pe la persoane particulare», adică în colec-ția *Convorbirilor literare* și ineditele în păstrarea lui însuși.

Epistola din 22 decembrie 1883, inedi-tă a Olimpianului, aflată de mine și publicată în *Noi contribuții documentare la biografia lui Eminescu*, 1968, confirmă încă o dată subtilitatea percepției literare a lui Maiorescu: „poeziile lui Eminescu, pe care eu unul îl țineam și îl țin de cel dintîi poet al României”. Pornind de la aceste considerente, unul de calitate și altul de utilitate pentru gloria și ajuto-rarea lui Eminescu, esteticianul junimist se gîndise că „ar fi mult mai bine — odată adunarea făcută — să le intrunze într-un volum și să le fac astfel mai accesibile tuturor iubitorilor de litera-

tură”. Sub această formă Maiorescu ofer-i unul din primele exemplare ieșite de sub tipar, Olăgi Călinescu, atrîgînd atenția în chip deosebit dar, sub rezerva confirmării acestor aprecieri („veți con-simți și dumneavoastră părerea subscri-ului”) asupra poemelor *Singurătate, Lasă-ți lumea la uitată, Ce te legeni co-drule, Sonet (Veneția), Adio, Lacul, O, mamă... Pe lîngă plopii fără soț, Mai am un singur dor (varianta a patra), Satira III-a, Satira IV-a, Luceafărul*, cărora le indică și paginile în volumul proaspăt apărut: 1, 5, 14, 61, 79, 87, 109, 139, 191, 251, 267 și 277 (Scrisoarea în colecția Bibliotecii Academiei R.S.R., secția Msse). Răspunsul Olăgi Călinescu, prin care se oferea să vină în ajutorul bănesc al lui Eminescu, a sosit neîntîrziat. Re-zultat dintr-o nouă epistolă a lui Titu Maiorescu, purtînd data 23 decembrie, cînd el, gata de călătorie pentru zece zile în străinătate, îndrumăază în scris pe adresantă să colporteze recentul volum editat la Socec cu fină ironie la adresa indiferenței publicului de atunci pentru literatura națională. Urmîrînd statistic cele 308 pagini ale volumului, cu orna-mente inițiale și de final, la fiecare poem, imprimat bibliografic la Socec, editură la care au văzut lumina tiparului ope-rele integrale ale clasicii „Junimii”, ba, pentru un timp se imprimase și *Convorbiri literare*, rezultă că el comu-nica marelui cititor 38 de poezii apărute în monitorul junimist și 26 de inedite, posteroare datei de 28 iunie 1883, cînd Eminescu a fost supus primei reclusiuni dictate de alienație. La 6 decembrie 1883, după ce terminase, cu ajutorul fiicei sale, colationarea și corectura de tipar în pagină, Maiorescu redacta scurta pre-față, scrisă cu decență și fără delica-tețe învederînd contribuția capodoperelor eminesciene la prestigiul beletristicii naționale și în evoluția artistică a limbii poetice românești.

Tirajul de 1000 de exemplare, volume de lux și volume obișnuite, toate pe hîrtie velină, toate pinzate și cu un hors-text cu o fotografie mică pe carton a poetului, reprezentă cea mai amplă editare din cîte cărți apăruseră la români pînă atunci. Culegerea s-a epuizat repede, dovadă a prețurii comunitare pentru fondul de aur al liricii rapsodu-lui *Florii albastre*.

Însăși editura care nu prevăzuse rap-ida difuzare, socotise inițial că tirajului îi va fi trebuitoare o vreme îndelungată, pentru desfacere. Astfel, pe pagina de gardă, a cules datarea drept an al apari-ției: 1884, anticipare din calcul strict comercial, pe care epuizarea cărții a infirmat-o.

Maiorescu a refuzat să primească drep-turile de editor și, printr-o scrisoare au-tografă specială către firma Socec, a dis-pus ca suma convenită legal lui să fie onorată discipolilor săi universitari, ce se inscriaseră pîntre cei dintîi exegeți ai operei lui Eminescu (Mihail Drago-mirescu, Nic. Basilescu și alții).

În ianuarie 1884 Maiorescu a incredin-țat un exemplar lui Eminescu la Ober-Döbling, iar poetul la rîndu-i l-a dăruit omagial medicului său curant Heinrich Oberstehner, cu un scurt ex-libris de grațitudine.

La prohodirea lui Eminescu, din 17 iu-nie 1889, în momentul cînd proparii se pregăteau să închidă pleoapa scrierului, spre a-l coborî cu frînghiile în fundul mormintului, Maiorescu așeză un exem-plar din ediția princeps, în dreptul inimii lui Eminescu, iar fiica sa Livia Maio-rescu a presărat un braț de garoafe roșii. Mănunchiul de poezii ale lui Eminescu, editat în 1883, și de 100 de ani sporit de la editor la editor, pînă la Perpersicuss și D. Murărașu se inscrie în coloana cea mai înaltă a poeziei românești, totodată și columnă fără sfîrșit în istoria litera-turii universale, dovedind prin structurile de specific național și prin flăcările mă-iestriei artistice, adevărul împlinit al reflecțiilor lui N. Iorga: „Drumurile nea-mului nostru trec prin inima lui Emi-nescu.”

Poetul la 33 de ani

(Urmare din pag. 13)

fără corp și alte capodopere, neegalate la noi atunci sau mai tirziu. Chiar în ultimii patru ani de creație, cînd a incredințat tiparului *Scrisorile, Luceafărul și Glossa*, a lăsat nepublicate extraordinare poeme precum *Gemenii*, jumătate din ce scrisese acum. Cînd la sfîrșitul anului 1883 Maio-rescu îi va publica volumul de 64 de poe-zii, rămîneau nepublicate încă de trei ori pe atît. A fost totuși de-ajuns pentru ca Eminescu să treacă deodată în fruntea tu-turor și să devină poetul nostru inegalabil, de neatîns.

În 1866 cînd Eminescu debuta, Verlaine își lansa ale sale *Poemes saturniens*, scri-se, zicea el, la 16 ani, în liceu. Poemele erau îndatorate înaintașilor, dar preves-teau simbolismul, doar teoretizat de Baudelaire în *Correspondances*. La aceas-tă dată Eminescu e încă romantic schille-rian. În 1871 Verlaine face cunoscută poe-zia lui Rimbaud, pe atunci doar de 17 ani, *Le bateau ivre*, poezie esențială pentru liri-ca modernă, marcînd destinul autorului ca și pe acela al noii poezii. La această dată, Eminescu trecea spre romantismul de tip Novalis. În sfîrșit poezia înregis-trează o nouă orientare cu *L'après midi d'un faune* (1876) de Mallarmé. Rămăs în continuare romantic în poeme ca *Melan-colie*, Eminescu devine încă de pe acum un poet clasic de expresie gnomică, de-parte, în *Luceafărul*, de tot ceea ce ține de pasiunea impură, visînd o lume se-nină, mai presus de bine și rău, preocu-pată doar de perfecțiunea interioară. Astfel la 33 de ani Eminescu se alătură marilor poeți ai lumii, peste orice stil de creație sau școală.

Prima (și singura?) „antologie de autor”

(Urmare din pag. 13)

lorescu răspunsese tocmai așteptărilor contemporanilor.

Cum voința poetului n-a prezidat se-lecția din 1883, nu putem ocoli întrebarea: ce ar fi inclus Eminescu însuși în volum? Se știe că singurul volum autum semnăt de el a fost întocmit de Maiorescu, pe cînd poetul se afla la tratament departe de țară. Pe de altă parte, nu sînt indicii că artistul ar fi solicitat vreodată un editor să-i tipărească versurile. Și totuși, intenția unei apariții editoriale se pare că a existat în timpul studiilor vieneze. Într-un manuscris de tinerete (pe care l-a avut și la Viena) găsim argumente întru susținerea acestei ipoteze. Este vorba de manuscrisul 2259, a cărui primă parte are aspectul tipic al unei „antologii de autor”. Aici, Eminescu transcrie caligrafic poe-ziile-i juvenile, datîndu-le și, unde este cazul, indicînd revista în care fuseseră tipărite. Între filele 16—39 sînt numero-rate nu numai poemele, dar și (în cadrul acestora) strofele!

După un poem din 1869 vine unul da-tat 1866, altul 1865. O atare scrupulozitate „alexandrină” nu l-a caracterizat pe Emi-nescu. Este poate primul (și singurul?) volum de versuri originale alcătuit de poetul însuși.

Din cele 35 de poezii transcrise (ceva mai mult de jumătate din numărul poe-melor antologate de Maiorescu), numai 10 au fost publicate în timpul vieții artis-tului. Dintre poemele care vor fi tipărite postum, semnalăm *Mureșianu* și traduce-rea din Schiller (*Ector și Andromacha*), ceea ce dovedește că poetul viza să ofere o imagine cit mai completă asupra artei sale.

Eminescu a revenit mai tirziu asupra manuscrisului. Astfel, la poezia *De-aș avea a suprimat strofa a doua cu același creion cu care a adăugat la vechea da-tare (1865), o liniuță și anul 1881 (rezul-tînd datarea: „Sept. 1865—1881”). Poezia *Venere și Madonă* (datată 1869)) nu apare drept tipărită; manuscrisul este deci anterior apariției acesteia în *Convorbiri literare* (15 aprilie 1870), dar nu mai vechi de 1869. Deși nu figurează în „an-tologie”, găsim tot în manuscrisul 2259 do-ua decupație din foaia volantă în care s-a imprimat poezia *La moartea Principelui Știrbey*. Sub pasajul tipărit se află auto-graful poetului (fila 217). La fila 249 este și manuscrisul poeziei despre Știrbey.*

Dacă textul manuscrisului urma să fie și tipărit, rămîne o simplă ipoteză (de seme-nalat că, în cuprinsul aceluiași manus-cris, găsim fragmente din *Memento mori*, scrise dezordonat, nu caligrafic precum în „antologie”). Oricum, însă, ne aflăm în fața primei „antologii de autor” întoc-mite de Eminescu; în acest caz, omisiu-nile devin relevante, ca și ordinea (necro-nologică) a transcrierii.

Un muzeu in labirint

Între natură și dogmă

Ingres. Autoportret

Academismul, cel puțin în forma sa originară și impulsivă, nu este o simplă „imitare servilă și fără originalitate a modelelor antice sau clasice”, cum țin să ne asigure dicționarele noastre. Dacă lucrurile ar fi stat așa, el n-ar fi fost nici atât de fanatic, nici atât de prime-dios. De fapt, academismul este un fel de Inchiziție estetică pedantă, oficiind între lauri și peruci pudrate.

Rudenie pe cât de surprinzătoare, pe atât de evidentă când începi să compari. Căci și Inchiziția și academismul au pretins mereu că apără puritatea. Puritatea credinței. Sau puritatea artei. Iar pentru a o apăra mai bine au virit-o într-o cămașă de forță. Dogma. Apoi, și Inchiziția și academismul au săvârșit un fals, susținând că dogmele lor nu sint arbitrare, ci sint dictate de o rațiune superioară, Dumnezeu sau natura. În sfârșit, și Inchiziția și academismul au dovedit o dispoziție specială pentru intoleranță. Inchiziția n-a ezitat să folosească untele de tortură și rugurile, iar academismul onorurile oficiale, refuzate sau acordate după caz, pentru a-și convinge adeptii și pentru a-și intimida adversarii, preferând să înăbușe credința sau arta decât să renunțe la dogmele lor. Mijloacele erau diferite, dar scopul același. Mîntuirea sau perfecțiunea impuse cu forța. Într-un caz, ereticii erau arși. În altul, erau boicotați.

Și așa cum Inchiziția, înainte de a fi un tribunal, este un abuz scandalos împotriva conștiinței umane, academismul, înainte de a fi „un curent în arta secolului al XIX-lea”, este o atitudine, un mod de a concepe rolul limitelor, al regulilor, cu totul altfel de cum au făcut-o grecii. În timp ce grecii își fixau limite pentru a fi liberi înăuntrul lor, convinși că fără limită nu există formă, după cum fără țărnamă nu există mare, și puneau regulile, canonul, în slujba unei mari arte, academismul procedează invers. Transformă limita eliberatoare în limită opresivă și constrîngerea libertății în libertate constrînsă, punind arta în slujba sistemului său de reguli. Nu s-a întâmplat astfel în secolul al XVII-lea, cînd Colbert, care administra Artele Frumoase la fel cum administra podurile și șoselele, a dat Academiei de pictură și de sculptură, inițiată și încurajată de el, monopolul lecțiilor? Pentru administratorul lui Ludovic al XIV-lea, fantezia naturii era tot atât de suspectă și posibilă de păcate ca și fantezia pictorilor. El nu-i recunoștea nici naturii dreptul de a avea capricii. Niriile trebuiau corectate ca să curgă fără sinuozități. Drumurile trebuiau construite respectînd același principiu. Pădurile erau tăiate la intervale regulate. Linia dreaptă constituia o adevărată dogmă tutelată cu ajutorul căreia ereziile naturii puteau fi ținute în friu. Cu atât mai mult trebuiau să fie osîndite iregularitățile, ereziile artiștilor, abaterile de la normele unei frumuseți ideale. Și astfel, grecii erau imitați cu un zel care se grăbea să nu-i mai înțeleagă. Sau să-i înțeleagă pe dos.

Ceea ce este esențial în academism nu este așadar atât imitația, cât amestecul, aparent contradictoriu, de servilism și spirit despot. De la bun început el a declarat „Adevărul sint eu”, „Frumosul sint eu”, „Arta sint eu”, întocmai cum Ludovic al XIV-lea declara „Statul sint eu”, iar, pe de altă parte, s-a mulțumit să fie obedient, să repete și să transforme artistul, dintr-un rival al zeilor, într-un docil cunoscător de reguli. Să ne mai mirăm după asta că academismul n-a produs nici un artist cu adevărat mare? În mod fatal, el n-a dat decât artiști mediocri deoarece numai un artist mediu acceptă să fie un imitator servil și un epigon despot. Cînd n-ai destulă forță să fii tu însuși, te resemnezi să imiți și să crezi că eternitatea poate fi parcelată și distribuită în funcție de alte criterii decît acelea care cer artistului să-și plătească opera cu prețul cel mai dificil.

Tocmai de aceea mi se pare prîpîită și în parte nedreaptă prejudecata care face din Ingres un pictor „academic”. Prîpîită deoarece un pictor care domină, împarte și pecetluiește împreună cu Delacroix o jumătate de secol nu poate fi un pictor mediu. Nedreaptă numai în parte deoarece Ingres însuși e în bună măsură răspunzător de această etichetă. Faptul că puritanii academismului i-au reproșat cele trei vertebre „suplimentare” din „Marea Odalisca” sau minile prea lungi ori prea scurte din alte tablouri, socotindu-l deci și pe el un eretic, și a fost, nu l-a împiedicat să fie tipul de artist pe care și-l dorea imperiul, adică avid în același timp de frumosul veșnic și de onorurile trecătoare. Iar orgoliul lui nemăsurat a fost măgulit cînd adversarii lui Delacroix, „toate mediocritățile pe care le scandalizează romantismul” spune Elie Faure, s-au strîns în jurul lui.

Ingres nu știa să discute, se pare, și nu era modest decît față de morți. Ii adora pe greci și pe Rafael, dar gloria celor vii n-o susținea; în aceeași măsură în care nu susținea să fie contrazis. El a fost primul și cel mai consecvent admirator al său, deși a avut admiratori destui. Iși înfrunța desprețuitor secolul, de la care accepta doar onorurile, ba se și supăra cînd nu era singurul care primea medalia de aur, se credea un fel de semizeu și tocmai acest orgoliu despot l-a aservit. Structural nu era pe deplin un om al dogmelor clasice. Era un senzual, iubea formele pline, rotunde și considera că „natura e stilul”. El s-a sacrificat în parte pe sine pentru a se preda celor care l-au aclamat ca șef al taberei clasice în lupta dusă împotriva turbulențelor romantice. Și numai talentul l-a ajutat să nu plătească scump un asemenea sacrificiu vanitos.

Paradoxal, tocmai acest „romantic al clasicismului” cum l-a numit Facillon demonstrează că numai artiștii mediocri reușesc cu ușurință să nu fie ei înșiși. Ceilalți, chiar cînd țin să-i repete pe alții, se trezesc vorbind în numele lor.

OCTAVIAN PALER

Un cărturar român de talie europeană:
Nicolae Cartoian

La 4 decembrie a.c., fila calendarului a vestit, în fiecare casă românească, împlinirea a 100 de ani de la nașterea criticului și istoricului literar Nicolae Cartoian, fost profesor de Istoria Literaturii române vechi la Universitatea din București și membru titular al Academiei Române.

Cele mai înalte instituții de învățămînt și forurile științifice, revistele de specialitate și cotidienele centrale au marcat și vor continua să pună în lumină evenimentul pe măsura de excepție a valorii lui.

Omagierea centenarului nașterii acestui dascăl eminent și savant ilustru se înscrie pregnant pe coordonatele „spiritualității românești”, dar trece și dincolo de granițele noastre, ca un act de dimensiune internațională, sărbătorirea lui Nicolae Cartoian fiind înscrisă în calendarul UNESCO.

Discipol al lui Ion Blănuș, Titu Maiorescu și Nicolae Iorga, cu studii de specializare în Istoria literară și metodică cercetării științifice la Universitatea din Berlin, unde, între alții, a avut ca profesor și pe celebrul slavist Al. Brückner, N. Cartoian a urcat încet și sigur toate treptele învățămîntului liceal și universitar, devenind în 1930 primul titular al catedrei de Istoria Literaturii române vechi, fundamentînd această disciplină și formînd, prin cursurile, seminariile și publicațiile sale, o întreagă pleiadă de cercetători științifici și un numeros corp de cadre pentru învățămîntul superior și liceal.

Cercetările sale literare, sintetizate în două opere capitale, *Cărțile populare în literatura românească*, 2 vol. (1929-1938), și *Istoria Literaturii române vechi*, 3 vol. (1940-1945), l-au consacrat și impus, în atenția specialiștilor români și străini, ca pe un erudit istoric literar de riguroasă viziune comparatistă. În aceste opere, cercetătorul român realizează subtile investigații atât în cultura medievală occidentală — cit și în cea sud-est europeană — bizantino-slavă și neogreacă —, rezolvînd multe dintre numeroasele și spinoasele probleme ale relațiilor, de mentalitate și expresie, dintre acestea și literatura română, mereu atent la reliefarea contribuției proprii a poporului român.

Pentru meritele sale științifice a fost chemat ca membru al Academiei de studii medievale din S.U.A. și în *Commission internationale d'Histoire litteraire moderne*, din Paris. Odată intrat în circuitul de relații cu savanții lumii, participă la mai multe congrese internaționale, dintre care, în mod special, menționez Congresul de filologie slavă (Praga, 1929) și Congresul de științe istorice (Zürich, 1938), unde comunicările lui s-au bucurat de o deosebită apreciere. Ca o incununare a consacrării sale peste hotare este și proclamarea sa ca *Doctor honoris causa* al Universității din Padova.

De la Nicolae Iorga și pînă la George Călinescu s-a creat un consens cu privire la considerarea

activității științifice a lui N. Cartoian drept o veritabilă școală de cercetare literară. Dintre cei mai apropiați discipoli sint atât de bine-cunoscuții: Dan Simonescu, Ion Chițimia, N. Georgescu-Tistu, Emil Turdeanu, Al. Ciorănescu, Boris Cazacu, Vasile Florescu, Dan Smîntescu, Mircea Tomescu ș.a., care, la rîndul lor, s-au ridicat pe cele mai înalte trepte ale învățămîntului superior și liceal din România și unii se numără printre eminenții comparatiști europeni.

Din virful piramidei luminoase a riguroaselor investigații științifice, cărturarul român ar putea fi mîndru de valoroasa sa posteritate. Nu trebuie însă trecută cu vederea contribuția intimă și persistentă pe care a adus-o, pe linie didactico-pedagogică, în domeniul mai larg al învățămîntului gimnazial și liceal. Studenții lui, care au părăsit amfiteatrele facultății și s-au răspîndit în țară, la prestigioase catedre sau la modeste școli de provincie, au transmis pe întinsul spațiu al învățămîntului românesc învățătura înțeleaptă deprinsă la cursurile marilelor îndrumător.

Prin recomandările date din centrala Ministerului Învățămîntului, unde a fost membru în Comisia pentru cercetarea manualelor didactice, membru în Consiliul permanent, director al învățămîntului superior, președinte al Consiliului permanent, dar mai ales prin cele 11 manuale didactice de limba română, alcătuite pentru clasele I-VI liceale, Nicolae Cartoian a adus o învioreare în predarea limbii și literaturii române în școala românească.

Promotia mea universitară din pragul și începutul celui de-al doilea cataclism mondial, ținînd mereu în mîna arma *Pro patria*, dar și cartea luminoasă a păcii și culturii, a ars, luminînd, la catedră și în activitatea mai largă a obștii, avînd mereu în fața ochilor, pe modestul, învățatul și exigentul lor învățător întru știință și patriotism.

Biblioteca
in aer liber
Bucureșteni

Nicolae Ioana și N. Grigore Mărășanu și-au publicat concomitent volumele cele mai noi în recenta colecție de poezie a Editurii „Eminecu”, cu fine coperti albe, fără desene, pe care stau scrise doar numele autorilor și titlurile cărților: *Studiul de noapte* de Nicolae Ioana și *Distanta* dintre mine și un lepeze de N. Grigore Mărășanu. Sint doi locuitori ai Bucureștilor, amîndoi născuți la țară, Ioana prin părțile Argeșului, Mărășanu în delta. Bucureșteni... Nicolae Ioana scrie despre o femeie care îi e vecină de bloc, despre un bătrînel dintr-o cofetărie, despre trei tineri cu chitară, despre o femeie plîngînd în stația autobuzului, iar N. Grigore Mărășanu tot despre vecinii de bloc, despre poștașul care-i aduce scrisorile, despre un invalid bărbos mergînd pe bulevard, despre paznicul internatului etc. O lume obișnuită, personaje obișnuite, multe, poezia mai nouă e plină de personaje. O fi dispărut personajul din romanele-experiment; iată-l că reapare — pe neașteptate — în poezia lirică.

Nicolae Ioana: un bărbat înalt și frumos; părul brun cu fire albe; fața roză și sănătoasă în primele ore ale dimineții, întunecîndu-se apoi treptat. Cu zece ani în urmă ar fi putut juca, într-un film românesc, neapărat color (sau multicolor, nu știu cum se spune), rolul flăcăului jovial. Acum trăsăturile feței s-au adîncit și au devenit mai fine; e un tînăr tată de familie obosit, uneori copleșit de griji, un vlăjgan trist care fumează mult. Și un poet dintre cei rari. Mărășanu e mai

Intr-o perioadă postbelică, cînd la unele clase nu existau manuale, iar cele existente erau deficitare, foștii studenți ai lui N. Cartoian scoteau din rafturi, cu încredere și venerație, cărțile lui, pline de adevărul științei și patosul iubirii de țară, și cu ajutorul lor modelau întru vrednicie sufletele fragede ale tineretului. Spre cîntea lor, așa au procedat: Nina Alecu și Dorina Fundescu-București, Ion Bădică-Constanța, George Firănescu-Craiova, Ion Nițloveanu-Slatina, Timotei Petride-Brăila, Marin Cosmescu-Bacău, Timoleon Gafița-Suceava, Mihai Tomoiogă-Sighetu Marmației, Gheorghe Dascălu-Brașov, Livia Mașca-Timișoara, Iancu Birnea-nu-Drobeta-Turnu Severin, Cornel Cirstoiu și Victor Andrițoiu-Tirgu Jiu și mulți alții, pe care condeii mei, în goana lui, îi scapă, regretabil, în momentul acesta de evocare.

Adeeseori, se spune că vechii senatori romani, în momente festive, purtau, cu gravitate, pe brate, chipurile strămoșilor iluștri.

Noi, foștii studenți ai distinsului nostru profesor, reactualizînd figura lui științifică și didactico-pedagogică, nu operăm o simplă și nesemnificativă acțiune festivă, ci ne solidarizăm plenar cu învățătura lui, cu rădăcinile noastre spirituale. Sentimentul acesta de tulburătoare bucurie intelectuală l-am retrăit în toată plînatatea lui, și cînd tărîni din cătunul Uzunu-Călugăreni din fostul județ Vlașca, satul natal al profesorului, au făcut ochi mari de mirare și l-a înlacrimat de mîndrie, vînzînd că feciorul lui nenea Anghel și al soției sale Maria, lucrători a sfîntului pămînt strămoșesc, la 106 de ani de la modеста sa naștere, este apreciat ca un mare savant al țării și că, grație lui, floarea cărturarilor române vine să cerceteze meleagurile pe care a răsărit ramura obscură, dornică să crească în olină lumină.

Solidarizarea aceasta majoră cu valorile spirituale ale științei și artei românești m-a răscolit plîm în adîncurile ființei mele și în ziua de 9 decembrie a.c., cînd în municipiul Giurgiu — unde N. Cartoian a fost profesor și director al Liceului „Ion Maiorescu” — s-a sărbătorit centenarul nașterii sale, din inițiativa Societății de științe filologice, cu concursul Muzeului și Bibliotecii județene, cu sprijinul generos al Casei corpului didactic și al Liceului de matematică-fizică „Ion Maiorescu”. Cu puțin timp mai înainte fuseseră omagiați și matematicianul Miron Nicolescu și pictorul N. Dărăscu, legați prin naștere și activitate de orașul de pe Dunăre, pe unde mai tirziu își vor încruși drumurile și poetul-matematician Ion Barbu, și esteticianul Tudor Vianu. Între aceste mari glorii ale științei și artei românești, ca primul inter pares, am avut bucuria și cîntea să așezăm pe dascălul nostru, lumină din lumină, profesor adevărat.

PETRE STROE

scund, mai robust, se mișcă repede dar parcă fără vioicune: un gazetar mereu „pe fază”, marcat de semnele ultimei tinereti, un om de aer liber pe care îl imaginezi ieșind din birou și luînd-o spre lacuri cu undița, un împătimit al Brăilei și al deltei, deltei stîrnoare personajelor lui Fănuș Neagu. Îi zăresc în biroul în care lucrează și are chipul puțin cenușu. Aș înșfăca de toarte o oală cu borș pescăresc preparat ca-n deltă și l-aș așeza-o fierbinte, aburînd, în mijlocul hîrtiilor din fața lui. Cred că ar întineri cu douăzeci de ani, iar bănuiala mea că, în buzunar, lingă pachetul de țigări, păstrează și o lingură de supă nu poate fi chiar fără reazem. Gazetar pasionat, lui Mărășanu îi dăunează în poezie numai gazetăria făcută pe jumătate, „poetizant”. Cînd scrie despre ce-l doare — și-l „doare” în-deosebi tot ceea ce privește delta — demonstrațiile inteligente de pînă atunci se transformă în viziuni poetice convingătoare și emoționante; sentimentul e puternic și se transmite.

În opera lui Nicolae Ioana, noul volum face să se audă o notă aparte. Poetul nu mai este, ca în primele sale cărți, amator de metafore complicate, nici nu mai alternează, ca în cele ce au urmat, poeziile mai simple cu cele metaforizante, ci adună numai douăzeci și nouă de poezii scurte, de o unitate perfectă,

sub semnul unei simplități totale, nude, pe care marele talent al autorului o dăruiește cu profunzime și mister. Unul dintre personajele cele mai tulburătoare apare în poemul care deschide cartea: „E în casa vecină o femeie / pe care n-am văzut-o niciodată, / dar cu siguranță ea există / pe același palier, cu un etaj mai sus — / la ea mă voi duce într-o zi! / Are o ușă galbenă și bine incuiată / (după ea se aude înima ei bătînd!) / are ferestre bine închise, / la ea mă voi duce într-o zi / la ea pe strada piperului / cetățeni întîrziată / se uită cu mirare înapoi / apoi în urma lor se lasă întunericul / un întuneric definitiv / dar ea cu siguranță în întunericul / acela există, știu asta / nu-mi puteți ascunde / la ea voi merge într-o zi!” În altă poezie, autorul revine: „e aici o femeie care de douăzeci de ani te strigă / e ea, are grijă de flori și le udă toată noaptea / se ascunde printre tulpinile lor și moare de rîs”. Cartea lui Nicolae Ioana e o declarație de dragoste — sentimentală, de un puternic sentimentalism, pe care nu-l anulează nici forța și nici ironia, pentru că sentimentalismul poezilor importanți nu are nevoie să fie anulat — o declarație de dragoste, rezervată și nostalgică, făcută concetățeanului nostru de toate zilele, omul de pe stradă.

FLORIN MUGUR

Revelion Flacăra

Membrii Cenaclului Flacăra vor face revelionul 1984 la Complexul „Parc” (tel. 973/4 09 96) din orașul Breaza, județul Prahova. La ora la care notăm aceste rînduri, mai sint circa 60 de locuri neocupate în incinta în care membri ai Cenaclului Flacăra vor petrece prima noapte a noului an. Așadar, Flacăra într-unul dintre cele mai frumoase orașe de vacanță din România: Breaza.

Cum a fost salvată o viață

Haina
de fiecare zi a
unității naționale

● Pe urmele unei scrisori ● Simultan reportericesc la Oradea și Miercurea Ciuc ● Și o veste în final: toată lumea e bine și sănătoasă ●

La cei 61 de ani ai mei am trăit o experiență tragică din care am reușit, cu sprijinul unor oameni admirabili, să ies cu bine și să pot spune „viața merge înainte”. Mă aflam în stațiunea Tușnad-Băi când a trebuit să fiu transportat de urgență la Spitalul județean din Miercurea Ciuc cu un diagnostic necrușător: infarct miocardic acut. Ceea ce mă determină să vă scriu este înalta dovadă de omenie și profesionalism pe care a dat-o personalul secției de cardiologie. Șeful secției, dr. Jakab Kálmán, a stat la patul meu, nelăsându-mă să trec granița dintre viață și moarte, de seara până dimineața la 5, când am dat primul semn încurajator. Poate pentru acest slujitor al sănătății, ca și pentru asistenta Karacsny Margit și infirmierele Lajos Klara și Erdei Viorica, grija deosebită față de un om necunoscut, adus de aiurea pe un pat de spital, nu se numește decât simplu „datorie”. Pentru mine însă a însemnat viață și bucuria de a mă reîntoarce printre ai mei. Le mulțumesc din suflet. (Jecu Gheorghe — Oradea)

O scrisoare este, prin definiție, un semnal. Pentru Flacăra, ea e adesea chiar un S.O.S. De această dată, am pornit pe urmele unui... happy end, cu gândul de a-i demonta ferici-tele mecanisme. Doi dintre reporterii noștri au susținut la Miercurea Ciuc și Oradea acest simultan reportericesc despre o întimplare de omenie și profesionalism, o întimplare de solidaritate splendidă în favoarea vieții, o întimplare ce se bizuie pe deloc întimplătoare repere: conștiința, responsabilitatea, competența, corectitudinea unui grup de cadre medicale — medici și cadre medii. Am numit pe membrii secției de cardiologie a Spitalului județean din Miercurea Ciuc. Ei și? — s-ar putea spune. Asemenea lucruri se întimplă în mai toate spitalele noastre. Da, e adevărat. Doctorii de la Miercurea Ciuc n-au înfăptuit vreo minune. Dar iată că recunoștința celui ajutat să treacă înapoi puntea dintre viață și moarte poartă totuși în ea, înconfundabil, haloul adevăratei minuni.

Strunga omeniei

Unsprezece ore de noapte petrecute într-un fotoliu de clasa I către Oradea sunt suficiente ca, în mintea reporterului, numele lui Jecu Gheorghe (cel pe care urma să-l caute în orașul de pe Criș) să capete un chip, o statură, un fel de a fi, o personalitate compusă din omenia, bunul simț, fermitatea și rectitudinea morală care se desprind din scrisoarea trimisă redacției noastre nu cu mult timp în urmă și culoarea aparte, de experiență limită, a întimplării sale de viață-in-vechitătatea-moștii. Reamintim cititorilor noștri că în luna iunie a.c., Jecu Gheorghe (61 de ani), aflat la odihnă în stațiunea Tușnad-Băi, este internat de urgență la Spitalul județean din Miercurea Ciuc în stare foarte gravă, cu diagnosticul infarct miocardic acut. După cinci săptămâni de luptă „corp la corp” cu moartea — nu doar a bolnavului, ci și a oamenilor în alb care l-au vegheat — pacientul este transportat la Spitalul județean din Oradea pentru alte patru săptămâni. Așadar, istoria pe scurt sună așa: un om a fost smuls cu greu din anticamera morții.

L-am întâlnit pe Jecu Gheorghe într-o încăpere modestă, cu pereții zugrăviți cam demult, între alți funcționari ai Biroului comercial al I.C.S. mărfuri-alimentare Oradea. De peste treizeci de ani lucrează în comerț. De ani de zile este șeful acestui birou. Cum era și firesc, am început prin a constata în sine mea că înfățișarea omului dezmiște binisor portretul-robot din tren. E un om de 61 de ani și nu arată deloc mai tânăr. Mai degrabă corpulent. Cu mișcări așezate, prețuete, economicoașe. Bonomie fals-morocănoasă, tip Michel Simon. Îl privesc cum răspunde la telefon. Vorbeste rar. Mîna stîngă tastează cînd și cînd, inconstient, zona inimii. Un gest „de control”, un gest reflex, pe care Jecu Gheorghe l-a adus cu sine din lunga aventură din ultimele luni. S-a întors la lucru numai de zece zile. Mă întreb de ce nu s-a pensionat. Are 61 de ani și un infarct. Îl privesc din nou. Toate gesturile îi sînt vertebrale de vechi obișnuințe, de ritmuri de o viață implantate în structura fiecărei zile. Stabilim o întrevvedere pentru după-amiază, după program. E ora 9 dimineața. Ne luăm rămas bun. Mă întreabă dată am mîncat...

După-amiază. Același decor, mai puțin oamenii. Îl rog să-mi povestească de-a fir-a-păr totul. „Așa a fost. Cum am scris în scrisoare”. Se oprește. Parcă blocat. Apoi, în mod evident, filmul începe să se deruleze. I se pare mai puțin fantastic că noi doi stăm acum de vorbă, că el trăiește, că faptul că niște oameni au putut face asta: medicii de la Miercurea Ciuc. „Păi cum a fost? Eram la băi. Cu soția. Ne ducem mereu la Tușnad. Eu n-am avut nimic niciodată cu inima. Ne plimbam, era vreme bună la Tușnad. Asta făceam toată ziua: ne plimbam. După vreo săptămînă, simt dureri pe trahee. Era suportabil. N-am spus nimic soției. Mă gîndeam că-i un fleac. Spre seară durerile s-au întesit groznic și s-au întins spre stînga. Devenise de nesuportat. A trebuit să-i spun. M-a consultat medicul stațiunii. Cum îl chema? Uite că asta nu mai țin minte. Îmi era deja destul de rău... Dar cum de nu mai țin minte?... A zis că trebuie să fiu dus de urgență la Spitalul din Miercurea Ciuc. Salvarea din Tușnad nu putea pleca. Nu avea combustibil. S-a dat telefon și într-o jumătate de ceas a venit o mașină de la Miercurea Ciuc. „Eram deja în comă. Pe soție n-au lăsat-o să vină. Eu zic că a fost bine așa. Dar greu. Și pentru mine și pentru ea. Mai ales pentru ea. Toată noaptea aceea — era joi spre vineri — doctorul Jakab Kálmán a stat lângă mine. Stătea pe un scaunel, uite-așa, mic, lângă patul meu”. Se gîndește. Își amintește în tăcere. „Îl simțeam că e lângă mine. Au-

zeam totul, dar nu vedeam și nu puteam vorbi. Dimineața la 5 mi-a fost un pic mai bine. Atunci l-am văzut pe domnul doctor tot acolo, pe scaunel. Moțala. Săracu...” A stat la Miercurea Ciuc cinci săptămîni. „Știți cum e. Au trebuit să mă spele, nu puteam să mă mișc deloc. Oricît de bolnav ai fi, tot ți-e jenă. Dar infirmierele acelea — am scris de ele în scrisoare. Lajos Klara și Erdei Viorica — zimbeau mereu, glumeau cu mine. Era foarte frumos în jur. Chiar dacă era spital, să știți că era foarte frumos. Curat, ordine, un fel de palat de sănătate. Că și asta te face bine, să știți. Și personalul are acolo așa niște uniforme frumoase! Pe grade. Doctorii într-un fel, infirmierele în altul, asistentele alt fel, bucătăresele poartă mînuși albe și uniforme cu picățele albastre... Asistenta Karacsny Margit a fost mereu lângă mine. Ce să vă mai spun, oameni minunați. Ajunsesem să mă întreb de ce se ocupau așa de bine de mine. Știți și dumneavoastră, ne-am cam obișnuit să credem că la spital, fără bani, fără un cadou nu se uită nimeni la tine”.

Îl întreb la ce s-a mai gîndit în tot timpul acela. „Vreți să știți dacă mi-a fost frică? Toată lumea mă întreabă asta. Nu prea. Nu era frică. Am 61 de ani. Copiii, că am trei, doi băieți și o fată, au făcut toți facultate, sînt la casele lor. Eram consolată într-un fel. Am zis așa: dacă e, e, dacă nu, nu. A fost ca un dar faptul că am trăit. Dar mi-era milă de soție, că venea de două ori pe zi cu trenul de la Tușnad să se intereseze de mine. Și de băieți. Au stat două săptămîni la hotel ca să fie aproape de mine. La ce să mă gîndesc? La fel și fel de lucruri. Dar eram liniștit”. Îmi povestește cealaltă întîlnire a sa cu moartea. Era ofițer la sfîrșitul războiului. Avea 23 de ani. A luat parte la luptele de la Băneasa-Otopeni. „Atunci eram tînăr, aveam putere să ocoleșc moartea. Dar acum nu m-aș fi descurcat singur. Am avut eu și acum o voință în mine, dar nu neapărat ca să trăiesc, ci ca să nu-i sperii pe ai mei. După vreo cinci zile de la infarct, m-am ridicat din pat și m-am dus să dau telefon la fițea, să-i spun că n-am nimic. M-a crezut ea săraca și nu prea. După aceea însă, era să mor. Ce să fac? Ce vină avea fata?...”. Fițea are 25 de ani. A terminat facultatea și curînd se va căsători. Îl întreb dacă are nepoți. „Am. Un băiat și o fițea. De la băieții mei”. Aici se oprește și i se umplu ochii de lacrimi. Omul acesta vorbește mult mai mult înăuntrul lui. Știe bine ce puțin contează totuși vorbele.

E obosit. Își duce tot mai des mîna la piept. Înțeleg că trebuie să încheiem. Abia acum observ că în încăpere e deja întuneric. De pe coridor se aud frînturi de dialog în ungurește. „Știți ungurește?” „Înțeleg aproape tot, dar nu prea vorbesc bine. Eu sînt dobrogean de loc. Am venit aici după soție. Ea e bihoreană. Dar înțeleg ungurește. Uite, de pildă, la spital, cînd îmi era rău de tot am auzit c-a spus: mai are cam vreo patruzeci de minute. Atunci m-am cam speriat... Dar copiii mei vorbesc perfect ungurește. Unul a făcut chiar facultatea de limba maghiară. Are două facultăți, engleza și maghiara”. I se pare normal. Doar trăiește aici de 35 de ani.

La Miercurea Ciuc, într-un spital de elită, niște oameni de elită l-au făcut bine pe Jecu Gheorghe, l-au spălat, l-au încurajat, l-au hrănit. Un medic, Meșter Zoltan, l-a condus în salvare pînă la Oradea, deși nu era obligat s-o facă. Dar i s-a părut normal. De ce? Fiindcă așa era omenesc. Și el era om. Amîndoi erau oameni.

Dacă ne uităm bine, lângă patul unde un om se agață cu disperare de viață se află întotdeauna o strungă a omeniei. Treccem prin ea numai dacă sîntem cu adevărat oameni. Parola poate fi spusă în oricare din limbile pămîntului.

TANIA RADU ■

Un bolnav ideal

Marginea Ciucului, cu dealuri goale care încep de la scările ultimelor blocuri. Duminică. Este opt și jumătate dimineața, se aude doar lătrat de ciini și gîiță înversunat de porci. Ger moale, plăcut și calm de vremuri bune. Spitalul se vede de departe, și aproape de peste tot, cam cum se întimplă cu cabana Babele, o tot vezi, tot urci și nu mai ajungi. Lîngă el, turnul de apă care aduce cu turnul de control de la Aeroportul Băneasa și care face ca aici apa să nu fie o problemă. La poartă, ca în operele lui Kálmán, un om zdravăn, cu obrajii rumeni, mustăți și cizme. Mă ascultă atent. Nu știu exact ce înțelege de la mine, dar vorbindu-i prin telefon cuiva de la camera de gardă, disting cuvîntul control. Îi fac semn cu un ziar că nu e vorba de așa ceva. După ce termină cu telefonul îi repez că nu controlez pe nimeni. Sînt de la revista Flacăra și îl caut pe doctorul Jakab Kálmán. Se luminează la față: adică un control! Mă las păgubaș și mă îndrept în direcția arătată, spre camera de gardă. Aici o iau de la început. Scot și revista, care, pînă azi, nu sosise la Miercurea Ciuc. Gheorghe Jecu e cunoscut la camera de gardă ca unul de-ai casei. Janoš Doczy, un băiat blond, care a făcut armata la București, arată spre șoferul salvării: el l-a dus pe Jecu baci acasă, la Oradea. Dar doctorul Jakab este acasă, la 10 ore contravizitat. N-am răbdare. Janoš îmi face legătura la telefon. Nu-i spun despre ce e vorba. Îmi ocrotesc surpriza, micul secret, pentru că mă energheză regia. Omul se montează, își pregătește fraza etc. E stupid și te chinuiești să afli de ce și-a făcut cineva datoria. Datoria se împlineste sau nu. Ce sper, așadar, să-mi spună doctorul Jakab despre zilele și nopțile în care a fost salvat Jecu? E important?

Sînt în biroul doctorului. O încăpere de doi pe doi și ceva. Un pat, o bibliotecă înaltă lîngă ușă, un birou și deasupra lui, fotografia cunoscutului cardiolog prof. dr. Constantin Iliescu, de la Ascar, cu dedicația: dr. Jakab Kálmán, cu stîmă și respect... Asistentul Ferenc Sipos încearcă să-mi umple vremea: Jecu baci a venit la noi astă vară, la 22 iunie, noaptea. Tușnadul ne chemase. La 23,40 era în spital. La Oradea a plecat tot cu salvarea noastră însoțit de doctorul Zoltan Mester care lucrează acum la O-dorheiu Secuiesc”.

Margit Karacsny își frămîntă mîinile și stă de parcă e filmată. Îmi spune cum își înțeleg ei datoria, știu că așa stau lucrurile, cum le povestește, dar cuvintele sînt plate, ca un text învățat pe dinafară. Nu mai notez. O întreb de familie, de munca soțului ei, de copii. „Tovarășul Jecu era un om tare bun și ascultător, zice. Cu inima se suferă repede. Și tata a fost bolnav, cu inima, cu stomacul. L-am păzit cum îmi păzesc bolnavii, la spital. E frumos la secția noastră, dar e și greu, nu greu dar sînt bolnavi grav. Au nevoie de liniște multă și de o vorbă bună, pe lîngă medicamente. Eu le spun să stea cuminți, să nu se gîndească la necazuri, că se fac bine. E drept, nu e ușor să nu te gîndești la necazuri, dar încerc să-i mai scot din gîndurile lor. Vara pleacă în concediu, la Băile Tușnad, și ajung la noi. Nu toți, asta ar mai lipsi, dar sînt destui”.

Pe geam, spre nord, se văd brazi tineri, abia plantați. Un început de parc. Peste cîțiva ani va apăra spitalul de vîntul dinspre apus. Deocamdată, clădirea din beton și sticlă, cocoțată aici parcă să vegheze orașul, nu se poate

apăra de vînt. Înăuntru e cald și liniște. La camera de gardă nu s-a înregistrat decât o hepatită. Janoš Doczy zice că e bine așa, înseamnă că îi este omului bine acasă și are timp de ale lui. „Vara e multă aglomerație. Cum spunea și Margit, unii, din concediu la Tușnad, ajung la noi. Nu de mult, a plecat acasă un bucareștean. Eu l-am luat cu salvarea de la Tușnad. Cînd am ajuns acolo, soția îl îmbrăca. Era nostim: omul striga că se sufocă, iar nevastă-sa îi strîngea cravata la gît, ca să arate ca lumea la spital...”

Intră doctorul Kálmán Jakab. Înalt, voinic. Își stăpînește curiozitatea. Îi arată revista. Ne-a făcut-o, exclamă amuzat. Îi spun că în acest moment, la Oradea, colega mea Tania Radu stă de vorbă cu Gheorghe Jecu despre spitalul județean și echipa de la cardiologie care l-a îngrijit pe el. Pare incintat și prins de idee: „atunci să nu rămînem în urmă. Jecu a venit în stare gravă: infarct miocardic acut cu fenomene de insuficiență ventriculară stînga, cardiopatie ischemică. Stațiunea Tușnad are un profil cardiovascular și totuși unii dintre oaspeții săi ajung și la noi. Nu numai români, ci și străini. Nu aerul și tratamentul le fac rău, ci împrejurările. Cară bagaje, au citit în ziare că mișcarea este bună pentru cardiaci, și ei se agită prea mult. Dacă lipsa de mișcare ar fi cauza infarctului, lucrurile ar fi simple de rezolvat. Este vorba de mișcarea relaxată și sub control medical. Asta da. Jecu avea și o tulburare de ritm. După internare a urmat o perioadă bună. Apoi s-au declanșat o angină pectorală și o stare de colaps. Mi s-a telefonat acasă. Am rămas toată noaptea cu el fiindcă mi-era frică de un stop. Intre timp sunase și cineva de la Oradea, pare-mi-se că de la Direcția sanitară, cu rugămintea să fim atenți cu el. Era prea tîrziu: fusesem deja atenți...”

După cum se vede, datoria n-are nimic spectaculos în ea. Boala secolului este la fel de agresivă la Miercurea Ciuc, aproape de polul românesc al frigului, ca și aiurea. În 1960, cînd se aranjase în părțile locului, doctorul Jakab internase două „infarcturi”, în 1982, a internat peste 80. Iernile aici se bucură și de echipa de hochei, și de patinaj, dar și de -30, -35 de grade. Oamenii mîncîncă zdravăn, mai ales grăsimi, și beau la fel. „Sîntem doi medici la cardiologie, restul pînă la 22, cadre medii. Avem 50 de paturi și păstrăm doar cazurile grave, celelalte mergînd la interne. Saloanele de reanimare au la fiecare pat sonerie, oxigen și posibilități de aspirație, dar un singur aparat de monitorizare. Spitalul acesta construit într-un timp care cred că reprezintă un record mondial în materie, numai un an de zile, este, ca să zic așa, darul pe care secretarul general al partidului l-a făcut locuitorilor județului Harghita. În 1971, și a fost inaugurat în prezența domniei sale...”

Ca în Agatha Christie, Pe Viorica Erdei, colegii ei au găsit-o acasă. A adus-o soțul la spital, deși mașina lor n-avea voie să circule în duminica asta. „A lăsat-o între blocuri. Dacă-i vorba de Jecu baci, mi-aduc ușor aminte. Am stat mult cu el. Știți, starea bolnavului se poate schimba de la un moment la altul și asta îl poate speria. Trebuie să te apropii de bolnav. Afli multe, afli și ce nu spune la vizită, de emoție. Așa îl ajuți și pe bolnav și pe medic”. Urmărirea continuă. La Klara Lajos am ajuns tîrziu. Stă în partea cealaltă a orașului. Casă de gospodar, cu toate rînduite de mîna pricepută. Auzind de Flacăra s-a liniștit repede, știind că n-a făcut nimic rău. „Secția noastră nu e obișnuită cu reclamațiile. Nu ne reclamăm nici măcar între noi. La cardiologie, zice ea, bolnavii sînt legați de pat și au nevoie de multe. Ei sînt ascultători, fiindcă asta e obligația lor. Eu îi conving să fie așa și îi ascult, fiindcă asta e obligația mea. Jecu baci era disciplinat și ascultător, un bolnav ideal”.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Onorată
instanță
a moralei

Pedeapsă exemplară pentru TOȚI vinovații

• Atmosfera de confuzii și incitarea incepe de la conducere. Prea multe ocolișuri pentru o palmă de adevăr •

Este scrisoarea unor tineri. Șapte din ei sînt colegi în aceeași clasă, a XI-a, la un liceu bucureștean, iar al optulea este student și a absolvit ca doi ani în urmă tot acest liceu. „Cu o lună mai înainte făcuserăm o excursie la munte, o zi în treagă. Aerul ozonat ne-a eliberat de apăsarea orașului și a fost minunat. Duminică 13 noiembrie am vrut să repetăm aceea bucurie. De această dată, am ales traseul Bănești-Babele-Peștera-Babele-Bușteni. De la Babele la Peștera am coborît pe jos. Ninge și ne simțeam tineri, ne simțeam liberi, nu făceam rău nimănui. Am urcat cu telecabina înapoi la Babele, pentru că erau cițiva foarte obosiți. Nu am protestat cînd cel ce ne-a vîndut bilete la Peștera nu ne-a mai dat și restul. La Babele ne-am încălzit cu un nes fierbinte, la barul stației de telecabina. Curios, erau acolo și cei ce asigurau securitatea celor din interiorul telecabinei, iar ei se încălzeau cu alt combustibil. După ce am așteptat la un rînd îngrozitor, am reușit să ne urcăm în telecabina care cobora la Bușteni. Eram obosiți, însă se menținea atmosfera de veselie a întregii noastre duminici și eram siguri că va rămîne o zi splendidă, de neuitat. În cabină, la un moment dat, unul din cei trei însoțitori s-a răstit la noi să facem liniște. Am tăcut un moment, apoi gumele și tinerețea au biruit, unul a lansat o poantă, ceilalți au pufnit în ris. În acel moment, același însoțitor s-a răstit din nou și, dîndu-i pe ceilalți la o parte, a venit spre Smaranda care rîsesse de asemenea și a lovit-o peste față. Toți am împietrit. Romeo și-a îndreptat privirea spre cel care lovisse și a întrebat plin de uimire: „De ce ai lovit-o?“. Atît. „Tu ce vrei, bă?“. A zis însoțitorul, apoi și-a repezit pumnul în obrazul lui Romeo. Acesta l-a primit în plin, fără să cricenească, fără să riposteze. L-a privit în continuare pe cel ce îl lovisse. „La uite-l, bă, cum se uită la mine... dumnezeii mă-sii!“ a înjurat acela și a dat din nou. Tot cu pumnul, tot în față, cu o agresivitate vădită. Romeo a schițat o mișcare de apărare. Atunci încă unul din cei trei s-a repezit și l-a lovit, și tot în față. Cel care începuse se monta din ce în ce mai mult. L-a lovit pe Romeo din nou... Era satisfăcut. „Fîr-ar al dracului să fie, stai aici să le asigur securitatea, să-l plimbi 23 de ore din 24 și nu înțeleg să faci liniște!“ „Nu vezi bă, a comentat celălalt, că numai prin intimidare merge?“. Și au sfîrșit într-un hohot de ris. Cum adică ne asigură securitatea? El ne-o asigură, în stare de ebrietate, după păhărelele de sus de la bar? Am coborît la Bușteni striviți de rușine, de durere, de umilință.

Luni, 21 noiembrie a.c., la întreprinderea de agrement și producție industrială pentru turism din București întreb de tovarășul director. La poartă mi se spune că nu se află în unitate, să vorbesc, eventual, cu altcineva. La secretariat, încăperea situată între biroul directorului și al inginerului șef, după ce mă legitimez, sînt asigurat că tovarășul director nu este aici fiindcă se află în concediu, dar pot vorbi cu tovarășul inginer șef. Secretara intră la acesta să mă anunțe, dar lese, traversează încăperea, intră în biroul directorului, o aud vorbind cu voce scăzută, apoi mă poartă. În birou este un singur bărbat. Da, se prezintă — un pic stingherit de penibilul situației cu care a fost pus la curent — însuși directorul Păunescu Dumitru. Mă asigură că este în concediu... Vine și inginerul șef Iulian Dragomir. Nu se cunoaște nimic despre incidentul relatat. Tovarășul director n-are nici un dubiu: cabina circula cu un singur însoțitor, hotărît nu cu mai mulți. Îmi spune: „Insoțitorul are grijă să nu se miste oamenii în cabină, să nu se facă balans. Peșterne de aici s-o fi pornit vreo chestiune. Dar, de aici pînă la a-i bate...“ Telefonază la Secția de transport pe cablu din Brașov, căreia i se subordonează direct cei de la Bușteni. Nu se știe nimic nici acolo. Il sună, apoi, la Bușteni pe Corcodel, șeful cabinelor cu prociua. Habar n-are. „Înseamnă că n-a fost ceva de ordin mare deosebit“, conchide omul ce se află în concediu, cu aceeași directorială ambiguitate. I-a spus lui Corcodel să afle ce s-a întimplat și să comunice miine dimineață. Sînt rugat să primesc miine la ora zece un telefon la redacție de la tovarășul inginer șef, care îmi va spune ce va comunica acest Corcodel. Corcodel și mai cum? Corcodel Ion, îmi răspund ambii interlocutori.

Marți, 22 noiembrie, la ora cînd ar fi trebuit să mi se telefoneze la redacție, intru la secretara directorului, cea cu nostimada de ieri. Nu, nu trebuie să-mi fac griji, n-are nici o șfială pentru momentul penibil în care m-a pofșit la directorul despre care cu cîteva clipe înainte aproape jurase că nu e acolo. Mă introduce la inginerul șef. Nu, nu m-a sunat încă, pentru că tocmai își la micul dejun. Cum un șef cu gura plină nu vorbește mai în voie decît un subaltern care mestecă, omul îmi face semn, cu dezinvoltură, să mă așez. Termină treaba și își taprinde radios o fîgară sub așfîl mare pe care scrie „Vă rugăm nu fumați!“ Apoi îmi spune:

„Șeful de instalație Ion Corcodel mi-a comunicat la telefon că însoțitorul de cabină era Tomuleț Cornel. Zice că un grup de elevi era mai vesel. Au încercat să danseze și s-au plecat (? — n.n.) spre partea dinspre Bușteni să vadă orașul. Insoțitorul s-a dus la aia să-i liniștească. Acolo a apărut o discuție și, l-a dat o palmă unui băiat. Pe urmă s-a întors înapoi, a luat telefonul și a cerut să se reducă viteza, că începuse să se balanseze, și cabina a mers încet pînă la stația de coborîre. Corcodel a luat notă explicativă lui Tomuleț și la încă doi însoțitori, adică nu însoțitori, că nu era decît un însoțitor, că nu e voie să fie decît unul, la doi buștenari pe care îi cunoștea și i-a adus și care au declarat exact ce a declarat însoțitorul de cabină. Datorită că așa (Tomuleț Cornel — n.n.) și-a părăsit postul de la telefon și comportarea care a avut-o a fost penalizată cu zece la sută. Adică l-a cerut penalizarea. Și nu va mai lucra ca însoțitor pe telecabina.“ Cuvintele și „gramatica“ aparțin strict inginerului șef Iulian Dragomir. În continuare, dîndu-i reia, ca să sublinieze, greșelile făcute de acel singur însoțitor de cabină care părăsise telefonul și așa, lucru interzis cu desăvîrșire. Nici un cuvînt însă despre faptul că a lovit pe cineva, că a lovit un pasager minor, iar fapta a comis-o în timpul serviciului. Dar lovirea aceea cum vi se pare? Întreb. Tresare, de parcă l-ar fi suflat cineva începutul unui pasaj pe care îl sîrise din rol. „Asta e cel mai grav lucru, în primul rînd asta“. Prim, nimic de zis... Ca să n-am dubii, Iulian Dragomir devine aproape sever cînd rostește „Noi trebuie să fim foarte amabili acolo față de public. Asta e prima, a doua — să ne meargă instalațiile, să nu avem necazuri!“

De la I.A.P.I.T. merg direct la liceul unde îl găsesc pe cei șapte elevi. Sînt șase fete și un băiat, dintr-o XI-a A. Împreună cu directorul adjunct al liceului îl rugăm să relateze în scris doar ce s-a petrecut în telecabina. Repetă ceea ce conținea scrisoarea trimisă redacției. Îmi notez numărul de telefon al lui Gheorghe R., studentul căruia ceilalți îl zic Gigi. În aceeași zi reușesc să stau de vorbă și cu acesta, acasă la el, unde mă primește împreună cu tatăl său. Nu știe cu cine am mai vorbit și ce mi s-a mai relatat. Îmi povestește același lucru ca și ceilalți șapte. Precizează că toți trei însoțitorii duhneau a alcool.

Miercuri, 23 noiembrie, la ora 8 intru la procurorul șef al județului Prahova, tovarășul Dumitru Cosma, care ascultă în rezumat esențialul informațiilor pe care le am pînă în acest moment. Îmi spune că articolul 250 din codul penal precizează limitele pedepșelor și amenziilor într-un caz ca acesta pentru folosirea de expresii jignitoare în timpul serviciului ca și pentru lovire sau alte violențe. Voi merge la Bușteni cu procurorul Ion Cuculescu din Procuratura județeană. Tovarășul procuror șef precizează: „Facem azi prima cercetare. Dacă se confirmă o infracțiune prevăzută de articolul 250 cod penal, vom face toate cercetările legale prin Procuratura locală Cimpina, de care ține localitatea Bușteni!“

La stația de telecabină, de lângă superbul hotel Silva, stăm de vorbă, mai întii, cu șeful zonei Bușteni-Peștera — cum se recomandă — electricianul Corcodel căruia putem, în fine, să-i scriem și prenumele adevărat, pentru că nu l-a chemat niciodată Ion, cum știau directorul și inginerul șef de la întreprindere, el este Gheorghe Corcodel și atît. Ne arată trei declarații luate lui Tomuleț Cornel, cel ce era adevăratul însoțitor al telecabinei în care s-a produs incidentul și de la alți doi colegi ai acestuia care lucraseră în acea duminică de 13 noiembrie pe linia Babele-Peștera, unul, Gheorghe Buciu, însoțitor de telecabina, iar Gheorghe Bambarac, mecanic. Aceștia doi își terminaseră ziua de lucru și se întorceau acasă, ca pasageri. Numai că nu s-au comportat ca simpli pasageri. Gheorghe Corcodel ne spune că n-a făcut încă propunerea de sancționare a lui Tomuleț, o s-o facă zilele viitoare, dar a dispus ca el să nu mai fie însoțitor de cabină. O să întocmească un referat. Dar sesizarea era exagerată, așa a înțeles, fiindcă l-a spus tovarășul director la telefon că se pretinde că au fost bătuți 13 tineri, or nu-i adevărat. Numai că nu este adevărat nici că l-ar fi spus directorul lui așa ceva: eram alături cînd l-a telefonat. De unde, și cu ce scop introduce el în discuție acest amănunt distorsionant? În loc de explicație oferă niște bilbițeli din care nu se înțelege chiar nimic. Mai notăm că martorii nu erau niște buștenari, simpli pasageri, cum i se spusese inginerului șef, ci colegi ai lui Tomuleț. Acum se înțelege de ce tinerii au trîșit cu impresia că sînt trei însoțitori de telecabina. Și se mai înțelege și cele declarate de el. Nici unul nu l-a văzut pe Tomuleț, lovind pe cineva. Doar el, Tomuleț, reține vag acest lucru. Cele trei declarații se vede bine că încearcă să răsucescă vorbele în așa fel ca vina huliganului să apară cît se poate de mic-

șorată. Iată ce scrisese în declarația din 22 noiembrie Tomuleț Cornel: „Avînd funcția de însoțitor pe cabina nr. 1, la una din cursele efectuate la coborîre, am solicitat insistent să se păstreze liniștea în cabină în număr de rînduri, pentru a putea urmări eventualele perturbări ce ar putea apărea pe traseu. Într-un colț al cabinei era un grup de turiști care excelau prin modul de a perturba liniștea. Am plecat de lângă ușă spre ei să observ mai bine (? n.n.) cine întreține atmosfera de dezordine și gălăgie, să-mi pot da seama dacă sînt persoane în stare de ebrietate, dacă îi este rău cuiu sau dacă există vreun conflict între turiști și să încerc să-i conving să facă liniște deoarece din locul de unde eram eu nu se putea vedea în colțul acela fiind aproape întineric în cabină. Cînd am ajuns în mijlocul lor, nu știu dacă și-au dat seama cine sînt, cu toate că purtam ecuson, cițiva dintre ei m-au tras mai în mijlocul lor, din acest moment mă puteam aștepta la alte persoane rău intenționate s-au (ortografia originalului, n.n.) nu, să-mi acționeze vreun dispozitiv de siguranță, sau să umele la ușă și m-am forțat să ies dintre ei, deoarece plecaserăm de lângă ușă pe care o supravegheam. În această situație l-am lovit pe unul dintre ei, nu știu pe care și m-am retras spre ușă unde este și telefonul cu intenția de a telefona jos“. În plus față de declarațiile luate de Gheorghe Corcodel, ni se mai relatează: Gheorghe Buciu: (are 28 de ani, ca și Bambarac): „Din personal mai eram eu și Bambarac în cabină, cu Tomuleț. Între elevii aceia era o fată cu fața la geam. Ea dădea tonul. Tomuleț face «măi fată, tu ești cu tonul aici», și s-a dus spre el. Spre ea. (Eu am rămas la ușă, Bambarac a telefonat. S-a făcut un cerc în jurul lui. N-am văzut nimic. Nu s-a plîns nimeni la coborîre. Eu lucrez aici de o lună și mereu mi s-a atras atenția că sînt și turiști răi, așa că eram cu ochii la ușă, la frînă că se pot întimpla multe. Erau 28 de pasageri.“

Pe drum spre Ploiești, tovarășul procuror Cuculescu îmi spune că ar fi important dacă am ști ce spun ceilalți tineri, fiindcă mereu ni se spusese că mai era un grup de elevi; altul decît al celor care îl infuriaseră pe Tomuleț. Îmi aduc aminte că azi noapte, cînd atent cele scrise de copiii din București, am remarcat că o fată menționa că ea cunoaște pe cineva din al doilea grup. Îi spun tovarășului procuror că s-ar putea să găsesc pe cineva și dintre aceia. Mă roagă și insistă ca, în acest caz, să-i telefonez tovarășului procuror șef.

Vineri, 25 noiembrie. Unul din băieții din al doilea grup se numește Sorin, e în clasa a XII-a la alt liceu și se pregătește pentru A.S.E. Nu-și poate explica faptul că am dat de el. Confirmă și repetă cele spuse de grupul celor loviți. Îmi dă numele și telefoanele mai multora din grupul lui. Erau zece. Precizează: După ce a lovit-o pe fată, pe băiatul care n-a făcut altceva decît a întrebat de ce dă, l-a lovit fără milă. Cu pumnul. În timp ce îl lovea, încă unul din ei a sărit și a dat în băiat. Al treilea a dat telefon. Apoi, agresorul s-a amuzat cu colegii lui. „Numai așa se poate face liniște“. Pe urmă povestea vesel, să audă și alții, împrejurări în care lovisse alte persoane prin oraș, nu spunea unde, dar se grăzăvea că a mai lovit și pe alții. Dar gălăgie mare nu era. Era exact ca în cabina cealaltă cu care urcasem la Babele. Insoțitorul acela nu s-a supărat, a fost chiar amabil cu noi. Dintre cei care au lovit, parcă mai mult cel care a lovit al doilea era mai marcat de băutură.

Sîmbătă, 26 noiembrie, un coleg al lui Sorin V. vine în redacție să-mi relateze și el povestea. „Insoțitorul s-a repezit cu mîna în pîrul acele fete care ridea și pe urmă i-a tras o palmă. Băiatul lovit avea, la coborîre, ochii roșii și fața umflată. De la urcare s-au purtat urf însoțitorii. Noi cîntam «Să fie pace în lume» iar ei făceau glume triviale la adresa fetelor în general!“

Luni, 28 noiembrie, stau de vorbă

cu Viorel I. acasă la el, în prezența mamei acestuia, Băiatul are 18 ani, a terminat liceul și e muncitor. Îmi spune: „Fetele din grupul celălalt erau foarte vesele. Le-a zis să tacă. Nu era gălăgie ca să nu se poată vorbi la telefon. A și sunat telefonul și a vorbit cu cei de sus, de la Babele. Dar iar a țipat la el. Și ce atrăgea atenția era tonul golănesc, nu știu cum să explic, al însoțitorilor. Pe băiat l-a luat într-o serie de pumni și de palme încît jos la coborîre, acesta avea fața foarte roșie și aproape că tremura vizibil. Noi eram zece. Ceilalți erau vreo opt. Mai erau trei persoane ceva mai în vîrstă. Dar vorbea urf însoțitorul. Fetei pe care a lovit-o, i-a zis «Ce faci, fă creață». În drum spre gară am auzit fetele din celălalt grup spunînd că i-au văzut la Babele consumînd alcool. Una din fete nu se mai putea opri din plîns spre gară, plîngea în hohote. Cineva, parcă ea, și-a cerut scuze în cabină, nu pentru că ar fi avut vreo vină, dar ca să nu-i mai lovească. Eram suspendați de un fir. După ce l-a bătut, însoțitorul ne-a strigat: «N-ai văzut plăcuța unde scrie Păstrați liniștea!?». Și cînd am urcat era veselle, nu era gălăgie mai mare, dar însoțitorul acela era amabil. La ieșirea din cabină l-am și salutat.“

Tomuleț Cornel era cel mai tînăr dintre cei trei. El are 24 de ani, colegii lui au 28. Unul din ei l-a sorșit în agresiune, celălalt nu l-a împiedicat. Acum încearcă să-l scape, încercînd în același timp să nu se vadă poziția reală și contribuția lor la comiterea infracțiunii. Întrebat cînd s-a făcut liniștea cerută de el, Tomuleț ne-a spus că tinerii s-au cumințit „imediat ce au auzit că se telefonează jos și au văzut că se micșorează viteza de deplasare a cabinei“. Deci el avea mijloace de a obține efectul dorit fără să dea cu pumnul.

Reacția de pasivitate de la întreprinderea din București o înțelegem, avînd în vedere atmosfera pe care am găsit-o acolo. Vorbe prea frumoase se spun acolo prea ușor dar faptele sînt uneori penibile, altele înlocuite cu vorbe. Gheorghe Corcodel le spune oamenilor lui că turistii sînt răi, să se ferească de ei. Pentru ce atitudinii și faptele își pregătește ei astfel oamenii, prin asemenea grațioase „instrucțiuni“? La ce să te aștepti, în aceste condiții de la oamenii lui? Pentru că el uită să le spună și să-i învețe să se comporte amabil și să nu dea cu pumnul. Inșuși faptul că îi pregătește pentru un fel de confruntare cu pasagerii, nu pentru a fi, cu amabilitate, la dispoziția lor, arată fără umbre acest lucru. Unu sau doi au lovit cu pumnul, dar toți se apără pentru că ei știu că toți se aseamănă. Nici unul din ei nu este de fapt un adevărat martor, ci încă un vinovat. Vinovat în altă măsură, atît! Oamenii lui Corcodel nu știu sau nu vor să procedeze corect pentru a face liniște, dacă e nevoie. Ei se poartă ca niște stăpîni al utilajelor. Devin brutali cînd se simt tari, în fața unor copii. Devin sperioși și solidari cînd se află ce fac. Și, dincolo de aspectul penal al faptelor discutate, există o față a lucrurilor pe care nu procuratura trebuie s-o disce. Erau loviți niște adolescenți. Pentru că erau veseli. Pentru că rideau. Cine îl lovea? Cel ce trebuia să le asigure inclusiv plăcerea aceluia drum. Lovea cu pumnul în timpul serviciului!!! Și au fost loviți doi. De umilit însă au fost umiliți toți! Cel ce lovea profita de starea particulară de retractilitate pe care o creează situația de a te afla într-o telecabina care se deplasează deasupra unui hău. Psihologic, de la această stare nu erau excepționali decît lucrătorii de la cabluri, obișnuiți cu aceasta, telecabina fiind pentru doi dintre ei locul de muncă. Șocul psihic înregistrat și de cei ce n-au fost loviți nu se poate șterge cu amabilități viitoare. Și astfel de șocuri înregistrate în adolescență au puterea cea mai mare de a coroda psihicul, de a înmagazina în subconștient încărcături explozive în stare latentă. Nu se pot inventa pretexte și nu există motive care să subțieze vina pentru clipele de umilire a unui copil, oricît fărîșeam s-ar consuma la coafarea răutății.

DORIN GHERGHINESCU ■

P. S. La o lună de la producerea incidentului, marți 13 decembrie a.c., telefonez la I.A.P.I.T., ca să aflu ce a întreprins conducerea. Mi se spune că tovarășul director lipsește. Aș fi nedrept dacă aș zice că mă mai mir. Îl găsesc însă pe inginerul șef Iulian Dragomir. „Măsură? Păi, cele pe care vi le-am spus atunc“. Cum apreciați dumneavoastră, îl întreb, aceste măsuri, față de gravitatea faptelor? „Păi, știți, dacă am fi avut noi o reclamație scrisă, ar fi fost altfel discuția. Așa... Dar din declarațiile celor doi martori, adică ale celor doi pasageri, care erau din afara grupului elevilor cu

incidentul, relese că lucrurile stau exact așa cum a spus însoțitorul telecabinei, Tomuleț“. Deci și acum, la întreprindere domnește aceeași tulburată confuzie. După trei săptămîni!! Nu s-a aflat nici măcar „amănuntul“ că acei doi „martori“ nu erau deloc simpli pasageri, ci sînt tocmai colegii lui Tomuleț, adică exact ceilalți doi implicați în brutalitățile comise. Confuzia nu era, deci, nici întîmplătoare, nici momentană. Este pur și simplu o confuzie cultivată, o confuzie de atmosferă, o confuzie imanentă. O confuzie care lămurește totul la întrebarea: cum a fost posibil?

Nimeni nu e singur pe pământ

De la una
la alta

● Cazul Giorgetei Scutariu se cuvine grabnic reanalizat ● Cine îl împiedică pe Cornel Ștef să iasă din casă? ●

Examen cu bucluc

Pe data de 4 iulie 1983 se desfășura, în amfiteatrul II A al Facultății de matematică din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, examenul oral în cadrul sesiunii din vară. În sală era prezent anul II, secția informatică-seral, iar obiectul de examen era „Ecuatii diferențiale și cu derivate parțiale”. Obiectul era dificil pentru că materia este complexă. Din 33 de studenți căzuseră până la acea oră 20. Cum se obișnuiește în atari condițiuni, s-au controlat băncile pentru înlăturarea oricărei suspiciuni.

Studenta Scutariu Giorgeta face parte din grupa 1531. Este un an bun și este o grupă bună, ne-au convins cadrele didactice din facultate. Așadar, după ce foile albe i-au fost controlate, a tras biletul și s-a așezat în bancă trecând la rezolvarea lui. Un al doilea aspect important: în timp ce a intrat în amfiteatru, în timp ce și-a tras biletul, în timp ce l-a pregătit și în timp ce a răspuns la tablă, în sală erau colegii ei: Retegan Maria, Nicol Iulia, Riza Constanța, Pintrinjă Mircea, Ștefircă Vasilica și Pop Marișca. Insistăm asupra aspectului deoarece situația studentei Scutariu avea să devină mult mai nenorocită ca a celor 20 de studenți picați la sesiunea din vară.

La tabla de vizavi era o altă colegă. Plingea. Timpul de pregătire a trecut. Studenta Scutariu este invitată la tablă. Desfășoară și dezvoltă primul subiect pe tablă. Din când în când consultă ciorna. La un moment dat, profesorul îi solicită ciornele. Le pune pe catedră. Mai scrie 5-7 minute din exercițiul primei probleme. O ecuație dificilă în care trebuia introdusă formula lemei pentru a merge mai departe. Nu-și aduce aminte imediat formula lemei, deși colegii spun că are o memorie prodigioasă și „recita” pagini întregi de formule pe dinafară. Profesorul insistă să-și aducă aminte de formulă. Preț de alte 7-10 minute, studenta nu reușește să reclădească formula pe tablă, care pe ciornă era scrisă corect. Solicită profesorului să treacă la subiectul II și să revină ulterior la subiectul întâi. Nu i se acordă această minimă favoare. Nu este trimisă nici în bancă să-și revină. Profesorul o amenință în fața grupei de studenți de la examen că dacă nu-și aduce aminte de formula lemei, va fi exmatriculată pentru fraudă! Acestea sînt datele problemei. Apoi, profesorul l-a întocmit pe loc un referat, pe care

asistentul l-a dus la secretariat. Aceasta era pe 4 iulie. În 5 iulie studenta Scutariu era discutată în Biroul Consiliului profesoral și exmatriculată din facultate.

Să precizăm din capul locului subiectul. Este vorba de fraudă? De tentativă de fraudă ori de bănuială de fraudă? Articolul 26 din Regulamentul studentesc se referă la condițiile fraudei și consecințele ei. Studenta Scutariu n-a fost prinsă copiind. Este acuzată că a introdus ciornele fraudulos în examen. Ca prim argument ce ni se aduce este acesta: ciornele conțin în principiu cursul predat. Al doilea argument ar fi că ciornele sînt de nota 10, iar studenta era prea „dependentă” de aceste ciorne. Am xeroxat ciornele și cu trei profesori ieșeni am verificat ciornele. Primul subiect de pe ciornă este tratat de maximum nota 7, iar al doilea de 6. Ciornele de caiet de matematici de 1,10 lei, se apropie doar pînă la un punct de cursul scris pe un caiet de 6 lei. Apar pe ciorne multe greșeli. Chiar formule anapoda și ștersături. Nici formula lemei nu este în întregime corectă. Chiar și în caietul studentesc este greșită formula lemei. Ideea că studenta Scutariu a introdus ciornele fraudulos în examen nu stă în picioare. Ar fi trebuit să-și prepare zece de ciorne, deoarece nu știa ce subiect îi va veni. Să reținem aspectul: puteau fi ascunse într-un loc mai ferit. Ciornele, în schimb, nu prezintă nici o urmă de indoitră!

Illegalitățile comise în cazul Scutariu sînt însă mai multe. I s-a trecut în catalog nota 2 Asta ar fi însemnat că la scris a luat tot nota 2! Paradoxal și incredibil este că teza scrisă a studentei Scutariu a fost rătăcită?! „Mi se pare că a luat nota 3”. Acesta nu este un argument. Nici lucrarea studentului Pintrinjă Mircea nu se găsește. Acesta, în semn de protest față de ilegalitatea comisă, și-a predat carnetul. Profesorul i-a trecut nota globală: 3. La scris a obținut 7. În sistemul nostru de notație, nu știm să existe nota -1, pentru că media generală să bată, totuși, 3! În același regulament se prevede însă ca studentul să fie discutat în Biroul Consiliului profesoral. Nu s-a procedat așa. În același regulament, la paragraful 38, se prevede modul de procedură al aplicării sancțiunii de exmatriculare. Nu s-a ținut cont, așadar, nici de calitățile și comportamentul general al studentei. Prea a fost legată exmatricularea de calitatea profesorului examinator. Dacă se merge cu presupusul, practica dovedește că un emotiv nu este

un hoț. Psihologii explică acest „lapsus”, cu precădere, în momente de tensiune.

Chiar dacă studenta a fost „dependentă” de ciorne, acestea nu sînt motive pentru a acuza de „hoție indubitabilă”. Văzînd că lucrurile se complică, am mers cu cercetările și mai departe. Studenta a făcut progrese reale în ultimul an. Nu este de nota 10. Dar mediile sale sînt de 7 și peste 7. Este o studentă liniștită și sirguincioasă. Aceleași cuvinte unanime de apreciere și de la locul său de muncă. Facem un test cu studentii, colegii săi. Aceste declarații semnate pot sta oricui la dispoziție. Nimeni n-o vede măcar în stare de un astfel de gest, dar mite de săvîrșirea lui! De altminteri, profesorul este într-atît de sever — spun studentii! — încît nu i-ar trece nimănui prin cap să copieze. Iar în acea zi nefastă era din cale afară de nervos. Și nu e prima oară. Profesorul însă este excepțional pregătit. Ne miră însă mult cîtă înțelegere și clemență găsește în atîtea cazuri și cît de îndrîjit este în cazul Scutariu. Nu ne miră în schimb îndrîjirea studentei de a-și apăra dreptatea și demnitatea.

Să fim clari și bine înțelegi: nu ținem sub nici un chip la cei care-și iau examenul prin fraudă! Nu există un rău social mai mare ca acela repercutat în slaba pregătire a cadrelor cu studii superioare. Exigența trebuie să fie maximă și aceeași și în cadrul seraliștilor. Rîin studenții seraliști partidul urmărește un plus de profesionalism și competență la locurile de muncă. Iar acest plus de tehnicitate se reclamă cu prisosință. În cadrul studenților seraliști ieșeni am depistat în schimb multe nereguli și-n primul rînd, mulți care nu lucrează. Ministerul de resort va trebui să intervină de urgență să îndrepte neregulile de la Iași. Pentru soluționarea acestor cazuri de seraliști care nu muncesc nicăieri decît în acte.

Venînd însă vorba de minister, să nu uităm să spunem că inspectorul care s-a ocupat de caz a tratat și dînsul, ca și decanatul, cu superficialitate cazul Scutariu. Prin urmare, solicităm re-examinarea studentei Scutariu Giorgeta de o comisie de profesori din Iași sau din altă parte din țară. Solicităm, de asemenea, reinmatricularea studentei Scutariu Giorgeta în anul III la facultatea de profil din Iași sau la o altă facultate similară din țară. Avem încredere deplină că factorii de resort vor face lumină în cazul studentei Giorgeta Scutariu.

DORIN SALAJAN

Amator de surprize

Nu mică le-a fost uimirea sătenilor din comuna Ion Roată, județul Ialomița, cu cîva timp în urmă, cînd în localitatea lor s-a produs un accident de circulație și cînd victimele — scăpate, de altfel, ca prin minune — se precipitau într-un mod cu totul de neînțeles, transportînd colete voluminoase din autovehicul și ascunzîndu-le prin curțile apropiate!

Misterul acestei comportări ciudate avea să-l dezlege imediat șeful postului de miliție, plutonierul Ion Doroftei, soț la fața locului, ca urmare a sesizării cetățenilor din comună. Ocupanții autoturismului nu erau atît șocați de accidentul provocat de oboseala celui de la volan, cît de ceea ce avea să urmeze în cazul că martorii oculari nu vor păstra tăcerea în legătură cu pachetele ascunse. Și, spre ghinionul lor, nici n-au păstrat-o. Astfel, șeful postului, deși venise în grabă și îngrijorat de soarta eventualelor victime, avea să-și dea repede seama că are de-a face cu un grup de speculanți, care acționau pe „picior mare”, în coletele cu pricina aflîndu-se nu mai puțin de 3080 pachete țigări Kent, procurate ilegal de la Constanța. Drept pentru care a încheiat documentele necesare și i-a reținut pe cei în cauză, în vederea cercetărilor. La rîndul său, locotenentul-major Ioan Velicu, din Miliția județului Ialomița, a stabilit că afacerea cu țigările Kent fusese inițiată de Cristian Neagu, din București. Acesta, cunoscînd că prietenul său Costel Pavel deține o sumă importantă de bani — circa 170 000 lei, i-a propus s-o investească în țigări străine, cîștigul pe care urma să-l realizeze împreună fiind suficient de tentant. Acesta, lăsîndu-se convins de himera unui venit substanțial fără muncă, acceptă propunerea, și împreună, caută un posesor de autoturism, care să-l transporte de la București la Constanța și retur. Îi găsesc amator pe Costache Mocanu, din București, str. Dumbrava Rosie nr. 9 proprietarul autoturismului „Dacia 1300” nr. 10-B-194. S-au înțeles ca la volan să se afle Costel Păun. Acesta posedă permis, dar neavînd autoturism și nici îndemnarea necesară, a intrat cu autovehiculul în pom. Cele 3080 pachete de țigări vor fi confiscate, deci, practic, cei peste 170 000 lei investiți în această afacere duși pe apa Sîmbetei, iar cei în cauză se vor alege cu pedepse penale între 3 ani și 2 ani și 6 luni închisoare.

MIHAI GROZAVU

Casă și curte cu heliport?

În 1971 Domițian Herlea a vîndut cooperativei de credit din Vinerea (jud. Alba) o parte din curte, cea situată spre stradă, casa lui și acareturile rămîind fără ieșire. În mod cert a existat o înțelegere între el și cooperativă pentru că nici un om normal nu ar fi vîndut fără promisiunea că nu va fi ținut închis în curte, fără nici o ieșire la stradă. Și proprietarul a trăit în bună pace cu cooperativa de credit și anii au trecut și pînă la urmă casa a ajuns în proprietatea lui Cornel Ștef, muncitor de nădejde la întreprinderea mecanică din Cugir. Omul locuise la Ohaba, mult mai departe, și a cumpărat casa ca să fie mai aproape de slujbă. A reușit chiar să se mute în ea, dar la o săptămîină cooperativa de credit din comună l-a învîțat minte, i-a tras un zid de beton în dreptul singurei sale ieșiri spre stradă. Să sară zidul pe la vecini, să zboare, să lasă prin grădina și să ocolească pe la Sebeș sau pe la Cugir ca să ajungă în stradă, n-are importanță, dar prin curtea cooperativei să nu treacă pentru că „periclitează siguranța valorilor”. Omul a dat cooperativa în judecată și a cîștigat procesul. Cooperativa a introdus recurs, dar Judecătoria din Alba Iulia i-a dat tot lui Ștef cîștig de cauză pentru simplul motiv că a înțeles un lucru simplu, a avea o ieșire înseamnă a trăi. Cum să-l lase cooperativa să trăiască? Era prea simplu! Pregedintele obțesc al cooperativei de credit, Traian Bura, coleg de unitate cu Cornel Ștef și consătean cu el, de comun acord cu consiliul de conducere, a cerut recurs Tribunalului Suprem. Cum să treacă un om prin curtea prestigioasei instituții care este cooperativa de credit? Dacă el trece ar „stingheri realizarea sarcinilor de plan” (cooperativa împrumută bani, nu cultivă castraveți sau fasole) și-ar periclita valorile depozitate aici. În primul rînd cine-și imaginează că o cooperativă de credit dintr-o comună învîrte milioane face o glumă bună. Și

apoi și băncile care lucrează cu sume fabuloase tot n-au curte și nu au probleme cu planul din cauza celor care trec pe lină clădire. Dar cei din Vinerea vor neapărat să „apere” cooperativa ca lumina ochilor, să nu treacă nici pisica albă prin curtea ei. După ce a pus mina pe teren de la fostul proprietar, cooperativa, proprietate obștească, deci și a lui Cornel Ștef, s-a hotărît să se împrejmuiască mai abtîr decît o cetate chiar dacă prin asta nu-l lasă să trăiască exact pe un proprietar al ei. La al treilea proces, judecat tot la Alba Iulia, cooperativa a cîștigat și acum Cornel Ștef, fără bună-voința unui vecin, ar trebui să trăiască exact ca un soarece prins în cușcă. Proprietatea obștească e în acest caz un fel de lait-motiv cu care i se pune mina în gît unul om venit de alurea în Vinerea. Colegi de serviciu și consăteni, cei de la cooperativa o țin cu cinism pe placa proprietății obștești. Să treacă pe unde vrea, prin aer, pe la vecin (deși e despărțit de ziduri și în curtea unuia nu se poate intra nici cu un car bine încărcat, nici cu camionul) și, dacă nu-i convine, n-are decît să stea închis pînă cînd i-o cîntă cucu. Dar prin curtea cooperativei (dotată cu cîteva mese, dulapuri și-o casă de bani) nici-cum, pentru că se pun în pericol valorile și nu se mai realizează planul. Toată această situație are în ea ceva comic și trist în același timp. E prea mult cinism în folosirea unor cuvinte, fie ele și proprietate obștească, prea multă lipsă de omenie și înțelegere. Cîit de obștească și de bună e o proprietate care, în loc să-l ajute pe un om să trăiască, îi pune bete în roate și-i trîntește un zid de beton la singura sa ieșire spre colectivitate? Sau dincolo de interesul obștesc se află un interes sau un sentiment personal, dar nimeni nu vrea să recunoască ambiția de a-și vedea consăteanul cu heliport în curte ori de a-l vedea urcat pe acoperiș și încercînd să zboare!

CORNEL NISTORESCU

Almanahul Scinteia

Ca de obicei ziarul Scinteia editează un Almanah bogat, masiv, bine informat și cu fasciole destinate curiozităților și senzației. În primul rînd, Almanahul Scinteia este un almanah politic, un almanah sintetic care se implică în problemele fundamentale ale epocii, un rezumat inedit al preocupărilor celor mai fierbinți ale momentului la nivel internațional. Evenimentele interne dețin un capitol important, reținînd fragmente din marșul patriei noastre spre culmile civilizației și progresului, fragmente din epopeea unirii și luptelor comuniștilor împotriva fascismului. Almanahul conține și cîteva „invitații la explorații captivante” prin viitorul deltei Dunării și prin „arhiva de sub vatra țării”. Printre alte teme științifice, același Almanah conduce cititorul într-o călătorie tulburătoare spre centrul pămîntului și în misterele gravitației. Interesante sînt, de asemenea, „Instantaneele de pe mapamond” care reprezintă flash-back-uri din investigațiile mai multor reporteri în jurul lumii.

A. D.

O școală de viață și presă

O revistă dedicată studenților nu poate fi altcumva decît tînră, alertă, clocotitoare, surprinzătoare, plină de poezie, neastîmpăr și curiozitate, vioale, surzuitoare și fîchiuitoare, dar, în același timp, o revistă sobră, de atitudine, de dezbateri, analitic și responsabil aplicată multiplelor probleme care alcătuiesc minunata și frenetică viață a cititorilor ei. Nu întîmplător, deci, o astfel de revistă se numește chiar așa, Viața studentescă, și, prin rîndurile de față, nu facem nimic altceva decît să ne exprimăm nerăbdarea și plăcerea de a ne apleca asupra paginilor ei, citînd-o pe nerăsuflăte și încercați fiind, din cînd în cînd, de o ușoară nostalgie. De ce? Pentru că revista Viața studentescă i-a avut, printre gazetarilor ei, care au scris-o cu pasiune, cu nerv, cu o

evidentă plăcere de-a scrie, fără ranchiună și fără plictis, pe mai toți ziaristi profesioniști de astăzi. Pentru că, mai altfel spus, Viața studentescă, inclusiv celelalte publicații studentești, cum ar fi Amfiteatru, Echinox, Forum studentesc, Dialog, Opinia studentescă și Universitatea comunistă, a fost și este, în continuare, o veritabilă școală de ziaristi, o școală a conștiințelor active, incisive și implicate în fenomenul atît de complex al întregii noastre vieți. Cum ar arăta oare, astăzi, presa noastră fără ziaristi crescuți și formați în spiritul atît de viu și incitant al Vieții studentești? Și iată, vorbind despre Viața studentescă de astăzi, ne simțim datori să spunem și să recunoaștem că mereu noii și mereu tinerii ei gazetari au ridicat continuu prestigiul acestei reviste-care se bucură de un deosebit respect în ochii cititorului de presă, un respect demn de toată lauda.

VICTOR NIȚA

**Cu simțul
datoriei față
de cetățean**

Automobil Clubul Român:

● Reparații sub ochii clienților ● Ii este cuiva teamă de concurența A.C.R.-ului? ●

Neagu Cosma, prim vicepreședinte al A.C.R.:

„O inițiativă este bună când prinde viață”

— Intreaga suflare pe patru roți, cu titlul de proprietar de autoturism, admite ideea de A.C.R. Mai bine de jumătate din ea cotizează, convingși că Automobil Club Român este un fel de mamă a automobilistilor. Destui însă nu știu foarte exact ce este, cui și cit folosește A.C.R.-ul, dar, ca la fotbal, asta nu-i împiedică să aibă păreri despre el. Așadar, tovarășe prim vicepreședinte Neagu Cosma, ce este Automobil Club Român?

— Simplu: organizația automobilistilor din România. Ea s-a născut în seara zilei de 5 aprilie 1904, la București, în holul Hotelului Boulevard, prin înființarea citorva sufletiști dornici de progres. La sfârșitul anului respectiv, organizația număra 29 de membri și avea în casă 3381 lei. Doi ani mai târziu, erau înregistrați 86 de membri, dar numai 33 aveau automobile. Până la 1900, Craiova deținea primul loc în ceea ce privește numărul proprietarilor de mașină, după această dată Bucureștiul trecând în frunte. Oricum, și cu asta termin cu istoria, România se află printre primele zece țări din Europa care au introdus automobilul în circulația publică. A.C.R.-ul s-a reorganizat din 1967, fi-rește, pe alte baze și având cu totul alte dimensiuni, plecând de la dezvoltarea întregii țări. Avem astăzi aproximativ 400.000 de membri, o rețea de service-uri foarte bine pusă la punct, meseriași pricepuți, dotări moderne. Numai pe primele două luni ale anului, am înregistrat 43 milioane lei beneficii. Noi lucrăm cu bani de la populație, nu de la buget.

— Ce oferă A.C.R.-ul membrilor săi?
— Sunt multe de spus. Automobilul imbină în chip armonios utilul cu plăcutul, destinderea cu munca, febra creației cu liniștea datorată ușurinței deplasării cu autoturismul. Automobil Club Român nu este deloc un club tehnicist îngust, care își inițiază membrii în practici care priveșc doar latura tehnică, ci, înainte de toate, este o asociație obștească ce își vede menirea în primul rând în opera educativă pe care o dezvoltă. Civilizația străzii, buncele moravuri ale automobilistului, etica relației dintre pieton și omul de la volan, disciplina în traficul automobilistic, dezvoltarea permanentă a conștiinței membrilor A.C.R., în spiritul Codului eticii și echității socialiste, a principilor comuniste de viață și muncă, sint obiective de primă importanță al programului nostru de acțiune publică. Cooperăm strins cu numeroase organizații de masă și obștești și, desigur, cu organele de ordine publică. În ceea ce privește service-ul, am dezvoltat o rețea de service-uri adecvată ideii secretarului general al partidului privind prestarea de servicii, și anume mutarea serviciului cit mai aproape de populație. N-am așteptat să se deplaseze ei la service, de pildă, mai exact să nu se deplaseze pe distanțe mari, ci am amplasat atelierele — 191 la număr, în toată țara — în punctele cele mai avantajoase, astfel încât beneficiarii noștri să economisească timp și carburanți, să nu-și uzeze mașinile, să polueze cit mai puțin atmosfera. Service-urile sint amenajări simple, bine dotate și cu meseriași buni. Există astfel de ateliere chiar și în apropierea platformelor industriale. Omul pleacă la treabă, își lasă mașina la noi, iar când iese își găsește autoturismul gata.

— Până unde intervin mecanicii A.C.R.?

— Nu facem operațiuni mari, tinichigerie, schimburi de piese grele, reparații capitale etc. Realizăm doar lucrări de nivel mediu, urgente, precum și verificarea tehnică anuală. În plus, ne-am propus, ca o modalitate de lucru, să reparăm mașinile cu proprietarul de față. Cu această ocazie, posesorul automobilului face și un fel de școală. Foarte mulți ne cheamă pentru fleacuri. Un client făcea zilele trecute un apel călduros să-i găsim roata de rezervă. Avea o Skodă și la aceste mașini roata de rezervă se află sub podea. Sint destui care nu știu să schimbe o bujie. Deci îi învățăm să-și cunoască mașina, să-i depaneze micile defecțiuni. În plus, în ultimii patru ani nu am avut nici o reclamație că s-ar fi furat piese din mașini. Deci, în contul unei cotizații minime — 150 lei pe an — automobilistul membru A.C.R. primește șapte servicii: verificarea tehnică, 3 depanări în șosea, o tractare (30 km gratuit), restul de operațiuni fiind făcute în atelier, testare motor, reglare faruri etc.

— Automobilismul presupune turism. Un turism individual care nu este mai puțin important decit turismul „mare”. Ce face Automobil Club Român pentru turistul automobilist?

— Așa cum prevede legea privind activitatea de turism, lucrăm în colaborare cu organizațiile de turism. Vara, avem pe litoral spații pe care le inchi-

riem membrilor A.C.R. De asemenea, în numeroase localități din țară, unde avem ateliere, am amenajat în încăperile libere spații de cazare. De foarte multe ori, cind omul răminea în pană, până la depanarea defecțiunii, răminea peste noapte pe unde apuca sau se înghesuia cu toată familia în mașină.

— Ce destinație aveau inițial aceste spații?

— Ce se întâmplă? Proiectele pentru atelierele noastre sint tip. Ele prevăd și diverse anexe, birouri ș.a.m.d. de care nu peste tot avem nevoie. La Rădăuți, organele locale ne reproșau că în vreme ce orasul are nevoie de spații de cazare, noi le țineam nefolosite. N-am reușit, de pildă, să dotăm atelierele cu simulatoare. Până cind le vom procura, vrem ca spațiile, gîndite pentru așa ceva, să producă. De ce să stea încăperile goale iar turistul să doarmă în mașină. În general este vorba de spații cu patru pînă la șase camere. Sint citeva excepții, la Craiova, Cimpulung Moldovenesc, unde complexele numără 20 de paturi.

— Există în țară numeroase construcții, în genere mai vechi, unele cu o arhitectură de valoare, fără a fi monumente, de care nu se îngrijește nimeni, și care, cum spuneai, nu produc...

— Noi am găsit niște cabane goale, în deltă. Există o mare cerere pentru această zonă a țării, atit din partea turistilor noștri, cit și din partea străinilor. Am găsit deci niște cabane care, de fapt, păgubeau. La Uzlița, lângă Murișghiol, pe Sf. Gheorghe, era un paznic care n-avea ce păzi. Am închiriat cabana, am amenajat-o aducînd-o la un grad de confort corespunzător și, într-un singur an, s-au încasat 100.000 de dolari, depășindu-ne planul valutar. La fel cu cabanele de la mila 35 sau de la Niculițel. Acum am mai rămas doar cu aceea de la mila 35. Cabana de la Uzlița a fost preluată de O.J.T. Tulcea, care nu se gîndise pînă atunci la ea, deși se afla, ca să zicem așa, în grădina lui... Mai sint și altele în situația asta.

— La urma urmei, nu contează prea mult pentru turist cine administrează cabanele...

— Se poate, dar de la preluarea lor, n-au mai adus nici un ban, n-au mai adus nimic. După calculele noastre, pe Uzlița și Niculițel, în cei trei ani în care ni s-au mai închiriat, am fi încasat peste un milion de dolari. Cabana de la Niculițel e uitată în celebra vie. Noi făcusem programe la monumentele turistice din zonă, pe specificul automobilismului. Turismul individual este mai mobil, are posibilități de pătrundere mai mari față de turismul de grup. Intram cu bărcuțele și pe canalele laterale, pe unde nu pot ajunge hidrobuzele. Am mai rămas doar cu „mila 35”. De la această cabană am încasat în primele două luni ale anului 1983 117.000 lei, cheltuiind numai 20.000 lei.

— Ii este cuiva teamă de concurența A.C.R.-ului?

— În materie de turism, nu cred. Poate în ceea ce privește service-ul.

— De ce?

— Avem o rețea foarte bună, meseriași bine pregătiți, avem o organizare,

așa cum aminteam, care să ne apropie de client, și un sever control al obștii. Este vorba însă de o concurență loială, în spiritul indicațiilor privind dezvoltarea prestațiilor de servicii.

— Spuneam că foarte mulți privesc A.C.R.-ul ca pe o mamă. Unii spun că, uneori, ar fi o mamă vitregă. Din ce cauză?

— Din nefericire, avem și meseriași care nu răspund cu promptitudine solicitărilor, unii au un comportament necivilizat, au fost și cazuri de necinste. Am fost foarte severi, pentru că ținem la firmă. Anul acesta, pe întreaga rețea, au fost 100 de sancționări, dintre care 9 la cadre de conducere.

— Care sint noutățile pregătite de organizația automobilistilor pentru viitorul apropiat?

— Să consolidăm ceea ce am realizat pînă azi, să dezvoltăm rețeaua de service, să venim cu noi prestații. Atelierele noastre vor resapa cauciucurile uzate, vor încărca acumulatorii, vor monta aparate de radio și antene etc. Pentru turism, elaborăm programe pe distanțe cit mai scurte, pentru evitarea aglomerației în marile stațiuni și a fructifica potențialul unor zone de mare frumusețe. Vrem, de asemenea, să colaborăm și cu celelalte asociații, de pildă cu cea a vinătorilor și pescarilor, care au o rețea de cabane ce pot, fi valorificate într-o măsură mai mare.

— Revin asupra unei chestiuni care merită, cred, un răspuns mai amplu. Vorbeam despre acele construcții mai vechi, dar încă zdravene, nefolosite de nimeni. Sint lăstate în paragină, deși se află în zone de mare interes turistic. Nu cumva turismul individual, specific A.C.R.-ului, le poate da viață spre beneficiul tuturor?

— Se află la noi 15 cereri primite din partea unor consilii populare din țară care au drept obiect exact acest lucru: intrarea în circuitul turistic a unor asemenea spații. Vă dau citeva exemple. La Gheorgheni, mai exact în apropierea orașului, există un fost conac cu 14 hectare parc dendrologic. Are acest statut din partea Academiei R.S.R. Pavilioanele construite oferă condiții excelente de cazare și agrement pentru sfîrșitul de săptămînă. Pe vremuri, fotbalistii de la Steaua își făceau aici cantonamentul. Imobilul se degradează. Construcții asemănătoare sint și la Alba Iulia, la Satu Mare, la Tirgoviște, lângă Dobroiești.

— Și ce se întâmplă cu ele?

— Trebuie să se hotărască cine să le preia și să le utilizeze. Pînă atunci, așteaptă. Dar nu așa cum s-a întîmplat cu rezervația de pelicanii din deltă.

— Ce s-a întîmplat cu ea?

— Este știut că noi avem cea mai mare colonie de pelicanii din Europa și că ocupăm un loc important în conducerea Organizației mondiale de protecție a monumentelor naturii, dar nu avem un program de vizitare a coloniilor de pelicanii. Academia ne-a dat dezlegare să organizăm acolo un program. Puteam primi și un ajutor de la organizația mondială. Dar nu l-am mai realizat. Și astfel, europenii pleacă să studieze în Australia pelicanii și nu la noi. Ministerul Turismului nu ne-a răspuns nici pînă azi de ce anume s-a întîmplat așa. Sau. Pe Dunăre — am făcut două bacuri-dormitor și două platforme-dormitor. Reuseam să ne strecurăm pe acolo pe unde Dunărea este mai frumoasă ca nicăieri. Nu le mai avem. Să fiu bine înțeles. Dacă ceea ce

făceam noi era preluat de alte instituții, și cu majoritatea cabanelor despre care aminteam așa s-a întîmplat, și acestea se îngrijeau să facă turism la nivelul și cu profitul nostru, toate erau bune, dar cind ideile au murit în curte la alții mă doare de parcă mi s-ar fi întîmplat mie o nenorocire. Noi am găsit aproximativ o sută de cabane mici de tipul celei din vîile Niculițelului. Ni se potrivesc ca o mînușă. Dar deocamdată se pierd. O inițiativă este bună cind ea prinde viață. Nu ne folosesc planurile și soluțiile excelente îngropate în diverse dosare. Sperăm, totuși, ca pînă la urmă acest potențial turistic să fie valorificat. Noi cu mijloacele noastre am dovedit că putem. Iar idei avem să ne ajungă pînă în anul 2000.

RAZVAN BARBULESCU ■

Ploiești:

O clipă de susținere!

Omul nr. 1 al A.C.R.-ului prahovean este Aurel Caras, mecanic-șofer de intervenții. A făcut milionul de km de depanări și remorciări pe șosele, a trăit fantastice întîmplări, a tremurat iernile și a asudat verile... Recomandarea îi lasă în umbră și pe șeful stației județene — una dintre cele mai moderne din țară de acest fel — Lucian Stan, și pe contabilă șefă a A.C.R.-ului prahovean, M. Stănescu — însoțitorii noștri prin filialele prahoveane Ploiești, Cimpina, Breaza. După cum, tot în umbră îl lasă și pe cel despre care se spune că a pus pe roate A.C.R.-ul prahovean — Dumitru Ștefănescu, vicepreședinte al Consiliului județean de control muncitoreșc, întîlnit și în postura de președinte al filialei județene A.C.R. Prahova. La nivelul județului Prahova A.C.R.-ul a devenit o unitate economică care se autofinanțează și se autoconduce, aducînd județului beneficii: peste două milioane în ultimele 10 luni ale acestui an. Așadar, o unitate rentabilă!

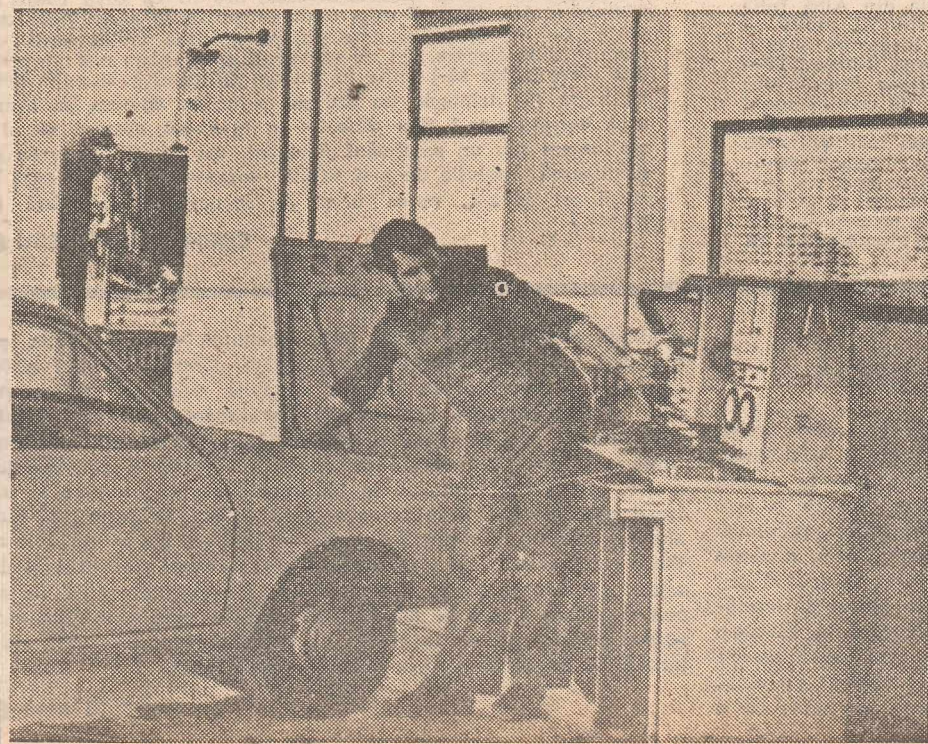
Aurel Caras nu se dezmetie. Este un veritabil ghid care știe și „ce mișcă și ce nu mișcă” în Prahova lui. Aflăm astfel că în județ, unde și cîmpurile le cunoaște, mulți automobilisti fiind remorcați direct din întinderea pămîntului, există o filială, unicat pe țară, filiala comunală Baba Albă, cu 400 de membri; ca la Cimpina, chiar dacă există una din cele mai mari filiale orașenești — 3.000 membri — oamenii se bat nu pentru a-și păstra firma, ci pentru a face față numeroaselor solicitări.

Înainte de a ajunge la Breaza ghidul nostru nr. 1 ne avertizează că vom cunoaște pe unul din șefii de stații de excepție! Gigi Bran! Era cald și bine în stația în cauză. Era cit pe aci să devenim membrii filialei din Breaza pe care o conduce un excelent profesor de română, George Mărcăineanu. Ar fi multe, foarte multe de spus și despre această filială! Reținem doar un fapt, demn de urmat și de celelalte filiale orașenești: înființarea unor cercuri de elevi de liceu, direct interesați în obținerea carnetului de conducător-auto! Stimulentul pentru a învăța rezonabil și la obiecte lăstate pe ultim plan fiind tocmai acest carnet de conducere. De reținut că din cei 400 membri elevi ai filialei (cifra adunată în decursul a 3 ani), nici unul nu a pierdut carnetul de conducere! Așadar, nici un rabat în decursul a 3 ani! Nu este de colo ca un tînăr bacalaureat să părăsească băncile școlii cu carnetul de conducere în buzunar!

Să ne întorcem însă la Ploiești, locul unde se află stația etalon a județului. Deși tînăr, inginerul Stan coordonează cu pricepere și îndeminare toate celelalte stații ale județului. Numai la reviziile anuale au trecut pe aici aproape 12 mii mașini — din cele 38 de mii înmatriculate în județ; peste 10.000 intervenții de diferite grade; depanări — peste 1000 de membri și alți 1000 remorcați și aduși în stație. Cind spun stație „etalon” cei ai locului depășesc granița județului, gîndind, nu fără temei, ca punct de referință — țara. Și, într-un fel, au dreptate! Mașinile care ajung aici sint „diagnosticate”, după ultimele norme moderne în materie, după care o pornesc fie spre partea mecanică unde le așteaptă 13 posturi de lucru, fie spre vopsitorie, tinichigerie, spălătorie — accesorii care au o intrare separată!

Un singur amănunt mai grăitor decit toate spusele noastre de pînă acum: în 1979 existau, cu aproximație, 5.000 membri A.C.R. prahoveni; azi — aproape 15 mii!

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

idei pînă în anul 2000

Cu simțul
datoriei față
de cetățean

● O problemă încă nerezolvată: piesele de schimb ● Ce se întimplă cu stația de la Tîrgu Lăpuș ●

București:

Cetățeanul și mecanica rapidă

Un membru al Automobil Clubului Român plătește anual o cotizație de 150 de lei și știe pentru ce plătește acești bani, nici mai puțin dar nici mai mulți din 1967 încoace. În acest caz el beneficiază de unele facilități. El primește 10 cupoane, între care trei pentru deparare, unul pentru remorcare, unul pentru reglarea și verificarea farurilor, două pentru testarea motorului, unul de analiză a gazelor, unul de verificare tehnică anuală și unul de revizie generală. Dacă automobilistul n-ar plăti cotizația, aceste operațiuni l-ar costa mai bine de 700 de lei. De bună seamă, operațiunile mai complicate, nespecificate în aceste cupoane, se execută contra cost. În felul acesta, ne spune inginerul Năstase Cîmpean, șeful secției întreținere, exploatare și revizie auto din cadrul A.C.R.-ului, această instituție este rentabilă și ea este astfel tocmai datorită faptului că de vreo cîțiva ani buni a diversificat serviciile pentru automobilisti și-a înființat în toată țara, pînă acum, 184 de ateliere, de stații de asistență tehnică. Acestea nu sînt ateliere mari, ne încredințăm la rîndul și inginerul Liviu Stoican, tocmai pentru că, atunci cînd s-a hotărît să le înființeze, conducerea A.C.R.-ului s-a gândit în primul rînd la cetățean, iar cum automobilisti sînt nu numai în capitalele de județ sau prin orașele mai mari, au fost înființate asemenea stații de asistență tehnică pînă și în unele comune. Această măsură a adus, fără îndoială, o economie de combustibil și ea a mai însemnat și un semn de prețuire a timpului cetățeanului. Tot astfel și în București, unde între cele 13 stații de asistență tehnică, dotate cu utilaje, aparatură și dispozitive pentru operațiuni complexe și pentru orice fel de reparații, stația aflată pe Splaiul Independenței, la nr. 204, printre căminele complexului studențesc de la Grozăvești, se pare că este cea mai bine echipată. Șeful acestei stații e maistrul Vasile Ghincea, specialist în Mercedesuri, BMW-uri, Opel-uri, împreună cu Mihai Gheorghe și Virgil Ciucă. Cristian Istrătescu și Adrian Covâr se ocupă mai ales de Trabant și Wartburg, Vasile Furdul și Constantin Tudose sînt mecanici de încredere mai cu seamă pentru cei care vin cu Volga, Lada și Moskvici, Ion Furtună și Nicolae Badea se pricep mai ales la mașinile Skoda iar meseriași pentru Dacia sînt Rusu Buzdugan, Adrian Nicolae, Vasile Pălici, Marian Crîngășu. Unii dintre ei se numără printre cei vreo 200 de tehnicieni ai A.C.R.-ului care în acest an au participat la un curs de perfecționare pentru mașinile românești organizat cu sprijinul întreprinderii de asistență tehnică și service pentru autoturisme Pitești. Așadar atelierele A.C.R.-ului sînt bine dotate, specialiști există, dar asta nu înseamnă că nu apar și necazuri. Ele apar, în primul rînd, datorită lipsei unor piese. Lipsesc uneori pivoți, bușe silențioase pentru brațele inferioare și superioare, biele, bușe teflon, bușe cap cremalieră sau cuplaje volan, lanțuri de distribuție cu întinzător. Absența unora dintre acestea se plătește ori cu un consum mai mare de combustibil ori, cîteodată, cu suspendarea carnetului. Și nu e nicidecum plăcut, spune maistrul Vasile Ghincea, ca el să țină, așa cum ține acum, 20 de mașini Lada înăuntrul atelierului, mașini despre care s-ar putea zice, că ar fi în perfectă stare tehnică dacă ar avea și plăcuțe de frînă. Iar de curînd a mai intervenit ceva, ni se spune; aceeași întreprindere din Pitești, care e și coordonator de balanță, a hotărît că pentru mașinile Dacia, care reprezintă cam 90 la sută din mașinile membrilor A.C.R., meseriași din atelierele Automobil Clubului Român nu au voie să execute operațiuni de tinichigerie, vopsitorie și nici să umble, propriu-zis, la motor; ei sînt autorizați să facă doar „mecanică rapidă”. Așadar, aceiași meseriași care s-au specializat la I.A.T.S.A. Pitești n-au autorizația de a arăta că nu degeaba s-au specializat? Și-apoi, din moment ce nu există un nomenclator al operațiilor care intră în categoria mecanicii rapide, meseriași aceștia se întrebă, ni se pare, pe bună dreptate: repararea unei pompe de benzină durează două ore și au voie s-o facă dar segmentarea unui motor durează tot două ore și de ce nu sînt autorizați să execute și această operație? Cel ce păgubește, pînă la urmă, tot cetățeanul este, și dacă asta se va întimpla mai puțin cu cei 34.000 de bucureșteni care sînt membri în A.C.R., cu siguranță că alții, cum ar fi cei din Amărăștii de Dolj, de exemplu, vor cheltui și benzină, și timp, și bani mai mulți decît pînă acum. Pentru segmentarea mo-

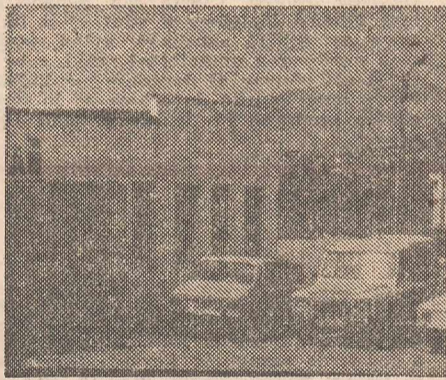
torului, ei vor trebui să meargă mai bine de 50 de kilometri pînă la Craiova și după repararea motorului și parcurgerea a 500 de kilometri mai e nevoie să se întoarcă iarăși la același atelier Dacia service din Craiova pentru stringerea chiulasel. Îndeajuns pentru a-și risipi cota de benzină, timpul și banii, și pentru a se întreba de ce ei, membri ai A.C.R., nu pot să beneficieze de dotările atelierului pe care A.C.R.-ul a avut grijă să-l înființeze chiar în comuna lor, unde sînt vreo 200 de mașini, majoritatea Daciei.

DUMITRU ELIADE ■

Amărăștii de Jos:

Prima filială

La începutul acestui secol, cei mai mulți proprietari de automobile din țară erau în Craiova. Abia după 1900, Bucureștiul venea puternic din urmă și lua conducerea, grație unui import masiv: 90 de mașini dintr-odată. Sigur, de atunci lucrurile s-au mai schimbat. Și azi însă Bănia ocupă un loc de frunte în peisajul activității A.C.R. Filiala județeană Dolj este de 4 ani printre primele în întrecerea pe țară a filialelor din grupa A, adică a celor cu peste 10.000 de membri. Pentru că și Gorju, de pildă, ocupă un astfel de loc fruntaș, dar între filialele județene mai mici, din grupa B, iar, pentru că aminteam de schimbările survenite în acest secol, e drept să spunem că mai ales în ultimii ani s-au produs cele mai spectaculoase. Actualul șef

al atelierului central din Craiova, Constantin Ulăreanu, își amintește bine că în 1970 i s-a dat o ștampilă și o firmă. Filiala doljeană a A.C.R. avea sediul în fosta moară a lui Barbu Drugă (un ins vestit pe vremuri prin avere și prin aceea că nu făcea un secret din faptul că era analfabet). Toată înzestrarea tehnică a filialei lui Costică Ulăreanu se reducea la o trusă de scule și o mașină Renault 4 de asistență tehnică. Iar el avea în sarcină nu numai Doljul, ci și Gorjul său natal (este fiu de miner din satul Olari, comuna Ploșor Gorj) și Mehedințul. Verificările tehnice anuale la Drobeta și Tîrgu Jiu le făcea la fața locului, cum zice acum zîmbind. Costel Ulăreanu, alături de admirabilul Nea Mitică (așa îi zice el), secretarul filialei doljeane, Dumitru Coifan, au stăruit în anii trecuți pe lângă constructorul noului complex tehnico-motelier, cum îi zice acum clădirii splendide din Prelungirea Severinului, să lucreze și să facă totul în funcție de destinația concretă a spațiilor. Așa a ajuns să se dea în folosință în acest an această mindrețe de complex. Acum beneficiază și de dotările corespunzătoare. Este cea mai mare asemenea construcție din țară. Atelierul de reparații, reglări și testări are aparatură electronică de testare. Mai există un atelier pentru rețușuri de tinichigerie și vopsitorie. O linie de verificări tehnice anuale va intra în funcțiune în ianuarie, dotată cu aparatură și utilaje moderne. Clubul și sălile de instruire sînt splendide. Toate spațiile sînt admirabil amenajate. Laboratorul de simulatoare pentru învățarea conducerii auto, condus de Titu Ușurelu, are un set de 4 simulatoare Skoda și pupitrul de comandă. Este mindria craiovenilor: mai sînt doar 7 asemenea seturi în țară. Sînt instruiți lunar 70 de cursanți. Există și 10 camere de cazare, cu 2 paturi, pentru turiștii în trafic sau care trebuie să aștepte o noapte pînă li se repară mașina.

Valoarea noii construcții de la Craiova este de șase milioane. N-a fost nevoie de cheltuieli de la stat, ne spune secretarul filialei județene, totul s-a făcut din beneficiile A.C.R. Numai în acest județ beneficiile anuale depășesc două milioane și jumătate de lei. Menționăm că și în Gorj s-a dat în folosință o clădire modernă, iar filiala de acolo ține și ea să-și respecte tradiția frumoasă (prima filială județeană în Gorj a apărut în 1911, la numai 7 ani de la înființarea A.C.R., ne spune omologul lui Dumitru Coifan, se-

lubirea de frumos

Scrisoare mamei

Primește din partea tînarului poet Sandu Ștefănescu, a cărui mamă a plecat printre stele din viața lui, această scrisoare-poem care poate va aduce amintirea ființei atît de iubite de fiecare în parte și în sufletele celor ce îi vor citi rîndurile.

IOAN ALEXANDRU ■

Scrisoare mamei, printre stele

Primește, mamă, rîndurile mele ca un răspuns ce vine prea tîrziu, ca un ecou al locului pustiu lăsat de tine la plecarea-n stele.

Să știi că n-am pierdut nici o-nțelnire cu cețurile-n care ai venit din strada zisă minus infinit,

să-mi spui ceva — să-mi dai, cumva, o știre.

A trebuit să pleci ca să-mi dau seama că am pierdut un dar dumnezeiesc pe care n-am știut să-l prețuiesc, ee-nseamnă cînd îți spune-adio mama..

Acum pricep că ploile pe vîi, pe șesuri și pe munți — nu ape sînt, ci lacrimile ochiului tău sfînt — un nor de doruri pentru toți ai tăi.

Va mai veni o larnă lungă, rece, și multe alte ierni vor mai veni, dar nici un ianuarie nu va ști de ce-a vrut mama mea prin frig să plece.

Veni-vor primăveri cu flori în pîr, și veri de foc, și ruginite toamne — dar fără să le văd vor trece, Doamne, doar iernile vor ninge eu-adevăr..

..Primește, mamă, rîndurile mele și iartă-mă, acum, cînd e tîrziu, și fă-mi un loc și spune-mi-l, să-l știu cînd voi veni la tine, printre stele..

SANDU ȘTEFĂNESCU ■

cretarul filialei gorjene Ștefan Stăiculescu, fericit ca de propria lui casă nouă de aceste realizări și de dotările moderne, mai ales pentru că, în 1971, cînd a venit la filială, aceasta avea sediul sub un pod

cretarul Iumen Pasternac nu poate aprecia cît va mai dura această construcție începută și neisprăvită și-i pare rău că filiala în care lucrează, deși a fost la început una exemplară, acum a ajuns să privească cu jînd la altele.

Președintele Gheorghe Marcaș vrea să fie bine înțeles și tocmai de aceea ține să-mi repete clar atribuțiile și intențiile unei filiale județene. Scopul principal e acela de a deveni o instituție de propagandă, de a iniția pe conducătorii auto în etica și legislația rutieră și de a-i sprijini în diverse situații în care nici o altă întreprindere de prestări servicii n-ar întinde o mînă de ajutor celui aflat la ananghie. Și, nu în ultimul rînd, interesul e de a organiza în mod eficient timpul liber al automobilistilor, prin excursii, mai puțin peste hotare, căci în urma decretului 277/1979 acest drept a trecut în exclusivitate de partea O.N.T.-ului, și mai mult în țară. A spori însă numărul autoturismelor pentru asistență rutieră, a înființa cît mai multe subfiliale cu remize și ateliere la domiciliu, a deschide mici magazine cu piese de uzură cotidiană, a sprijini bicicliștii și motocicliștii care, nu-i așa, au și ei nevoie de asistență tehnică, reprezintă, în viziunea A.C.R., o activitate bine intenționată, iar nu o concurență incertă.

Fiindcă tot e vorba de filiala Maramureș, președintele Gheorghe Marcaș dă și niște exemple sugestive. Pentru ca un automobilist să se deplaseze din Vișeu, Tg. Lăpuș ori Borsă pînă la Baia Mare, spre a-și procura un filtru de ulei sau o banală curea de ventilator, care s-ar putea cumpăra chiar din orașele respective, e nevoie de timp în plus și de combustibil, va să zică de o cheltuială mult prea mare față de cîștigul propriu-zis. Mai mare daraua decît ocuau. Difilic este și pentru cei cărora li se întimplă să aibă o defecțiune pe cine știe ce drumeag îndepărtat. Dacă ar exista mai multe ateliere mobile, lucrurile s-ar rezolva la fața locului, fără acel efort costisitor al tractării la stația de centru. Dorința conducerii filialei tocmai aceasta este: din moment ce există un excedent financiar, dobîndit prin cotizații, asistențe tehnice, cursuri de perfecționare, n-ar fi normal ca acesta să fie investit în înființarea cît mai multor stații în județ, cu spații de cazare, adică dotate în toată puterea cuvîntului, ori să fie investite în intensificarea asistenței rutiere și în sprijinirea motocicliștilor și bicicliștilor care cel mai adesea se descurcă pe propriile spese? În Cavnic, de pildă, există un președinte de subfilială, Gheorghe Onișă, dar stația figurează doar pe hîrtie. Automobilistii așteaptă minunea, iar filiala Maramureș așteaptă aprobarea.

Astfel de aprobări lipsesc din pricină că filiala întîmpină tot soiul de reticențe generate pare-se de unele suspiciuni în privința rostului acestei instituții. Și, ca o confirmare parcă, președintele Gheorghe Marcaș tocmai îmi spune că i se pare destul de bizară înființarea unei forme mascate a A.C.R., intitulată „Prietenii Daciei”, care nu face decît să scurtcircuiteze activitatea adevăratului A.C.R. Se pare însă că imputările au fost aduse tocmai pentru a se naște această organizație vitregă.

RADU G. TEPOSU ■

rutier peste o cale ferată. Pentru a reveni la doljeni, se cade să spunem că, pe lângă filialele orășenești din Calafat și Băilești, au mai înființat prima filială A.C.R. din țară într-o comună, la Amărăștii de Jos, aflată la 67 de kilometri de Craiova. Se economisesc mai multe, inclusiv timpul oamenilor, dar e suficient dacă luăm în calcul benzina care se consumă pînă la Craiova pentru lucrările ce se fac acum acolo. Mai ales că numai în această comună sînt 700 de posesori de mașini — e parcă o războiere splendidă a vieții celor de la care se va fi trăgînd denumirea localității — ca să nu mai vorbim mult de cei din împrejurimi, beneficiari ai acestei filiale.

DORIN GHERGHINESCU ■

Baia Mare:

O instituție tampon

Filiala A.C.R. Maramureș nu are mai puține probleme decît altele, dar nu e nici mai puțin rentabilă. Ca pretutindeni, acționează și aici principiile autogospodăririi și autofinanțării, precum și noul decret privind generalizarea acordului global. Totuși, președintele filialei, inginerul Gheorghe Marcaș, consideră că instituția este în plin avînt și ar putea fi și mai prosperă dacă unele foruri n-ar privi uneori A.C.R.-ul cu ochi răi, suspectîndu-l de inițiative insidioase. Mai precis se reproșează acestei instituții, mai direct, mai pe ocolite, că ar crea, prin acțiunile ei, un anumit paralelism cu serviciile turistice ori cu cele de asistență tehnică aparținînd altor organizații economice. Că, de exemplu, dacă o filială A.C.R. ar înființa o remiză într-o altă localitate a județului, pentru a-i scuti pe membrii cotizanți de numeroasele drumuri de rutină, la mijloc s-ar ascunde o încercare discretă de a intra în concurență cu atelierele Service, tulburînd bunul mers al lucrurilor. Dacă însă, pe lângă stația respectivă, filiala ar mai dispune și de niște spații de cazare. Ministerul Turismului s-ar simți puțin păgubit. Filiala Maramureș a început deja construcția unei asemenea stații cu locuri de cazare la Tg. Lăpuș, dar darea în folosință încă amină să se petreacă. Se-

Totul despre fotbal

● Cine e și ce poate Dinamo Minsk? ● C.S.M. Reșița, „Poli” Timișoara sau „U” Cluj-Napoca?, aceasta-i întrebarea ●

Pentru sferturile de finală ale C.C.E.

SORTII AU DECIS UN ADVERSAR REDUTABIL PENTRU CAMPIONA NOASTRĂ

Fără îndoială că asistăm la un curs nou al fotbalului sovietic, până mai ieri dominat net de echipe precum Dinamo Kiev, Spartak Moscova sau Dinamo Tbilisi, furnizoarele principale ale echipei naționale. Spunem asta intrucit, iată, recent încheiata ediție a campionatului U.R.S.S. (se joacă după sistemul primăvară-toamnă, evident din cauza condițiilor climatice extrem de neprielnice iarnă) a dat câștig de cauză echipei Dnepr din Dnepropetrovsk, o altă formație scotită până nu demult în afara circuitului internațional. Așadar, după **Dinamo Minsk** (câștigătoare a campionatului sovietic în 1982, cu drept de participare în ediția 1983-1984 a C.C.E.), acum apare Dnepr Dnepropetrovsk, total necunoscută pe terenurile de fotbal ale Europei, care va reprezenta fotbalul sovietic în viitoarea ediție a Cupei campionilor, începând din toamna anului viitor. Acesta este noul curs al fotbalului sovietic, despre care aminteam.

Dar, pentru moment, în ceea ce ne privește sîntem mult mai interesați de evoluția formației din Minsk, adversara campioanei noastre, Dinamo București, în sferturile de finală ale C.C.E. (meciuri la 7 și 21 martie). Ca și Dnepr, despre care am vorbit mai sus, Dinamo Minsk este la primul succes în lupta pentru titlul de campion al U.R.S.S., pe care l-a cucerit anul trecut, devansând cu numai un punct pe Spartak Moscova. Echipa a luat ființă în 1935 și a promovat în prima categorie în 1945. Cele mai bune performanțe anterioare câștigării titlului unional au fost locurile 3 în edițiile din 1954 și 1963, ca și o prezență în finala Cupei U.R.S.S., cînd a fost învinsă de Spartak Moscova, în 1965. Anul acesta, cînd titlul a fost câștigat, așa cum

spuneam, de echipa din Dnepropetrovsk, Dinamo Minsk s-a clasat din nou pe locul al III-lea, cu 43 de puncte, după Dnepr — 49 p și Spartak Moscova — 45. Tot în 1983, debutînd în Cupa campionilor, Dinamo Minsk a reușit să treacă în turul 3, după ce a eliminat pe **Grasshoppers Zürich** (1-0 și 2-2) și pe **Raba Elő Győr** (6-3 și 3-1), fără să cunoască așadar înfrîngerea! Dar cine este, în fapt, această Dinamo Minsk?

Pentru a răspunde la întrebare va trebui să-l cunoaștem mai întîi pe **Eduard Malofeev**, antrenorul formației din capitala Bielorusiei și, de puțin timp, chiar responsabil tehnic al reprezentativei U.R.S.S., socotit unanim drept principalul artizan al succeselor lui Dinamo Minsk. Malofeev nu este altul decît fostul virf de atac al echipei din Minsk, în anii '60, autor a peste 100 de goluri de campionat pentru formația sa

Un adept al fotbalului „total”: Malofeev

și deținător al recordului de eficacitate pentru un singur sezon în fotbalul sovietic (21 de goluri, marcat în 1963), record rămas încă în picioare. A fost un atacant athletic și îndrăzneț, care nu s-a temut niciodată să dea piept cu apărării cele mai dure. N-a surprins deci pe nimeni selecționarea sa, în mai multe rânduri în reprezentativa U.R.S.S. Ceva mai tîrziu el s-a înscris la Școala superioară de antrenori de la Moscova și, dovedindu-se un student dintre cei mai capabili, a fost desemnat să urmeze un stagiul de perfecționare în Olanda, în epoca „fotbalului-total”. Cu alte cuvinte, încă de atunci se anticipau calitățile înnăscute ale antrenorului sovietic, ale cărui idei inovatoare începeau să se contureze. El visa la o echipă rapidă, tenace, abilă tehnic, fără însă să conjeze nici un alt model. Cînd Eduard Malofeev a acceptat să preia comanda fostei sale echipe, Dinamo Minsk cobora în a doua divizie a țării. De la revenirea lui, formația bielorusă a progresat continuu: 1976 — retrogradată în categoria secundă, 1977 — an „purgatoriu”, 1978 — promovare în prima divizie, 1979 — locul 6 și trei ani mai tîrziu locul 1 și titlul de campion, supremă recompensă pentru un antrenor de numai 40 de ani. Un antrenor care nu se teme să afirme că forța echipei sale este de „a fi sinceră pe orice teren”!

În mod sigur, Dinamo Minsk nu posedă în formația sa jucători de talia unii Dasacev, Blohin, Civate sau Senghella, însă Eduard Malofeev a știut să-și formeze o echipă excelentă, avînd drept scop practicarea unui fotbal rapid, colectiv și net ofensiv. O dovedesc rezultatele foarte bune reușite de echipa sa în meciurile susținute în deplasare, cînd Di-

namo n-a format niciodată un „zid” defensiv, ci a căutat adeseori să pună în valoare posibilitățile creatoare ale tuturor jucătorilor. Din formația de bază (Kurbiko — Borovski, Kurnenin, Șişkin, Truhan — Zigmantovici, Gotmanov, Pudîșev, Aleinikov — Sokol, Kondratiev), fundasul dreptă **Borovski** a fost selecționat în echipa națională pentru Mondialul '82, stoperul **Kurnenin** este căpitan al selecționatelor olimpice, mijlocașii **Gotmanov**, **Pudîșev** și **Aleinikov** fac parte din aceeași selecționată, ca dealtfel și atacantul **Sokol** (cel care a marcat 6 goluri în actuala ediție a C.C.E., fiind golgeterul competiției pînă în acest moment). Se vede limpede că Dinamo București, campiona noastră, va avea de înfruntat o echipă care formează nucleul selecționatelor olimpice sovietice (căreia îi furnizează 5 jucători), plus **Truhan** și **Zigmantovici**, titularii ai echipei de tineret, și **Borovski** despre care am amintit. Așadar, o echipă grea, un adversar redutabil pentru oricare formație continentală, dar care, sperăm, va putea fi învinsă de campiona României.

Clubul din Minsk posedă, de asemenea, o bună infrastructură: un stadion care cuprinde 50 000 de spectatori, un centru de pregătire dotat cu facilități moderne, o echipă de tineret valoroasă, o școală de fotbal, antrenori, medici, psihologi, un grup de cercetări speciale în sprijinul antrenorilor etc. Nimic nu pare lăsat la voia întâmplării, meritul revenind numeroaselor organizații sportive din oraș și din întreaga republică, legate de fotbal. La ora de față, în Bielorusia fotbalul e practicat de circa 150 000 de tineri, pentru o populație de mai puțin de 10 milioane de locuitori. Pentru totuși, Dinamo Minsk este o minerie, dată fiind și ambiția de a deveni o celebritate continentală. Meciurile cu Dinamo București vor fi, fără îndoială, extrem de disputate. Cum însă campiona noastră a trecut de S.V. Hamburg, de ce s-ar opri în fața lui Dinamo Minsk?!

DUMITRU GRAUR ■

Cîștigătorii de toamnă ai diviziei B

S-a tras cortina peste divizia B de fotbal, cele 3 serii stabilindu-și, după 17 etape, campionii de toamnă: **Gloria Buzău**, **F.C.M. Brașov** și **C.S.M. Reșița**. Campionii merituosi și, poate cu excepția Reșiței (dar în seria a III-a nu știi niciodată de unde sare iepurele!), nu greu de anticipat. Dar, se cunoaște, pînă la promovare mai e, a doua jumătate a campionatului se va disputa în primăvară, așa că deocamdată să vedem, fie și în fugă, ce s-a întîmplat pînă acum.

Seria I

Mai poate fi ajunsă Gloria Buzău?

Întrebarea ni se pare logică, din moment ce, detașată la 6 puncte (de Gloria Bistrița) în clasamentul la zi, Gloria Buzău e și mai distanțată în așazisul clasament al adevărului:

1. Gloria Buzău	+12	+25
2. Gloria Bistrița	+4	+16
3. Oțelul Galați	+3	+13

(pe coloana a doua, situația golaverajului)

S-ar spune că, în această toamnă, buzoienii și-au adus aminte că pînă în 1980 au evoluat în A, drept pentru care, sub conducerea tehnică a antrenorilor Nicolae Lupescu (fostul rapidist) și Ion Ioniță, s-au pus pe treabă încă din start, ajungînd pînă în etapa a 11-a fără să fi cunoscut înfrîngerea! Ulterior, ei au pierdut două întîlniri (ca și F.C.M. Brașov, cele mai puține din divizia B), 0-2 la Bistrița și la Ploiești (cu Prahova), dar au reușit și puncte prețioase în deplasare, între care victoria, 1-0, în fața uneia dintre contracanditate, Oțelul Galați. Sprijiniți permanent pe plan local (ca președinte de onoare al clubului a fost reales, în toamnă, inginerul Nicolae Vasilescu, directorul Direcției județene de drumuri și poduri, de rivna căruia s-a legat și prima promovare a Buzăului în A), Lupescu și Ioniță au folosit, în linii mari, lotul din campionatul precedent, întărit doar cu portarul Cristian (revenit de la Suceava) și cu virful de atac Sumulanschi, transferat de la Jiul (azi, golgeterul echipei, cu 11 goluri). Formația standard a devenit Cristian — Năstase, Mircea, Petracea, Stănculescu, Andrieș, Zahiu, Comănescu, Prodan, Șumulanschi, Cramer, fără Dumitrache II (transferat la Petrolul), dar cu un junior permanent în teren (Stănculescu) și o linie de mijloc deosebit de puternică, trecută (la Steaua și S.C. Bacău) prin „focurile” diviziei A. Dacă, spre jumătatea turului, Buzăul a arătat o

oarecare scădere de formă, echipa și-a revenit în final, câștigînd la Galați și izbutind 1-1 la Constanța, în chiar ultima etapă.

În aceste condiții, firește fără a da verdicte, e greu de crezut că Gloria Buzău n-a scăpat încă de pe acum în câștigătoare, mai ales că urmăritoarele nu par în cine știe ce vervă (am mai zis-o, Bistrița rămîne o redutabilă echipă de B și atît!) și au de jucat, toate, în retur la Buzău, teren pe care formația lui Lupescu n-a cedat, în sezonul încheiat, nici un punct!

Ce-ar mai fi de spus despre această serie? Notabilă ascensiunea Oțelului Galați, pe care un fost jucător, Marin Olteanu, l-a schimbat în bine, ca și „pasul pe loc” al Constanței, intrată cu -2 în campionat (datorită clasării sub barem în divizia A) și, în plus, handicapată prin plecarea citorva titulari (Hași, Sămeș, Petcu etc.). Una din obișnuitele aspirante la un loc fruntaș, C.S.M. Suceava, deși sub îndrumarea lui Robert Cosmoc, încă se mai caută (și suspendarea terenului a costat-o), ceea ce ne determină să credem că, și în lipsă de contracandidați, Gloria Buzău se va îndrepta nestînjinit spre prima divizie, avîntată și de programul returului, cu 9 meciuri acasă. Vom mai vedea, dar surprizele sînt greu de prevăzute.

Seria a II-a

Un lider autoritar: F.C.M. Brașov

După cum a început, printr-o înfrîngere la Sfîntu Gheorghe, se părea că Brașovul, tocmai retrogradat din A, va avea mari probleme, cu atît mai mult cu cît Șoimii Sibiu și Carpați Mirșa (întărită cu multe „nume”) porniseră furios. Numai că, încet, încet, fotbalistii de sub Timpa și-au reglat cadenta și, sub îndrumarea antrenorilor Ștefan Coidum (neschimbabil după retrogradare!) și Csaba Györfi, s-au impus, devenind lideri autoritari de toamnă:

1. F.C.M. Brașov	+11	+22
2. Șoimii Sibiu	+5	+14
3. Carpați Mirșa	+2	+8

Brașovul a mai trecut un hop: a depășit cu bine, din mers, absența citorva titulari, între care Lăcătuș și Cița, transferați (la Steaua și, respectiv, Timișoara), Văidean accidentat (întîmplare nefericită, s-a tăiat foarte profund într-un ciob!), reușind un adevărat tur de forță, adică 3 meciuri nule deosebit de prețioase (1-1 la Sibiu, Mirșa și Slatina) și 4 victorii în deplasare, 3 dintre

ele în Capitală, unde n-au „lertat” pe nimeni, câștigînd la Dinamo Victoria, Metalul și, duminică, la Automatica. F.C.M. a jucat, de regulă, în formula **Știngaciu — Bălan, Ștefan, Naghi, Manciu, Soarece, Spirea, Gherghie, Bataciul, Bența, Kramer**, imbinînd tineretea „noului val” (Știngaciu și Bălan de 19 ani, Mandocă la fel, Kramer de 22 s.a.) cu experiența titularilor mai vechi (Naghi, Manciu, Gherghie, Bența), cărora li s-au adăugat Bataciul și, din acest sezon, Soarece, „un jucător care a demarat mai greu, dar care a crescut de la etapa la etapă” (Coidum). Brașovul n-a mai cedat decît la Reghin, luînd un avans confortabil față de Șoimii Sibiu (cu Alexandru Constantinescu pe banca antrenorilor) și față de „revelația” Carpați Mirșa, ajunsă (doar) la +2 după ce a pierdut, în ultima etapă, acasă cu Dinamo Victoria. Revelația între ghilimele fiind zis, intrucît formația din Mirșa beneficiază de citiva jucători veniți din divizia A, între care Voiculescu, Stanca, Lascu, Livcui, Stolca și, mai nou, Paraschiv, transferat (pe perioada stagiului militar) de la Rapid.

În rest, dintr-o serie în care numai Progresul Vulcan (pe care Petre Gavrilă se chinuie s-o readucă la linia de plutire) a mai evoluat în A în ultima vreme și în care Aluminii Slatina mai acuză instabilitatea antrenorului Cîrciumărescu (plecat o vreme la Tîrgoviște), nu vedem cine, în afara celor 3 din cap, ar putea spera la un loc sub soarele diviziei A. Ba chiar îndrăznim să mergem pînă acolo încît să afirmăm că, aidoma Gloriei Buzău, și F.C.M. Brașov (mereu în atenția organelor locale, cu un președinte, Dumitru Dragomir, ingenios și activ) a cam încheiat conturile. Mai ales că jumătate din echipe, de la locul 9 în jos, par mai degrabă preocupate de retrogradare decît de promovare! Cu toate că, să nu se culce brașovenii pe-o ureche, mai e mult pînă departe!

Seria a III-a

Reșița și, totuși, „Poli” și „U”!

Da, C.S.M. Reșița e campioană de toamnă, dar „Poli” Timișoara și „U” Cluj-Napoca au un mic avans în clasamentul adevărului, diferit de cel la zi:

1. Politehnica Timișoara	+6	+24	(2)
2. „U” Cluj-Napoca	+6	+23	(3)
3. C.S.M. Reșița	+5	+13	(1)

(în paranteză, pozițiile în clasamentul general)

E limpede că, față de celelalte serii, aici lupta pentru promovare se arată mult mai înverșunată. Ea s-a dus și se

va duce, probabil în 3, căci e greu de crezut că U.T.A., 17 puncte din 17 meciuri, locul 9, va mai putea ține spre fruntea clasamentului. După cum e la fel de greu de crezut, poate chiar imposibil, că formațiile de pe pozițiile 4, 5, 6 etc., adică Aurul Brad (și el în creștere, cu Gheorghe Făință la timonă), Armătura Zalău, Minerul Cavnic etc., echipe mai degrabă de mijloc, vor putea amenința într-un fel situația celor 3 din față. Reșița, să-i dăm totuși campioanei de toamnă ce-i se cuvine, n-a pierdut nici un punct acasă, iar antrenorul ei, Dan Firiteanu, pînă nu demult jucător, consideră că, în perspectiva programului din retur, C.S.M. are cele mai mari șanse. El judecă așa: „avem 9 meciuri în deplasare, deci avem de unde lua puncte, iar „Poli” și „U” urmează să vină la noi”. E și acesta, de acord, un calcul, dar nu-i mai puțin adevărat că „Poli” și „U” sînt departe de a-și fi spus ultimul cuvînt, tinerii lor antrenori, Emerich Dembrowschi și, respectiv, Romus Vlad, dorînd să realizeze „marea lovitură”. Reamintim că în partidă directă, „șepcele roșii” i-au surclasat pe timișoreni, 5-0, numai că un campionat, de divizia B mai ales, se decide mai mult ca o cursă de fond decît ca una de sprint!

Lucrurile sînt, repetăm, tare încurcate între cele 3 foste divizionare A și orice pronostic ar fi, evident, hazardat. Cu toate acestea, să notăm că Reșița s-a înscris ca revelația turului, Dan Firiteanu (și echipa tehnică din preajmă) alcătuit o formație puternică, bazată pe „vechea gardă” (Florea va împlini în februarie 35 de ani!), dar întărită și cu citiva jucători tineri: **Boșca — Dubovan, Popescu, Ușiu, Telescu, Cojocaru, Portik, Alexandru, Zan, Florea, Jacotă**, cu observația că, altădată „importatoare” de fotbalisti, Reșița s-a axat de 3-4 ani pe promovări din pepiniera proprie (sau din echipe mărunte), Boșca, Alexandru sau Zan (provenit de la Oravița) putînd ilustra schimbarea opticii.

Și aici, unde Olimpia Satu Mare, altă fostă divizionară A, luptă din răsputeri în josul clasamentului (locul 11), griile retrogradării sînt mari, cuprinzînd aproape jumătate din efectivul seriei, ca o dovadă, valabilă și pentru celelalte serii, că prea multe echipe s-au mulțumit cu puțin, de unde un nivel mai degrabă modest ale meciurilor din eșalonul secund. Care eșalon n-a corespuns decît rareori, situîndu-se sub pretenții, sub așteptări.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

„Să te cunoști, să te stăpânești, să te învingi: iată frumusețea eternă a sportului”

(Pierre de Coubertin)

Sport,
timp liber

● Ce înseamnă să fii suporter adevărat ● Cit poate costa o clipă de neatenție la volan? ●

Acum că nu mai sîntem out-sideri, mă gîndesc cum li se va părea această clară serie a șaptea out-siderilor turci și out-siderilor finlandezi. Să procedăm pe rînd. Pentru out-siderii turci, problema Irlanda de Nord e ca și rezolvată: au învins-o acasă în campionatul european, deci se poate. Greu, desigur, dar se poate. La Belfast, au fost învinși la limită: 1-0. Dar era cit pe-aici să fie meci nul. Vreau să spun că un meci nul nu e chiar buricul pămîntului, prin urmare trei puncte. Plus patru de la Finlanda, șapte. Finlanda nu poate emite pretenții ca mică putere fotbalistică... Nu va fi ușor, meciul nu e dinaintea ciștigat, dar pină la urmă, dacă nimic nu intervine etcetera, sîntem șapte puncte, totuși. Și cu patru puncte acasă de la România și Anglia, punctele acasă sînt obligatorii, unsprezece puncte. Ar mai trebui un punct, fie de la România, fie de la

La peluză

OUTSIDERII

Anglia. Un punct, atît, și cu 12 puncte din 16 posibile orice echipă din serie eșec calificată. Problema e asta: un punct... Un punct, da-o încolo!... Acum ori niciodată.

Out-siderii finlandezi se vor fi hotărît să nu mai piardă nici un punct acasă. Să facem toate punctele acasă, vor fi spunînd, este un obiectiv realizabil și firesc pentru noul val al fotbalului nostru: opt puncte. Fotbalul din însoțita Turcie este fără îndoială în creștere, dar funciarmente în curs de dezvoltare... Echipa turcă nu poate emite cine știe ce pretenții; deci, practic, încă două puncte și cu opt, zece. Chiar și danezii i-au învins pe englezi, Superficiali cînd e vorba de echipa națională. Anglia este o țară a cluburilor de toate felurile. Un punct de la britanici e de luat în seamă plus cele 10, unsprezece. Mai sînt două meciuri în deplasare cu România și Inlanda de Nord, de unde mai trebuie scos un punct; cu 12 puncte cel puțin un loc doi e asigurat... De data aceasta...

NICOLAE CRISTACHE ■

Victorie în fața Bulgariei

Un interes a stîrnit noua victorie a echipei noastre feminine în meciul sistem Schewenningen, disputat la 6 table, în fața tinerei și tenacei echipe a Bulgariei. Cu toate micile necazuri și tensiuni provocate de abordarea cu curaj a luptei pline de riscuri, dar pentru victorie, la sfîrșitul celor 6 runde scorul de 19-17 pentru jucătoarele noastre a înregistrat doar punctele înscrise. Rațările, nerealizarea avantajelor poziționale sau tactice, depășirile de timp, care au necăjit uneori pe cei doi antrenori S. Neamtu și I. Drăghici, au rămas suspendate undeva într-un spațiu al posibilităților de neuit.

În pitorescul oraș Plevna, unde nu numai muzeul și mausoleul, dar și sufletele oamenilor mai poartă amintirea eroicelor lupte ale trecutului, s-au întîlnit la tabla de șah echipele României (M. Pogorevici, D. Terescenco-Nuțu, E. Polihroniade, G. Baumstark, E. Ghinda, L. Jicman) și Bulgariei (M. Voiska, R. Boiadjeva, A. Savova, N. Vitanova, M. Tvetkova, P. Anghelova) pentru ca, între 3-11 noiembrie, să-și dispute superioritatea pe planul gîndirii șahiste într-un meci amical, devenit tradițional.

În runda întii echipa României, avînd piesele albe, întrece la limită cu 3,5-2,5 selecționata adversă, jucătoarele noastre trăind cu emoție momentul rațărilor succesive, dar mai ales al unui punct pe deplin meritat de către L. Jicman, care pierde - gafînd într-o poziție superioară din Apărarea siciliană - la R. Boiadjeva, cea mai în formă dintre jucătoarele bulgare.

În runda a doua meciul se încheie egal 3-3. Din nou L. Jicman pierde o poziție superioară, dar de această dată la A. Savova, în luptă cu cronometrul, care marchează depășirea timpului de gîndire, jucătoarea noastră greșind notarea mutațiilor pe fișa de concurs.

Cu piesele negre, în runda a treia, selecționata Bulgariei smulge un nou egal 3:3.

În ziua liberă a meciului, într-o frumoasă acțiune de popularizare a șahului și de propagandă a virfurilor șahiste ale României, destoinicii organizatori bulgari au invitat la mesele de joc numeroși copii și tineri pentru a înfrunta pe com-

ponentele echipei naționale a României în simultane. Ca un inedit al acestei manifestări sportive a fost faptul că simultanele s-au desfășurat „la două mini”, pasionații șahului avînd de luptat cu cite două jucătoare simultan, care își efectuau mutările alternativ.

În runda a patra echipa Bulgariei reușește singura victorie din meci, întrecînd la limită de 3,5-2,5 echipa noastră și astfel egalînd situația totală în meci. În ultimele două runde selecționata României jucînd, atent și activ, ciștigă de fiecare dată cu 3,5-2,5.

Rezultatele individuale ale echipei noastre au fost 1. M. Pogorevici 4,5 puncte (+4, -1, -1) - premiu pentru cel mai bun rezultat; 2. D. Nuțu 4 puncte (+2, -4, -0); 3. E. Polihroniade 4 puncte (+2, -4, -0); 4. G. Baumstark 2,5 puncte (+0, -5, -1); 5. E. Ghinda 2,5 puncte (+1, -3, -2); 6. L. Jicman 1,5 puncte (+0, -3, -3).

Pentru cea mai frumoasă partidă din concurs D. Nuțu a obținut un premiu special al juriului. Iată această partidă în care maestra internațională D. Nuțu a obținut, cu piesele negre, în Apărarea siciliană, victoria asupra campioanei Bulgariei M. Voiska.

M. VOISKA

D. NUȚU

1. e4 e5 2. Cf3 d6 3. d4 Cf6 4. Cc3 exd4 5. Cxd4 a6 6. Ne2 e5 (Apărarea Naidorf) 7. Cb3 Ne7 8.00 00 9. Ne3 Ne6 10. Dd2 Cbd7 (Informatorul de șah iugoslav recomandă în ultimul său număr 10... Cc6 11. Tf1 a5 - noutate teoretică - 12. a3 a4 13. Cc1 Ta5 14. Nf3 Dc7 15. Cl a2 Tc8 16. Tdcl Cb8 17. Cb4 modelul partidei dintre Abramović și Arnason jucată la Tallin în 1983 (care duce la avantaj minimă pentru alb). A urmat: 11. a4 Dc7 (s-a mai încercat 11. Tc8 12. a5 Dc7 13. Tfcl Tfe8 14. Cd5 Dc6 15. Nf3 Nd5 16. exd5 Dc4 17. Dd3 ! - mutare unică - 17... Dhy !? - noutate teoretică - 18. g3 Dh3 19. De2 e4 20. Ng2 Dg4 21. Dxd4 Cxd4 22. N4 cu joc complicat în partida M. Chandel - A. Petrosian jucată anul acesta în turneul de la Jurnalna și încheiată cu victoria pieselor albe). 12. Tf1 Cc5 13. Cxc5 dxc5 14. f3 Tfd8 15. Del C4! (Se amenință schimbarea nebulului negru). 16. Df2 Dc6 17. Rh1 b5; (Negrul încearcă să rupă echilibrul poziției printr-un atac de flanc care evoluează rapid ducînd la avantaj mare de spațiu). 18. axb5 axb5 19. Txd8 Txd8 20. Nf1 b4 ! 21. Ce2 Cd7 22. Cg3 (Albul se încurcă în propriile piese, jucînd fără plan). 22... Ta8 23. Del Ta4 24. Cf5 (Singura mutare de atac a albului din partidă) 21... Nf8 25. Nf2 Da8 26. Txa4 Dxa4 27. Dd1 Da2 28. Ce 3 b3 ! (Negrul are avantaj decisiv) 29. exb3 c3 ! ! (Mutare ce decide imediat partida) 30. Nd3 Nx3 31. Del Dxb2 și negrul ciștigă.

MARGARETA MUREȘAN ■

Sportivitatea spectatorilor

Într-un interviu publicat nu demult în revista „Săptămîna”, antrenorul Cornel Dinu declara: „Trebuie să pornim o campanie de „îmbrăcare” a publicului în „hainele” pe care le merită. Tribunele noastre sînt încă pătimașe. Ele trebuie formate în continuare. Încît să putem ajunge la o situație ca aceasta: chiar dacă echipa României a pierdut un meci pe „23 August”, crainicul stadionului să poată anunța: „Băieții noștri au fost înfrinși azi, s-au bătut pentru a ne face fericiți, n-avem ce le reproșa, oaspeții noștri vor merge mai departe. Dar fotbalistii noștri vor rămîne în continuare copiii noștri pe care-i vom iubi”. Și, dacă întreg stadionul va izbucni în aplauze va fi bine”.

Tot de la Cornel Dinu am aflat că pe stadionul din Hamburg, după eliminarea echipei gazdă de către Dinamo, la stația de amplificare, hamburghezilor li s-a mulțumit pentru felul cum au luptat, ai noștri au fost felicitați pentru calificare și li s-a urat succes în continuare. Frumos gest. Așa ar trebui să se vorbească publicului pe toate stadioanele. Atunci n-am mai auzi de încierări între suporteri, de ruperea gradenelor, de spargerea parbrizelor și a caucucurilor mașinilor cu care au venit oaspeții, de acte huliganice comise pe străzi sau în trenuri de așa-ziiși

FAIR PLAY

suporteri, chipurile nemulțumiți de rezultat. Fotbalistul ripensist Ștefan Dobay mărturisea că de cite ori venea la București, își scoate în gară pălăria: „Salut publicul acestui oraș, care prin entuziasmul și obiectivitatea lui poate purta echipa favorită spre succese nebanuîte, spre splendide victorii!” Ce-o fi gîndind acum pensionarul Ștefan Dobay despre publicul acestui oraș care poate fi minunat numai atunci cînd echipa sa ciștigă? Nu voi uita niciodată un meci amical pierdut de naționala României la București în 1982. Tot timpul reprizei secunde, atunci cînd începuse să se vadă că echipa noastră, aflată într-o perioadă de căutare, nu „merge” și mai ales la sfîrșitul partidei (repet, amicală) am auzit în tribune niște expresii pe care hirtia nu le poate suporta.

Nu mai în împrejurări neobișnuite cunoști cu adevărat oamenii, educația și gîndirea lor.

Sportul își are, ca o sală de teatru sau de concert, preceptele lui de comportare civilizată. Nu se aplaudă niciodată greșeala unui adversar la tenis. Nu se fluieră, nu se chiule și nu se strigă în timpul execuției loviturilor de pedeapsă la baschet și la rugby. O lovitură de la 11 m se poate rata oricînd. Portarul și jucătorii de fotbal înțeleg acest lucru, publicul, aproape niciodată. Pentru că la Tokyo, la Jocurile Olimpice, Constantin „profesorul” a ratat acel faimos și hotărîtor penalty, spectatorii de acasă nu l-au cruțat un an întreg, șicanîndu-l pe nedrept cu fluierături și cuvinte nepotrivite. Sau amintiți-vă cite a avut de îndurat anul trecut Cămarău din partea publicului bucureștean. Este acesta fair-play din partea spectatorilor? Nu, nu este. Respectul sincer pentru omul de lîngă tine și munca lui nu este un act gratuit. Respectul pentru ceea ce nu-ai tău este în funcție de gradul de evoluție socială personală.

E adevărat, mulțimile sînt pătimașe și fotbalul parcă le întunecă mințile. În toate conflictele sportive internaționale și spectatorii își au rolul lor funest. Strigătele care incită la violență, sticlele aruncate din tribune, obținerea unei victorii cu orice preț transformă uneori stadioanele de fotbal în violente și sîngeroase arene. Cu citiva ani în urmă, un meci desfășurat la Lima a declanșat reacția unor suporteri în așa măsură încît a izbucnit un scandal general în urma căruia 300 de oameni dintre cei care se scurgeau pe poarta îngustă a stadionului și-au pierdut viața.

Desigur nu toți spectatorii vin pe stadion cu ideea fixă a victoriei echipei preferate. Dar înec, încet, te contamineză, te transformi, intri în sufletul și gîndirea mulțimii și pe urmă nu mai știi nimic de tine și de tot ce ai făcut. Entuziasmul mulțimii este ca o avalanșă. Se rostogolește vertiginos și ia totul în cale.

Acesta este Măria-Sa Publicul, marele cavaler al sportului. El știe totul, se pricepe la orice, anticipează, sugerează, dă verdicte. Dar, orice și oricum ar face, el trebuie să se dovedească sportiv, animat de cel mai sincer spirit fair-play. De aceea se acordă la noi, în fotbal, Premiul Petschovski, premiul purtînd numele unuia din cei mai sportivi jucători ai țării noastre.

VICTOR BEDA ■

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cronica șoselei

UN RODAJ EȘUAT

Circulație rară pe autostrada București-Pitești. Cînd și cînd trece cite-o mașină. Deși este simbătă, cînd traficul de regulă se intensifică, mai ales spre prînz, de data aceasta, probabil, fulguala spulberată de vîntul care crește în intensitate și prognoza meteo, deloc optimistă, au descurajat pe mulți automobilisti bucureșteni să plece de acasă.

Printre puținii temerari care rulează spre o zonă unde norii negri se contopesc parcă cu pămîntul, se află și familia Voinescu. Tinărul soț, șofer priceput și pasionat, conduce cu prudență. În mașină, atmosferă veselă. Soția a transformat bancheta din spate într-un mic cîmp de joacă pentru fetiță, trezînd strigăte de admirație din partea părinților și a celorlalte două ocupante din autoturism. Merg cu toții la aniversarea nașterii unui nepotel.

Din sens opus, spre Pitești, pe banda întii, rulează o coloană nu prea lungă de autovehicule grele, aflate în rodaj. Merg cu viteză redusă, iar șoferii fac din cînd în cînd pauzele necesare examinării cu atenție a mersului motoarelor. Totul pare a fi în regulă. Deodată, al doilea autocamion din coloană își schimbă direcția spre fișa centrală, care desparte cele două sensuri de mers. Șoferul autoturismului, care rulează din direcție contrară, întuiește pericolul și apasă pe pîrghia de semnalizare a luminii farurilor. Măsura nu are însă nici un efect, bolidul își continuă mersul său haotic spre parapetul central de protecție, peste care trece ca un elefant ce sfîrmă cu picioarele enorme niște fragile crengi.

În fața pericolului iminent, șoferul încearcă o manevră disperată. El se deplasează spre dreapta, însă cei citiva centimetri nu reușesc să secolă autoturismul din unghiul morții; nu reușesc pentru că în dreapta autoturismului ușor

se află o dubă care împiedică replierea spre acostament a Daciei 1300. Urmează numărătoarea inversă: 10, 9, 8, 7... în secunda următoare, mastodontul a și ajuns pe sensul opus. Autoturismul e literalmente spulberat. Mai întii puternic cîrlig al autovehiculului greu, care îl ajută la nevoie să fie remorcat, pătrunde în portiera din dreptul șoferului și apoi în toracele acestuia. Moare pe loc. „Filmînd cu încetinitorul”, reconstruim secvența următoare, cînd „acoperișul” mașinii este „atacat” frontal, smuls și proiectat pe cîmp, la citiva metri de mașină. Puternica lovitură mai provoacă decesul instantaneu a 3 ocupanți, printre care al fetei, care cu citeva momente mai înainte întindea brațele spre mămica ei, rizînd fericită. În viață rămîne doar tinăra soție, care se află în stare gravă la spital.

Întrebare, după accident pentru mecanicul care însoțea șoferul autovehiculului greu: „Cum s-au întimplat lucrurile? Cum ați ajuns pe sensul opus?” „Nu știu, tovarășe, eu ațipisem. În cabină cald, drumul drept...” „Apoi șoferul: „Nu știu, tovarășe, nu pot da nici o explicație cum am ajuns pe partea cealaltă a drumului. De adormit, n-am adormit, de derapat, n-am derapat. Atent am fost la drum, la circulație”. Privește cu un aer nedumerit, uitîndu-se undeva spre șosea. Mai tirziu va spune, probabil, adevărul. E binecunoscut faptul că o secundă de ațipire e de ajuns pentru a pierde controlul mașinii, că un moment de neatenție, o privire care se oprește ceva mai mult asupra unui obiect, aflat în exteriorul sau interiorul mașinii, sînt suficiente pentru a determina schimbarea direcției autovehiculului și ireparabilul se produce.

Deunăzi, un șofer a zărit o căprioară la liziera unei păduri, așa, cam la 200 de metri. După ea un cîrd întreg, mergînd în șir indian, în căutare de hrană. Într-adevăr e un spectacol splendid să vezi atîta concentrare de frumusețe, de gingășie, de grație. Dacă iubești natura, frumosul și mergi, verba aia, pe picioarele tale, privești și nu te mai saturi,

nu-ți mai vine să pleci. La volan fiind, însă, nu-ți poți permite asemenea desfășurări. Tot arătîndu-le celor din mașină frumoasele patrupede, a ajuns cu autoturismul pe acostament, peste șant și, de acolo, în curtea unui cetățean. „Iartă-mă, tovarășe, că ți-am dărîmat gardul. Mă uitam după căprioare...” „Păi ce, dom-le, în curtea mea is căprioare? Nu vezi că-i plină numai de orătîni din astea domestice?” Noroc că întimplarea s-a soldat doar cu un gard găurit, niște faruri sparte și o sperietură zdravănă pentru șofer și pasagerii săi.

„Cine a condus convoiul de mașini?” „Eu, tovarășe” se arată un bărbat cam de 50 de ani, cu o față care trădează trecerea prin multe griji și necazuri. Cel care a produs groaznicul accident e băiatul său. Lacrimile dau să-i cadă, pe obraz i se citește deznădejdea. „Da, ce-i drept, n-are el prea multă experiență, are vreo 20 000 de kilometri. Nu conduce rău. Am vrut să-l am mai aproape de mine”.

Șoferii destinați efectuării rodajului, în loc să fie selecționați - pentru această operațiune de răspundere, de care depinde în mare măsură lungimea vieții mașinii - dintre așii așilor, dintre cei mai pricepuți șoferi, sînt „aleși” pentru a fi trimiși în asemenea curse la întimplare. Oamenii fără experiență, fără pasiune, care fac această treabă în silă, ca pe o corvoadă.

Aidoma unui mare medic care, dintr-o privire aruncată asupra bolnavului și studierea profundă dar rapidă a unor analize, clișee etc., pune cu precizie un diagnostic de necombătut, tot așa și pilotul care face rodaje trebuie, ascultînd, pipăind motorul, mașina, să precizeze imediat despre ce-i vorba. Acesta a fost și este un deziderat, deloc lipsit de importanță, al tehnicii moderne. Dar primul și cel mai important comandament în domeniul automobilismului este să-l facem pe șoferi să înțeleagă că a conduce mașina înseamnă a realiza un act de responsabilitate civică.

Universalitatea „Typecorder”-ului

• Cum pot fi descriși doi sateliți cu 151 de ani înaintea descoperirii lor •

Unirea românilor văzută de la New York (IV)

Faptă de răscruce a istoriei naționale, Unirea din 1918 a avut un puternic răsunet în presa americană. Continuând aceste însemnări, pe baza amplei documentații pe care o oferă colecția cotidianului „The New York Times”, se cuvine a sublinia că întregul an 1919 a prilejuit acestei publicații inserarea unui mare număr de articole, reportaje, date și știri privind lupta poporului român pentru consolidarea cuceririi istorice a dreptului de a-și hotărî singur destinele. Aspirațiile înălțătoare ale poporului român, generosul său sacrificiu, nobilul său patriotism trebuiau să fie cunoscute cit mai bine în întreaga lume. Acesta era sensul apelului pe care senatorul Gogu Negulescu îl lansa în paginile ziarului „The New York Times” din 19 ianuarie 1919, apel în termeni cărui toți românii, indiferent dacă sînt sau nu cetățeni ai S.U.A., sînt chemați „să-și îndeplinească îndatorirea lor față de frații lor” din țară. Acest apel, care avea drept scop practic imediat sprijinirea refacerii economice a României întregite, se înscrie organic în eforturile

generale depuse de patrioții români de pretutindeni, aflați de „strajă la toate zările”.

În acest context merită a fi relevat faptul că la New York, în afară de documentele actului istoric de la Alba Iulia, era binecunoscută activitatea desfășurată de intelectualii români pentru realizarea și consolidarea unității naționale. Pe acest plan a reținut atenția declarația semnata de dr. Onisifor Ghiță, al cărui centenar figurează anul acesta pe lista marilor aniversări înscrise în calendarul U.N.E.S.C.O., care împreună cu Andrei Oțetea și alți patrioți români adresa acest vibrant apel: „De astăzi înainte noi vom fi totodată ostași ai acestei Români, pentru fericirea și întărirea căreia dorim să luptăm, cu orice armă va trebui... Fiecare să-și dea seama că mintuirea noastră este numai într-o Românie nouă a tuturor românilor. Pentru îndeplinirea acestei Români noi vom lucra, pentru îndeplinirea ei vom muri dacă va fi nevoie”.

Presa americană se va dovedi în multe împrejurări un important vehicul de comunicare pentru ca năzuințele poporului român să fie cunoscute de opinia publică din S.U.A.

Nu poate fi ignorat faptul că la 10 august 1919 „The New York Times” publica un amplu editorial, pe cinci coloane, intitulat „România, o țară a destinului”, cu

subtitlul „Istoria și aspirațiile ei”. În articol sînt evocate momente importante din istoria poporului român, subliniindu-se, între altele, rolul lui Mihai Viteazul în formarea conștiinței naționale a tuturor românilor. Este reamintită lupta lui pentru „a uni Transilvania cu ținuturile sale” și visul său de a fâuri o „Românie unită” pe care el „aproape că a îndeplinit-o”. În opinia autorului editorialului citat, realizarea „Daciei Felix” este visul pe care românii de astăzi cred că-l pot vedea împlinit.

La 30 septembrie 1919 în „The New York Times” apărea articolul „România și Europa”, semnat de G. D. Herron. În articol este criticat modul în care a fost tratată România la Conferința de pace de la Paris și se exprimă încrederea că statul român unit va fi capabil să-și rezolve singur numeroasele probleme care îl confruntau. Autorul este convins că „poporul României este capabil de îndeplinirea unor mari idealuri” și va ocupa un loc important în concertul națiunilor europene.

IOAN VOICU ■

New York, noiembrie 1983

Speciulul informației

Flexibilitate și creativitate

Japonezii nu ascund faptul că sînt printre națiunile lumii cele mai vîrstnice și te-ai aștepta ca un astfel de amănunt, care nu prea e chiar amănunt, să transpire într-un anume fel, să se simtă. Cum? Avantajos? Dezavantajos? Primul lucru la care te duce gândul are în vedere magnetismul tradiției. Ascultînd ce zice domnul Akio Morita, îmi face impresia că nu există aici nici un pericol. Înțelepciunea, vreau să spun, cea care decurge din vîrstă, a găsit cu cale să țină lucrurile în mînă astfel încît, uitîndu-te în urmă, să înțelegi mai corect și mai convenabil cum să avansezi. Iată deci cum gîndește dl. Morita, care nu este altul decît președintele corporației Sony. Două elemente de bază prezidează într-o societate modernă: în primul rînd creativitatea — această continuă nevoie de nou, aflată în permanentă stare de luptă cu vechiul. A bate prea multă monedă pe vechile obiceiuri, pe tradiția îndepărtată, spune el, nu faci altceva decît să crezi cu mîna ta obstacole în drumul creativității. Flexibilitatea reprezintă una din acele pirghii fără de care nu se poate stimula creativitatea. La fel de importantă — claritatea obiectivelor urmărite.

Să urmărim argumentele Sony. Cînd magnetoscoapele și-au făcut loc în garderoba companiilor de televiziune, ustensile trebuincioase, îndelung așteptate, din plin folosite azi, evident în variantele lor modernizate și miniaturizate, Sony și-a mutat privirea pe altmetru în

cu totul alt punct. El s-a numit magnetoscopul de casă, întîindu-se valul de curioși amatori de asemenea dichisuri. Betamax-ul dovedește cunoșcătorilor că ținta ochită a fost atinsă. Atunci cînd televizorul color își crease deja vad, Sony și-a pus la bătaie forțele de creație lansînd pe piață un sistem de receptor original, utilizînd un singur tun electronic — Trinitron. Productivitatea la masa de lucru, susțin cîi de la Sony, trebuie privită ca avînd importanță egală ca și la strung. Mașina de dictat ne este propusă drept un mijloc de a acționa în acest sens. Ce le-a ieșit din mînă se cheamă „Typecorder” și am putea s-o considerăm drept un amestec între mașina de scris clasică, asemănătoare cu cea la care bat eu însumi acest text, și un automat de prelucrare a datelor. Cîntărește un kilogram și jumătate; nu întrebunțază hirtie, nu face zgomot; textul se înregistrează magnetic pe o bandă subțire de casetofon. Frazele sînt afișate pe display, puțînd fi corectate ea orice manuscris. Microcasetta are o capacitate de 60 de pagini dactilografiate pe o parte. Aceasta poate înregistra și vocea, făcînd posibilă utilizarea sa și drept mașina de dictat. Ce facem cu textul scris sau înregistrat? Dacă avem la îndemînă o imprimantă portabilă, vom realiza transpunerea pe hirtie. O putem atăsa perforatorului de la telex pentru a folosi banda în transmisiile prin acest tip de aparat. Așezîndu-l în legătură cu un dispozitiv acustic, textul va fi difuzat prin linie telefonică la un microprocesor de birou. Scula în cauză privește și munca ziaristului, ea avertîzînd încă o dată asupra modificărilor ce le primum în viitorul profesiei noastre felurite scheme puse la cale de electronici în marș.

Rămînînd în incinta firmei Sony, mi-l amintesc pe acclasi Morita pus să discuzie, în fața unui public nord-american,

practica managementului nipon de cele ce se întîmplă în țara gazdă. Oaspetele a enumerat fără șovăire cîteva diferențe pe care propria experiență le-a evidențiat de-a lungul anilor. Prima pornea de la constatarea că americanii au practica de a-și concedia salarii. Industriașii niponi nu-și îngăduie asemenea licență, aceiași oameni intrînd pe poarta fabricii cu gîndul de a lucra pentru firmă, dacă este posibil, toată viața. Cînd un angajat local într-o unitate Sony din S.U.A. cerea să plece din uzină a strîni mirare de două ori: îi lăsa cu buza umflată pe cei care cheltuiseră cu el timp și bani pentru a-l pregăti cit mai bine în interesul lor; peste cîteva săptămîni doar, cîptușit cu experiența acumulată, era văzut pe lista de noi angajați ai firmei concurente. Așa ceva, declara A. Morita, nu s-ar întîmpla niciodată în Japonia. Cînd juriștii de pe Wall Street au fost solicitați de oamenii de afaceri niponi să le acorde asistența de specialitate, au ridicat din sprincene citînd următoarea precizare: dacă cele două părți nu ajung la un acord privind afacerile, ei se vor așeza la masa tratativelor pentru a găsi împreună o soluție. Întrebarea a fost: cum să găsească o soluție, singuri, dacă n-au fost în stare s-o găsească pînă atunci? Simplu — a sosit răspunsul — nu ne-am înțeles, stăm la masă și căutăm, în niște și buna credință, o ieșire. Dincolo de alte explicații, se face trimitere tot la datele socio-geografice. 115 milioane de oameni obligați să trăiască pe o suprafață cit numai 20 la sută din ce înseamnă California sînt obligați să se suporte unii pe alții, să descopere în orice împrejurare modalități de bună viețuire laolaltă. Răbdarea are șansa de a fi modelată. Poate aici să intervină hotărîtor, cu rezultate dintre cele mai convenabile, înțelepciunea pe care vîrsta o prelinge în fiecare din noi.

NEAGU UDROIU ■

Preistoria de miine...

Printre dilemele de care sîntem scutiți se află și aceea a întîietății focului în raport cu cutia de chibrituri. Este limpede că focul a apărut înaintea ideii de a fi aprins de om. Incendiile preistorice probabil că emoționau hoardele primitive punîndu-le, în mod constructiv, pe gînduri. Negăsindu-se, la timp, formula de a se capta fulgerele într-o pușculiță colosală pentru a le folosi, parțial și în repete rînduri, în vederea aprinderii unor vreascuri omul s-a lăsat ispitit de scintila modestă izbucnită din izbirea cremenei de cremene. Delimitarea focului terifiant, generat de accidentul din natură, de focul casnic, de grotă, a însemnat un salt mai important decît delimitarea scurgerii în debandadă a apelor de sistemul de irigații.

Cînd cremenele a devenit un obiect binevenit, aflat la îndemîna omului pentru blajine trebuințe de fiecare zi, nu s-a gîndit nimeni că scintila pasnică de abia domesticită va deveni fulgerul agresiv de peste cîteva milenii.

Înaintea apei focul a devenit, în ipostaze în continuă sofisticare, o armă care a ajuns să fiarbă, la temperaturi din ce în ce mai înalte, istoria.

De la catapultarea cațelilor cu smoală clocoțită la aruncatoarele de flăcări și, mai departe, la razele laser, principiul incendiării, topirii sau frigerii adversarului s-a perfecționat și extins. Nu este

vorba, în zilele noastre de maximă glorie a asasinatului perfect și în masă, de incendierea, topirea sau frigerea rezonabilă, de la inamic la inamic, și de la distanțe ușor de perceput. Este vorba de incendierea, topirea și frigerea din Cosmos a Pămîntului mai întîia armelor zburătoare și apoi a bieților combatanți mergători, a caselor stătătoare și a geografiei fixe. Cîtez din „L'Europeo” un pasaj dintr-un amplu comentariu care analizează, verigă cu verigă, cum va arăta războiul viitorului declanșat din zona stelelor: „Foarte recent, aeronautica americană a reușit să experimenteze cu succes laserii împotriva rachetelor antiaeriene. Un laborator laser volant, ambarcat pe un avion „XC-135”, a distrus concomitent 5 rachete „Sidewinder” aer-aer, care zburau cu o viteză de 3.500 km pe oră. Acesta este primul pas formidabil în direcția utilizării laserului în cazul unui atac nuclear. Dacă guvernul american va decide să meargă pe această cale, în următorii 20 de ani cheltuielile ar putea ajunge la 300 miliarde dolari.

Problema este aceea de a avea la dispoziție laserii tot mai eficienți și mai puțin complicați cu care să se acționeze. Cum s-ar putea găsi, de pildă, energia necesară pentru a pune în funcțiune un laser în spațiu? Dacă laserii din sistemul defensiv propus de senatorul Wallop ar fi de tip chimic, ei ar necesita o cantitate uriașă de carburanți. O altă problemă este legată de mărimea oglinzii reflectorizante. Armele laser spațiale necesită o oglindă de cel puțin un

metru diametru. Dar cer și o mare precizie și aceasta pînă în prezent putea fi garantată numai de oglinzi mult mai mici. Acum însă laboratoarele „Livermore” din California au construit o mașină capabilă să șlefuiască oglinzi foarte groase, utilizînd la rîndul lor laserul propriu pentru a ghida cu o precizie incredibilă un vîrf de diamant în locul dorit.

Asadar, din Cosmos oglinzi teribile vor concentra o rază de foc în stare să facă harcea-parcea pămîntului străpungîndu-i miezul și ducîndu-se mai departe, foarte exact, către alte civilizații cu care nu am mai avut timpul să împărțim nimic.

Focul ajungînd la o interpretare atît de înaltă, apa nu mai are șanse să îl concureze într-o eventuală competiție a elementelor esențiale transformate în mijloc de sinucidere. Am scăpat, în consecință, de bombele care ar putea concentra toate oceanele lumii și altele (oricît de multe) pentru a inunda... nelimitat adversarul, precum și de bombele în stare să astupe, nelimitat, geografia inamică sub miliarde de tone de cernoziom sau nisip sau calcar sau altele asemenea.

Mă gîndesc la bietul aer, la aerul ca element vital, uitat, vai, la coadă. Cum nu s-a proiectat o armă de făcut vid, de asfixiat pămîntul și de conservare a glorioasei sale arhitecturi pentru o viitoare preistorie? Ce neglijență!..

RADU BUDEANU ■

Din greșeală în greșeală spre o uimitoare anticipație

În romanul „Călătoriile lui Gulliver”, publicat în 1726, Jonathan Swift scria aceste rînduri: „Niște astrologi... au descoperit niște stele mici, sau doi sateliți, care se învîrt în jurul lui Marte. Cel mai apropiat se află la o distanță egală cu trei diametri de-ai lui calculată de la centrul planetei principale; cel mai îndepărtat, la o distanță egală cu 5 diametri de-ai lui. Primul efectuează o rotație completă în zece ore, iar al doilea în 21 de ore și jumătate, pătratele timpului lor de rotație fiind proporționale cu cubul distanțelor dintre el și centrul lui Marte, ceea ce atestă cu siguranță că ele sînt guvernate de aceleași legi ale gravitației care acționează și pe alte corpuri cerești”.

Bineînțeles, pe atunci nu se știa nimic despre vreun satelit al lui Marte, și de aceea fragmentul respectiv n-a produs o impresie deosebită asupra contemporanilor. Cei ce-au citit romanul au pus totul pe seama fanteziei autorului: dacă exista o țară a cailor (în mîntea lui Swift), de ce n-ar exista și două corpuri cerești în plus? Numai că, în 1877, astronomul Asaf Hall a descoperit că Marte are într-adevăr doi sateliți. Și mai mult decît ațita, corespundea pe deplin realității și afirmația că ei se rotecesc în jurul planetei roșii pe orbite mici cu o viteză relativ ridicată. Abia atunci lumea științifică, și nu numai ea, a intrat în fierbere: cum a știut marele satiric de existența sateliților cu 151 de ani înaintea descoperirii lor?

Posibilitatea unei coincidențe a fost înlăturată — prea se potriveau toate. Părea limpede că faimosul autor știuse de undeva în mod precis de existența celor două „stele mici”. Dar, știuse cu adevărat? Și atunci, din ce surse? Unii au presupus că drept izvor ar fi slujit un document antic, întocmit cu 700 de ani înaintea erei noastre și pierdut de multă vreme. Se credea, prin urmare, că Swift intrase în vreun fel în posesia documentului și se inspirase din el. Ipoteza pîrînd cu totul fantezistă, neverosimilă, ea a fost repede părăsită.

Ideea că dezlegarea enigmei trebuie căutată în lucrările marilor învățați ai epocii, titani ai fizicii și astronomiei, Galileo Galilei și Johannes Kepler, a avut-o însuși descoperitorul sateliților lui Marte, Hall. În una din lucrările sale datînd din 1878, Hall înserează următorul citat din Kepler, scris de acesta din urmă după ce a aflat că Galilei a descoperit patru sateliți ai lui Jupiter: „Eu sînt așa de convins de existența a 4 sateliți ai lui Jupiter, încît visez cu ardore la telescop, presimțînd descoperirea a doi sateliți ai lui Marte, ceea ce ar corespunde proporțiilor lui, a șase sau opt sateliți ai lui Saturn și, poate, a cite unui satelit pentru Mercur și Venus”. Pe ce bază putea Kepler să „presimță” descoperirea sateliților menționați? Ghidîndu-se doar după mărimea astrilor respectivi? Sau a avut și el, la rîndul său, un anumit izvor de inspirație? Da, după cum s-a dovedit ulterior, el a avut o sursă, numai că aceasta, după ce că era ea însăși greșită, a mai fost și descifrată greșit de Kepler. Despre ce-i vorba?

La începutul secolului al XVIII-lea, Galilei, marele contemporan al lui Kepler, a declarat că a făcut, ca rezultat al observațiilor cu ajutorul primelor lunete (telescoape primitive), o serie de descoperiri senzaționale. Galilei avea obiceiul de a-și nota rezultatele cercetărilor în formă de anagrame în limba latină. La un moment dat a observat prin lunetă două din inelele lui Saturn, pe care însă le-a luat drept sateliți, și a făcut însemnarea corespunzătoare anagramată. Cum-ne-cum, lui Kepler, care pe atunci nu dispunea de lunetă, i-a căzut în mînă anagrama respectivă, pe care s-a apucat s-o descifreze. Descifrare nu tocmai exactă, fiindcă în loc de „doi sateliți ai lui Saturn”, cum înțelegea Galilei (reamintim că greșise), el a citit „doi sateliți ai lui Marte”. Afînd deci, după cum credea el, că Galilei a descoperit astrul cu pricina, i-a venit ușor pe urmă să „presimță” și el descoperirea lor.

Este clar că genialul părinte al lui „Gulliver” a cunoscut textul lui Kepler, și acesta este cel vizat prin sintagma „niște astrologi”, aluzie la faptul că renumitul astronom, care a formulat legi clasice, valabile și azi, se ocupase și cu magia neagră și astrologia. Bineînțeles că Swift nu lua în serios „presimțirile” lui Kepler, dovadă și contextul în care apare în roman fragmentul citat. Dar prodigiosul satiric ar fi, cu siguranță, cel ce ar gusta cel mai mult întregul umor al situației cînd, ironie a soartei, două greșeli consecutive făcute de cei mai mari astronomi ai vremii s-au soldat cu o uimitoare anticipație.

ION D. GOIA ■

Misterele sistemului

● Oncopsihologia, o nouă ramură a medicinei?

Mitul Kennedy

Așadar, de la asasinarea fostului președinte al S.U.A., John Kennedy, au trecut două decenii, și primele întrebări pe care și le pun istoricii ca și ziariștii, oamenii politici ca și cei simpli sint, firește, legate nu de circumstanțele asasinării lui — în legătură cu care s-au scris zeci de cărți și mii de articole, s-au făcut filme documentare, reconstituiri balistice și alte atâtea pe care nu le mai numim — ci de dăinuirea mitului Kennedy. Contextul este, evident, mult mai larg: el privește și circumstanțele asasinării, la 6 iunie 1967, a lui Robert Kennedy, când se afla pe linia dreaptă spre câștigarea alegerilor prezidențiale americane din acel an, confirmând astfel tăria mitului clanului său, culegând fireștile roade ale curmării mișlești a vieții fratelui lui — unul dintre cei mai tineri președinți americani, care se împusese prin idei noi, prin personalitatea sa politică și, de ce nu?, chiar fizică, seducând un electorat prea saturat de conservatorism și costumul de epocă și alte lucruri esențiale — dar, mai ales, ale sale, care era un nou politician pentru noii săi auditori, un om cu idei tranșante, bine susținute cu argumente și fapte. Dar, amintim, și lui gloanțele — de astă dată într-un revolver — i-au provocat moartea, confirmând parcă blestemul de tip antic ce-i urmărea familia. Și, de asemenea, contextul este mai larg dacă ne reamintim peripețiile prin care a trecut senatorul de Massachusetts, Edward Kennedy, cel mai mic dintre frații Kennedy, singurul rămas în viață, care trebuia (sau trebuia încă) să ducă mai departe ștafeta clanului și să aducă la îndeplinire visul lui Kennedy senior — să ajungă la Casa Albă din Washington. Dar, se știe, lui Edward i s-a înecat o secretară, ce era cu el într-o mașină care s-a răsturnat, iar el abia s-a putut salva; unul dintre copiii săi suferea de cancer la un picior; soția sa a dat divorț la scurtă vreme după ultimele alegeri prezidențiale americane ș.a.m.d.

La 20 de ani de la împușcarea lui „J.F.K.“, presa americană n-a scăpat prilejul să dedice pagini întregi evenimentului. Se reamintesc momentele acestui asasinat, se fac (iarăși) speculații pe seama autorului (sau, mai curind, autorilor?) asasinatului, se discută evoluția fiecăruia dintre cei care, la acea oră, se aflau în imediata apropiere a președintelui ucis, fie soția și copiii, fie colaboratorii apropiați. Vin la rând istoricii, care fac bilanțul zilelor în care „J.F.K.“ s-a aflat la Casa Albă, unii găsindu-l, în pofida perioadei scurte de ședere acolo, foarte pozitiv, în timp ce alții îl contestă cu vehemență. Primii sint numiți de o agenție de presă „avocații grandorii” și spun că bilanțul pozitiv e mic, pentru că J.F.K. n-a avut la dispoziție decât trei ani pentru a-și ține promisiunile, iar el trebuia judecat „nu doar după ceea ce a făcut, ci și după ceea ce ar fi putut face”.

Dar care este acum, la 20 de ani de la drama petrecută la Dallas, situația mitului, priza lui în rindurile americanilor? Unii au vorbit de o anumită „uzură lentă” a acestui mit. Se pare însă că lucrurile nu stau așa. Într-un sondaj publicat de „Newsweek”, trei sferturi din cei 1032 de intervievați au calificat perioada președinției sale drept „mare”, iar o treime au declarat că le-ar fi plăcut ca președinte astăzi. Concluzia este că mitul Kennedy continuă, fostul președinte asasinat cu două decenii în urmă devenind unul dintre cei mai populari dintre șefii de stat americani.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Cancerul și factorii psihosociali

Preocuparea medicilor și în special psihologilor pentru tema profundelor transformări pe care le cunoaște personalitatea bolnavului de cancer își are rădăcinile încă în antichitate. Primele analize pot fi întâlnite în scrierile lui Hipocrate, fondatorul artei științifice a vindecării, care sub denumirea de „cancer” înțelegea toate tumorile nevindecabile. Potrivit teoriei sale toate bolile sint provocate de o disproporție în compoziția umorilor corpului care, totodată, influențează și temperamentul bolnavului. Medicul roman Galen, care a sintetizat cunoștințele medicale ale timpului său, care, în esență, a preluat tezele lui Hipocrate, considera că există o legătură între temperamentul melancolic al femeilor și tendința lor de a se îmbolnăvi, în timp ce din urmă, de noduli tari la sin.

În secolul al XIX-lea, în Anglia și Italia au fost elaborate primele statistici cu privire la problemele suferitești și dificultățile bolnavilor incurabili. Totuși, abia în perioada de după cel de-al doilea

război s-au început de îndelungate și apar conflicte sufleteste irezolvabile. În perioada următoare se ajunge, de obicei, la compensarea la atașarea deosebit de puternică de o altă persoană apropiată. Dacă apare vreo posibilitate reală sau inchipuită a pierderii acestei perso-

Cercetările sint încă la început, dar un lucru este sigur: perturbarea legăturilor complexe dintre psihic și corp se află la originea multor boli, printre care foarte probabil că se numără și cancerul.

ROMEO NĂDAȘAN ■

Starea sufletească și evoluția bolii

În articolul său „Să învățăm să alergăm”, publicat nu demult în FLACĂRA, inginerul Valeriu Popa susține că stresul apărut în procesul de învățare poate determina, în cazul neluării unor măsuri corespunzătoare, evoluții grave în starea de sănătate a celui în cauză. Unii s-au grăbit să pună aceste afirmații sub semnul îndoielii, făcând chiar și unele reproșuri. Iată însă că cercetările științifice ample desfășurate în mai multe locuri din lume confirmă că stresul de orice natură, inclusiv cel provocat de procesul învățării, are legătură strânsă cu apariția unor boli grave. La ele se referă și articolul de mai jos, apărut în „Le Monde” și reprodus de noi dintr-un buletin Agerpres.

Dacă grijile, neliniștea sau necazurile nu cauzează producerea de „singe rău”, ele sint repercutate în schimb de creier asupra zonei de integrare și de comandă a reacțiilor emotive, sau hipotalamus, care reglează la rindul lui funcționarea organismului și întregul echilibru hormonal.

Echipa profesorului Roger Guillemin a reușit anul trecut să izoleze și să sintetizeze substanța pe care o secretă hipotalamusul în situațiile de stress; este vorba de un factor denumit CRF, care declanșează producerea de către glanda hipofiză a hormonului ACTH care stimulează la rindul lui producerea de către glandele suprarenale de cortizon pe de o parte, și de adrenalina, pe de altă parte. Aceste două produse suprarenale accelerează metabolismul și pulsul, mărind totodată cantitatea de glucide care vor servi la contractiile musculare necesare în reacțiile de fugă sau de atac în cazul agresiunii, fizice sau psihologice. Dacă aceste reacții sint imposibile, se constituie o „stare de stres”, soldată cu efecte comparabile cu cele ale unui motor de mașină cînd se apasă pe accelerator, toate frînțele fiind blocate.

Au fost și mai greu de identificat eventualele degradări produse de această stare asupra sistemului imunologic care asigură apărarea organismului împotriva invaziilor străine, a bacteriilor, virusilor și mai ales a celulelor canceroase. Printre diversele mijloace care acționează în acest scop, unele globule albe, sau limfocitele, joacă un rol major, fie prin atacarea directă a obiectivului (limfocite T), fie prin secretarea de anticorpi care îl distrug (limfocite B).

Enumerarea acestor elemente și măsurarea gradului lor de activitate specifică au devenit posibile, cu o mare precizie, grație unor tehnici complexe care permit, în special, numărarea substanțelor radioactive încorporate în stimulii ai reacției imunitare.

Aceste tehnici au fost aplicate de o echipă medicală din New York pe 15 subiecți ale căror soții sufereau de un cancer al sinului în stadiul final și care au fost de acord, timp de trei ani, să facă analize periodice ale singelui vizînd aprecierea stării sistemului lor imunitar. Toate aceste examene au fost normale pînă cînd soția a decedat, și aceasta în pofida spaimii pe care o implică evoluția la o rudă a unui cancer în ultimul stadiu. În schimb, după moartea soției, dacă numărul limfocitelor ucigașe de celule străine sau producătoare de anticorpi a rămas normal, gradul lor de activitate a suferit o alterare profundă, impresionantă mai ales în primele două luni de văduvie.

Această stare de „depresiune imunitară” s-a atenuat puțin cîte puțin, în timp de patru pînă la 14 luni, pentru a reveni apoi la un nivel normal, după terminarea perioadei numite de doliu, binecunoscută de neuropsihiatri. Este mai mult decît posibil ca această alterare, evidențiată pentru prima dată, să explice creșterea izbitoare a frecvenței bolilor grave sistemului imunitar să fie datorate faptului că suferința morală provoacă unele perturbări ale funcției cerebrale și conexiunilor neurohormonale pe care le comandă. O altă demonstrație a efectelor distrugătoare ale stresului asupra siste-

mului imunitar a fost făcută, aproape simultan, de o echipă din Boston, care de (dintre care apariția cancerelor) observată de mai multe echipe din lume la soții supraviețuitori, în perioada de un an după decesul soțului sau al soției, și totodată să explice mortalitatea crescută a văduvilor sau a văduvelor în timpul aceleiași perioade.

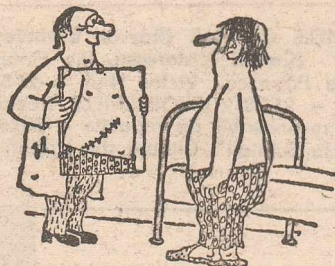
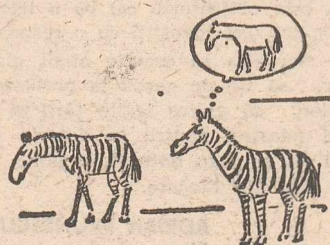
Este posibil, afirmă doctorul S. Schleifer și echipa lui, ca aceste alterări ale acestor date a luat drept model de experiență 64 de studenți de la o facultate de stomatologie înainte, în timpul și după sesiunile lor de examene. Anticorpii pe care îi produce organismul în timpul unui atac străin au fost dozați, la intervale regulate, în saliva acestor studenți voluntari, și aceasta în cursul întregului an școlar, de la începerea școlii în septembrie pînă la sfîrșitul lunii iulie, după examene. La toți studenții procentul de producere a anticorpilor (imunoglobuline A) a scăzut foarte mult în timpul celor trei sesiuni de examene parțiale, în raport cu restul anului universitar și cu vacanța. În plus, au fost constatate neașteptate diferențe legate de personalitatea fiecărui student: aceia al caror caracter este dominat de necesitatea unor relații umane călduroase, cei mai sociali, aveau în orice moment un procent de secretare de anticorpi mai ridicat decît ceilalți, și deci un sistem imunitar mai bun. În schimb, cei care imbiau, la testele de personalitate, o nevoie importantă de putere și de reușită, o mare ambiție personală și niște relații de camaraderie dificile (inhibare) mai mentineau după examen, o scădere de durată a secreției de anticorpi și a eficienței sistemului lor imunitar.

Echipa din Boston explică acest fapt ciudat prin „importanța stresului pe care îl reprezintă inactivitatea din timpul vacanței pentru cei care au o mare nevoie de putere și de acțiune și care au un temperament puțin social”. Ea raportează această observație la un alt studiu recent arătînd că „inactivitatea generează o reacție de stres deosebit de importantă”, însoțită de o creștere a cantității de hormoni suprarenali (sau corticosteroidi) la indivizii hiperactivi și ambițioși. Altfel spus, la acești subiecți cu profil psihologic deosebit, care îi fac foarte vulnerabili la accidentele cardiace, atît competiția cît și inactivitatea generează o scădere a sistemului imunitar și o reacție de stres, iar activitatea la ei este o nevoie absolută.

Rămîne să explicăm cum influențează neliniștea, necazul sau zbuciumul vieții cotidiene sistemul imunitar, ca să putem atenua consecințele lor. În legătură cu acest subiect se efectuează numeroase experiențe pe animale, care dovedesc complexitatea unui fenomen deja demonstrat (revista americană Science din 23 septembrie 1983), care se produce chiar la șobolanii lipsiți de glandele suprarenale, și care trebuie explicat nu printr-o schemă simplă, ca cea pe care a descris-o canadienul Selye, ci prin mecanisme multiple pe care cercetătorii ar trebui să le elucideze studiînd legăturile care există între neurobiologie și imunologie.

Aceste lucrări vor permite mai buna înțelegere a naturii influenței pe care moralul bolnavilor o exercită asupra evoluției bolii lor și a legăturilor misterioase care răspund la suprapunerea intimă a vieții organelor cu cea a spiritului.

Lumea se amuza

După PANORAMA — Polonia

Roza vinturilor

GERTRUD SCHURCH
(Elveția)

Deocamdată

Deocamdată nu dăm ortul popii, rămîn însă gazele de eșapament și apele putrede —

vom avea grijă să școlim scaldă în locul unde lacul era curat în urmă cu două decenii! Azvîrlim sticlele de plastic fără să ne pese că infectează apele noastre, deocamdată viața nu-i în mare pericol. Așteptăm și așteptăm pînă-i prea tîrziu, un pește n-o să mai găsim în milul apei tulburi.

Vom muri de foame fără planctonul mării, într-o zi ne sufocăm — deocamdată rămînăm cum e: azi încă respirăm! Inotăm aiurea în ape presupus curate surzi la gîndul prăpădului ce va să vie în două decenii! Ne comportăm copilărește, deocamdată — să fim mulțumiți cu situația dată.

Nu mă întreba

Nu mă întreba cînd plec mai departe. Nu-mi pune nimic pe masă, mă mulțumesc cu pușin. Vreau să uit cuvîntul bun-rămăs! Dar trandafirul tău îl iau cu mine.

în românește de
PETRE STOICA ■

Dragă Nichita, dragul meu Nichita

Mă uit la fotografia noastră de când te-am sărbătorit la cenaclu, când te bucurai că a fost cea mai mare sărbătoare a ta și nici nu știi care dintre cei doi nu mai e în picioare. Uite, nu știu de ce te țineai tu cu mina de inimă și eu plingeam și tu imi spuneai că nu e cazul să pling, că avem încă multe lucruri de făcut... Și, totuși, tu te țineai cu mina de inimă, te sprijineai cu mina de inimă ta, de inima ta generoasă, care a bătut pentru noi toți, de inima ta curată, care a luminat pentru noi toți și de inima ta care a murit înaintea inimilor noastre.

Dragul meu, pierdutul meu, niciodată n-am putut fi prea sentimental și nici nu putem fi prea sentimentali unii cu alții în viață și trebuie să vină moartea ca să ne dăm seama că nu sînt ridicole decît lacrimile false și că lacrimile pe care ți le-am văzut în ochi și pe care mi le-ai văzut în ochi atunci cînd tu implineai 50 de ani, ultima vîrstă pe care ai apucat s-o implinești, nu sînt decît ultima noastră putere înaintea slăbiciunii finale. Nu pot să fiu la mormintul tău, pentru că te-am simțit vertical și frumos și pentru că, te rog să înțelegi, n-am cum să vorbesc eu în picioare despre tine întins în pămînt.

Și n-am cum să cred că tu, Intiul dintre noi, Primul clasic și Primul nostru învățător, vei rămîne acolo, în vreme ce toți ceilalți se vor întoarce, pentru cine știe cită vreme și ei, la casele lor. Am să vin să te văd, într-o zi cînd n-o să mă vadă nimeni că vin, pentru că nu știu nici să calc, nu știu nici să vorbesc, cînd mă gîndesc că tu nu mai ești... Zeule tinăr care ai rupt orizontul înghețat al dogmei clinchetind zănat.

Ave, marea-a luminilor, Ave, Calul meu saltă pe două potcoave, Coama mea blondă arde în vînt... Public poza asta a noastră, împreună, dintr-o superstiție care nu mai are nici un rost. Parecă aj vrea să te sprijină de umărul meu și să nu cazi. Nu cădea, Nichita, nu cădea... Sprijină-te de mine înălță clipă, cit eu însuși sînt cînd nu sînt și e cea mai mare dintr-o parte a averile mele. Hai, bătrîne, sprijină-te... Nu cădea... Nu-l adevărat... Nu... Cel mai bun, mai curat, cel... n-are ce să caute într-un... și așa e prea plin. Hai, prinde-te omule bun... Mai strigă o... te lîns copleșit de prima... Nu m-ai învățat tu că versul... din limba română... să-nvăț a muri vrodată.

Poet de geniu

El a venit intiiul in poezia nouă,
In poezia noastră, nemeritat săracă,
Și iată-l astăzi tragic, Nichita nu mai este,
Intiul ce venise e-ntiul care pleacă.

Un inger blond pe trista redută a ideii,
Iluzie bolnavă de fiecare știre,
La jumătatea virstei Nichita se întoarce
Și moare cu mirare și moare cu iubire.

A fost învățătorul acestei generații,
A fost intiiul clasic al literei române,
La ora zbuciumată a noii ei renașteri
Și dintre noi Nichita e cel ce va rămîne.

O veste grosolană, că a murit, tot umblă,
Tot umblă de cu noapte pe-aicea prin cetate
Și, ca întotdeauna, pentru că e absurdă
Eu zic că „nu se poate“ și urlu „nu se poate“.

Mă-nfînd în pat cu febră și fruntea e în flăcări,
Nu biruiți-au gîndul ei moartea biruit-a
Și nu mai sînt instanțe pentru apul ultim
Pe care l-aș mai face să fie viu Nichita.

Și D.R.P. mă-ntreabă de voi vorbi la groapă
Și întrebarea parcă pînă-n răruuchi mă doare :
Cum el să fie-n groapă, întins fără de viață,
Iar eu să spun cuvînte, alături, în picioare ?

Tu, iartă-mă, Nichita, adolescenț perpetuu,
Curat poet de geniu al formei așalate,
Tăcerea mea voiește a-ți însuși tăcerea
Pe prispa aberantă a ultimei rodute.

Te duci la Eminescu, Bacovia și Blaga,
Te duci la Voiculescu, Ion Barbu și Arghezi,
La Goga, la Voronca, la Cărlăva și Labis,
Intri-n pămînt cu prima sticlă a zarilor.

Și este prima oară cînd se adevărește
Tot ce spuneai cu geniu, tot ce spuneai
Neviața te-mpresoară, neziua ta începe,
Nefărmurît Nichita ne lasă necuvinte.

13 decembrie

Totuși, nu cred că e conform cu nevoile patriei să asistăm la spectacolul descurajant pe care îl oferă unii oameni cu o oarecare putere, unii oameni de-a căror capacitate de mobilizare depinde promovarea valorilor. Am văzut prin județele prin care am mers oameni aleși în diferite funcții, activiști care — chiar asta fac — activează valorile. Numai surzii își închipuie — și nu oricare surzi, ci surzii agresivi — că oamenii nu aud ce le fac reprezentanții. Oamenii aud, ca să zic așa, poporul știe chiar dacă nu totdeauna spune. Sigur că pot exista și glorii nemeritate, și zvonuri umflăte, dar e adevărat că marea instituție a țării tot poporul rămîne. Spun un truism, dar mai bine să funcționeze acest truism decît celălalt pe care îl simțim în conștiințele unora.

Am auzit prin județe pe cite unul zicînd: „nu mă mai pot descurca de atîția oameni care vin cu toate la noi, care conducem! Val, ce efort și pierdere de vreme să stai toată ziua la dispoziția acestei populații“. Această populație are și pretenții: vrea, dacă ești deputat, să te mai și vadă, și îți mai spune și îți mai și cere cite ceva. Este, oare, prea mult? ne permitem noi să întrebăm. Parafrazînd, aș zice că pe astfel de oameni îi deranjează problemele reale. Sigur, sînt și probleme false care stingheresc pe unii oameni de răspundere, nelăsîndu-i în fapt, să-și organizeze și să-și desfășoare activitatea pentru a rezolva adevăratele probleme ale colectivităților, ale oamenilor. Pare straniu dar am întâlnit chiar asemenea „reprezentanți“ ai maselor care, într-o societate unde trebuie să domnească poporul, au impresia că îi încurcă oamenii, și că, de fapt, ar putea rezolva totul mai bine fără ei. Nu cumva aceste cadre n-au înțeles că, în concepția partidului nostru, a României socialiste, conducătorii sînt la dispoziția maselor ca reprezentanți ai lor și că e aberant să simți, pe treapta pe care te află, că neori, te încurcă oamenii?

„Hotărît lucru, nu se poate înainta în ritmul cerut dacă atîția te tot trag de mincă: ba să le pavezi strada, ba să meargă autobuzele la vreme, ba să asiguri funcționarea nu știu cîrui dispensar sau grădinițe“. Cei care

gîndesc astfel își închipuie că, dacă n-ar avea acest mic impediment — oamenii — ei ar fi mari, foarte mari. Adevărul e însă altul și îl dovedesc atîția conducători de instituții sau de localități puși acolo de partid și aleși de oameni care și-au făcut imediat — și vremea a confirmat — gloria că sînt de folos și țării întregi și oamenilor din județul respectiv.

Strălucita și niciodată destul lăudată idee a conducerii partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de-a mișca, în dinamica vieții, și cadrele de conducere, dă roade. Toate aceste situații despre care scriu, ca și altele, despre care vom mai vorbi, în strădania noastră publicistică, nu sînt altceva decît ilustrarea ideii că socialismul se face prin oameni și pentru oameni. Cine își închipuie că oamenii muncii sînt de serviciu doar cu aprobarea, cine crede că a mers

și pentru oameni“ se traduce, mai devreme sau mai tîrziu, printr-o gravă deteriorare a întregii activități; inclusiv a CELULALT termen. Cine nu slujește interesele generale ale țării, nu se poate mîndri cu faptul că e în slujba oamenilor, a colectivităților respective. Și, tot astfel, cine disprețuiește pe oamenii pe care-i reprezintă și conduce nu poate fi un exponent al intereselor generale.

Una din cele mai grave erori pe care le săvîrșesc unii „reprezentanți“ este tocmai această nesocotire a problemelor oamenilor care le apar ca mărunte, prea mărunte pentru ei, pentru rangul lor. Dar noi, comuniștii, ca membri ai partidului de guvernămînt, răspundem pentru tot, pentru problemele mari și mici, pentru permanentul echilibru ce trebuie să existe între ce dau oamenilor și ce li se dă oamenilor.

Umblind prin țară, discutînd cu oa-

vate. Dar autenticul spirit revoluționar nu se poate împăca în nici un fel cu ideea că problemele oamenilor sînt prea mărunte; un adevărat comunist nu va uita că, pentru a cere dăruire tuturor, e necesar ca toți să aibă acces la valorile materiale și spirituale ale obștii. Există și tendința, izvorită tot din irresponsabilitate, de a pasa răspunderea în sus, aglomerînd treptele cele mai înalte ale ierarhiei. Părerea mea este că din cauza lipsei de discernămînt și omenie a unor trepte submedii sau medii se ajunge la probleme lesne rezolvabile să se aglomereze și să ocupe bordul de priorități al unor cadre de conducere care, practic, au investitura unor mai importante și largi responsabilități. Din activitatea de zi cu zi a tovarășului Nicolae Ceaușescu reiese limpede pentru toată lumea că unui patriot revoluționar „nimic din ce e omenească și străin“ și se simte în tot ce face domnia-sa căldura omenească a permanenței neostenelii de a auzi durerile, problemele, întrebările oamenilor. De aceea și este — trebuie să fie — un îndreptar pentru noi ca piatră unghiulară a activității de viza „socialismul prin oameni și pentru oameni“.

Munca oamenilor este, pentru toți aleși obștei, pentru toți cei investiți cu răspunderi într-un sector sau altul, principala sursă a activității, a muncii. Cum oare am face ca în toate ocaziile privirea asupra oamenilor să fie corectă și prin autoritatea celor aleși să glăsuiescă trebuința cea mare a obștii naționale? Cum oare am face ca toți cei aleși să nu uite de cine sînt aleși?

Acum, cînd avem de rezolvat atîtea, acum, cînd fiecare trebuie să-și facă datoria, acum, cînd fiecare picătură de energie omenească e atît de prețioasă pentru marea ideal a construcției naționale, este obligatoriu ca, pe o treaptă sau alta, toți cei investiți cu o responsabilitate sau alta să asculte atent glasul maselor, să fie de gardă la problemele oamenilor, să aplice legile țării și ale omeniei noastre, pentru ca datoria față de Toți să se lege natural, organic cu datoria față de Fiecare.

ADRIAN PAUNESCU

Activizarea valorilor

Intr-un loc de muncă sau într-o așezare și nu trebuie să se uite decît în sus, că în jos chestiunile oricum sînt rezolvate, că le-a rezolvat partidul — „nu sîntem noi la putere? ce ne mai trebuie să și exercităm mandatul pe care ni-l dau oamenii?“ — pe acela viața îl va pedepsi uitînd să-l mai treacă pe ultimul ei mandat.

Ecuția cea mai exactă a tipului de socialism pe care îl construim în România este cea formulată în mod strălucit și lapidar de președintele Nicolae Ceaușescu: socialismul prin oameni și pentru oameni. Prin oameni înseamnă capacitatea celui pus să conducă, de a-i mobiliza și activa pe toți să-și facă datoria, față de marea obște națională, iar pentru oameni înseamnă a nu uita nici o clipă, tu, alesul oamenilor că le datorezi loialitatea și cinstită slujire a intereselor lor.

Neluarea în serios a UNUIA dintre termenii ecuației „socialismul prin oameni

menii, citînd scrisorile lor — care la noi, la redacția Flacăra, au atins în ultimul an cifra de 36 000, constatăm că multe sesizări, plîngerii, necazuri ale oamenilor nu sînt rezolvate de cei puși să le rezolve pentru că, dintr-un spirit revoluționar amorțit sau atrofiat, ei le consideră prea mici pentru funcțiile lor. Cîte chestiuni nu s-ar rezolva dacă la fiecare treaptă a ierarhiei s-ar munci, s-ar acționa cu deplină responsabilitate și curaj, cu omenia comunistă atît de răspicat cerută nouă, tuturor, de conducătorul destinelor naționale!

Unii cred că problemele de fiecare zi ale oamenilor sînt fleacuri, lasă-le încolo, fleacuri și nimic mai mult! Casa omului locul său de muncă, învățătură, aprovizionarea omului, transporturile, instruirea, perfecționarea profesională, căldura casei, bunurile de care el trebuie să se folosească, toate acestea sînt, oare, lucruri lipsite de importanță? Așa pot părea cuiva care le are rezol-

Flacăra. Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: PROBLEMELE OMULUI (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Georgeta Ștefănescu — 25 42, 21 30; audiențe — 25 58); PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Cornel Nistorescu, Ilie Purcaru, Nicolae Grigore, Ion D. Goia, Dumitru Constantinescu — 25 66); PROBLEMELE CULTURII (George Arion, Adrian Dohotaru, Horia Pătrașcu, Victor Niță — 14 57); PROBLEMELE NOULUI (Ovidiu Ioanițoaia, Oprea Georgescu, Liviu Timbus, Lionel Nițescu, Constantin Balacciu, Margareta Mureșan — 21 28); PROBLEMELE REVISTEI (Dorin Gherghinescu, Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53); secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43; redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24; redactor șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei“. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136-137, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PAUNESCU